Į EGZAMINĄ – BE BAIMĖS!

Jūratė Litvinaitė

Istorija

Klausimai ir atsakymai

DALIS

Turinys

A Istorijos įvadas. Priešistorė

klausimai

1

1. Koks mokslas tiria priešistorę? O istoriją? ....
2. Ką veikia istoriografai? Ar priešistorėje randama jų tyrinėjimo šaltinių? ....
3. Nuo kada iki kada tęsiasi senovės istorija? Nurodykite datas su jų reikšmėmis. ....
4. Kas yra neolito revoliucija? Kur ir kada ji prasideda? ....
5. Kokiomis kalbomis buvo parašytos trys pirmosios Lietuvos istorijos? ....

2

1. Kas yra priešistorė? Kada ji prasideda? ....
2. Kuo užsiima archeologai? Kokių šaltinių specifiką jie geriausiai išmano? ....
3. Ką tiria geneologija? Ar priešistorėje randama jos tyrinėjimo šaltinių? ....
4. Kaip vadinamas laikotarpis nuo Vakarų Romos imperijos žlugimo iki Didžiųjų geografinių atradimų (DGA)? Nurodykite jo datas. ....
5. Kuo skiriasi pasisavinamasis ūkis nuo gamybinio? ....

3

1. Nurodykite istorijos mokslo objektą. Ką istorikai siekia apie jį išsiaiškinti? ....
2. Kokie buvo pirmykščių žmonių verslai? ....
3. Kokio mokslo specialistai tiria ne pačią istoriją, o mokslinius istorijos veikalus? Paminėkite vieną veikalą, kuris būtų įdomus to mokslo specialistams. ....
4. Nuo kada iki kada tęsiasi naujųjų amžių istorija? Nurodykite datas su jų reikšmėmis. ....
5. Kokiame regione yra Lietuva? Pateikite porą vartojamų regionų pavadinimų. ....

4

1. Kuri priešistorės dalis domina istorikus? Nurodykite, nuo kada ta dalis prasideda. ....
2. Kaip žmogaus kilmę aiškina kreacionizmo teorija? Kokia teorija jai prieštarauja? ....
3. Kokias žmogaus veiklos sritis nagrinėja istorijos mokslas? Paminėkite keturias. ....
4. Kaip vadinasi laikotarpis nuo DGA iki Pirmojo pasaulinio karo? Nurodykite jo datas. ....
5. Pateikite nors du klausimus, kuriais būtų galima nustatyti šaltinio patikimumą. ....

5

1. Kas yra istorija? Nurodykite dvi šios sąvokos reikšmes. ....
2. Ką turi bendra ir kuo skiriasi istoriko ir archeologo darbas? Pateikite po vieną pavyzdį. ....
3. Kokius regionus nagrinėsite per istorijos pamokas? Paminėkite bent keturis. ....
4. Nuo kada iki kada tęsiasi viduramžių istorija? Nurodykite jos datas su reikšmėmis. ....
5. Kas yra pirmykštė bendruomenė? Kokios buvo jos formos? Nurodykite formas chronologine seka. ....

6

1. Kuo skiriasi priešistorė Lietuvoje nuo priešistorės Artimuosiuose Rytuose? ....
2. Ką veikia heraldikai? Ar priešistorėje randama jų tyrinėjimo šaltinių? ....
3. Išvardykite chronologinius istorijos laikotarpius be datų chronologine seka. ....
4. Kaip vadinamas laikotarpis nuo Pirmojo pasaulinio karo iki šių dienų? Nurodykite jo datas. ....
5. Kokie laikai yra įvardijami akmens amžiais? Į kokias dalis jie skirstomi? ....

7

1. Nuo kada iki kada tęsiasi priešistorė? ....
2. Ką veikia paleografai? Ar priešistorėje randama jų tyrinėjimo šaltinių? ....
3. Kaip vadinamas laikotarpis nuo rašto atsiradimo iki Vakarų Romos imperijos žlugimo? Nurodykite datas. ....
4. Kokie buvo žemdirbystės atsiradimo padariniai? Nurodykite tris. ....
5. Kas yra laikomas istorijos tėvu? Kada jis gyveno? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Istorijos įvadas. Priešistorė B

1

1. Ne visa priešistorė yra istorijos tyrimo objektas. Paaiškinkite kodėl. ....
2. Ką veikia epigrafai? Ar priešistorėje randama jų tyrinėjimo šaltinių? ....
3. Nuo kada iki kada tęsiasi naujausiųjų laikų istorija? Nurodykite datas su jų reikšmėmis. ....
4. Į kokias dalis dalijama viduramžių istorija? ....
5. Išvardykite keturias istorijos tyrimo šaltinių rūšis. ....

2

1. Pateikite porą istoriografą dominančių veikalų pavadinimų. ....
2. Ką veikia etnografai? Ar priešistorėje randama jų tyrinėjimo šaltinių? ....
3. Kada buvo pradėta naudoti geležis? Kur? ....
4. Kas yra istorijos tyrimo šaltiniai? Paminėkite dvi šaltinių kategorijas. ....
5. Kas ir kada parašė pirmąją istoriją lietuviškai? ....

3

1. Kuo skiriasi vienas istorijos laikotarpis nuo kito? Nurodykite bent du skirtumus. ....
2. Ką veikia numizmatai? Ar priešistorėje randama jų tyrinėjimo šaltinių? ....
3. Kokią reikšmę turėjo žemdirbystės atsiradimas? Kur ir kada ji atsirado? ....
4. Ką turi bendra ir kuo skiriasi T. Narbuto ir S. Daukanto darbai? Nurodykite po vieną bendrumą ir skirtumą. ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad istorija yra mokslas. ....

4

1. Argumentuotai atsakykite, ar istorijos mokslas tiria Žemės geologinę raidą. ....
2. Kas yra politika? Nurodykite dvi istorikus dominančias politikos sritis. ....
3. Kokio mokslo objektas yra tautos kūryba? Nurodykite bent du tautos kūrybos pavyzdžius. ....
4. Nurodykite keturis Lietuvos regionus. ....
5. Paaiškinkite, kas lėmė, jog neolito revoliucija prasidėjo būtent ten, kur prasidėjo. Kur ji prasidėjo? ....

5

1. Argumentuotai įrodykite, kad dinozaurų išnykimas nėra istorijos mokslo nagrinėjamas dalykas. ....
2. Kas yra ekonomika? Nurodykite porą ekonomikos šakų. ....
3. Kodėl prireikė atskiro pagalbinio istorijos mokslo – chronologijos? Kas tai yra? ....
4. Kodėl būtinas istorijos erdvinis suskirstymas? Atsakymą paaiškinkite remdamiesi vienu konkrečiu pavyzdžiu. ....
5. Kas yra civilizacija? Kur ir kada atsirado pirmoji civilizacija? ....

6

1. Kada atsirado žmonija? Kokiame regione pirmiausia rasta jos pėdsakų? ....
2. Argumentuotai paaiškinkite, kodėl visatos ir mūsų galaktikos susidarymas nėra istorijos mokslo objektas. ....
3. Kas yra kultūra? Paminėkite porą kultūros apraiškų, tiriamų istorijos mokslo. ....
4. Kodėl prireikė atskiro istorijos mokslo – metrologijos? Kas tai yra? ....
5. Kas yra regionas? Kokiame regione gyvenate jūs? ....

7

1. Kaip žmogaus atsiradimą aiškina evoliucinė žmogaus kilmės istorija? Kas yra jo autorius? ....
2. Manoma, kad pirmieji žmonės atsirado Vakarų Afrikoje. Paaiškinkite, kokios aplinkybės sąlygojo, jog būtent ten žmonės apsigyveno ypač ankstyvame periode. ....
3. Kas yra religija? Paaiškinkite terminus „politeistinė" ir „monoteistinė" religija. ....
4. Kodėl prireikė atskiro istorijos mokslo – paleografijos? Ką tiria šis mokslas? ....
5. Kokios rūšies istorijos šaltiniai atsirado neolito revoliucijos metais? Kokiame regione? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Didžiųjų upių civilizacijos

klausimai

1

1. Koks yra pagrindinis Senosios Egipto karalystės epochos bruožas? Kuriame tūkstantmetyje ji klestėjo? ....
2. Jo laikais Babilonas taip suklestėjo, kad sugebėjo suvienyti visą Mesopotamiją. Tačiau labiausiai jis žinomas dėl savo įstatymų rinkinio. Kas jis ir kada gyveno? ....
3. Kas yra konfucionizmas? Kur atsirado? ....
4. Kas yra ir kur yra Mohendžo Daras? ....
5. Trumpai nusakykite, apie ką rašoma „Gilgamešo epe". Kokia civilizacija jį sukūrė? ....

2

1. Kas buvo Viduriniosios Egipto karalystės epochos sostinė? Kokios meno sritys tada labiausiai išplėtotos? ....
2. Kuriame amžiuje gyveno Nabuchodonosaras? Kuo jis žymus? ....
3. Kas yra budizmas? Kur jis atsirado? ....
4. Harapas – miestas, slepiantis istorikų neįmintą mįslę. Kur yra šis miestas ir ko neįmena istorikai? ....
5. Vienas šiame sąraše netinka: Ašurbanipalas; Džoseris; Echnatonas; Tutanchamonas. Paaiškinkite, kodėl. ....

3

1. Kuo ypatinga Naujosios Egipto karalystės epocha? Koks, anot jūsų, svarbiausias tos epochos įvykis? ....
2. Kuriame amžiuje gyveno Ašurbanipalas? Kas jis toks buvo? ....
3. Ištaisykite istorijos klaidas: Gilgamešas ieškojo nemirtingumo. Geras pagalbininkas čia jam buvo „Mirusiųjų knyga". Paaiškinkite pataisymus. ....
4. Kas yra zikuratas ir kur jis paplitęs? ....
5. Kuo žymus Rozetės akmuo? Kokios civilizacijos istorijos tyrinėjimams jis padėjo? ....

4

1. Kurioje Senovės Egipto epochoje buvo statomos piramidės? Kieno vardu pavadinta seniausioji? ....
2. Kelintame amžiuje gyveno Sargonas? Kuo jis žymus? ....
3. Echnatonas ir Nefertitė. Kokioje civilizacijoje jie gyveno, kokias pareigas užėmė ir koks žymiausias jų nuveiktas darbas? ....
4. Kas yra sfinksas? Kur jis paplitęs? ....
5. Kas yra „Mahabharata"? Kokioje civilizacijoje ji buvo sukurta? ....

5

1. Kas ir kada pirmą kartą suvienijo Mesopotamiją? ....
2. Kuo žymus ir kokiame laikotarpyje gyveno Cheopsas? ....
3. Ką globojo šios dievybės: Setas; Oziris? Kurioje civilizacijoje jie buvo garbinami? ....
4. Kur ir kada atsirado pirmieji miestai? ....
5. Žymus kinų filosofas pateikė hierarchizuotą pasaulio sampratą, paremtą požiūriu, kad viską valdo *dao* dėsniai. Jo mokymas tapo kinų valstybės filosofija. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....

6

1. Kas ir kada antrą kartą suvienijo Mesopotamiją? ....
2. Kuo žymus ir kuriuo laikotarpiu gyveno Echnatonas? ....
3. Ką globojo šios dievybės: Izidė; Ra? Kuri civilizacija jas garbino? ....
4. Kaip vadinosi Indo apleistieji miestai? Kada jie buvo įkurti? ....
5. Kas yra vedos? Kurioje civilizacijoje jos sukurtos? ....

7

1. Kas ir kada trečią kartą suvienijo Mesopotamiją? ....
2. Kuo žymus ir kuriuo laikotarpiu gyveno Džoseris? ....
3. Indų princas atsisakė karališko gyvenimo ir septynerius metus meditavo, kad praregėtų. Jam pavyko: jis pažino aukščiausią tiesą. Juo šiandien seka daugiau kaip 700 mln. tikinčiųjų visame pasaulyje. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
4. Kokie žymiausi kiniečių statiniai? Kada vienas jų pradėtas statyti? ....
5. Apie ką rašoma „Apysakoje apie Sinuhetą"? Kurioje civilizacijoje ji sukurta? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Didžiųjų upių civilizacijos B

1

1. Kas ir kada ketvirtą kartą suvienijo Mesopotamiją? ....
2. Kuo žymus ir kada gyveno Menas? ....
3. Kas buvo pirmasis pasaulyje imperatorius? Kaip vadinama jo imperija? ....
4. Religija be įkūrėjo, be pranašo, pačių tikinčiųjų laikoma veikliau kultūra, nei tikėjimu. Garbina karves, jiems Gangas – šventoji upė. Kokia tai religija? Kokiomis grupėmis pagal ją suskirstyta žmonija? ....
5. Kada ir kokia religijos reforma buvo įvykdyta senovės Egipte? ....

2

1. Kada iškilo Indijos civilizacija? Kokios upės yra jos maitintojos? ....
2. Jis savo miestą pavertė didžiausiu ir stambiausiu kultūros centru: Babelio bokštas, Ištarės vartai, Kabantys sodai – žymiausi jo laikų statiniai. Kas jis, kuriame amžiuje gyveno ir kokiai valstybei vadovavo? ....
3. Kas yra papirusas ir kokiais ženklais jame buvo rašoma? ....
4. Kokie žymiausi senovės Kinijos civilizacijos išradimai? Paminėkite du. ....
5. Kokių žemynų dalis užima Derlingasis pusmėnulis? ....

3

1. Kada iškilo Kinijos civilizacija? Kokį megalitinį paminklą ji paliko? ....
2. Kuriame amžiuje ir kur buvo pastatyti Ištarės vartai? ....
3. Kas yra hipogėjas? Kuris iš jų yra žymiausias? ....
4. Ką turi bendra Cheopsas ir Džoseris? Nurodykite du bendrumus. ....
5. Ištaisykite istorijos klaidas: „Asirijoje zikuratas buvo kulto, astronomijos tyrinėjimų ir laidojimo pastatas". Pataisymus paaiškinkite. ....

4

1. Kas ir kada įsakė pastatyti pirmąją piramidę? ....
2. Kas ir kokiais rašto ženklais rašė molinėse lentelėse? ....
3. Ištaisykite istorijos klaidas: „Senovės Egipte į sarkofagą buvo dedama mumija, aprengta baltais šilkiniais drabužiais". Taisymus paaiškinkite. ....
4. Koks žymiausias senovės įstatymų rinkinys? Kur jis paskelbtas? ....
5. Kur reiškėsi Buda Gautama? Kuo jis žymus? ....

5

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad jau IV tūkstantmečio pabaigoje Egipte susikūrė civilizacija. ....
2. Kokios valstybės sostinė buvo Ninevija? Kada ji suklestėjo? ....
3. Kas yra balzamavimas? Kas gaunama jį atlikus? ....
4. Kurioje šalyje valdovas buvo laikomas Dievu? Kur po mirties dėdavo jo kūną? ....
5. Kokiame senovės kūrinyje pasakojama apie tvaną? Kas pagrindinis kūrinio veikėjas? ....

6

1. Kuriuo laikotarpiu klestėjo Mesopotamijos civilizacija? Kokias dar žinote tada klestėjusias civilizacijas? ....
2. Kas perskaitė įrašus Rozetės akmenyje? Kokią reikšmę tai turėjo istorijos mokslui? ....
3. Paaiškinkite terminą *irigacinė žemdirbystė*. Kokių reikėjo gamtos sąlygų, kad ji būtų plėtojama? ....
4. Iš kur ir kur driekėsi Didysis šilko kelias? ....
5. Kas toks buvo Gilgamešas? Kurioje civilizacijoje jis žinomas? ....

7

1. Kokia civilizacija pirmoji sukūrė raštą? Kokia – valstybę? ....
2. Kokioje epochoje buvo statomos piramidės? Kodėl liautasi jas statyti? Nurodykite vieną priežastį. ....
3. Pateikite nors vieną suirutės Egipte požymį. Kiek jų buvo? ....
4. Kokia dabartinė valstybė įsikūrusi Mesopotamijoje? Kaip joje saugomi istorijos paminklai? ....
5. Kokia civilizacija įsikūrė prie Geltonosios upės? Kokia šios upės įtaka tenykščiams gyventojams? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Senovės Graikija

klausimai

1

1. Nurodykite klasikinės epochos chronologinius rėmus. ....
2. Nurodykite dviem požymiais, kuo helenistinė kultūra skyrėsi nuo archainės. ....
3. Du čia netinka: Dionisas; Demostenas; Demokritas; Periklis; Peisistratas; Drakontas. Paaiškinkite kodėl. ....
4. Nurodykite du visų graikų polių bendrumus. ....
5. Ką reiškia sąvokos *helotai* ir *gimnazijas*? ....

2

1. Nurodykite archainės epochos chronologines ribas. ....
2. Nurodykite dviem požymiais, kuo helenistinė kultūra skyrėsi nuo klasikinės. ....
3. Du čia netinka: Aristotelis; Archimedas; Platonas; Demokritas; Sokratas; Fidijas. Paaiškinkite kodėl. ....
4. Nurodykite du Atėnų ir Spartos polių skirtumus. ....
5. Ką žinote apie Poseidoną? Apie pitijas? ....

3

1. Nurodykite helenistinės epochos chronologines ribas. ....
2. Nurodykite dviem požymiais, kuo archainė kultūra skiriasi nuo klasikinės. ....
3. Du šioje eilutėje netinka: Leonidas; Herodotas; Periklis; Homeras; Peisistratas. Paaiškinkite kodėl. ....
4. Kuo atstovaujamoji demokratija skiriasi nuo tiesioginės? ....
5. Ką žinote apie Prometėją? Apie Minotaurą? ....

4

1. Kuriuo istorijos laikotarpiu suklestėjo Atėnų demokratija? Kokiame regione? ....
2. Kuriame amžiuje ir kuriame dešimtmetyje Solonas įvykdė savo reformą? Kokiame polyje? ....
3. Jam priklauso frazė: „Aš žinau, kad nieko nežinau". Jis neparašė nė vienos knygos, bet apie jį rašė akademijos įkūrėjas. Kas jis ir kas tas, kuris apie jį rašė? ....
4. Ką reiškia sąvokos *eklezija* ir *pedagogas*? ....
5. Kuriose senovės Rytų civilizacijose graikai neturėjo kolonijų? Paminėkite dvi. ....

5

1. Kokioje valstybėje suklestėjo demokratija? Kuriame amžiuje? ....
2. Koks Helados regionas buvo labiausiai į Rytus? Kaip vadinamos ten įsikūrusios graikų gyvenvietės? ....
3. Ką žinote apie Hermį? Apie sirenas? ....
4. Jis – didžiausio iš helėnų užkariautojų mokytojas. Jis įkūrė gimnaziją. Kas jis ir kieno mokytojas buvo? ....
5. Ką reiškia sąvokos *gerusija* ir *teatras*? ....

6

1. Kurioje valstybėje buvo labiausiai išplėtota karyba? Kurioje epochoje ji pasiekė didžiausią galybę? ....
2. Kuriame regione buvo Peloponesas, Atika, Beotija? Kas tai yra? ....
3. Ką žinote apie Afroditę? Titanus? ....
4. Šiuose sakiniuose yra klaida. Ištaisykite ją ir paaiškinkite esmę: „Senovės Atėnuose eklezija turėjo teisę nuspręsti, kurį iš piliečių ištremti. Sprendimą priimdavo padedant orakului". ....
5. Ką turi bendra Aristotelis ir Platonas? Nurodykite du bendrumus. ....

7

1. Kurioje srityje buvo įsikūrę Atėnai? Kokiame regione? ....
2. Kurioje epochoje kūrė Homeras? Paminėkite nors vieną jo veikalą. ....
3. Ką žinote apie Apoloną? Kentaurus? ....
4. Jis teigė, kad pasaulis sudarytas iš atomų. Jų buvimą tiesiog išmąstė. Kas jis ir kada gyveno? ....
5. Vienas netinka: Rodo kolosas; Artemidės šventykla; Kabantys sodai; Atėnės šventykla. Kodėl? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kurioje srityje buvo įkurtas Miletas? Paminėkite nors vieną jį išgarsinusį faktą. ....
2. Ką žinote apie Hefaistą? Mūzas? ....
3. Jis kovėsi iki mirties, kaip tikras spartietis, bet perėja atiteko priešams. Kas jis ir kokia tai perėja? ....
4. Paminėkite du skirtinguose regionuose esančius pasaulio stebuklus. ....
5. Ką reiškia sąvokos *bazilėjas* ir *polis*? ....

2

1. Kokiose epochose buvo statomi pastatai, puošti korintinėmis ir jonėninėmis kolonomis? ....
2. Po sunkaus mūšio jis bėgo 42 kilometrus, kad praneštų saviems apie pergalę, mat šis mūšis išgelbėjo jo tėvynę. Kaip vadinasi tas mūšis ir kas tas priešas, kuris buvo įveiktas? ....
3. Ką žinote apie Atėnę? Kiklopus? ....
4. Du iš jų čia netinka: Sofoklis; Archimedas; Aristofanas; Euripidas; Solonas. Kodėl? ....
5. Ką turi bendra Rodo kolosas ir Halikarnaso mauzoliejus? Koks likimas ištiko pastarąjį? ....

3

1. Jis buvo tikras Tamsiųjų šimtmečių poetas, jo kūrinius mokėsi mintinai. Kas jis ir tie, kurie mokėsi? ....
2. Platėja, Termopilai, Maratonas. Kas juos sieja ir kas skiria? ....
3. Paaiškinkite Solono reformos esmę. Kada ji buvo įvykdyta? ....
4. Pandoros skrynia. Parašykite nors du apie ją žinomus faktus. ....
5. Paminėkite dvi olimpinių žaidynių rungtis. ....

4

1. Kaip gydyti kai kurias ligas, žinota nuo seno. Tačiau tik jis šį meną pavertė mokslu, tad jo vardu šiandien gydytojai duoda priesaiką. Kas jis ir maždaug kada gyveno? ....
2. Ką reiškia sąvokos *filosofija* ir *pilietis*? ....
3. Kada buvo įvykdyta Periklio pasiūlyta politinė reforma? Kokia jos esmė? ....
4. Vienas netinka: Artemidės šventykla; Didžioji kinų siena; Dzeuso skulptūra; Kabantys sodai. Kodėl? ....
5. Kokioje epochoje vyko graikų karai su persais? Kuriame amžiuje jie baigėsi? ....

5

1. Nors ir pravardžiuojamas svogūngalviu, jis V a. pr. Kr. net 15 metų buvo renkamas garbingiausio graikų polio strategu. Kas jis ir iš kur? ....
2. Kuo žymi Delo sala? Kada ji tapo ypač garsi? ....
3. Rodas, Halikarnasas, Efesas. Kas sieja šias vietoves? Kokiame regione jos yra? ....
4. Paminėkite nors du graikų mūšius su persais, nurodydami amžių, kada jie vyko. ....
5. Nesantaikos obuolys. Ką apie jį žinote? ....

6

1. Kokioje epochoje graikai aktyviausiai vykdė kolonizaciją? Kaip vadinosi graikų gyvenamasis kraštas? ....
2. Ką Diogenas veikė statinėje? Kas jis toks buvo? ....
3. Jos savo dainomis suviliodavo, o vėliau pražudydavo jūreivius. Tik vienas, prisirišęs prie stulpo, sugebėjo praplaukti pro jų salą nežuvęs. Kas tas drąsuolis ir kaip vadinamos tos būtybės? ....
4. Vienas netinka: bėgimas; kumštynės; disko metimas; plaukimas. Kodėl? ....
5. Kada ir iš kokių lėšų labiausiai suklestėjo Atėnai? ....

7

1. Kuriame amžiuje ir kuriame dešimtmetyje įvyko pirmosios olimpinės žaidynės? Kieno garbei jos buvo suorganizuotos? ....
2. Dar šiandien ne vienas teatras didžiuojasi pastatęs „Antigonę". Kas tai yra ir kas jos autorius? ....
3. Jis – dievo ir žmogaus sūnus, pagarsėjęs ne tik septyniais žygdarbiais, bet ir nepaprasta jėga. Kas jis ir kokį jo žygdarbį žinote? ....
4. Paminėkite nors du tiesioginės demokratijos trūkumus. ....
5. Kieno iniciatyva ir kur buvo įvestas ostrachizmas? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

C Senovės Graikija

klausimai

1

1. Jis buvo nepažeidžiamas, išskyrus kulną, mat motina už kulno jį laikė, maudydama požemio upėje. Kas jis ir kokiame kare žuvo? ....
2. Kuo Sparta skyrėsi nuo kitų graikų polių? Kokioje srityje ji buvo? ....
3. Orchestras, skenė, kaukė. Su kokia veikla susiję šie žodžiai? Kuriame amžiuje ši veikla ypač suaktyvėjo? ....
4. Ką reiškia sąvokos *agora* ir *ostrakizmas*? ....
5. Kada ir kuo pasižymėjo Klistenis? ....

2

1. Grožio ir meilės deivė – suodino kalvio, šlubio dievo žmona. Kuo jie vardu? ....
2. Po šio karo buvo nugriautos Ilgosios sienos, panaikinta Delo jūrų sąjunga. Kada vyko ir koks tai karas? ....
3. Kuo žymūs Delfai? Kurioje srityje jie yra? ....
4. Jo įkurtoje akademijoje mokėsi daug žymių žmonių, bet vienas mokinys tapo toks garsus, kad buvo pakviestas mokyti Aleksandro Makedoniečio. Kas įkūrė akademiją ir kas tas garsusis mokinys? ....
5. Ką reiškia sąvokos *diadochai* ir *tironija?* ....

3

1. „Persai", „Prikaltas Prometėjas", „Agamemnonas". Kas ir kada juos parašė? ....
2. Kas yra akropolis? Paminėkite vieną architektą, ką nors pastačiusį akropolyje. ....
3. Paminėkite bent du reikalavimus graikų teatro pastatymui – vaidinimo vietai ar aktoriams. ....
4. Beotija, Trakija, Jonija. Kas tai yra? Paminėkite dar vieną žodį, tinkantį šiam sąrašui. ....
5. Ką reiškia sąvokos *metekas* ir *strategas*? ....

4

1. Prie Gaugamelų sumušė persus, persikėlė per Indą, savo vardu pastatė ne vieną miestą ir mirė, būdamas 33 metų. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
2. Kuo garsėjo graikų amatininkai? Paminėkite nors vieno polio ar nors vienos srities amatininkus. ....
3. Karingos gražuolės vyrais naudodavosi tik giminei pratęsti. Kaip jos vadinamos? Ar tai mitas, ar tikrovė? ....
4. Kada įvykdyta Klistenio reforma ir ką ji keitė? ....
5. Kas sieja ekleziją ir gerusiją? O kas skiria? ....

5

1. Pagarba rytietiškai kultūrai, helenizmo plėtra, karinės pergalės. Kieno tai nuopelnai? Kada tai buvo? ....
2. Senovės graikų ir senovės romėnų kultūra vadinama ...., kas lietuviškai reiškia .... Parašykite. ....
3. Jis vadovavo mūzoms, bet buvo keršto ir bausmių dievas. Jo vardas visus traukė į Delfus paklausyti pitijos. Kas jis ir kaip vadinamos jo vardu skelbiamos pranašystės? ....
4. Paminėkite po vieną Aristofano ir Herodoto kūrinį. ....
5. Paminėkite dvi valstybės valdymo formas, susiformavusias senovės Graikijoje. ....

6

1. Šiandieninė civilizacija iš graikų perėmė .... Paminėkite nors du dalykus. ....
2. Jis – pirmas Europos užkariautojas, pajungęs savo valiai Rytus. Kas jis ir kada gyveno? ....
3. Dorėninės kolonos, statiška skulptūra ir Homeras. Kuris tai graikų istorijos laikotarpis? Koks dar svarbus jo požymis? ....
4. Kuo ir kada pasižymėjo Archimedas? ....
5. Kas yra archontas? Paminėkite vieną. ....

7

1. Fizikas, matematikas iš Sirakūzų. Jo vardu pavadintas fizikos dėsnis. Kas jis ir ką dar išrado? ....
2. Išvardykite kolonų tipus, parašydami, pagal ką jie nustatomi. ....
3. Jie plaukė parvežti aukso vilnos net per Svetingąją jūrą. Kaip jie vadinami ir kokia tai jūra? ....
4. Aristofanas; Aristotelis; Eschilas; Sofoklis. Vienas jų netinka. Kodėl? ....
5. Pagrindinis Atikos polis buvo .... Kuo V a. pr. Kr. jis išsiskyrė nuo kitų polių? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kokias pareigas ir kokioje valstybėje užėmė Solonas? ....
2. Ariadnės siūlas. Kam jis buvo panaudotas ir kas juo pasinaudojo? ....
3. Poetas iš Atėnų, komedijų autorius. Kas jis ir kokį jo kūrinį žinote? ....
4. Kodėl Atėnai ėmė vadovauti Delo jūrų sąjungai? Kaip jie tuo pasinaudojo? ....
5. Mūšyje prie Chaironėjos Atėnai prarado nepriklausomybę. Kam ir kada? ....

2

1. „Metafizikos" autorius, Likėjaus mokyklos įkūrėjas, Platono mokinys. Kas jis ir kada gyveno? ....
2. Trojos arklys. Kas tai ir kokioje epochoje atsirado? ....
3. Ilgosios sienos, Pirėjo uostas, daugiau skulptūrų nei gyvų žmonių. Kur tai buvo ir kada? ....
4. Peisistratas; Periklis; Solonas. Kas juos sieja? Kokį dar asmenį galite prie jų pridėti? ....
5. Šioje saloje buvo saugomi karinės jūrų sąjungos pinigai. Kaip vadinasi sala ir kur ji yra? ....

3

1. Chaosas. Ką graikams reiškė ši sąvoka ir kaip vadinamas kūrinys, kuriame jis aprašytas? ....
2. Čia buvo garsiausias orakulas, sutraukęs žmones iš visos Graikijos. Kur jis buvo ir kas tai yra? ....
3. Oratorius, Atėnų patriotas, nepaisydamas fizinės negalios, subūrė sąjungą prieš Pilypą Makedonietį. Kas jis ir kaip klojosi jo sąjungai? ....
4. Kas buvo diadochai? Keli jie buvo? ....
5. Paminėkite keturis draminius kūrinius. ....

4

1. Damoklo kardas. Ką reiškia šis pasakymas? Kokioje civilizacijoje jis atsirado? ....
2. Kas yra demagogas? Paminėkite vieną. ....
3. Kieno garbei buvo švenčiamos dionisijos? Kas iš jų išsirutuliojo? ....
4. Atėnų aristokratas, pirmasis įvedęs rašytinius įstatymus. Kas jis? Kaip tuos įstatymus vertino amžininkai? ....
5. Kaip atsirado Egėjo jūros pavadinimas? Kokį pusiasalį ji skalauja iš Vakarų? ....

5

1. Jis pasidarė sau ir savo sūnui sparnus iš vaško, kad pabėgtų iš savo sukurto statinio. Kas jis ir koks tai statinys? ....
2. Kaip vadinamas visos tautos valdymas? Kurioje valstybėje jis suklestėjo? ....
3. Vyriausiasis Olimpe, jo skulptūra – vienas iš pasaulio stebuklų. Kas jis? Kas skulptūros autorius? ....
4. Kuris iš graikų ir kada užvaldė Egiptą?
5. Kaip vadinama makedoniečių kariuomenės rikiuotė? Paminėkite nors vieną jų laimėtą mūšį. ....

6

1. Meilės dievas, laidęs širdį veriančias strėles. Koks jo vardas ir kam tos strėlės? ....
2. Kaip ir kokioje civilizacijoje buvo sukurtas mūsų žemyno vardas? ....
3. Garsus architektas, skulptorius, pasaulio stebuklo autorius. Kas jis ir koks žymus jo darbas? ....
4. Mokslas apie išmintį, mokslų motina. Kas tai ir kokioje epochoje klestėjo? ....
5. Ką reiškia pasakymas „Perkirsti Gordijaus mazgą"? Kas, anot legendos, jį perkirto? ....

7

1. Kas be vargo galėjo nuvykti į Hado karalystę? Kur ji buvusi? ....
2. Kilęs iš Halikarnaso, jis apkeliavo ne vieną kaimyninę šalį, tačiau laikomas ne geografijos ar turizmo, bet istorijos tėvu. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
3. Pastatytos už Delo jūrų sąjungos lėšas, jos tarnavo vienam poliui, kaip saugus priėjimas iki Pirėjo uosto. Kaip vadinosi šie statiniai ir kokiai valstybei priklausė? ....
4. Išvardykite keturias Helados sritis. ....
5. Kada graikai prarado nepriklausomybę? Į kokios valstybės sudėtį jie buvo įtraukti? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Senovės Roma

klausimai

1

1. Slėnis tarp Kapitolijaus, Palatino ir Eskvilino kalvų virto aikšte, kurioje susirinkdavo ir prekiauti, ir pasižmonėti. Kaip ji vadinosi? Kokiame mieste buvo ši, aprašytoji? ....
2. Dabartinę Prancūziją romėnai vadino .... Parašykite, kas ją prijungė prie Romos? ....
3. Kas yra gladiatorius? Paminėkite nors vieną jums žinomą gladiatorių. ....
4. Vadovaujami Alaricho, jie užėmė Romą, įkūrė karalystę Ispanijoje, Pietų Galijoje. Kas jie ir kuriame amžiuje užėmė Romą? ....
5. Jis pasiūlė žemės reformą ir buvo nužudytas. Kuo jis vardu ir kokias pareigas užėmė? ....

2

1. Iš pradžių – tik prekyvietė, paskui – gražiausia miesto vieta, apstatyta šventyklomis, visuomeniniais pastatais, arkomis ir rūmais. Kaip vadinama ši vieta? Paminėkite nors vieną jos statinį. ....
2. Kokia dabartinė valstybė įsikūrusi Galijoje? Kuriame amžiuje Galija buvo prijungta prie Romos? ....
3. Alarischas 410 m. su .... gentimis užėmė .... Įrašykite trūkstamus žodžius. ....
4. Scipiono anūkai, reformatoriai, mylimi liaudies. Ir vis dėlto buvo nužudyti. Kas jie ir kokas pareigas užėmė? ....
5. Kas yra principatas? Kuriame amžiuje jis atsirado? ....

3

1. Kokios gentys gyveno į šiaurės rytus nuo Romos imperijos? Kokį žinote istoriką, rašiusį apie jas? ....
2. Jie grumdavosi žiūrovų malonumui žūtbūtinėje kovoje. Kas jie ir kaip vadinama vieta, kurioje jie kovėsi? ....
3. Kaip su Roma susiję ostgotai ir vestgotai? Nurodykite vieną sąsają ir vieną jų vadą. ....
4. Kokia Tiberijaus Grakcho reformos esmė? Kuriame amžiuje ji įvykdyta? ....
5. Jis pirmasis pasivadino princepsu. Kas jis ir kurio amžiaus kuriame dešimtmetyje tai padarė? ....

4

1. Amfiteatruose liejosi jų ar jų nužudytų žvėrių kraujas, jų gyvybė priklausė nuo vieno gesto. Kas jie ir koks gestas reiškė jų mirtį? ....
2. Abu broliai buvo išrinkti liaudies tribūnais, abu pasiūlė reformas. Kas jie ir kokias reformas pasiūlė? ....
3. Per šiuos karus žuvo Archimedas. Tačiau graikų kultūra per šiuos karus ne tik nesunyko, bet buvo deramai įvertinta. Kokie tai karai ir kiek jų buvo? ....
4. Kaip susiję romėnai ir hunai? Paminėkite vieną hunų vadą. ....
5. Kas yra dominatas? Kas jį įvedė? ....

5

1. Koliziejuje buvo įkurtas amfiteatras. Kas tai yra? Kokiame pusiasalyje jie yra? ....
2. Jis pasiūlė pardavinėti grūdus pigiomis kainomis, liaudis už tai jį pamilo. Tačiau, kaip ir jo brolis, mirė ne savo mirtimi. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
3. Šiais karais romėnai pradėjo savo invaziją užjūryje. Kokie tai karai ir kas tapo pirmąja romėnų užjūrio valda? ....
4. Jis įvedė dominatą, surengė paskutines dideles krikščionių žudynes. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
5. Paminėkite bent tris Romos respublikos valdžios institucijas, iš kurių viena būtų nerenkama. ....

6

1. Pats populiariausias beveik visų romėnų reginys buvo kartu ir pats žiauriausias, sugalvotas antikos laikais. Koks tai reginys ir kokiame pastate jis vyko? ....
2. Kas yra liaudies tribūnas? Paminėkite nors vieną jums žinomą asmenį, liaudies tribūną. ....
3. Kuo svarbūs punų karai? Kas su kuo juose kariavo? ....
4. Azijos klajokliai, jų invazija į Vakarus sukėlė vieną didžiausių Europos judėjimų. Kas jie ir koks tai judėjimas? ....
5. Nurodykite du egzistavusius Romos imperijos valdymo tipus. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kas yra italikai? Paminėkite nors vieną jų gentį. ....
2. Vadovaujami Atilos, jie nusiaubė ne vieną kraštą, sukėlė vieną didžiausių Europos genčių judėjimų. Kas jie ir kaip vadinosi tas judėjimas? ....
3. Kuo skiriasi principatas nuo dominato? ....
4. Dvylika lentelių. Niekas jų nerado, bet jos vis tiek laikomos labai svarbiomis. Kada jos buvo surašytos ir kas tai yra? ....
5. Ką globojo Jupiteris? Kokį graikų mitologijos dievą jis atitiktų? ....

2

1. Nurodykite Romos monarchijos chronologines ribas amžiaus tikslumu. ....
2. Kokios valdžios institucijos veikė principato metais? Paminėkite nors dvi. ....
3. Kuo šiandieniniams teisininkams yra svarbūs Dvylikos lentelių įstatymai? Nurodykite dvi reikšmes. ....
4. Jis įsakė reformuoti kalendorių, kuriame vienas mėnuo vadinamas jo vardu, užkariavo Galiją. Tačiau buvo nudurtas. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
5. Kas yra Kapitolijus? Kokioje šiandieninėje valstybėje jis yra? ....

3

1. Nurodykite Romos respublikos chronologines ribas amžiaus tikslumu. ....
2. Kaip vadinosi Romos įstatymų rinkinys? Kuo jis skyrėsi nuo Hamurabio kodekso? ....
3. Jis – konsulas, užkariautojas, rašytojas, diktatorius. Kas jis ir kokią teritoriją užkariavo? ....
4. Ant šios kalvos stovėjo Junonos, Jupiterio ir daug kitų šventyklų, ji buvo Romos puošmena. Tačiau viduramžiais ant jos buvo ganomos ožkos. Kaip vadinosi ta kalva ir kas sugriovė jos pastatus? ....
5. Kodėl romėnai sugriovė Kartaginą? Kokios tautybės buvo jos gyventojai? ....

4

1. Nurodykite Romos imperijos chronologines ribas. ....
2. Kokiais įstatymais vadovavosi romėnai? Ar yra išlikę jų originalai? ....
3. Nurodykite dvi žodžio *imperatorius* reikšmes, vartotas senovės Romoje. ....
4. Kapitolijaus vilkė. Kodėl jai statomi paminklai? Paminėkite vieną asmenybę, susijusią su šia vilke. ....
5. Kodėl romėnai norėjo žūtbūt užkariauti Kartaginą? Kada jiems tai pavyko padaryti? ....

5

1. Kuri italikų gentis įkūrė Romos miestą? Kas yra šio miesto įkūrimo simbolis? ....
2. Kada skilo Romos imperija? Į kokias dalis? ....
3. Dviem teiginiais įrodykite, kad princepso valdžia buvo neteisėta. ....
4. Paaiškinkite pasakymą „kareivių imperatoriai". Kokioje epochoje jie ypač „išpopuliarėjo"? ....
5. Egipto valdovė, net dviejų garsių romėnų mylimoji. Su vienu iš jų nusinuodijo. Kas ir su kuo nusižudė? ....

6

1. Paaiškinkite *kliento* ir *patrono* santykius. Kurioje epochoje klientūra ypač klestėjo? ....
2. 48,5 m aukščio, 50 000 sėdimų vietų, ne kartą sugriautas, XVIII a. popiežius pašventino čia nužudytus kankinius. Koks tai statinys ir kokioje valstybėje šiandien jis yra? ....
3. Paminėkite dvi romėnų kolonijas skirtinguose regionuose. ....
4. Kodėl imperatoriui Konstantinui buvo pridėtas epitetas *Didysis*? Kada jis gyveno? ....
5. Kas yra konsulas? Kaip juo tapdavo apie 500 m. pr. Kr.? ....

7

1. Kodėl Bizantijus buvo pervadintas Konstantinopoliu? Kokiame regione jis yra? ....
2. Paminėkite du asmenis, kada nors užėmusius konsulo pareigas. ....
3. Kaip vadinamos stambios žemės valdos? Kokią pagrindinę darbo jėgą jos naudojo? ....
4. Jis – 142 tomų Romos istorijos autorius, imperatoriaus Augusto draugas. Kas jis ir kada gyveno? ....
5. Kokia kalba kalbėjo romėnai? Kas ją vartoja šiandien? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

C Senovės Roma

1

1. Kurio imperatoriaus laikais Roma prarado sostinės vaidmenį? Kuriame mieste įsikūrė naujoji sostinė? ....
2. Kuo užsiiminėjo konsulai? Kiek vienu metu jų galėjo būti? ....
3. Kas galėjo tapti legionieriumi po Marijaus reformos? Kada ji buvo įvykdyta? ....
4. Šiuo terminu vadinami visi, kuriuos išrinkdavo romėnų tauta. Kas tai ir į kokias dvi grupes jie skirstomi? ....
5. Imperatorius – filosofas, karys, stoikas. Kas jis ir kokią knygą parašė? ....

2

1. Nurodykite senovės Romos istorijos chronologines ribas. ....
2. Krasas, Pompėjus, Cezaris. Kas sieja šiuos vyrus? Kuriame amžiuje jie gyveno? ....
3. Kada romėnai ėmė statyti limes? Kam? ....
4. Kvestoriai, edilai, konsulai, senatoriai, cenzoriai. Vienas čia netinka. Kodėl? ....
5. Kur buvo įrengtas Marso laukas? Kam jis buvo naudojamas? ....

3

1. Išvardykite triumvirato narius. Kuris iš jų buvo toks turtingas, kad tai virto net priežodžiu? ....
2. Kaip buvo tampama magistratu? Paminėkite du magistratų postus. ....
3. Kas ir kam organizuodavo Triumfo eisenas? ....
4. Kuriame amžiuje Romą siaubė pilietiniai karai? Nurodykite vieną jų priežastį. ....
5. Jis įsakė sudeginti Romą, nužudė motiną, persekiojo krikščionis. Kas jis ir kada gyveno? ....

4

1. Seniausioji gyvenamoji Romos miesto dalis, vėliau – turtingiausias miesto rajonas, kur stovėjo imperatoriaus rūmai. Kaip vadinama ši Romos miesto kalva? Maždaug kada ji buvo apgyvendinta? ....
2. Kurioje epochoje Romoje įsigalėjo oligarchai? Kaip Roma buvo valdoma prieš tai? ....
3. Paminėkite dvi grupuotes, atstovavusias priešiškoms stovykloms pilietinių karų metais. ....
4. Geriausiai išlikusi Romos šventykla, visų dievų buveinė. Kaip ji vadinama ir kurioje epochoje buvo pastatyta? ....
5. Paminėkite dvi Diokleciano reformas. Kas jis toks buvo? ....

5

1. Kur yra ir kuo žymi Palatino kalva? ....
2. Jie laikė save geriausiais piliečiais, bet sužlugdė Grakchų reformas. Pilietinių karų metais gynė senato interesus. Kaip vadinama ši politinė grupuotė? Kaip vadinami jų priešininkai? ....
3. Vienas tobuliausių romėnų statinių, puikiai išsilaikiusi dievų buveinė, papuošta nuostabiu kupolu. Kaip vadinamas šis statinys ir kur jis yra? ....
4. Kokiam imperatoriui buvo suteiktas Didžiojo vardas? Koks miestas buvo pavadintas jo vardu? ....
5. Kodėl V amžiuje smarkiai sumažėjo Romos gyventojų? Nurodykite dvi priežastis. ....

6

1. Kaip vadinami seniausių kilmingų šeimų Romoje nariai? Paminėkite nors vieną tokią šeimą. ....
2. Šitas – dosnus ir kilmingas, svajojantis apie valdžią. Anas – mielai imantis dovanas ir siūlomas pramogas už globą. Vadinasi, jie puikiai sutaria. Kaip jie abu vadinami? ....
3. Dėl kokių priežasčių Romoje kildavo pilietiniai karai? Kuriame amžiuje įvyko paskutinis? ....
4. Paminėkite du imperatorius, kuriuos būtų galima pavadinti reformatoriais. ....
5. Jie ateidavo ir nuolankiai prašydavo prieglaudos. Už tai pažadėdavo ginti savo naująją tėvynę. Bet vėliau... Kas jie ir kas nutikdavo vėliau? ....

7

1. Nuo kada iki kada tęsėsi Romos imperijos laikotarpis? ....
2. Vienas netinka: Oktavianas; Neronas; Konstantinas; Cezaris; Dioklecianas. Kodėl? ....
3. Dviem punktais apibūdinkite plebėjų teises vėlyvojoje Romos respublikoje. ....
4. 37 tomų veikalas, puiki karjera kariuomenėje, valdininkas. Kas jis ir kokie mokslai jį domino? ....
5. Nurodykite vieną priežastį, dėl ko liovėsi romėnų užkariavimai. Kada jie baigėsi? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Nors ir laikomi nekilmingi, šie piliečiai vis dėlto sugebėjo įgyti tokią įtaką, kad būtent jie laikomi tikraisiais Romos šeimininkais vėlyvosios respublikos laikais. Kas jie? Kaip vadinami jų interesų gynėjai? ....
2. „Rinktinių biografijų autorius", puikus plunksnos meistras. Kas jis? Paminėkite vieną jo aprašytą herojų. ....
3. Paminėkite dvi respublikos institucijas Romoje, iš kurių viena nebūtų renkama. ....
4. Kapitolijaus vilkė. Kuo ji svarbi Romos miestui? Kas tas Kapitolijus? ....
5. Gynybiniai įtvirtinimai, kuriais buvo stengiamasi apjuosti Romą imperijos laikais, vadinami .... Ar jie sugebėjo atlikti savo funkciją? ....

2

1. Paminėkite tris socialines grupes, sudariusias Romos visuomenę respublikos laikais. ....
2. Kuriuo istorijos laikotarpiu valdė Oktavianas Augustas? Kokį postą jis užėmė? ....
3. Plutarchas, Ovidijus, Cezaris – visus juos vienija vienas talentas. Koks? Kokioje valstybėje jie gyveno? ....
4. „Dievo rykštė", barbaras, plėšikas. Kas jis ir už ką romėnai šitaip jį vadino? ....
5. Kuriame amžiuje sostinė iš Romos buvo perkelta į kitą miestą? Koks tai miestas? ....

3

1. 753 m. pr. Kr. Kuo romėnams svarbi ši data? Kokia tada buvo Romos istorijos epocha? ....
2. Kokioje civilizacijoje buvo sukurti šie statiniai: Partenonas, Panteonas, Karakalos termos? Pridėkite dar vieną prie šio sąrašo. ....
3. Trys karai su garsiais jūrininkais, pirkliais, keliautojais atnešė romėnams pergales ir užjūrio valdas. Kokie tai karai ir kuriame amžiuje jie prasidėjo? ....
4. Cezaris vienu metu buvo prokonsulas. Kokią naudą jam davė šios pareigos ir kur jis jas atliko? ....
5. Jis išsiuntė imperatoriaus regalijas į Konstantinopolį. Didingoji Roma žlugo. Kas jis ir kada tai buvo? ....

4

1. Didingoje Romoje nebuvo nė vieno iš 7 pasaulio stebuklų. Kodėl? Jei būtų jūsų valia, ką įtrauktumėte į tą sąrašą? (Pasirinkite vieną objektą.) ....
2. Per Sirakūzų šturmą žuvo Archimedas. Patys romėnai laikė tai didžiuliu nuostoliu. Per kokį karą ir kuriame amžiuje tai įvyko? ....
3. „Galų karo užrašų" autorius, diktatorius, žuvęs nuo artimo rankos. Kas jis ir kas jį nužudė? ....
4. Jis reformomis bandė sustabdyti Romos nuosmukį. Manė, kad imperijai bus geriau išžudžius krikščionis. Kas jis ir kada gyveno? ....
5. Kada žlugo Vakarų Romos imperija? Koks istorijos laikotarpis jos žlugimu baigėsi? ....

5

1. Į šią instituciją galėjai patekti tik sėkmingai atlikęs magistrato pareigas, ir tai tik tuo atveju, jei dėl tavęs .... priimdavo palankų sprendimą. Kokia tai institucija ir kas priimdavo sprendimą? ....
2. Šis miestas buvo palaidotas po ugnikalnio pelenais. Šiandien – tai lobis archeologams. Koks tai miestas ir kokiame regione jis yra? ....
3. Kas yra triumviratas? Paminėkite vieną jo narį. ....
4. Romėniškoji taika. Kuriame amžiuje įsigalėjo ir kiek laiko truko? ....
5. Atila, Odoakras, Hanibalas, Alarichas. Kas juos visus sieja? Kuris čia mažiausiai tinkamas? ....

6

1. Kas yra plebėjai? Kokios buvo jų pareigos valstybei? Kaip jiems įsiteikti siekė imperatoriai? ....
2. Vienas iš triumvirų, perbėgęs senato pusėn. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
3. Išvardykite du romanizacijos požymius. ....
4. Jis padarė legendinį žygį per Alpes, įveikė Romą, tačiau jo šalies vis tiek laukė pražūtis. Kas jis ir kaip vadinosi jo šalis? ....
5. Nurodykite dvi Vakarų Romos imperijos žlugimo priežastis. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Ankstyvoji krikščionybė

klausimai

1

1. Kokioje valstybėje ir kokiame regione gimė krikščionybė? ....
2. Kokio tikėjimo buvo Jėzaus tėvai? Paminėkite vieną plačiau žinomą faktą apie Kristaus gimimą. ....
3. Kas yra apaštalai? Išvardykite nors keturis. ....
4. Už ką krikščionys būdavo kankinami? Koks imperatorius pirmas pradėjo juos kankinti? ....
5. Jis – jauniausias iš evangelikų, bet būtent jis patyrė baisiąją apokalipsę. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....

2

1. Kurioje valstybėje atsirado pirmieji krikščionys? Kuriame amžiuje? ....
2. Ką turi bendra judaizmas ir krikščionybė? Nurodykite du bendrumus. ....
3. Grįžęs iš misijos po graikų miestus, jis negalėjo ilsėtis – laukė atsakymai į naujai įkurtų bendruomenių laiškus, kuriuose jis aiškino Kristaus mokymą. Kas jis? Paminėkite nors vieną bendruomenę, kuriai jis rašė. ....
4. *Pontifex maximum.* Kaip pasikeitė šios sąvokos vartojimas nuo antikos laikų? ....
5. Kada krikščionybė pirmą kartą buvo paskelbta valstybine religija? Kokioje šalyje? ....

3

1. Kokios tautybės buvo Jėzus? Kokios valstybės gyventojas? ....
2. Dionisijo Mažojo vardas mažai kam girdėtas, bet kalbant apie laiko skaičiavimą mūsų kraštuose, naudojamės būtent jo siūlymu. Koks tai siūlymas ir kada pateiktas? ....
3. Paminėkite nors keturis krikščionybės plitimo kelius. ....
4. Matas, Morkus, Lukas, Jonas. Kas sieja šiuos vyrus? Kuriame amžiuje jie gyveno? ....
5. Kas ir už ką būdavo paskelbiami kankiniais? ....

4

1. Kokios religijos išpažinėjas buvo Jėzus Kristus? Kokios tautybės? ....
2. Poncijus Pilotas, Judas, Erodas. Ką turi bendra jie ir Jėzus? Nurodykite bent vieno iš jų pareigas. ....
3. Šių kelionių tikslas – atskleisti barbarams Jėzaus mokymą, suteikti jiems Šventąjį krikštą. Kaip vadinasi tokios kelionės ir nuo kada Romos barbarams krikštas tapo privalomas? ....
4. Nurodykite dvi priežastis, kodėl krikščionybė iš vergų religijos tapo imperatorių religija. ....
5. Kaip vadinasi oficialus popiežiaus galvos apdangalas? Kieno įpėdiniu laikomas popiežius? ....

5

1. Ar Jėzus turėjo Romos pilietybę? Paaiškinkite kodėl. ....
2. Kodėl krikščionybė tapo pirmiausia vergų religija? Nurodykite dvi jos tiesas, ypač patrauklias vergams. ....
3. Jis pasakė: „Jei laimėsiu šį mūšį, uždrausiu persekioti krikščionis. Jei yra jūsų Dievas, tepadeda". Ir jis laimėjo. Kas jis ir ar tęsėjo savo žodį? ....
4. Kam būdavo suteikiamas Bažnyčios tėvų vardas? Paminėkite nors vieną. ....
5. Kuri krikščionių bendruomenė įtvirtino viešpataujančią savo padėtį kitoms bendruomenėms? Kada?

6

1. Pagal kokius valstybės įstatymus buvo teisiamas Jėzus Kristus? Kokia jam bausmė buvo paskirta? ....
2. „Geroji naujiena" pateikta net keturiais variantais, tik antrinis šaltinis įvykiams pažinti. Kas tai? Kodėl tik antrinis šaltinis? ....
3. Paminėkite nors du ankstyvosios krikščionybės požymius. ....
4. „Tu esi .... , uola, ant tavęs aš pastatysiu savo Bažnyčią". Kas ir kam pasakė tuos žodžius? ....
5. Sudegino Romą, nužudė savo motiną, įsakė persekioti krikščionis. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....

7

1. Kurioje iš dabartinių valstybių gimė Jėzus Kristus? Kokioje tuometinėje? ....
2. Vienas jų netinka: Matas, Petras, Paulius, Judas, Steponas. Kodėl? ....
3. Kaip susiformavo popiežiaus institucija? Kada? ....
4. Ką turi bendra Dioklecianas, Neronas, Kaligula? Nurodykite du bendrumus. ....
5. Milano ediktas. Kas tai ir kada priimtas? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Ankstyvoji krikščionybė B

1

1. Nurodykite ankstyvosios krikščionybės chronologines ribas. ....
2. Kas buvo krikščionybės pradininkas? Maždaug kiek jam buvo metų, kai jis pradėjo savo veiklą? ....
3. Kokia Biblijos liekamoji vertė nereligingiems žmonėms? Nurodykite du aspektus. ....
4. Korintas, Atėnai, Antiochija. Su kuriuo iš apaštalų susijusios šios vietovės? Ko jis ten vyko? ....
5. Pasaulio pabaigos aprašymas, Antikristo vizija. Kaip vadinasi šis šiurpus pasakojimas? Kokioje knygoje jis išdėstytas? ....

2

1. Nuo kada iki kada tęsėsi ankstyvasis krikščionybės periodas? ....
2. „Kentėjo prie Poncijaus Piloto, buvo prikaltas prie Kryžiaus, numirė ir palaidotas, prisikėlė". Apie ką čia sakoma ir kas buvo tas Poncijus Pilotas? ....
3. Kuo skyrėsi krikščionių bendruomenės viena nuo kitos šiuo laikotarpiu? Nurodykite du skirtumus. ....
4. Kokią užduotį Jėzus paliko savo mokiniams? Ar jiems pavyko ją įvykdyti? ....
5. Popiežius Grigalius Didysis. Už ką vadinamas Didžiuoju? Paminėkite bent du jo darbus. ....

3

1. Kuriuo istorijos laikotarpiu susiformavo krikščionybė? Kaip vadinosi jos dogmų kūrėjai? ....
2. Kokiais metodais Jėzus skleidė savo mokymą? Paminėkite nors du. ....
3. Iškepti ant grotelių, nukryžiuoti, sudraskyti arenose plėšriųjų žvėrių. Kurie iš krikščionių patirdavo šiuos išbandymus? Kas galėjo padėti jų išvengti? ....
4. Kas ir kada krikščionybę paskelbė oficialia Romos imperijos religija? ....
5. Kas buvo pirmasis popiežius? Kuriame amžiuje? ....

4

1. Nuo kada iki kada tęsėsi Bažnyčios tėvų laikotarpis? ....
2. Kokiais argumentais motyvuodamas Romos vyskupas skelbė savo viršenybę kitų bendruomenių atžvilgiu? Pateikite nors du argumentus.
3. Jis įvedė dominatą, tad nepakentė krikščionių nepaklusnumo. Kas jis ir kuo jam nepakluso krikščionys? ....
4. Mesijo laukė visa žydų tauta, bet Jėzaus juo nenorėjo pripažinti. Kodėl? Ką reiškia sąvoka *mesijas*? ....
5. Kokia buvo Augustino veiklos sritis? Kokioje valstybėje jis gyveno? ....

5

1. Kokioje Romos istorijos epochoje gimė krikščionybė? Kuriame amžiuje? ....
2. Benediktas Nursietis sukūrė ...., davusią pradžią vienuolijų kūrimui. Kaip vadinosi pirmasis vienuolynas, įkurtas pagal šią .... ? ....
3. Būtent jis ėjo tartis su Alarichu, ir šis suminkštėjo, Roma buvo išgelbėta. Šitaip jis įrodė esąs krikščionių lyderis. Kada ir kas tarėsi su barbaru? ....
4. Milano ediktas. Kuo svarbus šis dokumentas? Kurio imperatoriaus laikais pasirašytas? ....
5. Išvardykite keturis evangelikus chronologine seka. ....

6

1. Kuriame I a. dešimtmetyje prasidėjo krikščionių persekiojimas? Kada buvo uždraustas? ....
2. Šios niūrios vietos, pažymėtos ..... ženklu, tapo jų slaptų susibūrimų ir ritualų vieta. Kaip jos vadinosi ir koks tai ženklas? ....
3. Dvylika apaštalų. Kas jie? Kuris iš jų laikomas išdaviku? ....
4. Jo žmona krikščionė, jis uždraudė krikščionis persekioti, bet pats liko nekrikštas. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
5. Kaip vadinosi vietovė, kurioje buvo įkurtas pirmasis vienuolynas? Kokiame pastate jis buvo įkurtas? ....

7

1. Kurio amžiaus ir kuriame dešimtmetyje buvo uždrausta persekioti krikščionis? Kiek laiko jie buvo persekiojami? ....
2. Ankstyvosios krikščionybės laikotarpiui būdingas bendruomeninis gyvenimo būdas. Kaip jis pasireiškė? ....
3. Apolono šventykla tapo pavyzdine krikščioniško bendruomenės gyvenimo vieta. Kada ir kodėl? ....
4. Už ką būdavo suteikiamas kankinio titulas? Paminėkite nors vieną kankinį. ....
5. Paminėkite bent dvi Grigaliaus Didžiojo reformas. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

C Ankstyvoji krikščionybė

1

1. Kas yra krikščionybė? Kaip ji susijusi su judaizmu? ....
2. Kaip verčiama *Evangelija*? Kiek yra jos knygų? ....
3. Didysis tiltų statytojas – *pontifex maximum*. Tarp ko tiesė tiltus šis žmogus ir kaip jis vadinamas lietuviškai? ....
4. Kokiam tikslui Paulius keliavo po Balkanus? Kokiame dar pusiasalyje jis dažnai viešėjo? ....
5. Įvedė choralą, reglamentavo mišias, reformavo kalendorių. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....

2

1. Nazaretas, Betliejus, Jeruzalė. Kas sieja šiuos miestus? Kokiame regione jie yra? ....
2. Šiose knygose užrašyta ne tik Jėzaus veikla, bet ir jo pamokymai, palyginimai. Kaip vadinasi tos knygos ir kiek jų yra? ....
3. Dėl kokių dviejų priežasčių Romoje buvo persekiojami krikščionys? ....
4. Kokiuose susirinkimuose buvo pasiekta krikščionybės dogmų vienybė? Paminėkite du. ....
5. Kaip susijusios katakombos ir krikščionys? Kuriame mieste jos buvo didžiausios? ....

3

1. Paminėkite dvi svarbias krikščionių religijos dogmas. ....
2. Kokios priežastys vertė Teodosijų pripažinti krikščionybę valstybine religija? Paminėkite dvi. ....
3. Kas davė įsakymą nukryžiuoti Jėzų? Kodėl tam pritarė fariziejai? ....
4. Koks buvo krikščionybės požiūris į pagonių šventes? Kokia buvo visai uždrausta? ....
5. Benediktas Nursietis, Grigalius Didysis, Augustinas, Jonas Krikštytojas. Vienas iš jų netinka. Kodėl? ....

4

1. „Numirė ir palaidotas, trečią dieną kėlės iš numirusių". Apie ką taip pasakyta? Kur aprašyti šie įvykiai? ....
2. Paminėkite dvi priežastis, dėl kurių krikščionybė iš vergų religijos virto imperatorių religija. ....
3. Jis uždraudė olimpines žaidynes, visiems imperijos gyventojams įsakė priimti krikščionybę. Kas jis ir kada jis taip pasielgė? ....
4. Kas sudarė didesnę Pauliaus laiškų turinio dalį? Kas buvo Paulius? ....
5. Kokį tikslą turėjo misijos? Paminėkite nors vieną žymų misionierių. ....

5

1. Kaip vadinami artimiausi Jėzaus mokiniai? Kiek jų buvo? ....
2. Paminėkite du krikščionybės teiginius, skyrusius juos nuo judaizmo. ....
3. Jis tris kartus išsižadėjo savo Mokytojo, bet šis liko ištikimas savo pažadui – ant šio mokinio Mokytojas statė savo Bažnyčią. Kas tas mokinys ir kas jo Mokytojas? ....
4. Kas yra tiara? Kam buvo suteikta teisė ja puoštis? ....
5. Kokiais būdais krikščionybė plito tarp barbarų? Paminėkite du. ....

6

1. Paaiškinkite pasakymą „Krikščionybė apkrikštijo pagonybę". Savo atsakymą iliustruokite konkrečiu pavyzdžiu. ....
2. Kokios dvi dalys sudaro Bibliją? Kada buvo pradėta užrašinėti antroji dalis? ....
3. Kuriame amžiuje įsitvirtino Romos vyskupo viršenybė prieš kitas bendruomenes? Kaip jis imtas vadinti?
4. Įvardykite dvi krikščioniško gyvenimo būdo ypatybes, žavėjusias įvairių luomų romėnus. ....
5. Benedikto regula. Kas joje rašoma? Koks judėjimas prasidėjo nuo šio dokumento pasirodymo? ....

7

1. Ilgą laiką krikščionybė buvo laikoma tik judaizmo sekta. Kodėl? ....
2. Paaiškinkite pasakymą „Ankstyvųjų krikščionių nuoširdumas". Kuo jis pasireiškia? ....
3. Filosofas, mąstytojas, ieškojo Dievo ir jį rado – pagrindė ne vieną krikščionybės dogmą, paskelbtas šventuoju. Kas jis ir koks titulas jam buvo suteiktas? ....
4. Kaip susiformavo popiežiaus institucija? Kokie jos įgaliojimai? ....
5. Kokių mokslų atstovams Biblija yra vertingas tyrinėjimų objektas? Paminėkite du, paaiškinkite kodėl. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Bizantija. Musulmonų kraštai viduramžiais A

1

1. Koks buvo ankstesnis Bizantijos imperijos pavadinimas? Kas buvo šios šalies sostinė? ....
2. Maldos namai, papuošti arabeskomis, kur visi meldžiasi basi, atsisukę į Rytus. Kaip jie vadinami ir kas tos arabeskos? ....
3. Iš kur į kur driekėsi hidžros kelias? Kokios religijos išpažinėjams svarbus šis kelias? ....
4. Kas sąlygojo prekybos Bizantijoje klestėjimą tam tikrais periodais? Paminėkite dvi priežastis. ....
5. Šios valstybės vadovas – kartu ir aukščiausias religinis vadovas, pranašo įpėdinis. Kaip vadinama ta valstybė? Kokių genčių apgyvendintuose kraštuose tokio tipo valstybės kūrėsi pirmiausia? ....

2

1. Kodėl Konstantinopolis buvo pravardžiuojamas „pasaulio kryžkele"? Koks buvo šio miesto statusas? ....
2. Du vienuoliai ne tik žodžiu skleidė tikėjimą; tam tikslui jie sukūrė net raštą, kad tik slavai suprastų jų mokymą. Kas jie ir kaip vadinamas jų sukurtas raštas? ....
3. Šventasis Raštas, sudarytas iš 114 surų. Kaip jis vadinamas ir kokiai religijai priskiriamas? ....
4. Pirklys, garbingas visuomenės narys, sulaukęs 40 metų, su savo pasekėjais buvo išvytas iš miesto dėl to, kad skelbė Dievo žodį. Kas jis ir kieno vardu kalbėjo? ....
5. Kuriame amžiuje buvo sudarytas Justiniano kodeksas? Kokių įstatymų pavyzdžiu remiantis? ....

3

1. Kodėl Rytų Romos imperija išsilaikė gerokai ilgiau nei Vakarų? Nurodykite dvi priežastis. ....
2. Kas siejo Kirilą ir Metodijų? Paminėkite dvi sąsajas. ....
3. M. Harto knygoje „100 istorinių asmenybių" jis yra pirmas – šitaip norėta parodyti, kad tai žymiausia asmenybė. Deja, niekas nematė jo atvaizdo, jo religija draudė vaizduoti žmones. Aišku tik tiek, kad jis nešiojo barzdą – ja dabar prisiekia jo pasekėjai. Kas jis? Kuo autorius motyvavo jo pirmenybę? ....
4. Koks yra islamo ir krikščionybės ryšys? Nurodykite bent dvi sąsajas. ....
5. Kur buvo pastatytas Šv. Sofijos soboras? Kokiu meno stiliumi? ....

4

1. Kada atsirado Rytų Romos imperija? Kokia buvo jos valstybinė religija? ....
2. „Prisiekiu Pranašo barzda" – dažnas posakis arabų kraštuose. Kas tas pranašas ir kas ja prisiekia? ....
3. Meldžiasi penkis kartus per dieną, privalo dalyti išmaldą, dešimtą mėnesį pasninkauja. Kokios religijos pasekėjai? Ką jie dar privalo daryti? (Pateikite dar vieną jų pareigą.) ....
4. Kaip turkų-osmanų įsitvirtinimas Bosforo sąsiauryje paveikė regiono prekybą? Kaip jie pavadino pagrindinį sąsiaurio miestą? ....
5. Kuriame amžiuje musulmonai prarado savo paskutines valdas Pirėnų pusiasalyje? Kam jos atiteko? ....

5

1. Kokios socialinės grupės sudarė Bizantijos visuomenę? Kokio sluoksnio čia nėra palyginti su senove? ....
2. Kokie buvo Justiniano užsienio politikos tikslai? Ar jam pavyko juos realizuoti? ....
3. Damaskas, Meka, Bagdadas, Medina. Kokiai civilizacijai priskirsite šiuos miestus? Kokiame regione jie yra? ....
4. Jau V amžiuje imta kalbėti apie „Rytų apeigas" vieningoje krikščionių Bažnyčioje. Kuo išsiskyrė tos apeigos? Paminėkite pora charakteringiausių. ....
5. Koks islamo ryšys su judaizmu? Paminėkite dvi sąsajas. ....

6

1. Kokios tautybės žmonės užėmė išskirtinę padėtį Bizantijos imperijoje? Kas tai sąlygojo? ....
2. Kokiame regione susiformavo islamas? Kuriame amžiuje? ....
3. Kas yra patriarchas? Kokia buvo jo hierarchinė padėtis Bažnyčioje iki XI a.? ....
4. Nors neilgam, bet jis suvienijo didesnę dalį buvusios Romos imperijos žemių. Įvykdė didelę teisinę reformą, priėmęs savo vardo kodeksą. Pastatydino Sofijos soborą. Kas jis? Kokiai valstybei vadovavo? ....
5. Kokios gentys atnešė islamą į Balkanus? Kaip jis ten buvo diegiamas? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Bizantija. Musulmonų kraštai viduramžiais

klausimai

1

1. Pateikite pora priežasčių, paaiškinančių Bizantijos imperijos stabilumą VI amžiuje. ....
2. Kokiame regione susikūrė pirmieji kalifatai? Kokios tautybės žmonės sudarė jų gyventojų daugumą? ....
3. Kas skatino Rytų ir Vakarų krikščionių ginčus? (Nurodykite dvi priežastis.) Koks įvykis buvo jų kulminacija? ....
4. Kas yra ramadanas? Paminėkite dvi dabartines valstybes, kuriose jis yra oficialus. ....
5. Kokių stilių įtaka labiausiai veikė bizantinio meno formavimąsi? ....

2

1. Kokiame regione yra Kaaba? Kokios religijos žmonėms ji svarbi? ....
2. Paminėkite keturis Bizantijos priešus, su kuriais šiai imperijai teko kariauti įvairiais laikotarpiais. Paskutiniu nurodykite tą, kuris galutinai sunaikino šią imperiją. ....
3. Kokie buvo Mahometo užsienio politikos tikslai? Įrodykite, kad jo įpėdiniai irgi jos laikėsi. (Vienas pavyzdys.) ....
4. Kas yra ikona? Kokių kraštų kultūroje jos labiausiai išplitusios? ....
5. Kaip susijusios šios valstybės – Bizantija, Kijevo Rusia, Bulgarija? Kuri jų atsirado pirmiau? ....

3

1. Į kokį regioną nors kartą gyvenime turi nukeliauti musulmonas? Į kokį miestą? ....
2. Kas yra džihadas? Paminėkite bent vieną šiandieninę organizaciją ar grupuotę, skelbiančią džihadą savo veiklos tikslu. ....
3. Paminėkite bent tris šalis, kuriose iki XV a. buvo įsitvirtinusi stačiatikybė. ....
4. Kas sąlygojo amatų klestėjimą Bizantijoje? Nurodykite bent dvi priežastis. ....
5. Pateikite du konkrečius bizantinio meno pavyzdžius. ....

4

1. Kokiame Europos regione buvo išplitęs islamas VIII amžiuje? Kaip vadinamas prieš jį kilęs judėjimas? ....
2. Iš kur į kur bėgo Mahometas? Kaip tas pabėgimas vadinamas? ....
3. Koks buvo musulmonų požiūris į antikos mokslų veikalus? Atsakymą iliustruokite pavyzdžiu. ....
4. Šis miestas turėjo tris pavadinimus, buvo trijų valstybių sostinė, vartai į Rytus, pasaulio kryžkelė. Koks tai miestas ir kaip jis vadinamas dabar? ....
5. Kas ir kada Šv. Sofijos soborą Konstantinopolyje pavertė mečete? ....

5

1. Kas yra schizma? Kada įvyko Rytų schizma? ....
2. Pateikite du bizantiniam meno stiliui būdingus požymius. ....
3. Kas yra chadžas? Kokios religijos žmonėms jis svarbus? ....
4. Kokia buvo turkų-osmanų religija? Kada jie užvaldė Bosforo sąsiaurį? ....
5. Šiandien Balkanai yra laikomi neramia vieta Europoje. Ten nuolat kyla etninių, religinių konfliktų pavojus. Paaiškinkite, kas sąlygojo religijų ir tautų įvairovę šiame regione. ....

6

1. Pasirinkę dvi Bizantijos imperijos sritis, nurodykite, kuo jos specializavosi ekonomine prasme. ....
2. Kokia buvo valstybinė Bizantijos imperijos kalba? Paaiškinkite, kas tai sąlygojo. ....
3. Šis miestas priėmė išvarytąjį pranašą ir jo pasekėjus. Iš to miesto pranašas iškeliavo kaip visuotinai gerbiamas asmuo, miestui suteikęs neliečiamybę. Koks tai miestas ir kas tas pranašas? ....
4. Koks musulmonų požiūris į Bibliją? Koks krikščionių požiūris į Koraną? ....
5. Kaip pasikeitė Kijevo Rusios kultūra jai priėmus stačiatikybę? ....

7

1. Koks miestas buvo pravardžiuojamas pasaulio kryžkele? Kur jis įsikūręs? ....
2. Kaip pasikeitė Šiaurės Afrikos kultūra čia įsigalėjus islamui? Pateikite du pavyzdžius. ....
3. Kas yra rekonkista? Kuriame amžiuje ji prasidėjo? ....
4. Nurodykite du stačiatikių ir katalikų apeigų skirtumus. ....
5. Paaiškinkite, kodėl Romos popiežius, jau nuo IV a. tvirtinęs esąs šv. Petro įpėdinis, ilgą laiką toleravo ir pakentė patriarcho savarankiškumą, priešgyniavimą. Pateikite du paaiškinimus. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kuriuo istorijos laikotarpiu Europoje siautė vikingai? Kokioje epochoje? ....
2. Pateikite pora paaiškinimų, kodėl šioje epochoje ištisus šimtmečius nebūdavo jokių žymesnių pokyčių? ....
3. Kaip vadinamos socialinės grupės, kuriomis buvo suskirstyti žmonės viduramžiais? Paminėkite dvi. ....
4. Jis pirmasis iš frankų užsidėjo karūną, pirmasis iš frankų valdovų krikštijosi. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
5. Šiame mieste veikė akademija, jis buvo vienas iš frankų imperijos sostinių. Koks tai miestas ir kas jį pavertė sostine? ....

2

1. Į kokias dalis dalijamas viduramžių laikotarpis? ....
2. Masyvios sienos, maži langai, arkiniai skliautai. Koks tai architektūros stilius ir kada jis paplito? ....
3. Jis garsėjo pamaldumu ir reiklumu sau bei kitiems, tačiau šventojo vardas jam suteiktas už pirmosios regulos sukūrimą. Kas jis ir kokio gyvenimo būdo regulą sukūrė? ....
4. Hugas, Henrikas, Viljamas – puikūs kariai, tad tikisi gauti žemių. Kokio jie luomo? Kas jie? ....
5. Kuo skiriasi feodas nuo beneficijos? Kuris jų atsirado pirmiau? ....

3

1. Nuo kada iki kada tęsėsi viduramžiai? ....
2. Čia dirbdavo vienuoliai: visada degant žvakei, tyloje, kurioje girdėdavosi nebent pluksnos skrebenimas. Kokia tai patalpa ir ką jie ten rašydavo? ....
3. Iš jo vardo kilo žodis *karalius*, jis – Europos dinastijų pradininkas. Kas jis ir kokios šalies valdovas buvo? ....
4. Senos žiotys jiems buvo atiduotos kaip vasalinė valda – hercogystė. Kokia tai teritorija ir kas tie jie? ....
5. Kuo skiriasi alodas nuo beneficijos? Kas atsirado pirmiau? ....

4

1. Nuo kada iki kada tęsėsi ankstyvieji viduramžiai? ....
2. Šios organizacijos nariai turėjo laikytis celibato, regulos, asketiško gyvenimo. Kokia tai organizacija ir kaip vadinosi pirmoji? ....
3. Jo pradėtas sąjūdis stojo už dvasininkų gyvenimo sugriežtinimą, bažnytinę investitūrą ir vis dėlto buvo neregėtai populiarus – davė net kelis popiežius. Koks tai sąjūdis ir kas tas pradininkas? ....
4. Jų gimtinė nelepino – vertė kelti bures prekiauti ar pasiplėšti. Kur ta gimtinė? Kaip vadinami jų gyventojai? ....
5. Kuo alodas skiriasi nuo feodo? Kas atsirado pirmiau? ....

5

1. Apibrėžkite viduramžių chronologines ribas. ....
2. Gijomas Žiumježietis padarė didelę paslaugą šiandieniniam mokslui – surašė nuostabiąsias kronikas „Normanų istorija". Kas jis toks buvo ir apie kuriuos amžius rašoma jo kronikose? ....
3. Jis išpuošė savo valstybę cerkvėmis, išdabino jas ikonomis, bet šventuoju paskelbtas už didžiausią darbą – savo valstybės krikštą. Kas jis ir kokios valstybės valdovas jis buvo? ....
4. Paskutiniai atsikraustę į Europą buvo finougrai, laikę save hunų palikuonimis. Kas jie ir kada atėjo? ....
5. Kuo skiriasi skirtinis sklypas nuo alodo? Kaip vadinamas skirtinio sklypo turėtojas? ....

6

1. Koks istorinis laikotarpis buvo prieš viduramžius? O koks buvo po jų? ....
2. Dauguva, paskui Dnepras, Juodoji jūra. Kaip vadinamas tas kelias ir kas juo naudojosi? ....
3. Popiežiaus pasiuntinys atvažiavo suderinti iškilusių prieštaravimų, tačiau vietoj to prakeikė patriarchą. Šis atsakė tuo pačiu. Koks tai įvykis ir kokie padariniai? ....
4. Kas sieja Vilhelmą iš Akvitanijos ir Benediktą? Kokiam luomui jie priklausė? ....
5. Kuo skiriasi skirtinis sklypas nuo beneficijos? Kaip vadinamas skirtinio sklypo turėtojas? ....

7

1. Koks Europos regionas ankstyvųjų viduramžių pabaigoje liko nekrikštytas? Kodėl? (Viena priežastis.) ....
2. Kada Karolis Didysis buvo karūnuotas imperatoriumi? Kokiame mieste? ....
3. Markas, Jonas, Paulius pasidavė Hugo globon. Už tai atidavė savo alodus. Kuo jie tapo Hugui ir šis jiems? ....
4. Mūšyje prie Hastingso anglai prarado savo laisvę, tapo Vilhelmo pavaldiniais. Kada? Kas tas Vilhelmas? ....
5. Kuo užsiėmė Kliuni sąjūdis? Nurodykite porą veiklos rūšių. Ar sėkmingai? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Ankstyvieji viduramžiai

1

1. Kokiame regione užgimė viduramžių civilizacija? Kada?
2. Išvardykite bent porą Bažnyčios tarnų ydų, labiausiai piktinančių kliuniečius.
3. Po mūšio su vengrais jo bendražygiai iškėlė jį ant skydų ir čia pat paskelbė imperatoriumi – taip atgimė imperija Europoje. Kas jis ir kaip vadinosi jo valdoma valstybė?
4. Islandija, Normandija, Grenlandija. Kas sieja šias teritorijas? Pridėkite dar vieną, tinkančią tam sąrašui.
5. Užrašytas XII amžiuje, pasakoja apie VIII a. įvykius – kovas su baskais anapus Pirėnų. Koks tai kūrinys? Kieno kariuomenė kovėsi su baskais?

2

1. Šiaurės Galija. Kaip ši teritorija susijusi su viduramžių civilizacija? Kokiai valstybei ji priklausė senovėje?
2. Paminėkite bent du natūrinio ūkio požymius.
3. Kliuni. Kuo pagarsėjo ši vietovė ir kada?
4. Kas vertė vikingus rinktis jūrų pirklių ir plėšikų gyvenimą? Kodėl jie liovėsi šitaip gyventi?
5. Dviem teiginiais apibūdinkite valstiečių mentalitetą ankstyvaisiais viduramžiais.

3

1. Paminėkite du žemynus, kuriuose vikingai turėjo įkūrę gyvenviečių.
2. Kas paskatino Vilhelmą iš Akvitanijos pradėti Kliuni sąjūdį? Maždaug kada jis prasidėjo?
3. V amžiuje pradėta nauja politinė tradicija. Iš kur buvo kildinama valdžia? Kas šios tradicijos pradininkas?
4. Mūšyje prie Hastingso anglai pralaimėjo žiauriajam Normandijos hercogui, dėl pergalės pramintam Užkariautoju. Kas tas užkariautojas ir kokie to mūšio rezultatai?
5. Henrikas gavo valdą iš Hilderiko už ištikimybės priesaiką. Kas jie yra vienas kitam?

4

1. Paminėkite du pusiasalius, kuriuos galima pavadinti normanų gimtine.
2. Minuskulais, miniatiūromis išmarginti pergamento lapai. Kas juose parašyta? Nurodykite du variantus.
3. Valda Apeninų pusiasalyje. Jos valdovas niekada nesiekė tapti nei karaliumi, nei imperatoriumi. Mat šventai tikėjo, kad jis – aukščiau už juos, deja, dar nuo jų priklausomas. Kas jis? Kada įgijo valdą?
4. Paaiškinkite, kodėl bizantinis meno stilius išplito Kijevo Rusioje. Kada pradėjo plisti?
5. Gerardas davė žemę Markui, kol jis gyvas bus, kad turėtų didesnę kariuomenę. Kas jie vienas kitam?

5

1. Kas sieja Jutlandijos ir Skandinavijos pusiasalius istorine prasme. Kokia dar teritorija būtų jiems artima?
2. Didžiulė dovana popiežiui, jį padariusi pasauliniu valdovu. Kas popiežiui ją dovanojo? Kaip ji vadinama?
3. Pirmoji pasaulietinė biografija, užrašyta Einhardo ant pergamento, pirmą kartą panaudojant minuskulas, išpuošta miniatiūromis. Apie ką ji ir kokioje epochoje užrašyta?
4. Šv. Vladimiro soboras, Dievo Motinos ikona. Kokios to meto valstybės lobiai? Kokiame mieste jie yra?
5. Jis atlieka karinę tarnybą Henrikui, jo vaikai, anūkai darys tą patį. Kas jis ir už ką jis tai daro?

6

1. Jis įkūrė Gniezno vyskupystę, pakrikštijo vengrus, formaliai buvo laikomas aukščiau už karalius. Kas jis ir kas buvo didžiausias jo konkurentas atliekant vyskupų investitūrą?
2. Hugas, Pipinas, Raulis – bežemiai, bet tikisi įgyti valdų už savo narsą. Kokio jie luomo? Kaip jie vadinami?
3. Kas sudarė ankstyvųjų viduramžių ekonomikos pagrindą? Kokia ūkininkavimo forma buvo paplitusi?
4. Dviem požymiais įrodykite, kad Karolio laikai teisėtai vadinami Karolingų renesansu.
5. Kas ir kada pasirašė Verdeno sutartį? Karolio D. anūkai 843 m.

7

1. Laisvasis frankas buvo nubaustas už vagystę pagal naująjį teisyną – pirmąkart raštas tapo svarbiau už paprotį. Pagal kokį teisyną buvo nubaustas frankas ir kada?
2. Burhardas jaudinosi: tuoj jo petį palies kalavijo ašmenys ir jis bus įšventintas. Žinojo, kad puikus karys ir geras savo vilanų gynėjas. Kuo jis buvo įšventintas? Iš kur jis gaus vilanų?
3. Pateikite du paaiškinimus, kodėl popiežius Karoliui Didžiajam uždėjo imperatoriaus karūną.
4. Kas sudarė popiežiaus pajamas? Nurodykite du šaltinius, iš kur popiežius gaudavo lėšų.
5. Asketiškas, mokytas, disciplinuotas, rašo kronikas. Kokio luomo atstovas? Kokios disciplinos laikosi?

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kas yra viduramžiai? Į kokias dalis jie skirstomi? ....
2. Trimis argumentais pagrįskite Karolio epitetą *Didysis*. ....
3. Europoje jie ieškojo naujos Tėvynės, buvo pasiryžę dėl žemių kautis. Otonas Pirmasis juos sustabdė ties rytine civilizacijos siena. Kas jie? Kada atklydo į Europą? ....
4. Larsas įvedė muitus visiems, kas jo žeme keliavo; išleido savo įstatymus. Net kariuomenę savo turėjo. Tačiau nebuvo nei karalius, nei imperatorius. Kas jis? Kokia teise naudojosi? ....
5. Paminėkite dvi priežastis, dėl kurių liovėsi vikingų puldinėjimai. ....

2

1. Dviem teiginiais apibūdinkite ankstyvųjų viduramžių visuomenę. ....
2. Trimis argumentais pateisinkite popiežiaus Grigaliaus epitetą *Didysis*. ....
3. Haroldas parengė didelę puotą, mat tą dieną jo globotinis Liudvigas turėjo tapti dalies Haroldo žemių savininku. Kokia ceremonija bus surengta ta proga? Kokiam luomui priklausė šie vyrai? ....
4. Viskas, ką jie turėjo namie, buvo pagaminta jų pačių rankomis, tiesa, labai nevykusiai, nes nei laiko, nei talento neturėjo. Tad kodėl jie tiesiog nepirko daiktų? Kaip vadinama tokia ūkininkavimo forma? ....
5. Vienas netinka: alodas, feodas, domenas, siuzerenas, beneficija. Kodėl? ....

3

1. Dviem teiginiais apibūdinkite ankstyvųjų viduramžių ekonomiką. ....
2. 800 m. ir 962 m. Kas sieja šias datas? Su kokiomis asmenybėmis jos susijusios? ....
3. Draudė persekioti žydus, sukūrė choralą, reglamentavo mišias. Kas jis ir kuriame amžiuje gyveno? ....
4. Vilhelmas apsupo Lotaro pilį ir pagrasino neatsitraukti, kol negaus visiško savarankiškumo savo valdose. Kas buvo vienas kitam šie ponai? Kokios teisės reikalavo Vilhelmas? ....
5. Toliau į rytus, į šiaurę, į pietus iki pat Juodosios jūros nuo šios šalies plytėjo pirmykščių genčių žemės. Bet jai tai nesukliudė priimti krikšto iš Rytų Romos. Kokia tai šalis ir kada ji apsikrikštijo? ....

4

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad vikingų era turėjo ir teigiamų padarinių Europos ateičiai. ....
2. Nurodykite du laisvojo žemdirbio ir feodalo skirtumus. ....
3. Trys pusbroliai derybomis pasidalijo senelio palikimą, tad dabar Europa turėjo jau tris valstybes. Kaip vadinama ta sutartis ir kada ji buvo pasirašyta? ....
4. Hugas pagrasino Hermanui atimsiąs iš jo valdą, jei šis nesilaikys ištikimybės jam priesaikos. Kas jie vienas kitam? ....
5. Šiame mieste veikė akademija, tai buvo viena iš sostinių. Koks tai miestas? Kokios valstybės sostinė? ....

5

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad vienuolynai pelnytai vadinami viduramžių kultūros centrais. ....
2. Kaip vadinami Merovingų priimti įstatymai? Kuriame amžiuje jie buvo paskelbti? ....
3. Raulio Glabero kronikos šiandien – vienas nuostabiausių viduramžių šaltinių. Kas buvo tas Raulis Glaberas? Kokia kalba rašė savo kronikas? Ant ko jos surašytos? ....
4. Šventoji Romos imperija pasišovė pakrikštyti paskutinius Europos pagonis. Kas jie? Kokia vyskupystė turėjo užsiimti misijų rengimu? ....
5. Hercogas ir baronas. Kokio luomo šie žmonės? Kokia jų pareiga visuomenei? ....

6

1. Po jų apsilankymo kaimai virsdavo degėsiais, žmonių turtas – jų grobiu, išplukdytu atšiaurion tėvynėn. „Nuo .... žiaurumo išgelbėk mus, Viešpatie." Kas jie? Kur jų tėvynė? ....
2. Nuo septynerių metų Landrikas gyvena dėdės pily. Nuolat treniruojasi, puikiai kaunasi – tikisi būti įšventintas. Kuo? Kokiam luomui jis priklauso? ....
3. Kas sieja ir kas skiria Karolį Didįjį ir Chlodvigą? Nurodykite po vieną sąsają. ....
4. „Viską, ką turiu, man pagamino mano žmonės." Kokios ekonomikos atveju šitaip būna? Kas tie „mano žmonės"? ....
5. Kur ir prieš ką vyko rekonkista? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Brandieji ir vėlyvieji viduramžiai

klausimai

1

1. Nuo kada iki kada tęsiasi brandieji viduramžiai? ....
2. Du netinka: alchemija; astrologija; medicina; teologija; teisė. Kodėl? ....
3. Jis pirmasis, sušaukęs Generalinius luomus, vienijęs šalį, naudodamasis klastingai atimtais templierių pinigais. Kas jis ir kokiai valstybei vadovavo? ....
4. „Babiloniška nelaisvė" – šitaip žmonės pravardžiavo priverstinį popiežių rezidavimą .... XIV amžiuje. Kur popiežiai rezidavo? Kokie įvykiai nuo to prasidėjo? ....
5. Paminėkite nors du maro pandemijos padarinius. ....

2

1. Apibrėžkite brandžiųjų viduramžių chronologines ribas. ....
2. Vienas netinka: cechas; meistras; šedevras; pameistrys; rektorius. Kodėl? ....
3. Klastingai užėmė brolio Ričardo Liūtaširdžio sostą, tačiau suteikė „Didžiąją laisvių chartiją". Kas jis ir kokiai valstybei vadovavo? ....
4. Kalė uostas tapo labai svarbus anglų prekybos taškas Europoje. Kodėl būtent jis? Kokiame regione jis yra? ....
5. XI a. pabaigoje Šventąją žemę aplankė minios riterių iš Europos. Kokiais tikslais? Porą jų nurodykite. ....

3

1. Nuo kada iki kada tęsiasi vėlyvieji viduramžiai? ....
2. Vienas netinka: Liubekas; Magdeburgas; Vilnius; Hamburgas; Ryga. Kodėl? ....
3. Hansas, Petras, Motiejus, Vilis – miesto tarybos nariai. Kokiam luomui jie priklauso? Kaip vadinami? ....
4. Po Konstantinopolio žlugimo Maskvos patriarchas paskelbė: „Žlugo dvi Romos, mes esam trečioji, ketvirtosios nebebus". Ką jis turėjo omeny? Kas bus ta trečioji Roma? ....
5. Teologas, scholastikos genijus, Sorbonos profesorius. Kas jis? Kas ta scholastika? ....

4

1. Apibrėžkite vėlyvųjų viduramžių chronologines ribas. ....
2. Vienas netinka: Bolonija; Salernas; Paryžius; Kembridžas; Roma. Kodėl? ....
3. Liudvikas IX; Pilypas IV Gražusis; Liudvikas XI – tai tos pačios šalies karaliai, visas pastangas dėję šaliai suvienyti. Kokiai šaliai jie vadovavo ir kaip vadinamas vienijimosi procesas? ....
4. Maldos, aukos, flagelantų žygiai – niekas negelbėjo nuo „Dievo bausmės", mirė net trečdalis europiečių. Kokios bausmės? Kada ji ištiko? ....
5. Nurodykite keturis gotikos stiliui būdingus požymius. ....

5

1. Kokios epochos buvo prieš brandžiuosius viduramžius ir po jų? ....
2. Klermonas; Konstantinopolis; Jeruzalė. Kas sieja šiuos miestus? Paminėkite vieną su jais susijusią asmenybę. ....
3. Šv. Petro įpėdinis turėjo būti vienas, bet XV a. pradžioje jų buvo net trys. Maža to, Konstancoje išrinko ketvirtą, jau tikrą. Kaip pavadino tuos tris pirmuosius? O ketvirtą? ....
4. Jo išradimas sudarė didžiausią konkurenciją skriptoriumams. Kieno ir koks išradimas? ....
5. Įrodykite, kad *Notre Dame* katedra Paryžiuje – gotikos stilius (pateikite keturis įrodymus). ....

6

1. Kokios epochos buvo prieš vėlyvuosius viduramžius ir po jų? ....
2. Nurodykite tikslų Anglijos politinės santvarkos XV amžiuje pavadinimą. Kokiu dokumentu ji įtvirtinta? ....
3. Kryžiaus žygiai neatsiejami nuo pogromų. Kas tai yra? Kokioje šalyje jie buvo ypač dažni?
4. Valstietė, tačiau prie pavardės pridėtas kilmingųjų *de*. Jai įvykdyta *autodafė,* tačiau paskelbta šventąja – Prancūzijos išgelbėtoja. Kas ji? Už ką įvykdyta autodafė? ....
5. Prekės iš Lietuvos patekdavo į .... (parašykite) pirklių sąjungos rankas. Per kokį miestą? ....

7

1. Kaip vėlyvieji viduramžiai susiję su viduramžių chronologinėmis ribomis? Kada jie baigiasi? ....
2. Paskutinė šios „šventos" institucijos, įkurtos XIII amžiuje, auka buvo mokytojas iš Ispanijos. Jam autodafė įvykdyta 1824 m. Kokia tai institucija? Kokiam ordinui buvo pavesta ja rūpintis? ....
3. XII amžiuje šie miestai, susijungę į lygą, įveikė Frydricho Barbarosos kariuomenę ir įgavo savivaldos teises. Kurioje šalyje jie buvo? Paminėkite nors du iš tų miestų. ....
4. Kas ir kuriame amžiuje iš europiečių gyrėsi aplankęs Kiniją ir chano žemes? Kur jis tai aprašė? ....
5. Kam buvo skirti getai? Paminėkite vieną valstybę, kurioje jie buvo kuriami. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kuriuose regionuose brandžiaisiais viduramžiais vyko centralizacijos procesas? Porą jų paminėkite. ....
2. Šio „mokslo" (kokio?) atstovai ieškojo jaunystės eliksyro ir filosofinio akmens. Kam pastarasis skirtas? ....
3. Per šiuos žygius Liudvikas IX mirė nuo maro, Frydrichas Barbarosa nuskendo, Ričardas Liūtaširdis pateko į nelaisvę. Kokie žygiai šitaip traukė karalius, kad dėl to jie net mirė? Kuriame amžiuje jie gyveno? ....
4. Čekas .... už ereziją buvo sudegintas. Tačiau tai nesustabdė judėjimo, pavadinto jo vardu. Kokio? ....
5. Pavadinta „juodąja mirtimi" ši pandemija pražudė apie .... europiečių. Kokia tai liga? ....

2

1. Iš kokio regiono Europą pasiekė maro pandemija? Kuriame pasirodė pirmiausia? ....
2. Išrinkti iš kiekvienos grafystės po du, šie žmonės posėdžiaudavo atskirai nuo tų, kuriuos asmeniniu laišku pakviesdavo pats karalius jau nuo XIV a. Kaip vadinamos abi šios institucijos? ....
3. Šampanė buvo pelningiausia siuzereno domeno dalis. Kam ji priklausė ir kas duodavo tiek pelno? ....
4. Joanitai, tamplieriai, Vokiečių ordinas. Kokių įvykių laikais jie susikūrė? Nurodykite vieną jų „specializaciją". ....
5. Kokio luomo atstovas paprastai tapdavo miesto meru? Kokiame pastate jis dirbo? ....

3

1. Paminėkite du regionus, į kuriuos buvo organizuojami Kryžiaus žygiai. ....
2. Ši institucija, pažadėta sušaukti dar Jono Bežemio, tebegyvuoja ir dabar, kaip Jungtinės Karalystės įstatymų leidžiamoji valdžia. Kokia tai institucija? Kokie jos įgaliojimai buvo tada? ....
3. Paminėkite du pavyzdžius, kaip buvo vykdoma ordalija viduramžiais. ....
4. Žakas Prasčiokas, Votas Taileris, Džonas Bolas – visi gąsdino turtinguosius tuo pačiu. Kuo? Kuriame amžiuje? ....
5. Išvardykite keturias prekes, nešusias didžiulį pelną Italijos miestams. ....

4

1. Paminėkite du ne Europos regionus, į kuriuos vyko Kryžiaus žygiai. ....
2. Islandijos altingas – seniausias pasaulyje parlamentas, atsiradęs dar IX amžiuje. Aišku, jo funkcijos buvo labai ribotos – patarti karaliui. Kaip vadinama Islandijos politinė santvarka IX amžiuje? Kas buvo tas altingas? ....
3. „Dieviškosios komedijos" autorius laikomas viduramžių Renesanso genijumi. Kas jis? Kuriame amžiuje gyveno? ....
4. Dž. Viklifas, J.Husas įvarė popiežiams nemažai baimės – juk tiesa akis bado. Kokias tiesas jie skelbė? ....
5. Ką turėjo nuveikti pameistrys, kad taptų meistru? Paminėkite du darbus. ....

5

1. Kuriame regione Čingischanas įkūrė savo valstybę? Kaip ji vadinama? ....
2. Karų virtinę tarp dviejų valstybių nuo 1337 iki 1453 m. istorikai pavadino vienu vardu. Kokiu? Kokios šalys tada kariavo? ....
3. „Pasaulio nuostaba", galingiausias iš prieš jį ir po jo valdžiusių. Koks tai popiežius? Kuriame amžiuje jis valdė? ....
4. Paminėkite du svarbiausius Magdeburgo teisės punktus. ....
5. Nurodykite du gotikos ir romanikos skirtumus. ....

6

1. Kuriuos regionus kontroliavo Hanzos sąjunga? Paminėkite nors porą. ....
2. Šie „mokslininkai" tarnavo popiežiams, karaliams, dažnas be jų prognozių pagal nakties dangų nesiimdavo rimtesnio darbo, tačiau universitetuose jie nedėstė. Kas jie? Kuo dar užsiėmė? ....
3. „Orleano mergelė", Prancūzijos išgelbėtoja. Kam skirti šie komplimentai? Už ką? ....
4. Trimis požymiais įrodykite, kad Anglija XV a. pabaigoje jau buvo centralizuota. ....
5. Kaip Venecijos iškilimas susijęs su IV Kryžiaus žygiu? Kada jis vyko? ....

7

1. Su kuriais regionais Italijos miestai palaikė prekybinius ryšius? Paminėkite nors du. ....
2. Kai jis melsdavosi, ant jo rankų paukščiai susisukdavo lizdus. Globojo neturtėlius, rūpinosi raupsuotaisiais. Ordino įkūrėjas, šventasis iš Asyžiaus. Kas jis? Kokį ordiną įkūrė? ....
3. Bohemijos sostinė virto maištautojų centru ir tik Kryžiaus žygiais buvo paimta. Kas tie maištininkai ir kokioje valstybėje vyko tie įvykiai? ....
4. Kokias funkcijas atliko rotušės? ....
5. Kokia kalba buvo dėstoma viduramžių universitetuose? Paminėkite nors du universitetus. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

C

Brandieji ir vėlyvieji viduramžiai

klausimai

1

1. Brandžiųjų viduramžių pradžioje ėmė sparčiai daugėti gyventojų. Nurodykite dvi priežastis. ....
2. Vėlyvaisiais viduramžiais kilusi Bažnyčios krizė vadinama Vakarų schizma. Kodėl būtent taip vadinama? Kaip ji baigėsi? ....
3. Iš kur į kur ėjo Pipirų kelias? ....
4. XV amžiuje Maskvos kunigaikštystė pakeitė pavadinimą. Kuo ji tapo? Kaip vadinami jos valdovai? ....
5. Kodėl miestiečiai statė keliaaukščius namus? Kokio stiliaus pastatai išplito nuo XIII a.?

2

1. Brandieji viduramžiai buvo gana sotūs europiečiams. Nurodykite porą priežasčių, kodėl pagausėjo maisto. ....
2. Kokiame regione buvo įsikūrusi Aukso ordos valstybė? Kokios gentys ją buvo įkūrusios? ....
3. Jis įkūrė savotišką bendrabutį visiems Paryžiaus studentams, besimokantiems pas vietinius profesorius. Tai davė pradžią naujai sąjungai, pavadintai jo vardu. Kas jis ir kokia tai sąjunga? ....
4. Baltosios ir Raudonosios rožių karai tarp dviejų kilmingų klanų užbaigė Anglijos centralizaciją. Kuriame amžiuje? Kokia buvo Anglijos politinė santvarka? ....
5. Kada ir kur atsirado Lotynų imperija? ....

3

1. XIII amžiuje prasidėjo beginių judėjimas – moterų, nebetilpusių į vienuolynus, sąjūdis. Nurodykite porą tokio moterų noro gyventi vienuoliškai priežasčių. ....
2. Kuris luomas labiausiai nukentėjo nuo maro pandemijos? Kodėl? ....
3. Nurodykite porą brandžiųjų ir vėlyvųjų viduramžių skirtumų. ....
4. Kieno naudai ir kada buvo išspręstas investitūros ginčas? ....
5. Buvo deginamos pilys, žudomi riteriai, prasčiokai skelbėsi karaliais. Kokie tai ir kuriame amžiuje vykę įvykiai? ....

4

1. Nurodykite porą naujienų, įdiegtų Europos žemės ūkio srityje brandžiaisiais viduramžiais. ....
2. Kaip Kryžiaus žygiai susiję su Aristotelio atgimimu viduramžių universitetuose? Kas tas Aristotelis? ....
3. Kas Dominyką Gusmaną paskelbė šventuoju? Ką jis nuveikė? ....
4. Apie tolimąją Kiniją jis prirašė visą „Stebuklų knygą", tik neaišku, kiek ten tiesos, kiek melo, neaišku, ar pats autorius iš tikro ten buvo. Kas jis? Iš kur kilęs? ....
5. Johanas Gutenbergas išrado tai, kas Kinijoje jau buvo žinoma nuo seno. Išradimas žaibiškai paplito visoje Europoje, bet turtų išradėjui nesukrovė – jis mirė skurde. Ką jis išrado? Kuriame amžiuje? ....

5

1. Nurodykite bent dvi miestų augimo priežastis brandžiaisiais viduramžiais. ....
2. Kuo užsiėmė inkvizicija? Koks ordinas jai vadovavo? ....
3. Kliunietis, reiklus sau ir kitiems, užbaigė investitūros ginčą savo institucijos naudai. Net imperatoriai jam turėjo bučiuoti kojas. Kas jis? Kokiai institucijai jis vadovavo? ....
4. Dviem požymiais įrodykite, kad Prancūzija XV amžiuje buvo centralizuota valstybė. ....
5. Kas sieja Grigalių VII ir Urboną II? Nurodykite nors dvi sąsajas. ....

6

1. Nurodykite bent dvi staigaus gyventojų skaičiaus mažėjimo XIV amžiuje priežastis. ....
2. Kodėl miestiečiai rėmė karalių centralizacijos procese? Pateikite du paaiškinimus. ....
3. Šio miesto dožai mielai sutiko talkinti kryžiuočiams – jų laivais šie pasiekė Konstantinopolį, kurį vėliau plėšė keletą dienų. Koks tai miestas ir kodėl jie taip darė? ....
4. Jau XI amžiuje Anglijoje buvo įvestas skydo mokestis. Kokia iš to nauda buvo karaliui? Kas jį mokėjo? ....
5. Kaip buvo valdoma Šventoji Romos imperija viduramžių pabaigoje? ....

7

1. Pateikite bent du viduramžių Renesanso požymius. ....
2. Iš kokių lėšų Prancūzijos karaliai vykdė centralizaciją?
3. Kodėl Bizantijos patriarchas savo rezidencija pasirinko Maskvos miestą? Kokią reikšmę tai turėjo tolesnei Maskvos ateičiai? ....
4. Basas, vienplaukis tris dienas prie Kanoso maldavo grąžinti jį į Bažnyčios glėbį. Kas ir ko maldavo? ....
5. Paaiškinkite, kodėl viduramžių miestai buvo juosiami siena. Kokiam luomui priklausė jo gyventojai? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Brandieji ir vėlyvieji viduramžiai D

1

1. Nurodykite nors dvi Kryžiaus žygių priežastis. ....
2. Kokių prekių Hanzos pirkliai ieškodavo Baltijos jūros regione? Paminėkite bent ketvertą. ....
3. Kaip viduramžiais buvo galima išmokti amato? Kaip vadinamas bepradedantis mokytis? ....
4. Puikioji dama. Kieno garbinimo objektas ji buvo? Kokioje epochoje išplito šis kultas? ....
5. Kliunietis, tapęs popiežiumi, labiausiai išgarsėjo savo kalba Klermono sinode. Kas jis ir kuo garsi jo kalba? ....

2

1. Nurodykite pora reikšmingiausių motyvų, skatinusių žmones leistis į Kryžiaus žygius. ....
2. Prancūzijos karaliaus ir Burgundijos hercogo vaikų santuoka padėjo tašką Prancūzijos centralizacijoje. Kuriame amžiuje? Kaip buvo prijungtos kitos žemės? ....
3. Universitetas miestui reiškė garbę, tačiau ne visiems prieinamą. Kas steigė universitetus ir kokiu tikslu? ....
4. Kurie gyventojai daugiausia vertėsi lupikavimu? Kodėl būtent jie? ....
5. Kurių kraštų pirkliai dažniausiai lankydavosi Lietuvoje? Kodėl būtent šių? ....

3

1. Nurodykite pora priežasčių, skatinusių pirklius remti karalių centralizacijos procese. ....
2. Paminėkite dvi pasirinktas cecho reglamento nuostatas. ....
3. Ieškoti Gralio, įstoti į Apvaliojo stalo riterius, tarnauti Puikiajai damai. Kokio žmogaus gyvenimo idealai? Kokiomis taisyklėmis savo gyvenime jis vadovavosi? ....
4. Iki Jeruzalės nuvykti reikėjo ne tik dalį gyvenimo, bet kartais ir visą turtą paaukoti; vis dėlto jie vyko. Dėl ko? ....
5. Paminėkite bent du Lietuvoje esančius gotikinius pastatus. ....

4

1. XV amžiuje LDK įgijo naują kaimyną Rytuose. Kokį ir vietoj ko? ....
2. Svarai, pūdai, gramai, uncijos – tai tik keletas iš Europoje naudotų svorio matų. Kas sąlygojo tokią gausią matų įvairovę net vienos valstybės teritorijoje? Paminėkite dvi priežastis. ....
3. Kokių įvykių laikais Europą pasiekė šachmatai, Justiniano kodeksas, šakutės, vėliavos? Pridėkite dar vieną. ....
4. Kokia kalba buvo parašyta Dantės „Dieviškoji komedija"? Kaip ji buvo dauginama? ....
5. Dviem argumentais įrodykite, kad brandžiųjų viduramžių visuomenė buvo išties pamaldi. ....

5

1. Kaip Kryžiaus žygiai susiję su centralizacijos procesais Europoje? Paminėkite vieną karalių, jų dalyvį. ....
2. Dviem teiginiais įrodykite, kad XV a. pradžioje Katalikų Bažnyčios vadovybę buvo ištikusi krizė. ....
3. Eleonoros Akvitanietės dvaras Provanse laikomas kurtuazinės kultūros gimimo vieta. Ji pati – Puikioji dama, diktavo manieras, madas. Kas ta kurtuazinė kultūra ir koks luomas ją puoselėjo? ....
4. Europoje XV a. antroje pusėje buvo tik viena imperija. Kokia? Kuo imperatorius skiriasi nuo karaliaus? ....
5. Flandrija specializavosi gaminant gelumbę. O kokia vyravo žemės ūkio šaka? Kas supirkdavo jų produkciją? ....

6

1. XII a. laikomas romėnų teisės atgimimu Europoje. Paaiškinkite, kaip ji „numirė" ir kaip „atgimė". ....
2. Per Šimtametį karą buvo įsitikinta, kad riteriai, šarvai, pilys atgyveno. Kas skatino tokį įsitikinimą? ....
3. Kokių teritorinių nuostolių patyrė anglai per Šimtametį karą? Kada šis karas baigėsi? ....
4. „Ši liga pražudė paskutinius Vakarų Europos baudžiauninkus", – rašė istorikas N. Deivisas (Davies). Ką jis turėjo omeny – kokią ligą ir kas pakeitė baudžiauninkus? ....
5. Vienam dvariškiui Vengrijos karalių dvare per metus tekdavo po 2,5 kg prieskonių. Kokie buvo labiausiai mėgstami? Iš kokio regiono jie buvo gabenami? ....

7

1. Kaip feodalai vertino miestų kūrimąsi savo žemėse? Kas tai sąlygojo? ....
2. Kas patvirtino Vokiečių ordino regulą? Kuo jis užsiėmė? ....
3. Kas sąlygojo gyvenimo lygio nuosmukį XIV a. pradžioje Europoje? Nurodykite dvi priežastis. ....
4. Kuris popiežius privertė imperatorių Henriką IV šliaužioti keliais prie Kanosos vartų? Už ką? ....
5. „Plūgas pakeitė Europos peizažą ir ekonomiką", – rašė istorikas N. Deivisas (Davies). Pagrįskite nors vieną iš šių teiginių. Kada plūgas pradėtas naudoti? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Baltų gentys ikivalstybiniu laikotarpiu

klausimai

1

1. Kas ir kada pirmą kartą paminėjo baltus? ....
2. Kaip baltų žemes paveikė Gniezno vyskupystės įkūrimas? Ypač kuriuos baltus? ....
3. Vėlyvajame geležies amžiuje tarp baltų bendruomenių didėjo socialinė diferenciacija. Taip pat kūrėsi žemės. Datuokite nurodytą periodą ir paaiškinkite, kas yra žemė. ....
4. Ką reiškia sąvokos *bajoras, vaidilutė*? ....
5. Kokio tikėjimo buvo baltai? Kokie archeologiniai radiniai tai įrodytų? ....

2

1. Kur ir kada pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas? ....
2. Apuolės pilį nuo vikingų, anot kronikininko, gynė apie 15 tūkst. vyrų. Kokių sąjungų buvimą įrodo šis skaičius? Kada jos pradėtos kurti? ....
3. Kada Lietuvos pasienyje įsikūrė Vokiečių ordinas? Kokiam tikslui jis čia atsikraustė? ....
4. Ką reiškia sąvokos *kunigaikštis, krivulė*? ....
5. Ką globojo dievybės Milda ir Perkūnas? ....

3

1. Kokie istoriniai šaltiniai liudija baltus kovojus su vikingais? Pateikite bent du pavyzdžius. ....
2. Kodėl po 1000-ųjų metų labai padaugėjo misionierių į Pabaltijį? Kokiam tikslui jie čia vyko? ....
3. Kodėl kiekvienam Lietuvos piliečiui būtų privalu žinoti, ką rašo Kvedlinburgo miesto analai? Ypač kurių metų įrašai? ....
4. Ką reiškia sąvokos *alka, teritorinė bendruomenė*? ....
5. Įrodykite, kad baltų religija buvo politeistinė. Kaip ji vadinama? ....

4

1. Kada į Lietuvą atsikraustė pirmieji gyventojai? Kas sutrukdė atsikraustyti anksčiau? ....
2. Kaip Brunonas Bonifacas susijęs su Lietuva? Kur tai aprašyta? ....
3. Kokiomis prekėmis garsėjo Lietuvos gyventojai? Kas buvo pagrindinė jų pirkėja? ....
4. Kokie požymiai įrodytų, kad jau XII amžiuje Pabaltijyje buvo prasidėję genčių vienijimosi procesai? Pateikite nors du įrodymus. ....
5. Ką reiškia sąvokos *neolitas, dausos*? ....

5

1. Kaip nutiko, kad lietuviai liko paskutiniai Europos pagonys? Kas tai sąlygojo? ....
2. Kas buvo Tacitas? Koks jo veikalas susijęs su Lietuva? ....
3. Kodėl Hanza paprašė popiežiaus patvirtinti Livonijos įsikūrimą Pabaltijyje? Kaip tai vėliau atsiliepė pačiai Hanzai? ....
4. Ką reiškia sąvokos *Gintaro kelias, romuva*? ....
5. Kas ir kokiam tikslui pakvietė Vokiečių ordiną įsikurti Pabaltijyje? ....

6

1. Kuo vertėsi pirmieji Lietuvos gyventojai? Iš kur jie atsikraustė į Lietuvą? ....
2. Kokiais tikslais Pabaltijį lankė Hanzos atstovai? Kokios upės žiotys tapo jų buveine? ....
3. Kas patvirtino Vokiečių ordino rezidavimą Pabaltijyje? Kaip buvo leista elgtis su užimtomis pagonių žemėmis? ....
4. Nuo kada iki kada Lietuvoje tęsėsi akmens amžius? ....
5. Ką reiškia sąvokos *lydiminė žemdirbystė, krivis*? ....

7

1. Kaip Rimbertas susijęs su Lietuva? Kokio priešistorės laikotarpio tyrinėjimui svarbi jo veikla? ....
2. Kaip Lietuvos gyvenimą paveikė jos ištikimybė pagonybei? Pateikite du aspektus. ....
3. Kokių pirklių sąjungos atstovai lankėsi Pabaltijyje? Kokiais tikslais? ....
4. Lietuvos vardas paminėtas 1009 m., tačiau valstybė įkurta tik XIII amžiuje. Tai kas anuomet, XI amžiuje, buvo Lietuva? Kur jos vardas paminėtas? ....
5. Ką reiškia sąvokos *giminine bendruomenė, žemė*? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Baltų gentys ikivalstybiniu laikotarpiu

1

1. Kada į Lietuvą atsikraustė indoeuropiečiai? Kokiu tikslu? ....
2. Kuo Lietuvos istorijai svarbūs Kvedlinburgo miesto analai? Koks jų įrašas labiausiai? ....
3. Kada tarp baltų genčių prasidėjo socialinė diferenciacija? Į kokias socialines grupes ėmė skaidytis bendruomenininkai? ....
4. Kas ir kokiu tikslu įkūrė Livonijos ordiną? ....
5. Kaip Lietuvą paveikė Didysis tautų kraustymasis? Ar baltai dalyvavo jame? ....

2

1. Nuo kada iki kada tęsėsi priešistorė Lietuvoje? ....
2. Kas sąlygojo misionierių gausėjimą baltų žemėse po 1000-ųjų metų? Kaip jiems sekėsi vykdyti savo veiklą? ....
3. Kada Lietuva švęs savo vardo paminėjimo tūkstantmetį? Pagal kokius dokumentus tai buvo nustatyta? ....
4. Koks miestas buvo Lietuvos vartai į Vakarų Europą? Kada jis įkurtas? ....
5. Ką reiškia sąvokos *vėlė, paleolitas*? ....

3

1. Kokie ir kada į Lietuvą atsikraustė pirmieji gyventojai? ....
2. Kas yra Kryžiaus žygiai? Kada jie pradėti rengti į Pabaltijį? ....
3. Ką reiškia sąvokos *piliakalnis, mezolitas*? ....
4. Kuriuo priešistorės laikotarpiu susidarė baltų gentys? Kaip vadinama teritorinė genčių sąjunga? ....
5. Kokiais kriterijais remdamiesi archeologai skaido priešistorę į tam tikras epochas? Paminėkite bent du kriterijus. ....

4

1. Nuo kada iki kada baltai prekiavo su Romos imperija? ....
2. Išvardykite gentis – baltų kaimynus. ....
3. Kas rėmė Vokiečių ordiną išpuoliuose prieš Lietuvą? Kokie motyvai juos skatino? ....
4. Kuriuo priešistorės laikotarpiu baltai ėmė jungtis į žemes? Kas paskatino šį procesą? ....
5. Kokių prekių baltų žemėse ieškojo Hanzos pirkliai? Kur Pabaltijyje jie įkūrė savo prekybinį centrą? ....

5

1. Kokių naujienų į Lietuvą atnešė čia atsikraustę indoeuropiečiai? Paminėkite bent dvi. ....
2. Kuriuo priešistorės laikotarpiu radosi Gintaro kelias? Kur jis vedė? ....
3. Kokias baltų gentis apkrikštijo Livonijos ordinas? Kokią kainą jos sumokėjo už krikštą? ....
4. Viduriniame geležies amžiuje Lietuvoje ėmė daugėti piliakalnių, baltai ima skaidytis į atskiras gentis. Dviem teiginiais paaiškinkite šiuos pokyčius. ....
5. Kas plačiausiai iš kronikininkų aprašė baltų religiją? Kaip vadinasi jo leidinys? ....

6

1. Išvardykite metalų amžių pavadinimus be datų. ....
2. IV tūkstantmetyje pr. Kr. Lietuvos teritorijoje archeologai vardija vykus daug įvairių procesų: spartų gyventojų gausėjimą, žemdirbystės pradžią. Kaip vadinamas šis periodas? Paminėkite dar vieną jo požymį. ....
3. Kurios baltų gentys buvo pajungtos kalavijuočių priespaudon? ....
4. Kokios buvo žemių kūrimosi tarp baltų genčių priežastys? Paminėkite bent dvi. ....
5. Kokie buvo pagrindiniai Lietuvos miestai? Paminėkite tris. Kuo vertėsi jų gyventojai? ....

7

1. Kodėl indoeuropiečiams atsikrausčius į Lietuvos teritoriją nekilo ginkluotų susirėmimų su vietiniais gyventojais? Pateikite porą paaiškinimų. ....
2. Paminėkite aštuonias baltų gentis. ....
3. Kada Lietuvos teritorijoje imtas naudoti metalas? Koks? ....
4. Kuo buvo pagarsėjęs Vokiečių ordinas iki jam atsikraustant į Pabaltijį? Kas jį čia įkurdino? ....
5. Kodėl būtent senajame geležies amžiuje baltų žemėse ėmė rastis Romos imperijos gaminių? Paminėkite du gaminių pavyzdžius. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Lietuva nuo valstybės susikūrimo iki dinastinės unijos su Lenkija

klausimai

1

1. Liepos 6-oji – valstybės diena. Kodėl šiai dienai pasirinkta ši data? Kiek metų mūsų valstybei? ....
2. Po kurio mūšio prasidėjo Didysis prūsų sukilimas? Kas buvo jo vadas? ....
3. Savo laiškais popiežiui jis laimėjo Lietuvai 10 metų ramybės. Tai leido sustiprėti valstybei ekonomiškai, nes kitais laiškais jis prisikvietė amatininkų ir pirklių. Kas laiškų autorius? Ką jis žadėjo popiežiui? ....
4. Koks Vytauto ir Kęstučio giminystės ryšys? Kokiame mieste buvo jų tėvonijos centras? ....
5. Kokie buvo LDK kunigaikščių interesai Rytuose? Kokios Rytų valstybės interesai buvo tokie patys? ....

2

1. Kur ir kada pirmą kartą buvo paminėtas Mindaugo vardas? ....
2. Kokią reikšmę istorikai teikia Mindaugo karūnacijai? O amžininkai? ....
3. Kada įvyko Saulės mūšis ir kokia jo reikšmė? ....
4. Kas buvo Jogailos tėvas? O senelis? ....
5. Gediminas savo laiškais kvietėsi į Lietuvą vienuolius. Kokių ordinų? Kam Lietuvoje jam buvo reikalingi vienuolynai? Nurodykite vieną priežastį. ....

3

1. Kokiais būdais Mindaugas įtvirtino savo vienvaldystę? Maždaug kada? ....
2. Kodėl Lietuvos valdovai, valdę po Mindaugo XIII amžiuje, nepriėmė krikšto? ....
3. Kada pasirašyta Dovydiškių sutartis? Koks pagrindinis jos punktas? ....
4. Nurodykite bent dvi priežastis, kodėl Vilniuje stovi paminklas būtent Gediminui. ....
5. XIV a. šeštojo dešimtmečio pradžioje Lietuvoje ėmė smarkiai mažėti gyventojų. Kokiame regione labiausiai? Nurodykite porą priežasčių, kodėl. ....

4

1. Saulės mūšis. Ties kokiu dabartiniu Lietuvos miestu jis vyko ir kada? ....
2. Kurių žemių valdovas buvo Mindaugas? Iš ko jis gavo jų valdžią? ....
3. Kaip Mindaugas reagavo į baltų genčių sukilimus? Kas sąlygojo tokią jo reakciją? ....
4. Archeologams kasinėjant nustatyta, kad Vilniuje žmonės pradėjo gyventi jau nuo VI a. Tačiau miesto įkūrimo data laikoma gerokai vėlesnė. Kokia? Kodėl būtent šita? ....
5. Išvardykite, kam Gediminas rašė laiškus. ....

5

1. Paaiškinkite sąvoką *tradicinė valdžia*. Įrodykite, kad Mindaugas būtent tokia valdžia rėmėsi vadovaudamas savo žemų sąjungai. ....
2. Kodėl Mindaugui nepavyko apkrikštyti Lietuvos? Pateikite du argumentus. ....
3. Išvardykite Lietuvos sostines chronologine seka. ....
4. Kodėl centrinė Vilniaus gatvė vadinama Gedimino prospektu? Pateikite bent du argumentus. ....
5. Kas su kuo kovojo mūšyje prie Mėlynųjų vandenų? Kada jis vyko? ....

6

1. Mindaugas pirmajam Lietuvos vyskupui paskyrė nemažas žemių valdas. Kaip vadinamas toks aktas? Ar pavyko vyskupui įsikurti tose valdose? ....
2. Kada ir kokios dabartinės valstybės teritorijoje vyko Durbės mūšis? ....
3. Išvardykite Gedimino vaikus, buvusius Lietuvos didžiaisiais kunigaikščiais. ....
4. Gediminui laiškais pavyko palenkti popiežių savo pusėn. Ką jis rašė popiežiui? Į kokį miestą? ....
5. Kodėl Algirdui pavyko prijungti didžiulius Rusijos plotus? Nurodykite dvi priežastis. ....

7

1. Kodėl Mindaugas nusprendė priimti krikštą? Kaip istorikai vertina šį jo poelgį? ....
2. Kuo ir kada pasižymėjo Herkus Mantas? ....
3. Vyskupas Kristijonas Lietuvoje išbuvo trumpai – buvo priverstas išvykti. Kas jį paskyrė Lietuvos vyskupu ir kada? ....
4. Kodėl Gediminas vadinamas diplomatu? Pateikite du įrodymus, kad vadinamas pelnytai. ....
5. Kaip Algirdas ir Kęstutis buvo pasiskirstę LDK valdymo naštą? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Lietuva nuo valstybės susikūrimo iki dinastinės unijos su Lenkija

B

klausimai

1

1. Kokią valdžią turėjo Mindaugas, iki jam tampant Lietuvos karaliumi? Kada jis juo tapo? ....
2. Kokios buvo Mindaugo nužudymo priežastys? Kada jis buvo nužudytas? ....
3. Koks LDK regionas labiausiai nukentėjo nuo Vokiečių ordino puolimo? Kodėl būtent šitas? ....
4. Vilniuje, Pilies gatvėje, yra išlikę gotikinių pastatų. Kažkada ši ir Vokiečių bei Didžioji gatvės buvo apstatytos vien gotikiniais pastatais. Kas atnešė šį stilių į Vilnių? Kaip tai susiję su Gediminu? ....
5. Kaip buvo administruojamos į LDK įjungtos Rytų žemės? Koks kunigaikštis prijungė jų daugiausia? ....

2

1. Į kuriuos regionus XIII a. vyko Kryžiaus žygiai? Paminėkite vieną ordiną, ypač aktyvų tuose žygiuose. ....
2. Išvardykite jums žinomus Mindaugo šeimos narius. ....
3. Lietuvos istorikai Mindaugo sostinę laiko probleminiu klausimu. Kodėl? Koks miestas siejamas su jo vardu? ....
4. Kodėl XIV a. trečiame dešimtmetyje susilpnėjo Ordino puldinėjimai? Kas tada buvo LDK kunigaikštis? ....
5. Nurodykite bent dvi Kęstučio ir Jogailos konflikto priežastis. ....

3

1. Kas rėmė Vokiečių Ordiną išpuoliuose prieš Lietuvą? Kokiais motyvais jie rėmėsi? ....
2. Saulės mūšyje baltų gentys pasiekė pergalę. Tačiau jų padėtis po šios pergalės pasidarė dar pavojingesnė. Kodėl? Kurios baltų gentys kovėsi šiame mūšyje? Paminėkite porą. ....
3. Kokių genčių vadovai buvo aršiausi Mindaugo opozicionieriai? Kas tai sąlygojo? ....
4. Kas ir kada pirmą kartą paminėjo Vilnių? ....
5. Kodėl Ordinui nepavyko užkariauti Lietuvos? Pateikite du argumentus. ....

4

1. Kokie miestai buvo ordinų sostinės? ....
2. Paminėkite bent du mūšius su Vokiečių ordinu, kur laimėjo baltai. ....
3. 2003 m. liepą Vilniuje buvo atidengtas paminklas Mindaugui. Už ką ir kokia proga? ....
4. Kas lėmė Lietuvos valstybės susikūrimą XIII amžiuje: išorinės jėgos ar natūralūs jos vidiniai procesai? Atsakymą pagrįskite vienu argumentu. ....
5. Kas rašė Gedimino laiškus? Kokiu būdu jie pasiekdavo adresatus Vakarų Europoje? ....

5

1. Mozūrijos kunigaikštis Konradas pasikvietė Vokiečių ordiną, paskyrė jam žemių. Kas jį vertė šitaip elgtis? Kas davė Ordinui leidimą priimti kvietimą? ....
2. Kaip istorikai vertina Mindaugo apsisprendimą karūnuotis? O jo amžininkai Vakarų Europoje? ....
3. Kodėl žemaičiai buvo nepatenkinti Mindaugo valdymu? Kaip jie jį išreiškė? ....
4. Kuris LDK kunigaikštis kvietė Vakarų Europos pirklius ir amatininkus į Lietuvą? Kodėl jie priėmė kvietimą? ....
5. Kokie buvo Algirdo užsienio politikos tikslai? Paminėkite du. ....

6

1. XIII a. pradžioje žygiais Artimuosiuose Rytuose pagarsėjęs ordinas atsikraustė į Pabaltijį. Koks tai ordinas ir kodėl savo veiklai jis pasirinko būtent mūsų kraštus? ....
2. Kodėl atsirado prieštaringas istorikų Mindaugo asmenybės vertinimas? ....
3. Durbės mūšis svarbus ne tik pasiekta baltų pergale. Kuo dar? Kada jis vyko? ....
4. Kaip kovos su ordinais paveikė Lietuvos ekonominę ir kultūrinę raidą? ....
5. Kas yra dinastija? Kokia dinastija ilgiausiai valdė LDK nagrinėjamu laikotarpiu? ....

7

1. Iš kokių politinių darinių ir kada buvo sukurta Lietuvos valstybė? ....
2. Dažna kova su Ordinu apibūdinama kaip Lietuvos kova su visa to meto katalikiška Europa. Pagrįskite šį teiginį dviem argumentais. ....
3. Kokie buvo Mindaugo nužudymo motyvai? Kas tai padarė? ....
4. Kokios baltų gentys įėjo į Lietuvos valstybės sudėtį? ....
5. Vienu pavyzdžiu įrodykite, kad Gedimino veikla skatino Lietuvos ekonominę raidą. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A LDK dinastinės unijos metais

klausimai

1

1. Kada ir kas pasirašė Krėvos sutartį? ....
2. Pateikite du argumentus, pagrindžiančius Vytauto titulavimą Didžiuoju. ....
3. Ši sutartis vadinama unija, nes pagal ją susigiminiavo Lietuvos ir Lenkijos didikai, – pastarieji lietuviams padovanojo savo herbus. Kokia tai sutartis? Kokį žinote dar vieną jos punktą? ....
4. Kokia LDK valdymo institucija ypač išplėtė savo galias, valdant Kazimierui? Kas ją įkūrė? ....
5. Pagal kokį dokumentą Lietuvai visiems laikams buvo pripažinta Žemaitija? Kuriame amžiuje? ....

2

1. Nurodykite du pasirinktus Krėvos sutarties punktus. ....
2. Kas buvo Vytautas, Jogailai išvykus į Krokuvą karaliauti? Kuo tapo Vytautas po šešerių metų? ....
3. Kai kuriuose šaltiniuose vadinamas Tanenbergo, kai kur – Griunvaldo. Šis mūšis svarbus tuo, kad jame galutinai buvo sumuštas Ordinas. Koks tai mūšis? Kada jis vyko? ....
4. Kokius įgaliojimus turėjo Ponų taryba Kazimiero laikais? Nurodykite du. ....
5. Kokie užsienio politikos klausimai kėlė didžiausią rūpestį Aleksandrui? Maždaug kada jis valdė? ....

3

1. Nurodykite dvi Krėvos sutarties pasirašymo priežastis. ....
2. Kada Vilniui buvo suteikta Magdeburgo teisė? Kokiu dokumentu? ....
3. Kokie buvo Vytauto užsienio politikos prioritetai XIV a. pabaigoje? Pateikite vieną konkretų pavyzdį, iliustruojantį jūsų atsakymą. ....
4. Kokias prievoles turėjo atlikti baudžiauninkai? Kam? Nurodykite bent dvi prievoles. ....
5. Kokiu mūšiu galutinai buvo baigtos kovos su Vokiečių ordinu? Kokioje valstybėje jis vyko? ....

4

1. 1385 m. Lenkija su LDK pasirašė sutartį, davusią pradžią dinastinei unijai. Kaip vadinama ta sutartis? Paaiškinkite, kas yra dinastinė unija. ....
2. Kas ir kada Lietuvos bajorams suteikė pirmą privilegiją? ....
3. Kaip pasikeitė Vytauto statusas, pasirašius Astravos sutartį? Kada ji buvo pasirašyta? ....
4. Kieno sūnus buvo LDK kunigaikštis Kazimieras? Kokį žymų sūnų pats turėjo? ....
5. Kas yra polonizacija? Nurodykite vieną dokumentą, prisidėjusį prie Lietuvos bajorų polonizacijos. ....

5

1. Nurodykite po vieną tiek Lietuvos, tiek Lenkijos interesą, skatinusį abi puses pasirašyti Krėvos sutartį. ....
2. Kaip susijusios datos – 1251 m., 1386 m., 1413 m.? Nurodykite jų reikšmes. ....
3. Kas yra Magdeburgo teisė? Koks Lietuvos miestas gavo ją pirmas? ....
4. Kas vadovavo jungtinei LDK ir Lenkijos kariuomenei Žalgirio mūšyje? Kurios dabartinės valstybės teritorijoje vyko šis mūšis? ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad vyko Lietuvos didikų polonizacija. ....

6

1. Ilgiausiai Lenkiją valdė Jogailaičių dinastija. Kas buvo jos pradininkas ir kada pradėjo valdyti? ....
2. Kaip vadinamas aktas, pagal kurį pasaulietis valdovas suteikia dvasininkui valdyti pasaulietinius turtus? Paminėkite vieną dokumentą, kuriuo buvo patvirtintas toks aktas Lietuvoje. ....
3. Kada įvyko Lucko suvažiavimas? Koks pagrindinis jo nutarimas? ....
4. Nurodykite Lietuvos tautines mažumas, kurioms Vytautas buvo suteikęs privilegijų. ....
5. Melniko aktu buvo nuspręsta šaukti bendrus bajorų ir šlėktų seimus. Kas ir kodėl jų norėjo? ....

7

1. Kokioje sutartyje buvo numatytas Lietuvos krikštas? Kelintais metais Lietuva buvo apkrikštyta? ....
2. Kas yra privilegija? Paminėkite dvi, skirtas bajorams. ....
3. Vytautas nebuvo pats populiariausias politikas Žemaitijoje. Paaiškinkit kodėl. Tačiau žemaičiai mielai atsišaukė į Vytauto kurstymą sukilti. Kodėl? Ir prieš ką jie sukilo? ....
4. Kokią socialinę padėtį bajorų valstiečiams numatė Kazimiero teisynas? Kuriame amžiuje jis priimtas? ....
5. Koks šventasis yra paskelbtas Lietuvos globėju? Kas jį paskelbė tiek šventuoju, tiek globėju? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

LDK dinastinės unijos metais B

1

1. Parašykite bent du Lietuvos apkrikštijimo teigiamus padarinius. ....
2. Kokios socialinės grupės sudarė Lietuvos visuomenę XIV a. pabaigoje? Kuria grupe rėmėsi Vytautas, siekdamas įtvirtinti savo valdžią? ....
3. Dviem teiginiais paaiškinkite, kodėl Lietuvos bajorai lenkėjo, o ne atvirkščiai – Lenkijos šlėktos lietuvėjo. ....
4. Kada pasirašyta Vilniaus–Radomo sutartis ir koks pagrindinis jos punktas? ....
5. Kas yra baudžiava? Kuriame amžiuje prasidėjo Lietuvos valstiečių įbaudžiavinimas? ....

2

1. Kada Lietuvoje susiformavo bažnytinė žemėvalda? Pagal kokį dokumentą? ....
2. Anot istoriko E. Gudavičiaus, Vytautas suprato, kiek Lietuvos visuomenė yra atsilikusi nuo kitų Europos tautų ir ėmėsi priemonių tam atsilikimui šalinti. Paminėkite dvi priemones, kurių jis ėmėsi. ....
3. Kada pasirašyta Astravos sutartis? Koks pagrindinis jos punktas? ....
4. Kuo skiriasi bajoras nuo didiko? Paminėkite vieną garsią Lietuvos didikų giminę XV amžiuje. ....
5. Maždaug kada Rusija ėmė reikšti pretenzijas į rusiškas LDK žemes? Kodėl būtent tada? ....

3

1. Išvardykite Jogailos krikšto dovanas. ....
2. Kuo skiriasi karaliaus titulas nuo kunigaikščio? Kokiame suvažiavime Vytautui buvo pasiūlyta karaliaus karūna? ....
3. Dviem punktais nurodykite, kuo LDK buvo svarbi, reikšminga pergalė Žalgirio mūšyje. ....
4. Kada Lietuvoje ėmė formuotis Ponų taryba? Kas tai yra? ....
5. Maždaug kada buvo pasirašytas Melniko aktas? Paminėkite vieną jo punktą. ....

4

1. Įrodykite, kad Jogailos santuoka su Jadvyga buvo politinis žingsnis. Kada ji įvyko? ....
2. Kokios jūros skalavo LDK krantus valdant Vytautui? ....
3. Išvardykite tautines grupes, gyvenusias XV amžiuje Vilniuje. Kuriai iš jų Vytautas buvo suteikęs privilegiją? ....
4. Maždaug kada Lietuvoje buvo atidaryta pirmoji mokykla? Kokiame mieste? Su kuo susijęs šis faktas? ....
5. Kokiam tikslui sušauktas Lucko suvažiavimas? Kada? ....

5

1. Kodėl LDK „krikštamote" pasirinko Lenkiją? Nurodykite bent vieną motyvą. Kokia kita valstybė siūlėsi apkrikštyti Lietuvą? ....
2. Paminėkite bent vieną Vytauto paskelbtą privilegiją. Maždaug kada ji paskelbta? ....
3. Kokiame mūšyje galutinai buvo sutriuškintos Livonijos pajėgos? Maždaug kada? ....
4. Kokią pagrindinę pareigą valstybei turėjo atlikti Lietuvos bajorai? Koks dokumentas tai nurodė? ....
5. Kokiu architektūros stiliumi buvo statomos pirmosios Lietuvos mūrinės bažnyčios? Kodėl būtent tuo? ....

6

1. Kas ir kada Vilniaus vyskupui suteikė pirmąją privilegiją? ....
2. Kada ir pagal kurią sutartį Vytautas tapo savarankišku LDK kunigaikščiu iki gyvos galvos? ....
3. Kas sąlygojo, kad valstybės politiniame gyvenime didėjo bajorų reikšmė? Nurodykit dvi priežastis. ....
4. Kokių priemonių ėmėsi lenkai, siekdami sutrukdyti Vytautui karūnuotis? Kodėl jie tai darė? ....
5. Savo žmonos garbei Vytautas įsakė pastatyti bažnyčią Vilniuje. Kaip ji vadinasi ir kokiu architektūros stiliumi pastatyta? ....

7

1. Kokiomis priemonėmis Jogaila siekė užtikrinti, kad Lietuva apsikrikštytų ne formaliai, o realiai? Paminėkite dvi. ....
2. Kokia buvo pagrindinė LDK ekonomikos šaka XV amžiuje? Kokia konkreti specializacija? ....
3. Kada įvyko Žalgirio mūšis? Koks buvo jo pretekstas? ....
4. Dviem teiginiais paaiškinkite, kodėl po Vytauto mirties ėmė augti Ponų tarybos galios. ....
5. Kas sąlygojo, jog pirmosios Lietuvos bažnyčios buvo pastatytos gotikos stiliumi? Paminėkit dvi garsesnes. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

C LDK dinastinės unijos metais

klausimai

1

1. Kuris Lietuvos regionas krikštijosi paskutinis? Kada? ....
2. Kas įkurdino Lietuvoje karaimus? Kuriame amžiuje? ....
3. Išvardykite tris didžiausius nagrinėjamo laikotarpio Lietuvos miestus. ....
4. Kazimiero Jogailaičio ir Elžbietos Habsburgaitės sūnus – karališkas kraujas garantavo politiko ateitį. Tačiau labiausiai buvo atsidavęs Dievui. Kas jis? Kaip susijęs su Lietuva? ....
5. Kada ėmė formuotis Lietuvos bajorų seimas? Kokia buvo jo politinės įtakos tendencija? ....

2

1. Kada buvo apkrikštyta Žemaitija? Kodėl vėliau nei kitos Lietuvos žemės? ....
2. Kodėl Vytautas, siekdamas savo politinių tikslų, rėmėsi būtent bajorų sluoksniu? Vienu pavyzdžiu įrodykite, kad jis neapsiriko. ....
3. Kokias teises gavo Ponų taryba iš Aleksandro? Kas vertė kunigaikštį didinti Tarybos įgaliojimus? ....
4. Dviem teiginiais įrodykite, kad LDK vyravo religinė tolerancija. ....
5. Kada atsirado seimo institucija Lietuvoje? Kas ją sudarė? ....

3

1. Kokio tikėjimo buvo didesnė LDK gyventojų dalis Vytauto laikais? Kas tai sąlygojo? ....
2. Ko ir kada į Lietuvą atsikraustė totoriai? Kokio kunigaikščio laikais? ....
3. Kas lėmė Lietuvos bajorų ir lenkų šlėktų artėjimą? Nurodykite dvi priežastis. ....
4. Kokia kalba buvo vartojama Lietuvos bažnyčiose? Kas tai sąlygojo? ....
5. Vienas po XV a. Lietuvą keliaujantis Vakarų europietis stebėjosi, kad kraštas, būdamas neturtingas, visas nusėtas medinėmis, nedidelėmis bažnyčiomis. Kas jas statė ir kodėl? ....

4

1. Kaip susiję Konstancos sinodas ir Žemaitijos krikštas? Kada Žemaitija buvo apkrikštyta? ....
2. Kodėl bajorai rūpinosi krikščionybės įtvirtinimu savo valdose? Kokiais būdais jie tai darė? ....
3. Lietuva buvo labiausiai į rytus nutolusi katalikiška žemė Europoje. Tai paskatino Vytautą vykdyti kryžiaus žygį prieš dar labiau į rytus gyvenančius kitatikius. Ką tokius? Kaip pasisekė tas žygis? ....
4. Dviem teiginiais įrodykite, kad Lietuvos bajorus XV amžiuje galima vadinti feodalais. ....
5. Kas sąlygojo, kad XV a. Lietuvoje miestai buvo silpni, maži, reti? Pateikite dvi priežastis. ....

5

1. Kokio tikėjimo buvo Jogaila iki priimdamas krikštą? Kada jis pasikrikštijo? ....
2. Kaip suteikta Magdeburgo teisė paveikė Vilniaus ekonominį gyvenimą? Pateikite du pavyzdžius. ....
3. Ne vieno istoriko teigimu, Vytautas su Jogaila nepakankamai pasinaudojo Žalgirio mūšyje pasiekta pergale. Dviem argumentais pagrįskite šį teiginį. ....
4. Kokiame universitete buvo paruošta daugiausia Lietuvos dvasininkų? Kokia kalba jie mokėsi? ....
5. Kokia privilegija juridiškai įteisino baudžiavą? Ar po jos dar buvo išlikusių laisvųjų žemdirbių? ....

6

1. Mindaugui, kaip ir Jogailai, politiškai būtų buvę naudinga apkrikštyti Lietuvą. Tačiau jam nepavyko to padaryti. Kodėl Jogailai pavyko? Pateikite du paaiškinimus. ....
2. Kas sudarė LDK kunigaikščio pajamas? Nurodykite du pajamų šaltinius. ....
3. Kokia kalba buvo rašomi Lietuvos kanceliarijos dokumentai? Kokia kalba ją ėmė stumti jau nuo XVI a.? ....
4. Kodėl būtent Vilniuje buvo pastatyta pirmoji katedra? Kas įsakė ją pastatyti? Kokiu stiliumi? ....
5. Jogaila palaidotas Vavelyje kaip Vladislovas. Kas tas Vavelis ir kodėl Jogaila – Vladislovas? ....

7

1. Kokia sutartis padėjo pagrindus Lietuvos ir Lenkijos politiniam, socialiniam, kultūriniam suartėjimui? Nurodykite dar dvi sutartis, vienaip ar kitaip skatinusias tą suartėjimą. ....
2. Nurodykite dvi priežastis, paaiškinančias, kodėl Lietuva liko paskutine Europos valstybe, kurioje gyveno pagonys. ....
3. Kada pradėjo formuotis Lietuvos Metrika? Kas tai yra? ....
4. Kada turėjo įvykti Vytauto vainikavimas karaliumi? Kodėl neįvyko? ....
5. Kas yra luomas? Koks luomas susiformavo Lietuvoje? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Naujųjų amžių pradžia. Humanizmas. Renesansas A

klausimai

1

1. Kokias datas istorikai siūlo laikyti naujųjų amžių pradžia? Paaiškinkite vienos jų svarbą istorijoje. ....
2. Koks esminis geocentrizmo ir heliocentrizmo teorijų skirtumas? Kuri teorija gimė naujųjų amžių pradžioje? ....
3. Kokios yra humanizmo ir Renesanso sąsajos? Kuris jų radosi pirmiau? ....
4. M. Servanteso romanas „Don Kichotas" sulaukė neregėto populiarumo. Apie ką jis? Kada parašytas? ....
5. Iš Milano į Vilnių būsimoji Žygimanto Senojo žmona kaip kraitį atsivežė būrį menininkų, kad jie išpuoštų rūmus, kurie vėliau išgarsėjo kaip Renesanso kultūros centras. Kas ji? Kaip vadinami rūmai? ....

2

1. Pasirinkite vieną tikslią datą, tinkančią naudoti ją kaip naujųjų amžių pradžią. Paaiškinkite pasirinkimą. ....
2. Matyt, garsiausias pasaulyje lenkas, bent kaip mokslininkas tai tikrai. Tačiau jo veikalus anuomet Bažnyčia griežtai uždraudė, jo pasekėjus degino. Kas jis ir apie ką rašė? ....
3. Kodėl Renesansas gimė būtent Italijos miestuose? Nurodykite dvi priežastis. ....
4. Vienu teiginiu įrodykite, kad Augustinas Rotundas, Mykolas Lietuvis buvo humanistai. Kokią asmenybę galite dar pridėti? ....
5. Kuriame amžiuje Vilniuje ėmė veikti pirmoji spaustuvė? Kas ją atidarė? ....

3

1. Kai kurie istorikai naujųjų amžių pradžia siūlo laikyti 1453 m. Kuo ši data tokia svarbi? ....
2. Jaunasis karalius, kaip jį vadino amžininkai, Vilniuje gyveno pagal Renesanso madą. Jo rūmuose buvo sukaupta didžiulė biblioteka, ūžė puotos, skambėjo muzika. Kas jis? Kaip vadinami jo rūmai? ....
3. Kokių viduramžiškų priešpriešų galite pateikti humanistiniam mąstymui? Paminėkite du. ....
4. Kuris miestas laikomas Renesanso gimtine? Kokiame regione jis yra? ....
5. Išvardykite keletą prekių, turėjusių didžiausią paklausą Renesanso epochoje. ....

4

1. Tarp kokių istorijos laikotarpių įsiterpę naujieji amžiai? ....
2. Seras, romano apie išgalvotą salą, kur gyvena tobula visuomenė, autorius, 1935 m. paskelbtas šventuoju. Bet mirė negarbingai – nubaustas mirtimi kaip tėvynės išdavikas. Kas jis ir kokią knygą parašė? ....
3. Kokios riterystės vertybės kėlė Renesanso žmonių pajuoką? Paminėkite nors dvi. ....
4. Kas yra humanizmas? Paminėkite du Lietuvos veikėjus – humanistus. ....
5. Kada buvo priimtas pirmasis Lietuvos Statutas? Kas jį patvirtino? ....

5

1. Apibrėžkite naujųjų amžių chronologines ribas. ....
2. Vienas žymiausių olandų kilmės humanistų, „Laisvų pokalbių" autorius, Bažnyčios ydų kritikas. Kas jis ir kokį jo veikalą žinote? ....
3. Kokie viduramžių gyvenimo įvykiai ar procesai padėjo susiformuoti humanizmui? Kada jis prasideda? ....
4. Kodėl Bažnyčia draudė M. Koperniko veikalus? Kokį žinote šio lenko pasekėją? ....
5. Kas yra Renesansas? Dviem teiginiais įrodykite, kad jis buvo pasiekęs ir Lietuvą. ....

6

1. Nuo kada iki kada tęsėsi naujųjų amžių pirmoji dalis? ....
2. Savo tėvo – Džovanio Sančio mokinys, pakviestas prižiūrėti Šv. Petro bazilikos statybos, tapęs freskas ir paveikslus ant lentos, mirė sulaukęs vos 37 m. Kas jis ir kokį jo kūrinį žinote? ....
3. Kodėl Renesansas vadinamas antikos atgimimu? Paaiškinkite bent dviem argumentais. ....
4. Kokiu architektūros stiliumi buvo pastatyta Žemutinė pilis? Kokia buvo jos paskirtis? ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad Radvilas galime laikyti Renesanso kultūros puoselėtojais. ....

7

1. Kada Lietuvą pasiekė Renesanso kultūra? Su kokia asmenybe siejama šios kultūros pradžia Lietuvoje? ....
2. Paminėkite vieną Mikelandželo kūrinį. Kokiame regione kūrė šis menininkas? ....
3. Įrodykite, kad Renesanso epochoje, lyginant su viduramžiais, pasikeitė kai kurios vertybinės nuostatos (pateikite du įrodymus). ....
4. Kuo išgarsėjo Pranciškus Skorina? Kokiame mieste jis plėtojo savo veiklą? ....
5. Šis italas laikomas humanizmo pradininku, sąvokos *naujieji laikai* autoriumi, meilės lyriku. Kas jis? Kada gyveno? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Naujųjų amžių pradžia. Humanizmas. Renesansas

1

1. Kuriame regione gimė Renesansas? Kodėl būtent čia? Pateikite paaiškinimą. ....
2. Paminėkite du dailininkus, kuriuos būtų galima laikyti Šiaurės Renesanso atstovais. ....
3. Dviem argumentais įrodykite, kad humanistinės pažiūros buvo priimtinos Renesanso žmonėms. ....
4. XVI amžiuje Lietuvoje suklestėjo portretinė tapyba – dabar portretus užsakydavo ne tik valdovai, bet ir didikai, net bajorai. Kokiu stiliumi buvo tapomi šie portretai? Kokia giminė ypač daug jų užsakė? ....
5. Kuriame amžiuje Lietuvoje buvo pastatyti Valdovų rūmai? Kokia jų būklė mūsų laikais? ....

2

1. Kuriame regione susiformavo humanizmas? Kodėl būtent čia? Pateikite vieną paaiškinimą. ....
2. Paminėkite du rašytojus, savo kūryboje atspindėjusius Renesanso dvasią. ....
3. Vienas netinka: Rafaelis; Mikelandželas; Diureris; Leonardas de Vinčis. Paaiškinkit kodėl. ....
4. Pizos universiteto matematikos katedros vadovas, Mėnulio kalnų, keturių Jupiterio palydovų atradėjas, tačiau vos nesudegė lauže. Kas jis ir kaip išsigelbėjo nuo inkvizicijos? ....
5. Kada buvo sudarytas antrasis Lietuvos Statutas? Kas jį patvirtino? ....

3

1. Prekybiniais ryšiais Lietuva buvo labiau susijusi su šiaurine Europos dalimi. Tačiau pas mus išplito ne Šiaurės, bet Pietų Renesansas. Paaiškinkit, kas tai sąlygojo. Kada Renesansas atėjo į Lietuvą? ....
2. Vienas netinka: Rablė; Šekspyras; Servantesas; Diureris. Kodėl? ....
3. Įrodykite, kad Mikelandželas pelnytai laikomas humanistu. Kokia buvo jo profesija? ....
4. Kada buvo priimtas trečiasis Lietuvos Statutas? Kurio luomo interesams jis labiausiai atstovavo? ....
5. Paminėkite du Lietuvos rašytojus, kuriuos galima pavadinti humanistais. ....

4

1. Kokie vėlyvųjų viduramžių procesai ar įvykiai veikė Renesansą? Pateikite konkrečių pavyzdžių. ....
2. Dviem požymiais įrodykite, kad Renesanso epochoje Lietuvoje išties buvo paplitusios humanizmo idėjos. ....
3. Gudai savo spausdintos knygos pradžią sieja su Vilniumi. Kas buvo jų spausdinto žodžio pradininkas? Kuriame amžiuje buvo įkurta jo spaustuvė? ....
4. Paminėkite pora pastatų – Renesanso architektūros šedevrų. Kokiuose regionuose jie yra? ....
5. Paminėkite du Renesanso laikų mokslininkus – astronomus. ....

5

1. Nurodykite du viduramžių ir Renesanso epochos esminius skirtumus. ....
2. Florencijos respublikos kancleris, pasiuntinys. Tačiau išgarsėjo ne tuo – Medičiams grįžus valdžion, gyveno kaime, kur ir sukūrė pirmąjį pasaulyje politikos mokslų vadovėlį. Kas jis ir kokį vadovėlį sukūrė? ....
3. Pasirinkę vieną Lietuvoje esantį pastatą, įrodykite, kad jis – Renesanso stiliaus. ....
4. Kuri Lietuvos didikų giminė buvo garsiausia ir įtakingiausia XVI amžiuje? Kam iš jų pavyko karūnuotis? ....
5. Kas yra statutas? Kiek jų buvo išleista Lietuvoje? ....

6

1. Paaiškinkite, kokie pasikeitimai XVI a. žmonėms leido manyti, kad jie gyvena naujaisiais amžiais. ....
2. Paminėkite nors du meno kūrinius, įrodančius, kad Renesansas – antikos atgimimas. ....
3. Filosofas, pranciškonas, gydytojas, poetas. Šis prancūzas iš tiesų stebino. Ir ne tik minties didybe, bet ir humoro jausmu, atskleistu jo eiliuotame romane, pašiepiančiame ydas. Kas jis ir koks tai jo romanas? ....
4. Paminėkite bent du rašytojus, pelnytai laikomus humanistais. ....
5. Šiandien Lietuvos Statutai – puikus istorijos šaltinis. Kuo jie buvo reikšmingi XVI a. žmonėms? Kas tai yra? ....

7

1. Kokie gyvenimo būdo pokyčiai pasireiškė naujųjų amžių pradžioje, lyginant su viduramžiais? ....
2. Kodėl Erazmas Roterdamietis laikomas humanistu? Paminėkite nors vieną jo kūrinį. ....
3. Olandas, malūnininko sūnus, baigė universitetą, išgarsėjo kaip dailininkas. Turėjo dvi žmonas, meilužę ir visas jas tapė, kaip ir save. Deja, įvertintas buvo tik XIX amžiuje. Kas jis ir kada gyveno? ....
4. Kas toks buvo Leonardas da Vinčis? Paminėkite nors du garsesnius jo darbus. ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad Vilnius anuomet pelnytai buvo laikomas regiono Renesanso centru. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kodėl dalis istorikų naujųjų amžių pradžia siūlo laikyti 1492 m.? Kokią kitą datą dar siūlo? ....
2. Išsiųstas karaliaus Manuelio, po dvejų metų jis pasiekė kelionės tikslą. Jo paties ir valdovo tikslas buvo pasiektas – atrastas jūrų kelias į pipirų žemę. Kas jis ir kokią šalį atrado? ....
3. Kodėl po DGA ėmė nykti kai kurios Afrikos gentys? Paminėkite vieną šio reiškinio padarinį Afrikai. ....
4. Kas yra kapitalizmas? Kuriame regione jis formavosi anksčiausiai? ....
5. Kurie Europos kraštai garsėjo gelumbės gamyba? Kas tai yra? ....

2

1. Pateikite du paaiškinimus, kodėl DGA prasidėjo būtent XV amžiuje. ....
2. 1492 m. karalienei Izabelei buvo dvigubai svarbūs – vienu atveju ji užgrobė Granadą, kitu – .... (parašykite). ....
3. Tordesiljo sutartis žymi pasaulio pasidalijimą. Tarp ko ir kada? ....
4. Kas yra aptvėrimai? Maždaug kada jie prasideda? ....
5. Dviem punktais nurodykite, kuo manufaktūros pranašesnės už viduramžių gamybos būdą. Kaip vadinamas viduramžių gamybos būdas? ....

3

1. Paaiškinkite, kaip humanistinė pasaulėžiūra prisidėjo prie DGA. Pateikite konkretų pavyzdį. ....
2. Kalikuto gyventojai labai stebėjosi pamatę laivu atplaukiant portugalus. Kodėl? Kada jie atplaukė? ....
3. Italas, labiausiai pasitarnavęs Ispanijos sostui. Indėnų „nacionalinis priešas". Kas jis ir kodėl indėnams jo asmenybė kėlė neigiamas emocijas? ....
4. Kada Lietuvoje buvo įvykdyta Valakų reforma? Kokia šios reformos esmė? ....
5. Kur atsirado pirmosios manufaktūros? Kas tai yra? ....

4

1. Kaip DGA paveikė Italijos miestų ekonominę ir socialinę padėtį? Kodėl būtent taip? ....
2. Kokia teorija vadovavosi K. Kolumbas, leisdamasis į savo didžiausią kelionę? Atsakymą įrodykite. ....
3. Kastilijos paveldėtoja ištekėjo už Aragono paveldėtojo – taip buvo galutinai suvienyta šalis. Šalis tada tapo galingiausia pasaulyje. Kokia tai šalis ir kas ta moteris? ....
4. XVI amžiuje Europoje smarkiai išaugo kainos. Paaiškinkite, kodėl ir būtent kokiuose regionuose. ....
5. Kas įvykdė Valakų reformą Lietuvoje? Kas yra valakas? ....

5

1. Koks pasaulio regionas buvo DGA tikslas? Kodėl būtent šitas? ....
2. Kodėl XVI amžiuje sunyko indėnų kultūra, civilizacijos? Kokios šalies žmonės turėtų už tai jausti atsakomybę? ....
3. Medičių banko Lisabonoje vadovas, jūrininkas, gamtininkas, etnografas. 1507 m. kartografas M. Valdzėmiuleris panaudojo jo vardą naujam žemynui pavadinti. Kas jis ir koks tai žemynas? ....
4. Maždaug kada atsirado pirmosios manufaktūros? Kokią darbo jėgą jos naudojo? ....
5. Kokiu tikslu buvo įvykdyta Valakų reforma Lietuvoje? Ar ji pavyko? ....

6

1. Kas sąlygojo, jog būtent Ispanija ir Portugalija tapo DGA šalimis? Pateikite bent du paaiškinimus. ....
2. Kam pietinis Afrikos kyšulys pasirodė gerąja viltimi? Kada? ....
3. XVI amžiuje Europoje galingiausia valstybė buvo Ispanija. Nurodykite du kriterijus, pagal kuriuos ji atitiktų šį vertinimą. ....
4. Paminėkite bent vieną bendrovę, užsiimančią pasauline prekyba. Kas tai yra? ....
5. Kada priimti ir prieš ką nukreipti Kruvinieji įstatymai? Kokie reiškiniai paskatino juos priimti? ....

7

1. Kokios prielaidos buvo būtinos, norint realizuoti sumanymą rasti jūrų kelią į Indiją? Paminėkite keturias. ....
2. Kuriuose Europos kraštuose buvo įkurtos pirmosios biržos? Kas tai yra? ....
3. Kodėl būtent XVI amžiuje net kelios valstybės ėmė gvieštis Rygos? Kuo šis miestas buvo naudingas Lietuvai? ....
4. 1558 m. parlamentas ją paskelbė karaliene ir nesigailėjo. F. Dreiko padedama, ji sumušė Nenugalimąją armadą – jos šalis tapo galingiausia jūrų valstybe. Kas ji ir kas ta Nenugalimoji armada? ....
5. Kas ir kada Kolumbą paskyrė vicekaraliumi? Ką tai reiškia? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Didieji geografiniai atradimai (DGA). Ekonominė Europos raida

klausimai

1

1. Pateikite du paaiškinimus, kodėl būtent Ispanija ir Portugalija pradėjo DGA. ....
2. XVI amžiuje Europoje padaugėjo aukso. Iš kur jis ir kokia šalis jo turėjo daugiausia? ....
3. Kodėl Izabelė sutiko finansuoti K. Kolumbo kelionę? Kas ta Izabelė ir koks buvo tos kelionės tikslas? ....
4. Kodėl XVI amžiuje sulėtėjo natūrali kultūrinė, socialinė Afrikos raida? Kokių padarinių tai turėjo jos ateičiai? ....
5. Šių įmonių savininkai kėlė tikrą pasipiktinimą garsiausiems meistrams: nors jų gaminių kokybės nepasiekė, bet žmonės labiau pirko naujųjų įmonių produkciją. Kokios tai įmonės ir kodėl žmonės labiau pirko būtent tą produkciją? ....

2

1. Kurie Europos kraštai DGA laikais turėjo svarbiausius uostus? Paminėkite du didžiausius. ....
2. Kas yra kapitalas? Kuriam luomui būdinga jį kaupti? ....
3. Kuris regionas kontroliavo Europos prekybą su Rytais viduramžiais? Kodėl jis prarado kontrolę? ....
4. Po kokių įvykių Anglija tapo galingiausia jūrų valstybe? Ką ji nukonkuravo? ....
5. Bona Sforca pagarsėjo ne tik kaip Renesanso madų puoselėtoja, bet ir kaip finansininkė. Kokių priemonių ji ėmėsi, siekdama padengti vis augančias sūnaus išlaidas? Nurodykite dvi. ....

3

1. Kuriose Europos valstybėse pirmiausia išsiplėtojo kapitalizmas? ....
2. Kodėl Ispanija XVI a. antroje pusėje prarado pirmaujančios valstybės vaidmenį? Nurodykite dvi priežastis. ....
3. Kur ir kada atsirado vieni pirmųjų prekinių žemės ūkių? ....
4. Portugalas, tarnavęs Ispanijai, buvo pirmasis žinomas europietis, įplaukęs į Ramųjį vandenyną. Deja, vienoje šio vandenyno saloje jo laukė mirtis. Kas jis ir kokių dar žinot jo nuopelnų? ....
5. Kokia buvo pagrindinė LDK ekonomikos šaka? Kokia buvo konkreti specializacija? ....

4

1. Kokį poveikį Lietuvai padarė DGA? Kuriame amžiuje šis poveikis pradėjo jaustis? ....
2. Kodėl būtent Anglija XVI a. antroje pusėje įgijo pirmaujančios valstybės vaidmenį? Nurodykite dvi priežastis. ....
3. Kur ir kada atsirado reiškinys – nuvarymas nuo žemės? ....
4. Kodėl Ispanija prarado Olandiją? Nurodykite bent dvi priežastis. ....
5. Kieno žemėse buvo įvykdyta Valakų reforma? Kaip ši reforma paveikė socialinę valstiečių padėtį? ....

5

1. XVI a. viduryje Lietuvos didysis kunigaikštis savo žemėse įvykdė Valakų reformą. Greit jo pavyzdžiu pasekė ir kiti Lietuvos žemvaldžiai. Kas juos skatino šitaip elgtis? Kaip imta eksploatuoti dirbamus žemės plotus? ....
2. Kas ir kodėl išprovokavo Ispaniją paskelbti jūrų karą XVI a. antroje pusėje? ....
3. Kuo naudingi aptvėrimai? Nurodykite bent du jų teikiamus privalumus. ....
4. Kas yra samdomasis darbininkas? Kuo jis skiriasi nuo pameistrio? ....
5. Kodėl kapitalizmas labiausiai išsiplėtoja Anglijoje? Nurodykite dvi priežastis. ....

6

1. Įrodykite, kad XVI amžiuje Europoje formavosi rinkos ekonomika. Kokiame regione pirmiausia? ....
2. Kodėl Šiaurės Amerika imta kolonizuoti gerokai vėliau nei Pietų Amerika? Kokia šalis pirmoji pradėjo kolonizuoti šio žemyno pakrantes? ....
3. Kaip manufaktūros paveikė amatininkų cechus? Nurodykite bent du padarinius. ....
4. Kaip aptvėrimai paveikė Anglijos kaimo raidą? Nurodykite bent du padarinius. ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad Bona Sforca nebuvo kapitalistė. ....

7

1. Ką turi bendra aptvėrimai ir DGA? ....
2. Kodėl XVI amžiuje smarkiai išaugo kainos? Kurioje valstybėje pirmiausia? ....
3. Nurodykite dvi valstybes, labiausiai konkuravusias dėl jūrų kelių valdymo XV a. pabaigoje ir dvi valstybes, konkuravusias XVI a. pabaigoje. Kaip baigėsi konkurencija abiem atvejais? ....
4. Kuo fermerių ūkis skiriasi nuo feodalinio? Nurodykite du skirtumus. ....
5. Kada žuvo Nenugalimoji armada? Koks svarbiausias to padarinys? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Reformacija ir kontrreformacija Europoje A

1

1. Ką turi bendra reformacija ir kapitalizmas? ....
2. Kunigas, vienuolis, tačiau būtent dėl savo religinių įsitikinimų vos nesudegė lauže. Išsigelbėjo padedamas imperatoriaus – taip gimė nauja krikščionių konfesija. Kas jis ir kokia ta konfesija? ....
3. Išvardykite valstybes, kuriose įsitvirtino kalvinistai. ....
4. Kas yra kontrreformacija? Kur oficialiai ji buvo paskelbta? ....
5. Kada buvo įkurtas Vilniaus universitetas? Koks ordinas buvo pakviestas jį įkurti? ....

2

1. Ką turi bendra reformacija ir DGA? ....
2. Kuo ir kada Lietuvoje pasižymėjo Abraomas Kulvietis? Kokiai konfesijai jis atstovavo? ....
3. „Ženevos popiežius", baigė humanitarinius mokslus. Tačiau jo mokymas nebuvo humaniškas – reikalavo žiaurių bausmių, net mirties dėl jo propaguojamų tiesų nesilaikymo. Kas jis? Kuo dar žymus? ....
4. Išvardykite valstybes, kuriose įsitvirtino liuteronai. ....
5. Kokiam ordinui buvo pavesta rūpintis kontrreformacija? Kada ir kokioje šalyje buvo įkurtas šis ordinas? ....

3

1. Ką turi bendra reformacija ir Renesansas? ....
2. 1539 m. Vilniuje buvo įkurta kolegija. Kas ją įkūrė? Kas nutiko šiai mokslo įstaigai? ....
3. Turėjo net šešias žmonas. Kai negavo ištuokos su pirmąja, atsiskyrė nuo katalikų ir vedė būsimą Elžbietos I motiną Aną Bulin. Kas jis ir kaip buvo pavadinta jo šalies Bažnyčia? ....
4. Išvardykite valstybes, kuriose katalikai išliko kaip absoliuti krikščionių dauguma. ....
5. Kas ir kokiu tikslu įkūrė jėzuitų ordiną? ....

4

1. Ką turi bendra reformacija ir mokslo raida? ....
2. Kas yra hugenotai? Kas juos ištiko? ....
3. Kaip vadinosi Liuterio paskelbtas dokumentas, kuriuo prasidėjo reformacija? Paminėkite du jo punktus. ....
4. Protestantas, Vilniaus kolegijos įkūrėjas buvo ištremtas iš Lietuvos. Atsidūrė Karaliaučiuje, kur jam buvo pasiūlyta universiteto rektoriaus vieta. Kas jis? Dėl kokios politikos ištremtas iš Lietuvos? ....
5. Kas yra barokas? Kokios konfesijos žmonėms jis buvo priimtinas? ....

5

1. Kas yra puritonai? Kaip su jais buvo elgiamasi XVI amžiuje? ....
2. Kas ir kada skelbė 12 punktų programą? Kokioje valstybėje? ....
3. „Kieno valdžia, to ir tikėjimas" – skelbė šis susitarimas. Deja, pasiektas kompromisas buvo laikinas, bent Šventojoje Romos imperijoje. Koks tai susitarimas ir kada priimtas? ....
4. Kas yra reformacija? Kurioje šalyje ji prasidėjo? ....
5. Paminėkite du barokinius kulto pastatus Lietuvoje. Kokios konfesijos tikintiesiems jie skirti? ....

6

1. Kada reformacija pasiekė Lietuvą? Koks buvo iš pradžių Lietuvos valdovų požiūris į ją? ....
2. Kas ir kada paskelbė Nanto ediktą? Kokia pagrindinė jo mintis? ....
3. XVI amžiuje vienintelę to meto Europos imperiją sukrėtė religiniai karai. Jie tęsėsi iki pat XVIII a. Kokia tai imperija ir tarp kokių religinių grupuočių vyko tie karai? ....
4. Kokie nutarimai buvo priimti Tridento (Triento) sinode? Kokiame regione yra šis miestas? ....
5. Kokiu tikslu buvo pakviesti į Lietuvą jėzuitai? Kas juos pakvietė? ....

7

1. Šie dokumentai buvo pats lengviausias būdas gauti nuodėmių atleidimą. Tereikėjo turėti pinigų. Tačiau būtent turtingieji juo labiausiai ir piktinosi. Koks tai dokumentas ir kodėl juo piktinosi? ....
2. Kieno anksčiau skelbtos idėjos buvo panašios į Martyno Liuterio? Nurodykite dvi pavardes. ....
3. Paminėkite bent dvi valstybes, susikūrusias reformacijos metais. ....
4. Kada buvo išleista pirmoji lietuviška spausdinta knyga? Kas jos autorius ir kaip ji vadinosi? ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad oficiali Lietuvos valdovų politika religijos klausimais buvo kontrreformacija. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Reformacija ir kontrreformacija Europoje

klausimai

1

1. „Bažnyčia, tu išskleidei savo nedorą prieš viso pasaulio akis", – kalbėjo Savanarola. Ką jis turėjo omeny? Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
2. Koks buvo anglikonų atsiskyrimo nuo katalikų pretekstas? Kada tai įvyko?
3. Kas yra kontrreformacija? Kuriame amžiuje ji prasidėjo? ....
4. Kuri Lietuvos didikų giminė pagarsėjo kaip protestantai? Kokie miestai tapo protestantizmo centrais? ....
5. Kuo ir kada pasižymėjo Mikalojus Daukša? Kokiai konfesijai jis atstovavo? ....

2

1. Kokiais būdais protestantams pavyko patraukti į savo pusę paprastus žmones? Paminėkite du. ....
2. Šis teologas suabejojo popiežiaus neklystamumu. Sudegino bulę, atskiriančią jį nuo Bažnyčios. Nors buvo vienuolis, vedė. Ir sulaukė minios pasekėjų. Kas jis ir kaip vadinami jo pasekėjai? ....
3. XVI amžiuje Lietuvos kaimynystėje radosi dvi naujos valstybės. Kokios? Kokių idėjų poveikyje jos atsirado? ....
4. Kas toks buvo Valerijonas Protasevičius? Kokį ordiną jis pasitelkė siekdamas apginti savo konfesiją? ....
5. Kas yra indeksas? Koks buvo jo sudarymo tikslas? ....

3

1. Dėl ko ir kada kilo Valstiečių karas? ....
2. Šešios žmonos, dvi iš jų nubaustos mirties bausme. Iš tiesų dėl moterų jis atskyrė savo šalį nuo Katalikų Bažnyčios. Kas jis ir kokiai Bažnyčiai pats vadovavo? ....
3. Kaip buvo elgiamasi su į indeksą patekusiomis knygomis? Kas sudarinėjo šį sąrašą? ....
4. Kuo svarbus Lietuvos istorijai ir kultūrai M. Mažvydo „Katekizmas"? Kur jis išleistas? ....
5. Kas paskatino popiežių sušaukti Tridento sinodą? Ar jo nutarimų laikėsi Žygimantas Augustas? Įrodykit. ....

4

1. Kada ir dėl ko kilo Nyderlandų revoliucija? ....
2. Paminėkite bent du naudingus reformacijos padarinius. ....
3. Kas sieja šiuos miestus: Vitenbergas; Karaliaučius; Amsterdamas; Stokholmas? Pridėkite prie jų dar vieną. ....
4. Kur kilo Valstiečių karas? Nurodykite bent vieną jų vadą. ....
5. Kodėl M. Mažvydas, A. Kulvietis savo veiklai pasirinko būtent Karaliaučiaus universitetą, o ne Vilniaus? ....

5

1. Pertvarkyti Bažnyčią jį įkvėpė Aristotelis ir Biblija. J.Tėcelio propaganda paskatino paskelbti 95 tezes. Kas jis? Nurodykite dvi jo tezes. ....
2. Kas yra protestantai? Kaip atsirado ši sąvoka? ....
3. Nurodykite dvi Nyderlandų revoliucijos priežastis. ....
4. Iš pradžių Žygimantas Augustas buvo pakantus protestantams. Kas paskatino vėliau pakeisti pozicijas? ....
5. Nurodykite keletą baroko architektūrai būdingų bruožų. ....

6

1. Nurodykite dvi priežastis, kodėl popiežiui nepavyko įveikti protestantų. ....
2. Prancūzų-šveicarų kilmės religijos reformatorius, sukūręs savarankišką krikščionių Bažnyčią. Kas jis ir kuo jo Bažnyčia skyrėsi nuo kitų? ....
3. Kokioje valstybėje gimė reformacija? Paminėkite vieną procesą, turėjusį tam įtakos. ....
4. Nurodykite dvi priemones, kuriomis buvo vykdoma kontrreformacija. ....
5. Kas siejo Biržus ir Kėdainius? Nurodykite dvi sąsajas. ....

7

1. Kurie socialiniai sluoksniai pirmiausia priėmė reformaciją? Kodėl? ....
2. Kokios konfesijos tikintieji galėjo mokytis Vilniaus universitete? Kokia kalba ir kokių disciplinų? ....
3. Špėjerio miesto seime jie iškilmingai paskelbė protestą prieš reformacijos sustabdymą. Nuo to ir jų pavadinimas. Koks? Kas tapo jų priešininkais? ....
4. Pateikite du paaiškinimus, kodėl reformacija neįsitvirtino Lietuvoje. ....
5. Kas siejo Merkelį Giedraitį ir Valerijoną Protasevičių? Koks jų indėlis į Lietuvos kultūrą? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI.........

Švietimo epochos bruožai. Žymiausi švietėjai A

1

1. Kuris amžius vadinamas Šviečiamuoju? Kuriam istorijos laikotarpiui jis priklauso? ....
2. Kaip Švietimo epochos iškilimas susijęs su reformacija? Pateikite bent du paaiškinimus. ....
3. Švietimo epochos tapyboje labai dažnas kaimo gamtos motyvas. Kokias švietėjų idėjas jis atspindi? Ypač kurio švietėjo? ....
4. Pateikite du pavyzdžius darbų, kuriuos nuveikęs valdovas galėtų vadintis apšviestuoju. ....
5. Klasikinės mechanikos pradininkas, už savo nuopelnus gavo sero titulą – žinotinas visiems, nors kiek besimokantiems fizikos. Kas jis ir kokie jo darbai atnešė jam didžiausią šlovę? ....

2

1. Kokiu vardu dažnai įvardijamas XVIII amžius? Kokia buvo svarbiausia šio amžiaus vertybė? ....
2. Kaip Švietimo epochos iškilimas susijęs su DGA? Pateikite du paaiškinimus. ....
3. „Atgal į gamtą" – tai frazė, priklausiusi švietėjui, siūliusiam grįžti į „aukso laikus" – į pirmykštę bendruomenę. Kas tas švietėjas ir kodėl būtent pirmykštėje bendruomenėje, pasak jo, žmonės buvę laimingi? ....
4. Pateikite du įrodymus, kad Austrijos imperatorius Juozapas II pelnytai vadinamas apšviestuoju. ....
5. „Aiškinamojo mokslo, menų ir amatų žodyno" – 28 tomų veikalo leidėjas, iniciatorius ir įkvėpėjas. Kas buvo šis prancūzas ir kaip kitaip vadinamas jo veikalas? ....

3

1. Kas yra Švietimas? Kuris amžius dažniausiai taip vadinamas? ....
2. Kaip Švietimo epochos iškilimas susijęs su Renesansu? Pateikite dvi juos siejančias sąsajas. ....
3. „Valdžia kyla iš tautos. Valdymo institucijos privalo turėti valdinių pritarimą." Kam priklauso ši idėja? Kas joje iš esmės skiriasi nuo politinių viduramžių doktrinų? ....
4. Pateikite du įrodymus, kad Prūsijos karalius Frydrichas II pelnytai vadinamas apšviestuoju. ....
5. Kas yra viešoji nuomonė? Koks gyvenimo būdo pokytis labiausiai prisidėjo prie jos formavimo? ....

4

1. Dviem argumentais įrodykite, kad Švietimas buvo visuomeninis sąjūdis. Pateikite konkrečių pavyzdžių. ....
2. Kaip Švietimo epocha susijusi su humanizmo idėjų išplitimu? Kuri epocha buvo ypač turtinga tų idėjų? ....
3. Veikalo „Apie įstatymų dvasią" autorius pateikė politinius principus, kuriais vadovaujasi dabartinė demokratija. Kas jis? Koks pagrindinis jo teigtas politinis principas? ....
4. Pateikite du įrodymus, kad Rusijos imperatorė Jekaterina II pelnytai vadinama apšviestąja absoliute. ....
5. Kaip švietėjai vertino luominę visuomenės struktūrą? Pateikite vieną konkretų pavyzdį. ....

5

1. Dviem argumentais įrodykite, kad Švietimas buvo kultūrinis sąjūdis. Pateikite konkrečių pavyzdžių. ....
2. Su kokiais prieš tai buvusiais įvykiais susijęs jėzuitų ordino uždraudimas? Kaip tai paveikė universitetų veiklą? ....
3. „Du traktatai apie valstybės valdymą" – šis anglo veikalas labai aiškiai teigė, kad valdžia kyla iš tautos. Kaip buvo manoma viduramžiais? Kas šio veikalo autorius? ....
4. Kodėl Didžiosios Britanijos karaliaus Jurgio III (1738–1820) negalima vadinti apšviestuoju absoliutu? ....
5. Kaip švietėjai vertino viduramžišką visuomenės struktūrą? Kokia ji buvo? ....

6

1. Dviem argumentais įrodykite, kad Švietimo idėjos buvo užvaldžiusios ir aukštuomenės gyvenimą. ....
2. Kas finansavo didžiumą švietėjų? Kokie buvo mecenatų motyvai? Pateikite du. ....
3. Veikalo „Visuomenės istorijos ir tautų papročių bei dvasios tyrimas" pasirodymas ir idėjos apie mokytus, protingus valdovus lėmė šio filosofo populiarumą. Kas jis? Paminėkite vieną jo idėją. ....
4. Katino, gaidžio ir anties paskraidymas – tai ne pasakos, o realaus XVIII a. brolių Mongolfjė padaryto išradimo aprašymas. Koks tai išradimas? Kokių mokslų plėtra jį sąlygojo?
5. XVIII amžiuje padaryta nemažai geografinių atradimų. Kokiomis kryptimis jie buvo vykdomi? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Švietimo epochos bruožai. Žymiausi švietėjai

klausimai

1

1. Dviem argumentais įrodykite, kad švietėjų idėjos buvo užvaldžiusios plačiuosius visuomenės sluoksnius. ....
2. Kaip kapitalizmo raida paveikė švietėjų sąjūdį? Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
3. Vienas iškiliausių švietėjų, Prancūzijos akademijos narys, filosofas, rašytojas, kritikavęs monarchų nemokšiškumą, bet dažnai buvo jų išlaikomas. Kas jis? Pateikite vieną jį populiarinusią idėją. ....
4. Kokią įtaką švietėjų idėjoms plisti turėjo salonų mada? Paaiškinkite, kas buvo tie salonai? ....
5. Pirmos praktiškai naudojamos garo mašinos išradėjas. Kas jis? Kaip įamžintas jo vardas? ....

2

1. Paaiškinkite, kodėl Švietimo epochoje buvo uždraustas jėzuitų ordinas. Ką ypač palietė šis faktas? ....
2. Kokia buvo pagrindinė visus švietėjus vienijanti idėja? Į kokias kategorijas galėtumėte suskirstyti visus švietėjus? ....
3. Prancūzų filosofas, muzikologas, rašytojas, pedagogas, tačiau jo penki vaikai buvo atiduoti į pamestinukų prieglaudą. „Išpažintis", „Emilis" – tai tik du jo veikalai. Kas jis? Ką jis manė apie pedagogiką? ....
4. Kaip švietėjų idėjos buvo traktuojamos karalių rūmuose? Kas tai sąlygojo? ....
5. Kokios energijos rūšys imtos naudoti Švietimo epochoje? Kokių mokslų raida leido jas naudoti? ....

3

1. Kokia socialinė grupė sudarė Švietimo epochos visuomenės daugumą? Kaip ją paveikė švietimas? ....
2. Išskirkite pora vertybių, būdingų žmogui, vadinusiam save švietėju. Parinkite vertybių, kurios prieštarautų viduramžiais populiarioms vertybėms. ....
3. Žanas Arua – šiuo vardu jis mažai kam žinomas. Naudojo pseudonimą – gal dėl to, kad dėl kritikos, nukreiptos prieš neapsišvietusius absoliutus, sėdėjo Bastilijoj. Kas jis? Ką siūlė daryti absoliutams? ....
4. XVIII amžiuje paplito slaptų draugijų kūrimo mada. Paminėkite vieną, paaiškindami jos veiklos esmę. ....
5. D. Defo „Robinzonas Kruzas" buvo neregėtai populiarus. Kokios jame skleidžiamos idėjos tai sąlygojo? ....

4

1. Koks buvo švietėjų požiūris į valstietiją? Pagrįskite savo atsakymą dviem konkrečiais pavyzdžiais. ....
2. Herodotas laikomas pirmuoju istoriku. Tačiau istorijos mokslo pradžia – tai Švietimo epocha. Paaiškinkite šį nesusipratimą. ....
3. Filosofas, literatūrologas, medikas – šis anglas laikomas žmogumi, atvėrusiu kelią Švietimui. Jo idėja apie valdžios kilmę tapo XVIII a. konstitucijų pagrindu. Kas jis? Iš kur siūlė kildinti valdžią? ....
4. Kas vertė masonų draugiją slaptinti savo veiklą? Kas jos veikloje buvo paslaptinga? ....
5. Kokios Švietimo epochos idėjos, vertybės atsispindi D. Defo „Robinzone Kruze"? ....

5

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad XVIII a. pelnytai vadinamas Šviečiamuoju amžiumi. ....
2. Kaip absoliutizmas veikė švietėjų idėjų radimąsi? Kaip šią monarchijos rūšį vertino švietėjai?
3. Pedagogas Pestalocis steigė našlaičių prieglaudas, kuriose bendrąjį išsilavinimą derino su amatų ir žemės ūkio darbų mokymu. Kokie motyvai, tikslai skatino šią jo veiklą? Ar jam buvo pritariama? ....
4. Pirmasis Rusijos imperatorius, reformatorius, „iškirtęs langą į Europą", pastatęs naują, modernią sostinę. Kas jis? Kaip jo indėlį į savo šalies raidą vertina istorikai? Įrodykite vienu argumentu. ....
5. Geografinių atradimų buvo ir Švietimo epochoje. Kokie buvo šių ieškojimų tikslai, siekiai? ....

6

1. Koks buvo amžininkų požiūris į mokslą ir mokymą Švietimo amžiuje? Pateikite vieną konkretų pavyzdį. ....
2. Kodėl absoliutizmas susilaukė gausios švietėjų kritikos? Pateikite nors vieną švietėjų siūlymą, kaip išspręsti absoliutizmo problemą. ....
3. Laisvieji menai – tai buvo privalomos studijos visiems, besimokantiems viduramžių universitete. Tačiau XVIII amžiuje jie sunyko. Kodėl? Kas juos pakeitė? ....
4. Kas ir kada garo variklį pritaikė praktiškai? Kokioje šalyje? ....
5. Kas sieja ir kas skiria D. Loko ir Š. L. Monteskjė politines idėjas? Nurodykite vieną bendrumą ir vieną skirtumą. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Švietėjų idėjų inspiruoti politiniai pokyčiai. JAV nepriklausomybė. Didžioji prancūzų revoliucija A

klausimai

1

1. Iš kur kildino valdžią daugelis švietėjų? Kaip tai keitė viduramžių nuostatas? ....
2. Po kokių įvykių ir kuriame amžiuje Šiaurės Amerikoje ėmė kurtis Didžiosios Britanijos kolonijos? ....
3. Kada buvo priimta JAV konstitucija? Įrodykite, kad jos sudarytojams buvo priimtinos Š.L. Monteskjė idėjos. ....
4. Liepos 14-oji – nacionalinė Prancūzijos šventė. Ši diena pasirinkta dėl to, kad tą dieną buvo sugriauta Bastilija. Kas tai yra ir kodėl jos sugriovimas prancūzams tapo toks svarbus? ....
5. Kokią politinę grupuotę per Didžiąją prancūzų revoliuciją palaikė sankiulotai? Kodėl būtent šitą? ....

2

1. Kokia politinės santvarkos forma labiausiai kėlė švietėjų nepasitenkinimą? Kodėl? ....
2. Kuriuo istorijos laikotarpiu anglai ėmė kurtis Šiaurės Amerikoje? Kokia buvo vietinių gyventojų reakcija? ....
3. Kada buvo paskelbta JAV nepriklausomybė? Įrodykite, kad jos nepriklausomybės deklaracijai buvo žinomos ir priimtinos D. Loko idėjos. ....
4. Bastilijos sugriovimas laikomas simboline feodalizmo pabaiga. Paaiškinkite, kas ta Bastilija ir kodėl jos sugriovimas šitaip sureikšmintas. ....
5. Kokią politinę grupuotę per Didžiąją prancūzų revoliuciją palaikė stambioji buržua? Kodėl būtent šią? ....

3

1. Kokią politinės santvarkos formą įteisino Anglijos Teisių bilis? Kaip ją vertino D. Lokas? ....
2. Kokios Europos valstybės turėjo kolonijų Šiaurės Amerikoje? ....
3. Koks T. Džefersono įnašas į JAV nepriklausomybės paskelbimą? Kokios buvo šio žmogaus pažiūros? ....
4. Prancūzų istorikas Le Gofas siūlo ilguosius viduramžius – viduramžių pabaiga laikyti XVIII a. pabaigos įvykius, kaip galutinai sugriovusius feodalizmą. Kokius įvykius jis turi galvoje ir kada jie vyko? ....
5. Konvente jie buvo linkę sėdėti kairėje pusėje, savo pasitarimus ir susiėjimus kviesdavo Šv. Jokūbo vienuolyne, jų ateities vizija rėmėsi Ruso idėjomis. Kas jie ir per kokius įvykius susibūrė? ....

4

1. Kokia buvo absoliutizmo įtaka diskusijoms apie naujas politines formas? Atsakymą pagrįskite pavyzdžiu. ....
2. B. Franklinas XVIII amžiuje siūlė vartoti sąvoką *amerikietis*. Ką jis turi galvoje? ....
3. „Bostono arbatėlė" – matyt, didžiausiame kiekyje vandens paruošta arbata. Ką slepia šis įdomus pavadinimas? Kokia tų įvykių esmė? ....
4. Kokiame dokumente pirmą kartą numatyta prezidento institucija? Kokie įgaliojimai jai priskiriami? ....
5. Konvente jie sėdėdavo dešinėje; savo pasitarimus ir susiėjimus organizuodavo Žirondo priemiesčio kavinėje; jų ateities vizija numatė laisvųjų verslininkų visuomenę. Kas jie ir per kokius įvykius susibūrė? ....

5

1. Kokie Anglijos politinio gyvenimo pavyzdžiai buvo įkvėpimo šaltinis švietėjams? ....
2. Kas siejo trylika Anglijos kolonijų Šiaurės Amerikoje? Nurodykite ryšius, kurie buvo bendros valstybės sudarymo pagrindas. ....
3. Tikras Švietimo epochos kūdikis – inžinierius matininkas, tautos armijos vadas, dalyvavo rengiant Konstituciją, pirmasis pasaulyje prezidentas. Kas jis? Kokių dar žinote šio asmens nuopelnų savo Tėvynei? ....
4. Dviem teiginiais įrodykite, kad įvykiai, kilę 1789 m. Prancūzijoje, pagrįstai vadinami revoliucija. ....
5. Kokios valdymo institucijos veikė Prancūzijoje, patvirtinus jos pirmąją Konstituciją? ....

6

1. Išvardykite Anglijos valdymo institucijas po Teisių bilio patvirtinimo. ....
2. Įrodykite, kad T. Džefersonas buvo puikiai susipažinęs su švietėjų idėjomis. Nurodykite kurių. ....
3. Įrodykite, kad Žmogaus ir piliečio teisių deklaracija yra modernių laikų dokumentas, pakeitęs daugelį viduramžiškų gyvenimo nuostatų. Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
4. Pagal profesiją – advokatas, tačiau vadovavo grupuotei, stojusiai už mirties bausmę Liudvikui XVI; siekė, kad viešpatautų „protas ir dorybės", bet viešpatavo teroras. Kas jis ir kada iškilo? ....
5. Išvardykite šalis, įvairiu metu įėjusias į antiprancūzišką koaliciją (bent keturias). ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI..................

B Švietėjų idėjų inspiruoti politiniai pokyčiai. JAV nepriklausomybė. Didžioji prancūzų revoliucija

klausimai

1

1. Kokios priežastys lėmė Monteskjė idėjų populiarumą XVIII a. pabaigoje Prancūzijoje? Pateikite dvi. ....
2. Nurodykite dvi Anglijos kolonijų Amerikoje nepriklausomybės siekio priežastis. ....
3. Kada prasidėjo JAV nepriklausomybės karas? Kokia valstybė rėmė amerikiečius šioje kovoje? ....
4. „Žmogus yra nekaltas, kol jo kaltės neįrodė teismas." Kokiame dokumente pirmą kartą buvo įteisintas šis principas? Kas ir kada jį priėmė? ....
5. Nepaperkamasis – tokią pravardę gavo žmogus, turėjęs didžiausią galią Prancūzijoje 1793–1794 m. sandūroje. Kas ir kuo rėmėsi jo valdžia? ....

2

1. Pateikite dvi priežastis, paaiškinančias Ruso idėjų populiarumą XVIII a. pabaigoje Prancūzijoje. ....
2. Kaip Anglija administravo savo kolonijas Šiaurės Amerikoje? Kokią įtaką tai padarė nepriklausomybės siekiams? ....
3. Koks T. Džefersono indėlis į JAV nepriklausomybės deklaracijos sudarymą? Vienu žodžiu apibūdinkite šį asmenį. ....
4. Kokia buvo Prancūzijos visuomenės reakcija į Bastilijos šturmą? Kada jis įvyko? ....
5. Kurią šalį emigracijai pasirinko daugelis karaliaus šalininkų per Didžiąją prancūzų revoliuciją? Kodėl būtent šią? ....

3

1. Daugelis Prancūzijos švietėjų buvo tikros garsenybės. Kaip joms pavyko tokiomis tapti? Nurodykite du būdus. ....
2. Kodėl Anglijos kolonijos Šiaurės Amerikoje nepriklausomybės pradėjo siekti tik XVIII a. antroje pusėje? Nurodykite dvi priežastis. ....
3. Kokiame dokumente pirmą kartą numatyta prezidento institucija? Nurodykite dvi jai tenkančias funkcijas. ....
4. Kodėl sankiulotų išpuolio objektu tapo būtent Bastilija? Kada ji buvo užpulta? ....
5. Pateikite du kaltinimus, tekusius Prancūzijos karaliui, už kuriuos jis buvo giljotinuotas. Kuriam karaliui šitaip nepasisekė? ....

4

1. Nemaža dalis Prancūzijos varguomenės XVIII a. pabaigoje buvo neraštinga. Kokiais būdais švietėjai skleidė jai revoliucijos idėjas? Nurodykite du. ....
2. Paaiškinkite, kodėl anglų kolonistai XVIII amžiuje ėmė save vadinti amerikiečiais. Pateikite du paaiškinimus. ....
3. Kokie prezidento institucijos privalumai, lyginant su monarcho institucija? Pateikite du. ....
4. Vandėjos maištas – paskutinė Prancūzijos karaliaus viltis per revoliuciją. Paaiškinkite, kas tai buvo ir ko siekė maištininkai. ....
5. Kaip Anglija motyvavo savo įsijungimą į antiprancūzišką koaliciją? Koks šios koalicijos tikslas? ....

5

1. Dviem argumentais paaiškinkite, kas sąlygojo, kad JAV nepriklausomybės karą laimėjo būtent amerikiečiai. ....
2. Kokią įtaką Didžiajai prancūzų revoliucijai turėjo JAV nepriklausomybės paskelbimas ir jos valdymas? Pateikite du pavyzdžius. ....
3. Provincijas labai greit pasiekė revoliuciniai įvykiai Paryžiuje. Paaiškinkite, kokiais keliais, būdais. ....
4. Suverenitetas priklauso tautai – tai buvo pagrindinė Steigiamojo susirinkimo nuostata valdymo klausimu. Kur jis šią nuostatą paskelbė ir kada? ....
5. Įrodykite, kad jakobinų diktatūra prieštaravo Š. L. Monteskjė idėjoms. Kada ji buvo įvesta? ....

6

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad anglų kolonistai Šiaurės Amerikoje XVIII amžiuje jau buvo subrendę nepriklausomybei. ....
2. JAV – prezidentinė respublika. Dviem argumentais įrodykite šį teiginį. ....
3. „Žmonės gimsta lygūs bei laisvi ir tokie išlieka" – tai pirmas dokumento, patvirtinto Steigiamojo susirinkimo, punktas. Koks tai dokumentas ir kada jis buvo priimtas? ....
4. Įrodykite, kad įvykius Vandėjoje pagrįstai vadiname maištu. Kaip įvardysite Vandėjos maištininkų pažiūras? Pavartokite Didžiosios prancūzų revoliucijos metais plačiai naudotą terminą. ....
5. Kokiais motyvais vadovaudamasis Robespjeras vykdė masinį terorą? Kas jį sustabdė? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Abiejų Tautų Respublika (ATR) XVI–XVII amžiuje A

1

1. Nurodykite dvi Liublino unijos priežastis, iš kurių viena būtų išorinė. ....
2. Kas yra polonizacija? Pateikite du jos pasireiškimo pavyzdžius. ....
3. 1655 m. buvo pasirašyta Kėdainių unija. Kokiomis aplinkybėmis? Paaiškinkite, kodėl ši unija buvo trumpalaikė. ....
4. Dažnai bajorai ATR laikus vadina aukso laisvių laikais. Paminėkite pora jų „auksinių" laisvių. ....
5. Kas sieja Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčią su Pažaislio vienolyno ansambliu? Kuriame amžiuje šie pastatai pastatyti? ....

2

1. Kodėl būtent XVI amžiuje net kelios šalys ėmė pretenduoti į Rygos uostą? Išvardykit šias šalis. ....
2. Kas lėmė, jog vyko lietuvių bajorų polonizacija, o ne atvirkščiai – šlėktų lituanizacija? Nurodykit dvi priežastis. ....
3. Apibūdinkite stačiatikių padėtį ATR. Kuriuose ATR vaivadijose jų gyveno daugiausia? ....
4. Kaip karaliaus valdžiai darė įtaką *Pacta conventa*? Paminėkite du karalius, su kuriais ji buvo sudaryta. ....
5. Kodėl Vilniaus bažnyčioms po XVII a. gaisro atstatyti buvo pasirinktas barokas? Dėl ko kilo gaisras? ....

3

1. Įvardykite dvi istorines Lietuvos bajorų ir šlėktų sąsajas iki Liublino unijos. ....
2. Įvertinkite rusų puldinėjimų realiai keliamo pavojaus mastą XVI amžiuje. Savo atsakymą pagrįskite dviem konkrečiais įrodymais. ....
3. 1598 m. pasirašius Bresto uniją, atsirado religinė konfesija – unitai. Kas jie? Kuriose ATR vaivadijose jų buvo daugiausia? ....
4. Maždaug kada įsigalėjo *veto* teisė? Kas tai yra? ....
5. Vilnius – jau XIV amžiuje suklestėjęs miestas. Tačiau gotikos čia kur kas mažiau nei baroko. Kodėl? ....

4

1. Lietuvių bajorai ir lenkų šlėktos savo santykius apibūdino kaip broliškus. Pateikite du veiksnius, sąlygojusius tokį jų suartėjimą. ....
2. Įvertinkite Livonijos prijungimo svarbą tiek Lenkijai, tiek LDK dviem aspektais. Kokia būtų prijungimo reikšmė? ....
3. Kas sąlygojo protestantų pralaimėjimą kontrreformacijos metais? Nurodykite dvi priežastis. ....
4. Kas yra konfederacija? Kokiais sumetimais jos buvo organizuotos? ....
5. Kas sąlygojo spartų gyventojų skaičiaus smukimą XVII a. viduryje? Nurodykite dvi priežastis. ....

5

1. Išvardykite pagrindines ATR socialines grupes. Kuri jų sudarė ekonominės veiklos pagrindą? ....
2. Kokie buvo Lietuvos didžiojo kunigaikščio motyvai pasirašant Liublino uniją? Kas tada juo buvo? ....
3. Kokie buvo ATR seimo įgaliojimai? Nurodykite du. ....
4. Kurį laiką Vilniaus universitetas buvo vadinamas Stepono Batoro vardu. Kas buvo tas žmogus ir kodėl jo vardu buvo vadinamas universitetas? ....
5. 1605 m. įvyko Salaspilio mūšis. Jame lietuviai laimėjo, tačiau tai neatnešė pergalės kare. Su kuo vyko tas mūšis ir kaip pasibaigė minėtas karas? ....

6

1. Išvardykite pagrindines socialines ATR grupes. Kuri jų turėjo išskirtinę padėtį šalies politiniame gyvenime? ....
2. Kokie buvo šlėktų motyvai pasirašant Liublino uniją? Nurodykite du. ....
3. Kokie buvo ATR karaliaus įgaliojimai? Nurodykite vieną dokumentą, reglamentuojantį jo įgaliojimus. ....
4. Kokiais motyvais vadovaujantis ATR valdovu buvo išrinktas Zigmantas Vaza? Kas jis ir kuriame amžiuje jį išrinko karaliumi? ....
5. 1655 m. buvo sugriauta Žemutinė pilis, o joje buvę lobiai išvežti. Kas ir kokių įvykių metais sugriovė šią pilį ir kur išvežė lobius? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Abiejų Tautų Respublika (ATR) XVI–XVII amžiuje

klausimai

1

1. Įrodykite, kad 1569 m. LDK ir Lenkijos susitarimai teisingai vadinami unija. Kodėl ji Liublino? ....
2. Kokiais argumentais remdamasis seimas pasirinkdavo vieną iš kandidatų į karaliaus sostą? Kas pagal Unijoje patvirtintą tvarką tapo pirmuoju išrinktu ATR valdovu? ....
3. Kokiais argumentais remdamasis Zigmantas Vaza pareiškė pretenzijas į Švedijos sostą? Kokie buvo šio jo poelgio padariniai ATR? ....
4. XVII a. antroje pusėje ATR labai sumažėjo stačiatikių. Nurodykite, kas tai lėmė. ....
5. Kokie dokumentai reguliavo teisinę valstiečių padėtį Lietuvoje nuo 1588 m.? Kokia buvo jų padėtis? ....

2

1. Kur ir kada buvo pasirašyta Liublino unija? Koks luomas dalyvavo ją pasirašant? ....
2. Kokią politinę ATR santvarką nurodo Liublino unija? Įrodykite, kad yra pagrindas ATR politinę santvarką apibūdinti būtent šiuo terminu. ....
3. Kada baigėsi Gediminaičių dinastija? Kaip buvo mėginama užtikrinti jos tęstinumą? ....
4. 1654 m. ukrainiečiai Perejeslavlio radoje priėmė nutarimą atsiskirti nuo ATR ir sudaryti uniją su Rusija. Paaiškinkite, kas juos skatino šitaip elgtis. Ar unija buvo realizuota? ....
5. Iš kokių lėšų buvo statomi barokiniai pastatai Lietuvoje? Kuriame amžiuje jie imti statyti? ....

3

1. Kaip Horodlės unija ir Melniko aktas paveikė, kad buvo pasirašyta Liublino unija? Nurodykite amžius, kada šie aktai buvo pasirašyti. ....
2. Išvardykite bendras ATR institucijas, numatytas Liublino unijoje. ....
3. Kurio ATR valdovo laikais buvo patvirtintas trečiasis Lietuvos Statutas? Ar jis galiojo Lenkijoje? ....
4. XVII a. viduryje labai smarkiai sumažėjo pajamos, gaunamos iš ekonomijų. Kas nuo to nukentėjo tiesiogiai? Kokios išorinės priežastys sąlygojo pajamų smukimą? ....
5. Kokiu architektūros stiliumi buvo statyta Žemutinė pilis? Kas ir kada ją sugriovė? ....

4

1. Kiek Krėvos sutartis ir Lietuvos krikštas turėjo įtakos, kad buvo pasirašyta Liublino unija? Kuriame amžiuje jos buvo pasirašytos ir kada įvyko Lietuvos krikštas? ....
2. Išvardykite atskiras tiek Lietuvai, tiek Lenkijai institucijas pagal Liublino uniją. ....
3. Kokią įtaką ATR politinei ateičiai turėjo *Pacta conventa* įteisinimas? Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
4. Kuo motyvuodama ATR 1609 m. pradėjo karą su Rusija? Kokia buvo karo baigtis? ....
5. Nurodykite dvi to periodo didikų gimines, pagarsėjusias mecenavimu. ....

5

1. Dviem argumentais įrodykite, kad Liublino unijos pasirašymas buvo istoriškai sąlygotas įvykis. ....
2. Kokia ATR institucija atliko vykdomosios valdžios funkcijas? Kaip ji buvo sudaroma? ....
3. XVII amžiuje vykę karai su švedais ir rusais ATR baigdavosi vienodai. Kaip? Kokios vidaus gyvenimo aplinkybės sąlygodavo būtent tokią baigtį? ....
4. Kas yra palivarkas? Kokio luomo žmonės buvo jo savininkai? ....
5. Kiek Lietuvoje buvo priimta statutų? Kas sąlygojo jų kaitą? ....

6

1. Kai kurių istorikų nuomone, Liublino unija pratęsė LDK gyvavimą dar porai šimtmečių. Argumentuotai patvirtinkite arba paneikite šį teiginį. ....
2. Kokią naudą turėjo ATR iš Livonijos prijungimo? Iki kada jai pavyko išsaugoti šią teritoriją? ....
3. Kada kilo Ukrainos kazokų maištas? Kam tada priklausė Ukraina? Kokie buvo maištininkų reikalavimai? ....
4. Kaip karai su rusais ir švedais paveikė ATR bajorus? Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
5. Kodėl XVII a. viduryje Lietuvoje smarkiai sumažėjo prekybos apyvarta? Kokį luomą tai labiausiai paveikė? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Abiejų Tautų Respublika (ATR) XVIII amžiuje A

klausimai

1

1. Kaip vadinamas XVIII amžius? Ar šis pavadinimas gali būti vartojamas kalbant apie ATR XVIII amžiuje? ....
2. 1700 m. kilo rusų ir švedų Šiaurės karas. Kieno pusėje buvo ATR ir kokiais motyvais remdamasi ji įsitraukė į šį karą? ....
3. Paminėkite nors dvi Ketverių metų seimo reformas. ....
4. Kam XVIII amžiuje priklausė Mažoji Lietuva? Vienu pavyzdžiu įrodykite, kad joje buvo gyva lietuvybė. ....
5. Kokie buvo Edukacinės komisijos tikslai? Kada ji buvo įkurta? ....

2

1. Nuo kada iki kada gyvavo ATR? ....
2. Kada buvo įvykdytas pirmasis ATR padalijimas? Kas vadinama šiuo terminu? ....
3. Dviem pavyzdžiais įrodykite, kad XVIII amžiuje ATR vidaus politikai didelę įtaką darė Rusija. Nuo kurio dešimtmečio Rusija gavo seimo pritarimą kištis į ATR vidaus reikalus? ....
4. Gegužės 3-iosios konstitucija – tai pirmoji konstitucija Europoje. Kuriais metais ji priimta? Kokia buvo pirmoji pasaulyje? ....
5. Kokiam tikslui buvo įkurta Edukacinė komisija? Vietoj ko? ....

3

1. Tarp ko ir kada vyko Šiaurės karas? Kaip į jį buvo įtraukta ATR? ....
2. Kas sąlygojo ATR nuosmukį XVIII a. viduryje? Pateikite du paaiškinimus. ....
3. 1717 m., gal pirmą kartą per visą ATR seimų istoriją seimas buvo neįprastai tylus – priėmė nutarimus sutikdamas su visais siūlymais. Kaip seimas dėl to pravardžiuojamas ir kieno buvo tie siūlymai? ....
4. Kada ir kaip pasižymėjo Tadas Kosciuška? ....
5. Mažosios Lietuvos pastorius iš Tolminkiemio visiems laikams įėjo į Lietuvos istoriją kaip pirmojo grožinio literatūros kūrinio lietuviškai autorius. Kas jis ir koks tai kūrinys? ....

4

1. Maždaug kada Lietuvą pasiekė Švietimo epochos idėjos? Pateikite du idėjų apraiškos pavyzdžius. ....
2. Baras, Radomas, Targovica. Kas susiejo šias vietoves XVIII a. antroje pusėje? Kokioje valstybėje jos buvo? ....
3. Pateikite du paaiškinimus, leidžiančius suprasti mecenavimo proveržį XVIII a. antroje pusėje. ....
4. Gegužės 3-iosios konstitucija buvo veikiama Švietimo idėjų ir dėl jų poveikio priimtų dokumentų. Paminėkite du dokumentus, kurie paveikė Gegužės 3-iosios konstitucijos sudarytojus. ....
5. Jam JAV pastatytas paminklas kaip Nepriklausomybės kovų brigados generolui. Jis palaidotas Krokuvoje šalia karalių kaip 1794 m. sukilimo vadas. Kas jis? Apibūdinkite jo pažiūras. ....

5

1. Anot istoriko E. Meilaus, ATR silpo nesugebėdama prisitaikyti prie laikotarpio reikalavimų. Dviem argumentais paneikite arba pritarkite šiam teiginiui. ....
2. Dviem teiginiais įrodykite, kad Edukacinė komisija vykdė švietėjiškas reformas. ....
3. Kas sieja šias asmenybes: M. Počobutas; Ž. A. Žiliberas; L. Stuoka-Gucevičius? Nurodykite vieno iš jų konkrečią veiklą. ....
4. Paminėkite dvi Ketverių metų seimo reformas. ....
5. Dviem pavyzdžiais įrodykite, kad Mažosios Lietuvos indėlis į mūsų kultūrą yra reikšmingas. ....

6

1. Nurodykite dvi politinio gyvenimo nestabilumo ATR priežastis. ....
2. Paminėkite dvi ūkio reformas, įvykdytas to meto Lietuvoje. ....
3. Kaip pasikeitė miestiečių teisinė padėtis, paskelbus Gegužės 3-iosios konstituciją? Ko buvo siekiama tuo pasikeitimu? ....
4. Kas buvo paskutinis ATR karalius? Koks buvo jo požiūris į mėginimą vykdyti valdymo reformas?
5. Jis suprojektavo Katedrą, Vilniaus rotušę ir daug kitų pastatų. Mokėsi Prancūzijoje, Italijoje. Kas jis? Kokiam architektūros stiliui atstovavo? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Abiejų Tautų Respublika (ATR) XVIII amžiuje

klausimai

1

1. Kokie yra išskirtiniai XVIII a. bruožai Europoje? Paminėkite tris. Ar šių bruožų galima įžvelgti ir ATR gyvenime? ....
2. Kada Lietuvoje pradėtos kurti ekonomijos? Paminėkite vieną jums žinomą jų valdytoją. ....
3. Kaip ATR žlugimas susijęs su Jekaterina II? Kas ji tokia buvo? ....
4. Kas toks buvo Tadas Kosciuška? Paminėkite vieną jo bendražygį. ....
5. Dviem teiginiais įrodykite, kad sėkmingas Gegužės 3-iosios konstitucijos įgyvendinimas būtų išsprendęs bent dalį ATR kamavusių problemų. ....

2

1. XVIII amžius vadinamas Švietimo amžiumi. Ar toks apibūdinimas tiktų, kalbant apie XVIII a. ATR? Savo atsakymą iliustruokite dviem konkrečiais pavyzdžiais. ....
2. Kokius kapitalizmo raidos požymius būtų galima įžvelgti XVIII a. Lietuvoje? ....
3. Kokios valstybės teritorijoje buvo Mažoji Lietuva? Kodėl ši teritorija taip vadinama? ....
4. XVIII a. aštuntame dešimtmetyje ATR smarkiai sumažėjo gyventojų. Nurodykite dvi priežastis, kas tai sąlygojo. ....
5. Paskutinis ATR karalius istorikų vertinamas ne tik už tai, kad pritarė ir palaikė įvairias reformas, įvykdytas jo laikais ATR, bet ir už kultūrinę veiklą. Kas jis? Kokią žinot politinę jo laikų reformą? ....

3

1. Stanislovą Augustą Poniatovskį drąsiai galima pavadinti tikru Švietimo epochos valdovu. Pateikite du konkrečius įrodymus, jog jam tinka toks apibūdinimas. ....
2. Išvardykite visų trijų ATR padalijimų datas. ....
3. Kodėl XVIII amžiuje Mažojoje Lietuvoje smarkiai sumažėjo lietuvių? Kas vietoj jų buvo atkeldinta į šį kraštą? ....
4. Kokios institucijos nutarimu Vilniaus universitetas buvo pertvarkytas į Vyriausiąją Lietuvos mokyklą? Kokia pagrindinė funkcija jai buvo priskirta? ....
5. Kada iš Lietuvos buvo išprašyti jėzuitai? Kas juos pakeitė? ....

4

1. Išvardykite valstybes, per visus tris ATR padalijimus gavusias žemių. ....
2. Kokios Švietimo epochos idėjos atsispindėjo Tyzenhauzo veikloje? Kas jis toks buvo? ....
3. Dviem teiginiais įrodykite, kad Kristijoną Donelaitį pelnytai galime vadinti švietėju. ....
4. Ž. Ž. Ruso, pats stojęs už respubliką, nelaikė ATR tinkamu respublikinio valdymo pavyzdžiu. Kas buvo tas Ruso? Kokias ATR ydas jis atskleidė savo darbuose? Paminėkite dvi. ....
5. Familijos grupuotės organizatorius ir vadovas, mecenatas, Ketverių metų seimo reformų įkvėpėjas. Kas jis? Kokį ATR valdovą rėmė? Ar pavyko įgyvendinti jo siūlomas reformas? ....

5

1. Kokius ATR užsienio politikos veiksmus XVIII amžiuje galėtumėte pavadinti politine klaida? Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
2. Kas yra germanizacija? Kokio regiono lietuviai ją patyrė labiausiai? ....
3. Kokios ATR vykdomos reformos kėlė Europos švietėjų susižavėjimą? Paminėkite dvi. ....
4. Koks meno stilius XVIII amžiuje ėmė konkuruoti su baroku? Paminėkite du žinomiausius to stiliaus pastatus Lietuvoje, vienas kuris jų būtų skirtas valdymo institucijai įsikurti. ....
5. Kaip Stanislovas Augustas Poniatovskis prarado ATR sostą? Kada? ....

6

1. Kaip Lietuvos architektūroje atsispindėjo švietėjų idėjos? Kokį žinote žymų to meto architektą? ....
2. Nurodykite keletą ATR žlugimo priežasčių. ....
3. Ką turi bendra I. Masalskio ir A. Tyzenhauzo ekonominė veikla? Kas buvo šios asmenybės? ....
4. 1791–1792 m. net 56 Lietuvos miestams suteikiamos laisvojo miesto teisės. Kas jas suteikė? ....
5. Kokią ATR politinę santvarką siekė įgyvendinti Gegužės 3-iosios konstitucija? Kas pagal ją turėjo būti aukščiausioji ATR valdžia ir kaip būtų sudaroma ta institucija? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kada Prancūzijoje įsigali konsulatas? Kas tapo Pirmuoju konsulu? ....
2. Kaip vadinama valstybės sutartis su Šventuoju Sostu? Dėl ko buvo susitarta 1800 m. pasirašyta Prancūzijos ir Šventojo Sosto sutartimi? ....
3. Koks mūšis vadinamas Trijų imperatorių mūšiu? Kas jį laimėjo? ....
4. Kokios politikos Didžiosios Britanijos atžvilgiu turėjo laikytis Napoleonui paklūstančios valstybės? Nuo kada? ....
5. Iš kokių žemių ir kada įkurta Vokietijos sąjunga? ....

2

1. Kada paskelbta Prancūzijos imperija? Kas tapo jos imperatoriumi? ....
2. Kaip vadinamas atleidimas nuo bausmės? Kokiems asmenims jį pritaikė Napoleonas? ....
3. Kas ir kada pasirašė Tilžės taiką? Paminėkite vieną jos punktą. ....
4. Netoli Ispanijos krantų vykusiame jūrų mūšyje atsitiktinė kulka užmušė Didžiosios Britanijos admirolą. Bet anglai vis tiek šį mūšį laimėjo. Kaip vadinamas tas mūšis? Kas buvo tas admirolas? ....
5. Kam Vienos kongrese atiteko Varšuvos kunigaikštystė? Kokiomis teisėmis? ....

3

1. Kada Prancūzijoje žlugo Direktorija? Koks valdymas įvestas? ....
2. Kaip vadinamas Napoleono priimtas įstatymų rinkinys? Kada jis patvirtintas? ....
3. Kas ir kada paskelbė kontinentinę blokadą? Kas tai yra? ....
4. Kokią imperiją panaikino Napoleonas? Kaip pasielgė su dalimi jos žemių? ....
5. Po Vienos kongreso Europos teritorinis žemėlapis ir įsigalėjusi politinė sistema dažnai įvardijama kaip „Meternicho sistema". Kas buvo tas Meternichas? Kaip apibūdintumėte jo politines pažiūras? ....

4

1. Kokios politinės priemonės ėmėsi Napoleonas, siekdamas sužlugdyti Didžiąją Britaniją? Kada? ....
2. Tarp ko ir kada vyko Austerlico mūšis? ....
3. Kas ir kada įkūrė Varšuvos kunigaikštystę? Iš kokių žemių? ....
4. Ką Napoleono gyvenime reiškė Elbos ir Šv. Elenos salos? Kurioje iš jų jis mirė? ....
5. Po Vienos kongreso įsivyravusią tarptautinės politikos sistemą politologai apibūdina kaip daugiapolę galių pusiausvyrą. Paaiškinkit šį terminą ir įrodykit, kad jis šiuo atveju vartojamas teisingai. ....

5

1. Kokį savo veikalą, dažnai vadinamą jo vardu, Napoleonas laikė vertingiausiu? Kada jis jį paskelbė? ....
2. Kas sudarė antiprancūzišką koaliciją, sukurtą 1805 m.? Kas buvo šios koalicijos iniciatorius? ....
3. Kokie buvo Lietuvos bajorų siekiai Napoleono žygio į Rusiją metu? Kas juos skatino tikėti, kad Napoleonas atsižvelgs į jų pageidavimus? ....
4. Kas su kuo ir kada kovėsi Leipcigo mūšyje? Kaip kitaip šis mūšis vadinamas? ....
5. Kokie buvo Šventosios sąjungos tikslai? Kaip vadinama jos vykdoma politika? ....

6

1. Kada Napoleonas karūnavosi imperatoriumi? Kas jam uždėjo karūną? ....
2. Kokią valstybę ir kada iš vokiškų žemių įkūrė Napoleonas? ....
3. Kokį anksčiau prancūzų priimtą dokumentą atitiko Napoleono amnestijos įstatymas? Kam jis pritaikytas? ....
4. Kas buvo nuspręsta Vienos kongrese dėl itališkų žemių? Kas buvo paskirtas jų „globėju"? ....
5. Kas yra reakcija? Kokia organizacija vykdė ją Europoje po Vienos kongreso? ....

7

1. Koks buvo kontinentinės blokados tikslas? Kada ji prasidėjo? ....
2. Kokius žinote du didžiausius Napoleono kovotus mūšius, kuriuos jis laimėjo? ....
3. Kaip vadinami vietinių gyventojų nekoordinuojami karo veiksmai prieš okupantus? Nurodykite dvi valstybes, kuriose toks karas vyko prieš Napoleoną. ....
4. Kada buvo panaikinta Reino sąjunga? Kas buvo įkurta vietoj jos? ....
5. Kodėl Vienos kongreso nutarimai vadinami reakcingais? Kas apsiėmė prižiūrėti jų vykdymą? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

B Napoleono epocha

klausimai

1

1. Kuo ir kada titulavosi Napoleonas? ....
2. Kokie buvo Lietuvos didikų siekiai XIX a. pirmajame dešimtmetyje? Ar pavyko juos realizuoti? ....
3. Kokiai valstybei ėmė priklausyti Užnemunė, kai Prūsiją sutriuškino prancūzai? Kokie įstatymai ėmė galioti šioje teritorijoje? ....
4. Po kokio mūšio su Napoleonu rusai prarado savo sostinę? Kelintais metais? ....
5. Kada baigėsi Vienos kongresas? Ką jame veikė K.fon Meternichas? ....

2

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad Napoleono atėjimas į valdžią 1799 m. pagrįstai vadinamas būtent perversmu. ....
2. Kuo svarbus Civilinis kodeksas? Nurodykite dvi jo reikšmes. Kada jis priimtas? ....
3. Nurodykite dvi Napoleono pralaimėjimo Rusijoje priežastis. ....
4. Vietoj kokios valstybės atsirado Vokietijos sąjunga? Kada? ....
5. Kam Vienos kongrese atiteko Suomija, Besarabija? Kas buvo tos „praturtėjusios" šalies valdovas? ....

3

1. Kaip Napoleonas vertino Žmogaus ir piliečių teisių deklaraciją? Kaip jis ja pasinaudojo? ....
2. Kada vyko Austerlico mūšis? Kokie jo rezultatai? ....
3. Kodėl Napoleonui nepavyko įveikti Didžiosios Britanijos kautynėse? Kaip kitaip jis nutarė ją įveikti? ....
4. Po kokio mūšio Napoleonas apsigyveno Elbos saloje? Kas tuo pasirūpino? ....
5. Kaip pasikeitė Prancūzijos sienos pagal Vienos kongreso nutarimus lyginant su Napoleono imperijos sienomis? Kokia šios šalies politinė santvarka buvo įtvirtinta po Napoleono nuvertimo?

4

1. Kas įvyko 1804 m. gruodžio 2 d.? Kaip tai paveikė dalį Napoleono šalininkų? ....
2. Pagal kokį įstatymą buvo užtikrinta privačios nuosavybės neliečiamumo teisė? Kada? ....
3. 5 lenkų korpusas, vadovaujamas Poniatovskio, paties Napoleono buvo laikomas labiausiai jam atsidavusiu svetimšalių korpusu. Už ką lenkai buvo tokie atsidavę? Kas tas Poniatovskis? ....
4. Kada įvyko Borodino mūšis? Kokių valstybių kariuomenės jame kovėsi? ....
5. Kada Napoleonas grįžo į valdžią Prancūzijoje? Kaip istorikai įvardija šį laikotarpį? ....

5

1. Kokius postus užėmė Napoleonas nuo 1799 iki 1805 m.? ....
2. Kas buvo pagrindinis Napoleono užsienio priešas? Kokią politiką prieš jį paskelbė Napoleonas? ....
3. Kur ir kada įvyko Napoleono ir Aleksandro taikos derybos? Kaip vadinosi po jų pasirašyta taika? ....
4. Ką istorikai vadina 100 dienų laikotarpiu? Kokiu mūšiu jis baigėsi? ....
5. Po Vienos kongreso Rusiją imta vadinti Europos žandaru. Paaiškinkite, dėl ko ji gavo tokią pravardę? Kokios sąjungos narė buvo Rusija? ....

6

1. Kas yra partizaninis karas? Kada ir prieš ką jis kilo Ispanijoje? ....
2. Kuri valstybė pažeidinėjo kontinentinę blokadą? Ko prieš ją griebėsi Napoleonas? ....
3. Kodėl iš lietuviškų žemių tik Užnemunėje įsigalėjo Civilinis kodeksas? Maždaug kada? ....
4. Kada į valdžią Prancūzijoje sugrįžo Burbonų dinastija? Vietoj ko? ....
5. Šiandien Šv. Elenos sala nebeturi tos strateginės reikšmės, kuri padėjo jai ekonomiškai klestėti XVIII amžiuje. Ši Didžiosios Britanijos kolonija šiandien pritraukia tik istorija besidominčius turistus. Kas juos vilioja į šią atokią salą? Kokiame vandenyne ji yra? ....

7

1. Kaip vadinama Napoleono politika, nukreipta prieš Angliją? Kada Napoleonas ją paskelbė? ....
2. Maždaug kada iš Austrijos Napoleonas atėmė jos turėtas ATR žemes? Prie ko jas prijungė? ....
3. Kada įvyko Napoleono žygis į Rusiją? Kokia buvo jo priežastis? ....
4. Kada Napoleonas prarado sostą? Kam jis buvo atiduotas? ....
5. Kokį politinį darinį iš buvusios Šventosios Romos imperijos žemių sudarė Vienos kongresas? Kokiai valstybei buvo pavesta kontroliuoti šį darinį? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

1

1. Kam Napoleonas atidavė Ispanijos sostą? Kaip į tai reagavo Ispanijos gyventojai? ....
2. Koks žymiausias Napoleono žygio į Rusiją mūšis? Kas tada vadovavo Rusijai? ....
3. Pagal kokį dokumentą Užnemunėje buvo panaikinta baudžiava? Kokios valstybės sudėtyje tada buvo ši teritorija? ....
4. Kaip pasielgta su Napoleonu po jo pralaimėjimo Vaterlo mūšyje? Kam jis pralaimėjo? ....
5. Nuo kada iki kada tęsėsi Vienos kongresas? ....

2

1. Kada ir prieš ką kilo Ispanijos partizaninis karas? ....
2. Kas sieja šiuos vyrus – H. Nelsoną, A. Velingtoną, M. Kutuzovą, A. Suvorovą? Nurodykite vieną vietovę, istoriškai susijusią su bet kuria iš čia paminėtų asmenybių. ....
3. Koks mūšis vadinamas Tautų mūšiu? Kas jį laimėjo? ....
4. Kokios šalys aktyviausiai reiškėsi Vienos kongrese? Paminėkite keturias. Kada jis baigėsi? ....
5. Kokia organizacija apsiėmė prižiūrėti, kaip laikomasi Vienos kongreso nutarimų? Kada ji sukurta? ....

3

1. L. van Bethovenas buvo vienas iš gausaus būrio Napoleono gerbėjų. Jis net dedikavo Napoleonui savo Herojinę simfoniją. Tačiau po 1804 m. gruodžio 2-osios įvykių kompozitorius stojo jo priešininkų pusėn. Kuo Napoleonas sužavėjo ne vieną to meto žmogų ir kuo atstūmė? ....
2. Paminėkite dvi Napoleono įkurtas valstybes. Kada jos buvo įkurtos? ....
3. Kodėl Austrija prisijungė prie kontinentinės blokados? Kaip tai paveikė jos ekonomiką? ....
4. Kodėl rusai padegė savo sostinę Maskvą? Kada? ....
5. Kada vyko ir kuo baigėsi Vaterlo mūšis? ....

4

1. Kas padėjo Ispanijai ir Portugalijai kovoti su Napoleono kariuomene? Kokiais būdais? ....
2. Kur Napoleonas peržengė Rusijos sieną? Kodėl jis pradėjo šį žygį? ....
3. Kada prasidėjo Vienos kongresas? Kas jame pirmininkavo? ....
4. Istorikai Vienos kongreso nutarimus vadina reakcingais. Paaiškinkite šį terminą ir vienu konkrečiu pavyzdžiu įrodykite, kad istorikai teisingai vartoja šį terminą kalbėdami apie Vienos kongreso nutarimus. ....
5. Kur savo gyvenimą baigė Napoleonas? Kada jis ten atsidūrė? ....

5

1. Nuo kada iki kada tęsėsi Napoleono epocha? ....
2. Kas sieja šias salas – Korsikos, Šv. Elenos, Elbos? Kokiame regione yra kuri nors jūsų pasirinkta sala? ....
3. Už ką lenkai dėkingi Napoleonui? Nuo kada? ....
4. XXI a. pradžioje vykdant statybos darbus Vilniuje, Šiaurės miestelyje, buvo surasta daug Napoleono kareivių palaikų. Kada jie atgulė Lietuvos žemėje? Kaip jie iš viso čia atsidūrė? ....
5. Kokias problemas sprendė Vienos kongresas? Paminėkite nors dvi. ....

6

1. Dviem teiginiais įrodykite, kad Civiliniame kodekse laikomasi Didžiosios prancūzų revoliucijos idėjų. ....
2. Apie Šv. Onos bažnyčią Vilniuje sklando legenda, esą Napoleonas norėjęs ją paimti ant delno ir nusinešti į Paryžių. Kokiais tikslais Napoleonas lankėsi Vilniuje? Kaip jį pasitiko lietuviai? ....
3. Kuo ir kada pasižymėjo Vaterlo? ....
4. Kur ir kada buvo ištremtas Napoleonas? ....
5. Kas yra kontribucija? Kokiai valstybei ji buvo paskirta Vienos kongrese? ....

7

1. Paminėkite dvi pasirinktas Napoleono vidaus politikos reformas. ....
2. Šiandien Lietuvoje galime surasti ne vieną vietovardį, menantį Napoleono epochą – kad ir garsusis Napoleono kepurės piliakalnis. Po kokių įvykių paplito šie vietovardžiai? Kada jie vyko? ....
3. Kelintais metais Napoleonas grįžo į Prancūzijos sostą? Kaip jį pasitiko prancūzai? ....
4. Kur ir kada galutinai sutriuškinta Napoleono kariuomenė? ....
5. Kokias žemes Vienos kongrese gavo Rusija? Kokia lietuviška teritorija jai atiteko? ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI.........

A Pramonės revoliucija. Kultūriniai XIX a. bruožai

klausimai

1

1. Kuriuo istorijos laikotarpiu vyko pramonės revoliucija? Kurioje šalyje ji prasidėjo? ....
2. Kokiu terminu priimta apibūdinti gyventojų skaičiaus kaitą XIX amžiuje? Paminėkite vieną priežastį, skatinusią būtent tokią kaitos tendenciją. ....
3. Nurodykite du agrarinės revoliucijos požymius. ....
4. Savo veikalu „Rūšių atsiradimas natūraliosios atrankos būdu" jis sukėlė diskusijas, nerimstančias net šiandien, nors evoliuciją įrodė genetikos mokslas. Kas jis? Kas ta evoliucija? ....
5. Paaiškinkite, kas sąlygojo pop kultūros paklausos išaugimą XIX a. pabaigoje. Pateikite bent du paaiškinimus. ....

2

1. Nuo kada iki kada tęsėsi pramonės revoliucija? ....
2. Kas yra demografinis sprogimas? Kokioje šalyje jis prasidėjo? ....
3. XIX a. pradžioje žemės ūkyje vyko dideli pokyčiai. Kokiu terminu jie įvardijami? Nurodykite nors du pokyčius. ....
4. Elektromagnetinių *X* spindulių atradėjas pavadino juos savo vardu. Kokiu? Kokio mokslo pažanga leido padaryti šiuos atradimus? ....
5. Kas sąlygojo įvairių sporto šakų išpopuliarinimą XIX a. pabaigoje? Nurodykite dvi populiarias sporto šakas. ....

3

1. Dviem argumentais įrodykite, kad kalbant apie pokyčius, prasidėjusius XVIII a. pabaigoje Anglijoje, pagrįstai juos vadiname revoliucija. ....
2. Kokio išradimo praktinis pritaikymas sudarė prielaidas įsibėgėti pramonės revoliucijai? Nurodykite išradimą, jo autorių ir apytikrę datą, kada jis pradėtas naudoti. ....
3. Nurodykite dvi naujoves, sąlygojusias žemės ūkio našumo didėjimą XIX amžiuje. ....
4. Kas sieja brolius Raitus su S. Dariumi ir S. Girėnu? Kada gyveno broliai Raitai? ....
5. 1896 m. Atėnai tapo sporto sostine. Įrodykite šį teiginį. Ar ten buvo atstovaujama Lietuvos valstybei? ....

4

1. Nurodykite du pramonės revoliucijos požymius. Kokioje šalyje ji prasidėjo? ....
2. Dviem argumentais įrodykite, kad pramonės revoliucija yra tiesioginis Švietimo epochos produktas. ....
3. XIX a. pradžioje Vakarų Europos žemės ūkio našumas smarkiai pakilo. Tačiau žmonės vis dėlto gausiai kėlėsi į miestus. Paaiškinkite šį reiškinį. Kodėl jie palikdavo kaimus ir traukė į miestus? O kaip Lietuvoje? ....
4. Nobelio fizikos premijos laureatas, žydas, gimęs Vokietijoje, iš kurios turėjo pasitraukti į JAV dėl nacistinių išpuolių, garsus savo reliatyvumo teorija. Kas jis ir kokia jo teorijos formulė? ....
5. XIX a. dailė pasižymi stilių įvairove. Paminėkite du jums priimtiniausius. ....

5

1. Kas yra pramonės revoliucija? Kodėl netikslu vartoti sąvoką „pramonės perversmas"? ....
2. Pateikite dvi demografinio sprogimo priežastis. Kada prasidėjo tas reiškinys? ....
3. Kuo skiriasi manufaktūra nuo fabriko? Kokios buvo priežastys, skatinusios savininkus perorganizuoti gamybos būdą? ....
4. D. Vato išradimas įkvėpė kitus išradėjus. Pateikite du konkrečius pavyzdžius. ....
5. XIX a. pradžioje Anglijoje radosi Skotland Jardas. Gimė naujas literatūros žanras – detektyvas. Su kokiais socialiniais reiškiniais tai susiję? Koks garsus literatūrinis seklys irgi išgarsėjo tada? ....

6

1. Kas yra industrializacija? Kokius pokyčius ji skatino? ....
2. XIX amžiuje senuosius Vakarų Europos miestus ėmė juosti darbininkų rajonai – statomi ankšti, pigūs daugiabučiai, mat gyventojų čia sparčiai daugėjo. Nurodykite dvi šio reiškinio priežastis. ....
3. Kaip pramonės revoliucija paveikė kaimą? Paminėkite du ten vykusius procesus. ....
4. Vatas, Kartraitas, Stefensonas, Fultonas. Kokie veiklos rezultatai sieja šiuos vyrus? Paaiškinkite, ar tai sutapimas, ar dėsningumas, jog šie visi vyrai – anglai? ....
5. Paminėkite du išradimus, kuriuos būtų galima laikyti ypač reikšmingais pop kultūros formavimuisi. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Pramonės revoliucija. Kultūriniai XIX a. bruožai B

klausimai

1

1. Kokie Švietimo epochos bruožai tiesiogiai veikė pramonės revoliuciją? Kur ši prasidėjo? ....
2. Pramonės revoliucija keitė peizažą. Pateikite du konkrečius pavyzdžius, paaiškinančius šį teiginį. ....
3. XIX amžius – tai ne tik išradimų, bet ir naujų epidemijų amžius. Kokiuose gyventojų sluoksniuose naujosios epidemijos pražudydavo daugiausia žmonių? Paminėkite dvi naująsias epidemijas ar ligas. ....
4. Vienas iš jų netinka: Arkraitas; Bencas; Fultonas; Smitas. Paaiškinkite kodėl. ....
5. K. Monė paveikslas „Įspūdis. Saulės patekėjimas" pradėjo naują dailės srovę, susilaukusią viso būrio pasekėjų, ypač Prancūzijoje. Kokia tai srovė ir maždaug kada susiformavo? ....

2

1. Pramonės revoliucijai reikėjo gausiai naudoti gamtinius išteklius. Ypač kokius? ....
2. Kokie socialiniai pokyčiai vyko pramonės revoliucijos metais? Nurodykite du. ....
3. XIX a. pradžioje tapo ypač aktualūs higienos, sanitarijos klausimai. Paaiškinkite, kas tai sąlygojo. ....
4. XIX amžiuje ypač daug buvo investuojama į transporto priemonių tobulinimą, plėtrą. Kas tai sąlygojo? Kokius gyvenimo būdo pokyčius skatino šie išradimai? ....
5. XIX a. pabaigoje daugelyje pramoninių valstybių buvo priimti įstatymai, pagerinę darbininkų gyvenimo, darbo sąlygas. Kaip tai paveikė kultūros raidą? Pateikite bent du pavyzdžius. ....

3

1. Pateikite du paaiškinimus, kodėl būtent Anglijoje prasidėjo pramonės revoliucija. ....
2. Vienas iš pramonės revoliucijos požymių – darbininkų judėjimas. Nurodykite dvi priežastis, sukėlusias šį reiškinį. ....
3. Kaip chemijos mokslo raida paveikė žemės ūkį? Kokiu terminu įvardijami čia prasidėję reiškiniai? ....
4. Pasteras, Kochas, Ru, Beringas – garsieji mikrobų medžiotojai. Kokių ligų sukėlėjų ieškojo šie mokslininkai ir kodėl jų darbus finansavo valstybė? ....
5. Prancūzo Ž.Verno beveik visi knygų herojai – anglai. Jų knygų veiksmas dažniausiai prasideda nuo Karališkosios britų geografų draugijos susirinkimo. Kas lėmė šitokį rašytojo pasirinkimą? ....

4

1. Sunumeruokite šalis chronologine seka pagal tai, kada jose prasidėjo pramonės revoliucija: Didžioji Britanija; Japonija; JAV; Prancūzija; Rusija; Vokietija. ....
2. Kuriai valstybei XIX a. viduryje priklausė didžiausia pramonės gamybos dalis pasaulyje? Kaip ji dėl to pravardžiuojama? ....
3. Kaip biologijos mokslo raida paveikė žemės ūkį? Kokiu terminu vadinami jame prasidėję reiškiniai? ....
4. Broliai Mongolfjė, Cepelinas, broliai Raitai. Kas sieja šiuos vyrus? Paminėkite vieną jų išradimą. ....
5. XIX amžius – operos suklestėjimo amžius. Kuriam socialiniam sluoksniui buvo prieinamas šis menas? ....

5

1. Vėliausiai pramonės revoliucija prasidėjo Rusijoje. Pateikite du paaiškinimus kodėl. ....
2. Pateikite įrodymų, kad JAV pilietiniam karui darė įtaką pramonės revoliucija. Karo rezultatai paspartino ar sulėtino šį procesą? ....
3. Kas yra urbanizacija? Kokius padarinius ji sukėlė? Paminėkite du. ....
4. XIX amžiuje aristokratiška, meno kalba buvo laikoma prancūzų kalba. Tuo tarpu anglų kalbai buvo suteikiamas šiurkščios, techninės kalbos statusas. Paaiškinkite, kas tai sąlygojo. ....
5. Kokias dvi sąsajas galime įžvelgti tarp darbininkų judėjimo laimėjimų ir pop kultūros formavimosi? ....

6

1. XIX amžiuje Didžioji Britanija pravardžiuota pasaulio dirbtuvėmis. Dviem teiginiais pagrįskite šią pravardę. ....
2. XIX a. viduryje JAV sukrėtė aukso karštinė. Kas tai? Kokią įtaką ši „liga" padarė JAV pramonės raidai? ....
3. Kokia valstybė laikoma pramonine? Ar galime šitaip pavadinti XIX a. Rusiją? ....
4. Kas sąlygojo tokių naujienų kaip kurortai, sanatorijos, gydyklos išpopuliarėjimą? Kurie socialiniai sluoksniai ypač mėgavosi šiais malonumais? Paminėkite nors vieną to laikotarpio Lietuvos kurortą. ....
5. Kokios sporto šakos užgimė XIX a. antroje pusėje? Paminėkite dvi, nurodydami socialinę grupę, kurios nuopelnas – tos sporto šakos išpopuliarinimas. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

A Politinės srovės ir socialiniai XIX a. judėjimai

1

1. Kaip vadinama politinė organizacija, siekianti valdžios? Kada atsirado pirmosios tokios organizacijos? ....
2. Kokios politinės srovės atstovai siūlė panaikinti privačią nuosavybę? Kur siūlė ją dėti? ....
3. Kokią politinę teoriją sukūrė E. Berkas? Kada? ....
4. 1830 m. Paryžiuje kilo revoliucija. Prancūzų pavyzdžiu pasekė ir kitos tautos, tarp jų lenkai ir lietuviai. Dėl to Europos žandaras neatvyko malšinti revoliucijos. Ką iškovojo prancūzai ir kas tas žandaras? ....
5. Kur kilo 1905 m. revoliucija? Kokie jos laimėjimai? ....

2

1. Kas pirmiau JAV įgijo rinkimų teisę – juodaodžiai ar moterys? Nurodykite, kada. ....
2. Kas yra liberalizmas? Kada jis atsirado? ....
3. Kas yra reakcija? Kokia organizacija ją vykdė Europoje XIX amžiuje? ....
4. Kuo skyrėsi 1830 m. ir 1848 m. revoliucijų Europoje dalyvių tikslai? ....
5. „Valdžios nereikia. Žmonės turi būti laisvi nuo bet kokios prievolės." Kurios politinės srovės šalininkai taip manytų? Atsakymą pagrįskite. ....

3

1. Išvardykite dešiniąsias politines sroves. ....
2. Kokia politinė srovė kilo iš socializmo? Kas jos autorius? ....
3. „Laisvė daryti" („laisvė veikti"). Kokios politinės srovės šis šūkis? Kurioje šalyje ji gimė? ....
4. Išvardykite darbininkų judėjimo formas. ....
5. „Bet koks bandymas pakeisti ką nors valdyme – tai nusikaltimas. Kas buvo, taip ir turi likti." Kurios politinės srovės šalininkai taip manytų? Pagrįskite. ....

4

1. Išvardykite tris pagrindines politines sroves. ....
2. Kuo žymūs F. Engelsas ir K. Marksas? Kuriai politinei pusei juos priskirtumėt? ....
3. Kokie JAV vykę procesai vadinami rekonstrukcija? Po kokių įvykių ji prasideda? ....
4. Kokie buvo darbininkų judėjimo siekiai XIX a. pirmoje pusėje? Kurioje šalyje jie buvo aktyviausi? ....
5. „Mokesčiai augs kartu su gaunamomis pajamomis." Kokios politinės doktrinos atstovų pažadas? Atsakymą pagrįskite. ....

5

1. Kurią politinę srovę labiausiai rinkdavosi buržua? Kodėl? ....
2. Kaip pasikeitė juodaodžių teisinė padėtis po JAV pilietinio karo? Kada vyko šis karas? ....
3. „Išsaugoti tradicijas." Kokios politinės srovės šis šūkis? Kurioje šalyje ji gimė? ....
4. Kokie buvo darbininkų judėjimo siekiai XIX a. antroje pusėje? Kurioje šalyje jie buvo aktyviausi? ....
5. „Mokslas neturi būti privalomas – ne visi tai sugeba, bet visiems tai duota." Kurios politinės srovės šalininkai taip manytų? Atsakymą pagrįskite. ....

6

1. Kurią politinę srovę labiausiai rinkosi darbininkai? Kodėl? ....
2. Kas yra konservatyvizmas? Kas jo autorius? ....
3. Po kokių įvykių Rusijos caras išleido Spalio manifestą? Kokia buvo pagrindinė šio manifesto mintis? ....
4. Paminėkite bent dvi profsąjungų kovos už savo narių teises formas. ....
5. „Mokslas – kiekvieno reikalas. Kas nori, mokosi, kas nori, ne. Tai ne valstybės reikalas." Kurios politinės srovės šalininkai taip manytų? Atsakymą pagrįskite.

7

1. Kurią politinę srovę palaikė aristokratai? Kodėl? ....
2. Kas yra socializmas? Kada jis atsirado? ....
3. „Žmonės gimsta nelygūs ir tokie išlieka." Kokia politinė srovė tai dėsto? Kada ji atsirado? ....
4. Kada darbininkai išsikovojo pirmąsias teises? Kurioje šalyje? ....
5. „Norėdama padėti savo piliečiams, valdžia turi jiems ne žuvų duoti, o meškerę ir pamokyti, kaip tų žuvų pasigauti." Kokios politinės doktrinos šalininkai perfrazuoja šią kiniečių patarlę? Atsakymą pagrįskite. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

Politinės srovės ir socialiniai XIX a. judėjimai B

1

1. Kuri politinė srovė labiausiai demokratiška? Kodėl? ....
2. Iš kokios politinės srovės gimė anarchizmas? Kas jo pradininkai? ....
3. Kuri politinė srovė siūlė patekti į valdžią paveldėjimo keliu? Kurie sluoksniai labiausiai rėmė šią srovę? ....
4. Kada prasidėjo moterų politinis judėjimas? Dėl ko jos kovojo? ....
5. „Mokslas turi būti mokamas. Bet tik ne tiems, kurie kilę iš socialiai remtinų šeimų." Kurios politinės srovės šalininkai taip manytų? Pagrįskite. ....

2

1. Kurioje šalyje kilo darbininkų judėjimas? Kodėl čia? ....
2. Kas yra anarchizmas? Kas jo pradininkai? ....
3. 1830 m. revoliucija prancūzams buvo sėkminga – jie gavo, ko norėjo. Tad dėl ko dar kovojo 1848 m.? Ką jie pasiekė 1830 m.? ....
4. Kur pirmiausia moterims suteikta balsavimo teisė? Maždaug kada? ....
5. „Stambusis kapitalas ir tradicinės ekonomikos šakos – valstybės ekonomikos pagrindas." Kurios politinės srovės nuomonė? Atsakymą pagrįskite. ....

3

1. Sunumeruokite chronologine seka: konservatyvizmas, liberalizmas, socializmas. ....
2. „Visų šalių proletarai, vienykitės!" Kokia politinė srovė paskelbė šį šūkį? Kurioje šalyje?
3. Pagal kokį dokumentą Rusijoje imtos šaukti dūmos? Kas tai? Kokia buvo Rusijos politinė santvarka? ....
4. Kuo žymus A. Smitas? Kuriai politinei pusei jį priskirtumėt? ....
5. „Legalizuosime prostituciją – tegu būna verslo laisvė." Kurios politinės doktrinos šalininkų pažadas? Atsakymą pagrįskite. ....

4

1. Išvardykite socialines grupes, XIX amžiuje kovojusias dėl savo teisių. ....
2. Kada Rusijoje baudžiauninkai įgijo laisvųjų piliečių teises? Pagal kokį dokumentą? ....
3. Kokie buvo čartistų judėjimo siekiai? Pateikite vieną konkretų pavyzdį, įrodantį, kad šio judėjimo tikslų realizavimas atsispindi to meto Didžiosios Britanijos įstatymuose. ....
4. Kaip vadinosi judėjimas, siekiantis panaikinti juodaodžių vergiją JAV? Kada vergovė ten buvo panaikinta? ....
5. „Mes didinsim pensijas, bedarbių pašalpas." Kurios politinės doktrinos atstovų pažadas? ....

5

1. XIX amžiuje Europą nusiaubė revoliucinės bangos. Nurodykite jų datas. ....
2. Kuo skiriasi profsąjungų keliami tikslai nuo darbininkiškų partijos tikslų? Nurodykit bent du skirtumus. ....
3. 1896 m. Lietuvoje buvo įkurta pirma politinė partija – socialdemokratų. Kokie procesai paskatino šios partijos įkūrimą? Paminėkite vieną tos partijos keliamą uždavinį. ....
4. Pateikite du paaiškinimus, kodėl moterų judėjimas už savo teises prasidėjo tik XIX amžiuje. ....
5. Kurios politinės srovės atstovai ypač deklaruoja savo gerus santykius su Bažnyčia? Kuo jie tai aiškina? ....

6

1. Išvardykite kairiąsias politines sroves. ....
2. Kuri politinė srovė siūlė į valdžią patekti per revoliuciją? Kurie sluoksniai labiausiai rėmė šią srovę? ....
3. 1861 m. JAV kilo šiauriečių ir pietiečių pilietinis karas dėl juodaodžių. Kokios pozicijos juodaodžių klausimu laikėsi kiekviena kariaujanti pusė? Kuri laimėjo? ....
4. Dviem teiginiais įrodykite, kad 1905 m. įvykiai Rusijoje pagrįstai vadinami revoliucija. ....
5. Kokios politinės santvarkos formos įsigalėjo didžiumoje Europos valstybių XIX a. pabaigoje? Kokia Lietuvoje? ....

7

1. Naktinis sargas. Kas ir ką taip vadino? ....
2. Kurioje Europos šalyje ilgiausiai išsilaikė absoliutizmas? Paminėkite nors vieną mėginimą jį nuversti. ....
3. Du žydų kilmės vokiečiai filosofai ne tik sukūrė socializmo doktriną, visuomenės raidą suskirstė pagal ekonomines formacijas, bet ir įkvėpė darbininkus jungtis į politinį judėjimą. Kokį? Kas tie filosofai? ....
4. Paaiškinkite, kodėl 1830 m. įvykiai Prancūzijoje vadinami revoliucija, o tų pačių metų įvykiai Rusijos lietuviškose gubernijose ir Lenkijos karalystėje – sukilimu. ....
5. Nurodykite du esminius kairiųjų ir dešiniųjų skirtumus. ....

ATSAKYMŲ REZULTATAI ....

ATSAKYMAI

1

1. Archeologija. Istorija.
2. Tiria istorijos mokslo istoriją. Ne.
3. Nuo IV tūkstantmečio pr. K. – rašto atsiradimo iki 476 m. – Vakarų Romos imperijos žlugimo.
4. Tai perėjimas nuo pasisavinamojo prie gamybinio ūkio; sukėlė didelius pokyčius visose žmonijos veiklos srityse. Anksčiausiai prasidėjo Derlingajame pusmėnulyje XI–IX tūkstantmetyje pr. Kr.
5. Lotynų ir lenkų.

2

1. Laikai, kol nebuvo rašto. Nuo pasaulio atsiradimo.
2. Priešistorės tyrinėjimu. Daiktinių.
3. Pagalbinis istorijos mokslas, tiriantis giminių ir jų kilmės istoriją. Ne.
4. Viduramžiai: 476 m.–1500 m. (1453 m.; 1492 m.; 1517 m. Kai kurie istorikai siūlo šias datas laikyti viduramžių pabaiga, ir tai yra priimtina Lietuvos mokyklose.)
5. Pasisavinamajame ūkyje žmogus naudojosi tuo, ką galėjo paimti tiesiogiai iš gamtos – rankiodamas, medžiodamas; gamybiniame ūkyje žmogus pats gamina produktus: užsiima žemdirbyste, gyvulininkyste.

3

1. Žmogaus veikla. Siekiama išsiaiškinti jos kaitos praeityje priežastis, tikslus, pobūdį, padarinius.
2. Rankiojimas ir medžioklė.
3. Istoriografija. Galima paminėti bet kokį istorijos mokslo veikalą. Pvz., T. Narbuto „Lietuvos istoriją".
4. Naujieji amžiai – nuo 1500 m. (1453 m. – Bizantijos žlugimas; 1492 m. – K. Kolumbas atrado Ameriką; 1517 m. – reformacijos pradžia) viduramžių pabaigos iki 1918 m. – Pirmojo pasaulinio karo pabaigos.
5. Pabaltijo; Baltijos; Vidurio Europos.

4

1. Nuo žmogaus atsiradimo – 4 mln. m. pr. Kr. Tai pirmykštė istorija.
2. Kad žmogus yra sukurtas antgamtinių būtybių (Dievo). Evoliucinė žmogaus kilmės teorija.
3. Politiką, ekonomiką, socialinius santykius, kultūrą, religiją.
4. Naujieji amžiai – 1500 m.–1918 m.
5. Kas šaltinio autorius? Kokiais tikslais publikuotas? Kokiomis aplinkybėmis? Kur publikuotas?

5

1. 1. Mokslas, tiriantis žmogaus veiklą praeityje. 2. Praeitis.
2. Abu tiria praeitį. Istorikas daugiausia remiasi rašytiniais šaltiniais, archeologas – daiktiniais.
3. Artimieji Rytai; Tolimieji Rytai; Pietryčių Azija; Vidurinė Azija; Vidurio Rytai; Šiaurės Afrika; Juodoji Afrika; Vakarų, Rytų, Šiaurės, Pietų Europa; Šiaurės Amerika; Lotynų Amerika; Baltijos kraštai...
4. Nuo 476 m. – Vakarų Romos imperijos žlugimo iki 1500 m. (1453 m.; 1492 m.; 1517 m.).
5. Tai priešistorinė žmonių visuomenės organizacija. Gimininė: žmones į bendruomenę jungia bendra veikla, tikslai ir giminystės ryšys; teritorinė: žmones jungia bendra gyvenamoji teritorija, veikla, tikslai.

6

1. Priešistorė Lietuvoje prasidėjo daug vėliau – XI tūkstantmetyje pr. Kr. Vadinasi, vėlesni buvo ir visi kiti priešistorės laikais įvykę pokyčiai.
2. Tyrinėja herbų kilmę, jų sudarymo dėsningumus ir funkcijas. Ne.
3. Priešistorė; senovės istorija; viduramžiai; naujieji amžiai; naujausieji laikai.
4. Naujausieji laikai. 1919 m.–šie metai.
5. Laikai, kai žmogus įrankiams gaminti naudojo akmenį. Paleolitas; mezolitas; neolitas.

7

1. Nuo pasaulio atsiradimo iki rašto atsiradimo IV tūkstantmetyje pr. Kr.
2. Tyrinėja senuosius raštus. Ne.
3. Senovės istorija. IV tūkstantmetis pr. Kr.–476 m.
4. Žmonės ėmė gyventi sėsliai, teritorinėmis bendruomenėmis; atsirado privati nuosavybė; ėmė atsiskirti amatai, vystytis prekyba; radosi socialinė diferenciacija, raštas, miestai, vėliau valstybės.
5. Herodotas. V a. pr. Kr.

1

1. Istorijos objektas – žmogus. Priešistorė prasideda anksčiau, nei atsirado žmogus.
2. Tiria įvairių rūšių senovinius įrašus viešose vietose – ant akmens, metalo, molio. Ne.
3. Nuo 1918 m. – Pirmojo pasaulinio karo pabaigos iki šių dienų.
4. Ankstyvieji, brandieji, vėlyvieji viduramžiai.
5. Rašytiniai; daiktiniai; etnografiniai; pastatai ir paminklai; lingvistiniai; gamtos paminklai.

2

1. Bet koks mokslinis istorijos veikalas: A. Šapokos „Lietuvos istorija", M. Gimbutienės „Baltų priešistorė".
2. Tiria tautas ir kitas etnines bendrijas, jų materialinę ir dvasinę kultūrą. Taip.
3. III tūkstantmetyje pr. Kr. Mažojoje Azijoje.
4. Objektai, daiktai, raštai, iš kurių galima pažinti praeitį. Daiktiniai, rašytiniai.
5. Simonas Daukantas. 1822 m.

3

1. Kiekviename laikotarpyje yra savita politinė, ekonominė, socialinė, kultūrinė sistema.
2. Tiria monetas. Ne.
3. Prasidėjo neolito revoliucija. Derlingojo pusmėnulio teritorijoje. XI–IX tūkstantmetyje pr. Kr.
4. Abu – XIX a. istorikai. Vienas rašė lietuviškai, kitas – lenkiškai.
5. Naudota mokslinio pažinimo metodus; pateikiamas išvadas pagrindžia įrodymais – istorijos šaltiniais.

4

1. Ne, nes istorijos mokslo objektas – žmogaus veikla. O geologiniai procesai – tai gamtos reiškinys.
2. Visuomenės reguliavimas valdžia. Vidaus politika; užsienio politika; tarptautiniai santykiai.
3. Etnografijos. Pasakos; buities dirbiniai; dainos; šokiai; žaidimai.
4. Žemaitija; Suvalkija; Dzūkija; Aukštaitija; gali būti: Vakarų Lietuva; Vidurio Lietuva...
5. Ji prasidėjo Artimuosiuose Rytuose – Derlingojo pusmėnulio teritorijoje. Palankiausios sąlygos žemdirbystei – neolito revoliuciją sukėlusi žmogaus veikla.

5

1. Dinozaurai gyveno anksčiau nei žmonės, tad jų išnykimas nėra žmogaus veiklos padarinys. O istorijos mokslo objektas – žmogaus veikla.
2. Ūkinių vienetų, susijusių gamybos, vartojimo, mainų, finansų ir kitais ryšiais, sistema. Žemės ūkis, pramonė, prekyba.
3. Dėl skirtingų laiko skaičiavimo sistemų praeityje; paverčia kitokio skaičiavimo datas į metų skaičiavimą pagal Kristų.
4. Nes skirtingų regionų raida irgi skirtinga. Pvz., žmonės į Lietuvą atsikraustė tik XI tūkstantmetyje pr. Kr., kai Vakarų Europoje jų atsirado prieš 40 000 m. iki Kr. Priešistorė baigėsi tik XIII amžiuje pr. Kr., tuo tarpu Artimuosiuose Rytuose – IV tūkstantmetyje pr. Kr.
5. Kultūros lygis: yra raštas, miestai, valstybė. IV tūkstantmetyje pr. Kr. Mesopotamijoje.

6

1. IV mln. m. pr. Kr. Afrikoje.
2. Istorijos mokslo objektas – žmogaus veikla, o visata ir galaktikos susidarė be žmonių pagalbos.
3. Žmogaus ir visuomenės dvasinė ir materialinė gyvenimo išraiška. Buitis, menas, kūryba.
4. Dėl praeityje egzistavusių skirtingų matų sistemos. Paverčia senovinius matus į dabartinius.
5. Tam tikra geografinė teritorija, nuo kitų besiskirianti tam tikrais ypatumais, savybėmis. Pabaltijyje...

7

1. Kad žmogus išsivystė iš žemesnių gyvybės formų natūraliosios atrankos būdu. Č. Darvinas.
2. Klimatas, gamta – palankios gyvenimo sąlygos, maisto gausa ir įvairovė.
3. Tikėjimas antgamtinėmis būtybėmis, išreiškiamas ritualais, etine, filosofine sistema. Politeizmas – religija, kur garbinama daug dievų; monoteizmas – garbinamas vienas Dievas.
4. Senoviniams raštams, kurių ženklai ir kalba nebenaudojami, iššifruoti ir atkurti.
5. Rašytiniai. Artimuosiuose Rytuose (Derlingajame pusmėnulyje).

1

1. Šioje epochoje buvo statomos piramidės. III tūkstantmetyje pr. Kr.
2. Hamurabis (Hamurapis). XVIII a. pr. Kr.
3. Filosofinė, etinė, religinė sistema. Kinijoje.
4. Indo civilizacijos apleistas miestas Indostano pusiasalyje.
5. Apie mitinį herojų Gilgamešą, ieškojusį nemirtingumo. Šumerų.

2

1. Tėbai. Tapyba ir skulptūra.
2. VII amžiuje pr. Kr. Jo laikais Babilonas pasiekė savo galybės viršūnę (Ištarės vartai; Babelio bokštas; Kabantys sodai).
3. Pasaulinė religija. Jos doktrinos pagrindą sudaro Budos suformuluotos keturios tauriosios tiesos. Indijoje.
4. Harapas – Indo civilizacijos apleistas miestas. Neaišku, kada jis buvo apleistas ir kodėl sunyko civilizacija.
5. Ašurbanipalas – Asirijos valdovas, kiti – Egipto faraonai.

3

1. Joje labiausiai suklestėjo Egipto civilizacija, šalis pasiekė galybės viršūnę. Religinė reforma.
2. VII amžiuje pr. Kr. Paskutinis žymus Asirijos valdovas, įkūrė biblioteką, globojo menus.
3. Gilgamešo pagalbininku „Mirusiųjų knyga" negalėjo būti – ji sukurta Egipto civilizacijoje.
4. Megalitinis statinys – kulto pastatas Mesopotamijoje.
5. Akmuo, kuriame trimis kalbomis padaryti įrašai. Pagal jį buvo iššifruotas Senovės Egipte naudotas raštas.

4

1. Senojoje Egipto karalystėje. Džoserio laiptuotoji.
2. XXIV amžiuje pr. Kr. Įkūrė pirmąją pasaulyje Akadų imperiją, pirmą kartą suvienijo Mesopotamiją.
3. Egipto faraonas ir jo žmona, garsėjusi savo grožiu. Įvykdė religijos reformą.
4. Akmeninė gulinčio liūto su žmogaus galva skulptūra, saugojusi piramides. Senovės Egipte.
5. Induizmo šventoji knyga. Indo.

5

1. Sargonas, maždaug XXIV amžiuje pr. Kr.
2. Egipto faraonas. Jam pastatyta didžiausia piramidė. Gyveno Senosios Egipto karalystės laikais.
3. Setas – blogio dievas. Ozíris – mirusiųjų dievas, pomirtinės karalystės valdovas. Egipte.
4. Artimuosiuose Rytuose. IX–VIII tūkstantmetyje pr. Kr.
5. Konfucijus. VI–V amžiuje pr. Kr.

6

1. Hamurabis, XVIII amžiuje pr. Kr.
2. Įvykdė religijos reformą Egipte. Senovės istorijos.
3. Izidė – senovės Egipto deivė, Ozyrio sesuo ir žmona, Horo motina, įkūnijusi moterišką pradą. Ra – Senovės Egipto dievas Saulė.
4. Mohendžo Daras ir Harapas. III tūkstantmetyje pr. Kr.
5. Induizmo religiniai tekstai. Indo.

7

1. Asirai, IX amžiuje pr. Kr.
2. Tai Senosios Egipto karalystės faraonas, įsakęs pastatyti pirmąją piramidę. Senovės istorijos.
3. Indų princas Sindharta Gautama, pramintas Buda. VI amžiuje pr. Kr.
4. Pagodos, Didžioji kinų siena. Ji pradėta statyti III amžiuje pr. Kr.
5. Aprašomi pirklio Sinuheto patirti kelionių įspūdžiai. Senovės Egipto.

1

1. Nabopalasaras, VII amžiuje pr. Kr. (jis buvo Nabuchodonosaro tėvas. Sūnus imperiją praplėtė).
2. Tai Žemutinio ir Aukštutinio Egipto suvienytojas, Egipto valstybės įkūrėjas. IV tūkstantmečio pr. Kr. pabaigoje.
3. Sargonas. Akadų imperija.
4. Induizmas. Kastos.
5. XVI amžiuje pr. Kr. įvestas monoteistinis Saulės dievo Amono Ra kultas.

2

1. Maždaug III tūkstantmečio pr. Kr. viduryje. Indas ir Gangas.
2. Nabuchodonosaras. VII amžiuje pr. Kr. Babilonijai.
3. Iš nendrių padaryta medžiaga, ant kurios rašoma. Hieroglifais.
4. Popierius; parakas; šilko perdirbimas; karutis...
5. Afrikos ir Azijos.

3

1. Apie 2200 m. pr. Kr. Didžiąją kinų sieną.
2. VII amžiuje pr. Kr. Babilone.
3. Požeminis laidojimo statinys. Tutanchamono.
4. Abu buvo Egipto faraonai Senosios Egipto karalystės laikais. Jiems pastatytos piramidės.
5. 1. Asirijoje, nes zikuratus statė šumerai. 2. Laidojimo pastatai – juose nebuvo laidojama.

4

1. Egipto faraonas Džoseris apie 2700 m. pr. Kr.
2. Šumerai, dantiraščiu.
3. Mumija buvo ne aprengta, o įvyniota į baltus lininius, bet ne šilkinius tvarsčius.
4. Hamurabio kodeksas, senovės Babilone, Mesopotamijoje.
5. Indijoje. Tai budizmo pradininkas.

5

1. Egzistavo raštas, miestai, valstybė.
2. Asirijos. IX amžiuje pr. Kr.
3. Kūno po mirties apdorojimas ilgam išlaikymui. Mumija.
4. Senovės Egipte. Į sarkofagą, paskui – į laidojimo pastatą (piramidę, mastabą, hipogėją).
5. „Gilgamešo epe". Gilgamešas.

6

1. Senovės istorijos. Egipto, Indo, Geltonosios upės.
2. Šampoljonas. Buvo suprastas senovės Egipto raštas ir tapo įmanoma perskaityti rašytinius šaltinius, suteikusius gausios informacijos apie senovės Egipto istoriją.
3. Drėkinamoji žemdirbystė – žemdirbystės būdas, kai laukai drėkinami kanalais ir tręšiami upės suneštu dumblu. Reikia didelės patvinstančios upės, turtingos dumblo; šilto klimato.
4. Iš Kinijos į Artimuosius Rytus.
5. Mitinis epo herojus, ieškojęs nemirtingumo. Šumerų.

7

1. Mesopotamijoje šumerai sukūrė raštą, senovės Egipte egiptiečiai – valstybę.
2. Senosios Egipto karalystės epochoje. Jos buvo išplėšiamos.
3. Nebeveiksni centrinė valdžia. Gyventojų maištai, svetimšalių įsiveržimas... Trys.
4. Irakas. Prastai – per karą su JAV daug jų buvo sunaikinta, apiplėšta. Daugiausia jais rūpinasi tarptautinės organizacijos.
5. Kinijos. Upė – maitintoja, pripildo irigacinę sistemą, neša derlingą dumblą.

1

1. V a. pr. Kr.–IV a. pr. Kr. vidurys.
2. Helenistinėje kultūroje labai jaučiama Rytų kultūros įtaka; dorėnines kolonas keičia korintinės; skulptūrose imamas reikšti emocionalumas, jos būna grupinės, tuo tarpu archainė skulptūra yra statiška. Archainėje epochoje suklestėjo epinė literatūra, helenistinėje ryškus posūkis nuo meno į gamtos, mechanikos mokslus. Archainėje epochoje populiarios olimpinės žaidynės.
3. Dionisas – tai dievas; Demokritas – filosofas, kiti – politikai.
4. Jų gyventojus jungia ta pati kultūra, religija. Ta pati polių sandara – miestas ir apie jį esantys kaimai. Mieste – akropolis, agora. Panaši socialinė sankloda: piliečiai, metekai, vergai.
5. Helotas – Spartos vergas. Gimnazijas – įvairioms sporto rūšims skirta aikštė arba pastatas.

2

1. VIII–VI a. pr. Kr.
2. Helenistinėje kultūroje stipriai jaučiama Rytų kultūrų įtaka; jonėnines kolonas keičia korintinės; skulptūrose imamas reikšti emocionalumas, jos dažnai grupinės, tuo tarpu klasikinė skulptūra reiškia tik judesį. Projektuojant miestus išnyksta akropolis, statomi prabangūs gyvenamieji namai – klasikinėje epochoje jie kuklūs, minimalistiniai. Filosofiją išstumia gamtos, mechanikos mokslai.
3. Archimedas – helenistinės epochos matematikas, mechanikas. Fidijas (Feidijas) – klasikinės epochos architektas, skulptorius. Visi kiti – klasikinės epochos filosofai.
4. Spartos polio pagrindinė ekonomikos šaka – žemės ūkis, Atėnuose – amatai ir prekyba. Spartoje piliečiams draudžiama verstis amatais, Atėnuose ne. Sparta garsėjo karyba, Atėnai – menais ir mokslais. Polių valdymo sistema skiriasi.
5. Poseidonas – jūrų dievas. Pitijos – Delfų orakulo žynės.

3

1. IV–II a. pr. Kr.
2. Archainėje epochoje – dorėninės kolonos; klasikinėje – jonėninės. Archainė skulptūra statiška, klasikinė reiškia judesį. Archainiame laikotarpyje Sparta – graikiško pasaulio lyderė, klasikiniame – Atėnai. Archainėje epochoje ypač sureikšminamas sportas, ypač tai reiškiasi olimpinėse žaidynėse, klasikinėje epochoje klesti teatras, net olimpinėse žaidynėse daug laiko skiriama vaidinimams, literatūros kūriniams pristatyti. Epinę literatūrą keičia drama – komedijos ir tragedijos.
3. Herodotas – istorikas. Homeras – menamas poetas. Visi kiti – politikai.
4. Atstovaujamoje demokratijoje tauta išrenka atstovus, kuriems perduoda valdžią; tiesioginėje demokratijoje pati tauta priima visus sprendimus, leidžia įstatymus.
5. Prometėjas – titanas, pavogęs dievų ugnį ir padovanojęs ją žmonėms. Buvo prikaltas prie Kaukazo kalno. Išvaduotas Heraklio. Minotauras – mitinė būtybė, žmogus su jaučio galva, gyvenęs Kretos saloje, ėdęs atėniečių vaikus. Užmuštas Tesėjo...

4

1. Senovės istorijos. Heladoje (Balkanuose; Egėjo jūros baseine).
2. VI a. dešimtame dešimtmetyje pr. Kr. Atėnuose.
3. Sokratas. Platonas.
4. Eklezija – Atėnų tautos susirinkimas. Pedagogas – vergas, lydintis mokinį į mokyklą, padedantis jam mokytis.
5. Egipte; Mesopotamijoje; Indijoje; Kinijoje.

5

1. Atėnuose. V a. pr. Kr.
2. Krymas. Kolonijos.
3. Hermis – pirklių ir keliautojų dievas. Sirenos – mitologinės jūros būtybės, savo dainomis siekusios suvilioti ir pražudyti jūreivius.
4. Aristotelis. Aleksandrio Makedoniečio.
5. Gerusija – Spartos tautos susirinkimas. Teatras – vieta, skirta vaidinti tragedijoms ir komedijoms.

6

1. Spartoje. Archainėje.
2. Balkanuose (Egėjo jūros baseine; Heladoje). Sritys.
3. Afroditė – graikų grožio deivė. Titanai – dvylika Dangaus ir Žemės vaikų. Dažniausiai simbolizuoja pasipriešinimą Olimpui.
4. Sprendimą priimdavo padedant ne orakului, bet ostrachizmu.
5. Abu – Atėnų filosofai, gyvenę klasikinėje epochoje. Abu įkūrė mokyklas. Aristotelis – Platono mokinys.

7

1. Atikoje. Balkanuose (Egėjo jūros baseine; Heladoje).
2. Archainėje. „Iliada", „Odisėjas".
3. Apolonas – žemdirbystės, gydymo, keršto, bausmės dievas. Jo vardu Delfuose buvo skelbiamos pranašystės. Kentauras – mitinė būtybė, pusiau arklys, pusiau žmogus.
4. Demokritas, V a. pr. Kr. (klasikinėje epochoje).
5. Atėnės šventykla – ji neįeina į Septynių pasaulio stebuklų sąrašą.

1

1. Jonijoje. Garsus savo filosofais; šis miestas atsisakė mokėti mokesčius persams, dėl to kilo graikų karai su persais.
2. Hefaistas – šlubas kalvystės dievas. Mūzos – Dzeuso dukterys, globojusios menus ir mokslus.
3. Leonidas. Termopilų.
4. Kabantys sodai; Artemidės šventykla.
5. Bazilėjas – teritorinės bendruomenės vadas Tamsiaisiais šimtmečiais. Polis – miestas-valstybė senovės Graikijoje.

2

1. Helenistinėje; klasikinėje.
2. Maratono. Persai.
3. Išminties, teisingo karo deivė, Atėnų miesto globėja. Kiklopai – mitiniai milžinai su viena akimi kaktoje.
4. Archimedas – helenistinės epochos mechanikas, matematikas. Solonas – archainės epochos Atėnų archontas, reformos autorius. Kiti – klasikinės epochos tragikai ir komediografai.
5. Abu – pasaulio stebuklai. Buvo sudegintas.

3

1. Homeras. Jaunuoliai.
2. Tai graikų mūšių su persais vietos. Skirtumai: Platėja – jūrų mūšis; Termopilai – perėjoje vykęs mūšis, kurį graikai pralaimėjo; Maratono mūšis vyko lygumoje netoli Atėnų; šį mūšį graikai laimėjo.
3. Uždraudė už skolas pavergti piliečius; pagal pajamas į keturias grupes padalijo piliečius. Pagal jas paskirstytos teisės ir pareigos. VI a. pr. Kr.
4. Tai skrynia, kurią dievai davę pirmajai moteriai. Joje buvo uždarytos visos nelaimės ir vargai. Pandora iš smalsumo atidarė skrynią, bėdos ir nelaimės paplito po pasaulį.
5. Bėgimas; vežimų lenktynės; kumštynės; ieties, disko metimas; imtynės.

4

1. Hipokratas. V a. pr. Kr.
2. Filosofija – „meilė išminčiai", senovės Graikijoje tai mokslas, ieškojęs kaip paaiškinti įvairių reiškinių, daiktų prigimtį. Pilietis – laisvasis graikų polių gyventojas, savo polyje turintis tam tikras teises ir pareigas.
3. V a. pr. Kr.; mokėti algas valstybines ar visuomenines pareigas atliekantiems asmenims.
4. Didžioji kinų siena – ji nėra Septynių pasaulio stebuklų sąraše.
5. Klasikinėje. V a. pr. Kr.

5

1. Periklis. Iš Atėnų.
2. Joje buvo laikomas Delo jūrų sąjungos iždas (vėliau perkeltas į Atėnus, Atėnų jūrų sąjungą). V a. pr. Kr.
3. Pasaulio stebuklų vietos. Egėjo jūros baseine (Balkanuose; Heladoje).
4. Maratono; Platėjos; Salamino; Termopilų. V a. pr. Kr.
5. Deivė Eridė (nesantaikos deivė) metusi jį trims kitoms deivėms su užrašu „Gražiausiajai". Deivės susipyko ir dėl to kilęs Trojos karas.

6

1. Archainėje. Helada.
2. Diogenas – filosofas. Gyvendamas statinėje įrodinėjo, kad žmogus gali atsisakyti įvairių poreikių. Siekė būsenos, kurioje, anot Sokrato ir Platono, „niekas kitas nereikalingas".
3. Drąsuolis – Odisėjas; būtybės – sirenos.
4. Plaukimas – tai nebuvo olimpinių žaidynių rungtis.
5. V a. pr. Kr. Iš pajamų iš amatų, prekybos, sidabro kasyklų, Delo jūrų sąjungos pinigų.

7

1. VIII a. aštuntame dešimtmetyje pr. Kr. Dzeuso.
2. Tragedija. Sofoklis.
3. Heraklis. Nugalėjo Nemėjos liūtą, nugalabijo devyngalvę Lernos hidrą, sugavo greitąją Kerinėjos stirną, pagavo Erimanto šerną, šaudė Stimfalo pelkyno paukščius, išvalė Elidės tvartus, sutramdė Kretos jautį, Diomedo kumeles, išgavo iš Hipolitės juostą, atgabeno iš tolimos salos milžiniškas karves, parnešė Hesperidžių saugomus tris aukso obuolius, iš Hado atvedė sarginį šunį.
4. Sprendimai, priimami visų piliečių susirinkime: kyla daug ginčų, be to, sunku sukviesti visus piliečius į vieną susirinkimą – kai kurie jo vengia, neturi laiko, stokoja kompetencijos. Greit išsiplėtoja populizmas – sprendimai priimami ne dėl jų svarbos, o dėl oratoriaus talento juos pateikiant.
5. Klistenio. Atėnuose.

1

1. Achilas. Trojos kare.
2. Karybos išplėtojimu, valdymo sistema; jos piliečiams buvo draudžiama verstis amatais ir prekyba. Peloponese.
3. Su teatru. V a. pr. Kr.
4. Agora – centrinė miesto aikštė, turgavietė, susirinkimų vieta. Ostrakizmas – balsavimas šukėmis dėl ištrėmimo.
5. VI a. pr. Kr. Atėnuose įvykdė reformą – panaikino aristokratijos įtaką tautos susirinkimui. Demokratijos kūrėjas.

2

1. Afroditė. Hefaisto.
2. IV a. pr. Kr. Peloponeso karas.
3. Delfai – garsaus Apolono orakulo vieta. Beotijoje.
4. Platonas. Aristotelis.
5. Diadochai – Aleksandro Makedoniečio kariuomenės vadai, po Aleksandro mirties pasidaliję jo imperiją. Tironija – vienvaldybės forma, atsiradusi daugelyje polių yrant aristokratijai.

3

1. Eschilas (Aischilas). V a. pr. Kr.
2. Aukštutinė miesto dalis, pradžioje buvusi kaip įtvirtinimai, vėliau – religinis, visuomeninis, kultūrinis centras, išpuoštas tos paskirties pastatais. Fidijas (Feidijas).
3. Aktoriai – tik vyrai, avintys batus su paaukštinimu; privalo dėvėti kaukes. Vieta – amfiteatras, įrengta scena. Yra orchestra...
4. Sritys. Atika; Makedonija; Tesalija; Peloponesas...
5. Metekas – svetimšalis, apsigyvenęs kuriame nors polyje: yra laisvas, bet neturi piliečio teisių. Strategas – renkamas Atėnų pareigūnas (vienas iš dešimties), karo laivyno ir kariuomenės vadas.

4

1. Aleksandras Makedonietis. IV a. pr. Kr.
2. Ypač keramika. Atėnų.
3. Amazonės. Mitas (nors archeologai rado moterų-karių gyvenvietės pėdsakų Trakijoje, Skitijoje).
4. VI a. pr. Kr. Keitė politinę santvarką: padidino paprastų piliečių teises, aukščiausią valdžią suteikė eklezijai, suformavo demokratiją.
5. Eklezija – tautos susirinkimas Atėnuose; jai priklausė aukščiausia valdžia. Gerusija – tautos susirinkimas Spartoje, turėjo tik patariamąją teisę.

5

1. Aleksandro Makedoniečio. IV a. pr. Kr.
2. Antika; senovė.
3. Apolonas. Orakulai.
4. Aristofano: „Plutas", „Puota", „Raiteliai", „Debesys", „Taika", „Paukščiai", „Varlės", Herodoto „Istorija".
5. Aristokratija, demokratija, tironija, monarchija.

6

1. Įvairių mokslo sričių pavadinimus; teatrą; olimpines žaidynes; daug terminų, įvardijančių įvairius objektus; kai kurias politines idėjas; mokslo išradimus.
2. Aleksandras Makedonietis. IV a. pr. Kr.
3. Archainė epocha. Polių kūrimasis; kolonizacijos pradžia; epinės literatūros klestėjimas; Spartos suklestėjimas.
4. III a. pr. Kr. Archimedo dėsnis; sraigtas; keletas fizikos, matematikos, mechanikos dėsnių ir atradimų.
5. Atėniečių kasmet renkamas vienas iš devynerių aukščiausių pareigūnų. Solonas.

7

1. Archimedas. Sraigtą.
2. Dorėninės; jonėninės; korintinės. Pagal kapitelius – viršutinę kolonos dalį.
3. Argonautai. Juodoji.
4. Aristotelis. Jis buvo filosofas, kiti – dramaturgai.
5. Atėnai. Savo valdymo forma – tiesiogine demokratija; turtais, galia, mokslų ir menų suklestėjimu.

1

1. Archonto. Atėnuose.
2. Padėjo Tesėjui rasti kelią iš labirinto. Tesėjas.
3. Aristofanas. „Debesys".
4. Didžiausias jų įnašas į pergalę prieš persus; ekonominis, karinis pajėgumas. Eikvojo sąjungos lėšas miesto puošybai, įtvirtinimams.
5. Makedoniečiams. IV a. pr. Kr.

2

1. Aristotelis. V–IV a. pr. Kr.
2. Didžiulis medinis arklys, kuriame buvo pasislėpę kariai. Trojėnai šį arklį, laikydami kulto kūriniu, įvilko į miestą ir tai nulėmė jų pralaimėjimą graikams. Tamsiaisiais šimtmečiais.
3. Atėnuose. V a. pr. Kr.
4. Atėnų politikai. Klistenis.
5. Delas. Egėjo jūroje.

3

1. Tuštuma; tuščia, žiojėjanti erdvė. Mitas.
2. Delfuose. Pranašysčių vieta; pati pranašystė; pranašautojas.
3. Demostenas. Pralaimėjo makedoniečiams.
4. Aleksandro Makedoniečio kariuomenėje karo vadai. Po Aleksandro mirties pasidalijo jo imperiją. Keturios dalys (4 svarbiausi diadochai).
5. „Antigonė", „Prikaltas Prometėjas", „Karalius Edipas", „Paukščiai"...

4

1. Posakis, reiškiantis, kad net laimingiausiam žmogui nuolat gresia pavojus. Antikoje.
2. Savo kalbomis darantis poveikį Tautos susirinkimui. Periklis.
3. Dievo Dioniso garbei. Teatras.
4. Drakontas. Vadino drakoniškais – vertino neigiamai.
5. Mitiniam Atėnų karaliui nusiskandinus šioje jūroje dėl tariamos sūnaus Tesėjo mirties. Balkanų.

5

1. Ikaras. Kretos Labirintas.
2. Demokratija. Atėnuose.
3. Dzeusas. Feidijas.
4. Aleksandras Makedonietis. IV a. pr. Kr.
5. Falanga. Gaugamelų; Cheironėjos; Iso...

6

1. Erotas. Strėlei pataikius į širdį, žmogus pamilsta.
2. Dzeusui pagrobus Finikijos karaliaus dukterį Europę ir atsinešus ją gyventi į Kretos salą. Antikos.
3. Feidijas. Dzeuso skulptūra.
4. Filosofija. Ypač suklestėjo klasikinėje epochoje.
5. Išspręsti sunkų klausimą, sudėtingą problemą. Aleksandras Makedonietis.

7

1. Mirusieji. Požemiuose.
2. Herodotas. V a. pr. Kr.
3. Ilgosios sienos. Atėnams.
4. Atika; Beotija, Jonija; Makedonija; Peloponesas; Tesalija; Trakija...
5. II a. pr. Kr. Romos respublikos.

1

1. Forumas. Romoje.
2. Galija. Cezaris.
3. Vergas, arenoje besikaunantis su kitu gladiatoriumi ar žvėrimis. Spartakas.
4. Vestgotai. V amžiuje.
5. Tiberijus Grakchas. Liaudies tribūnas.

2

1. Forumas. Jupiterio, Junonos, Saturno, Veneros šventyklos; Julijaus kurija; Senato posėdžių salė...
2. Prancūzija. I a. pr. Kr.
3. Vestgotų. Romą.
4. Tiberijus ir Gajus Grakchai. Buvo liaudies tribūnai.
5. Imperijos valdymo forma, kai imperatorius – tai „pirmas tarp lygiųjų" senatorių. I a. pr. Kr.

3

1. Germanų. Publijus Kornelijus Tacitas.
2. Gladiatoriai. Arenoje (Koliziejuje).
3. Šios gentys V amžiuje nusiaubė Romą. Alarichas.
4. Žemės reforma: iš bendruomenių žemių buvo galima įsigyti tik normuotą žemės kiekį, o visa kita turėjo būti nuomojama už nedidelę kainą neturtingųjų romėnų šeimoms. II a. pr. Kr.
5. Oktavianas Augustas. I a. pr. Kr. III dešimtmetyje.

4

1. Gladiatoriai. Žiūrovų nykštys, nukreiptas žemyn.
2. Tiberijus Grakchas – žemės reformą; Gajus Grakchas – duonos įstatymą.
3. Punų kariai. Trys.
4. Hunai siaubė Romos imperijos žemes. Atila.
5. Imperijos valdymo tipas – absoliuti monarchija. Įvesta Diokleciano.

5

1. Pastatas, skirtas gladiatorių kovoms. Apeninų.
2. Gajus Grakchas. II a. pr. Kr.
3. Punų. Sicilijos sala.
4. Dioklecianas. III a.
5. Konsulas; komicija; cenzorius... Senatas buvo nerenkamas.

6

1. Gladiatorių kautynės. Amfiteatre.
2. Pareigūnas, renkamas plebėjų jų interesams ginti. Tiberijus, Gajus Grakchai.
3. Per šiuos karus romėnai perėmė helenistinę kultūrą. Romėnai su kartaginiečiais.
4. Hunai. Didysis tautų kraustymasis.
5. Principatas. Dominatas.

1

1. Indoeuropiečių gentys, atsikėlusios į Apeninus II tūkstantmetyje pr. Kr. Lotynai.
2. Hunai. Didysis tautų kraustymasis.
3. Principatas, kai imperatorius formaliai yra tik pirmas tarp senatorių, išlieka respublikinių institucijų regimybė. Dominatas – visiškai neribota imperatoriaus valdžia, kitos institucijos panaikintos.
4. V a. pr. Kr. Romos įstatymų rinkinys.
5. Tai vyriausiasis romėnų dievas, globojantis dangaus reiškinius. Dzeusą.

2

1. VIII–VI a. pr. Kr.
2. Imperatorius; senatas; magistratai.
3. Kaip teisės istorijos paveldas; teisinių principų, naudojamų šiandieninėse teisinėse sistemose, pateikimu. Romos įstatymai laikomi šiandieninės teisės ištakomis.
4. Gajus Julijus Cezaris. I a. pr. Kr.
5. Romos kalva, apstatyta šventyklomis ir visuomeniniais pastatais. Italijoje.

3

1. VI–I a. pr. Kr.
2. Dvylikos lentelių įstatymai. Priešingai nei Hamurabio kodeksas, ši teisė buvo ne atvejinė, o sisteminė.
3. Gajus Julijus Cezaris. Galiją.
4. Kapitolijaus. Barbarai.
5. Kad pakirstų finikiečių galias Viduržemio jūroje ir galėtų įsiviešpatauti patys. Finikiečiai.

4

1. I a. pr. Kr.–V a.
2. Dvylikos lentelių rinkiniu. Ne.
3. 1. Vyriausiuoju kariuomenės vadu ypatingomis aplinkybėmis senato paskirtas asmuo. 2. Garbės vardas, suteikiamas karvedžiams per Triumfo šventę. 3. Imperijos laikais aukščiausią valdžią savo rankose sutelkęs asmuo.
4. Ji išgelbėjusi ir išmaitinusi pamestinukus dvynukus. Vienas jų Romulas užaugęs nužudė brolį ir įkūrė Romos miestą.
5. Kad įsigalėtų Viduržemio jūroje. Įgytų užjūrio valdų. III a. pr. Kr.

5

1. Lotynų. Kapitolijaus vilkė.
2. 395 m. Į Rytų Romos imperiją ir Vakarų Romos imperiją.
3. Pagal Romos įstatymus: 1. Į senatą buvo patenkama tik pasiūlius cenzoriams – Oktavianas pats pasiskelbė. 2. Senatoriai tarpusavy buvo lygūs – Oktavianas skelbėsi pirmuoju tarp lygiųjų. 3. Oktavianas sutelkė savo rankose ir kai kurių renkamų pareigybių įgaliojimus.
4. Tai kareivių į sostą pasodinti imperatoriai, buvę visiškai nuo kareivių priklausomi. Vėlyvojoje imperijoje.
5. Kleopatra. Su Marku Antonijumi.

6

1. Klientas naudojosi patrono globa ir dosnumu, o už tai rėmė patroną per rinkimus, atiduodavo už jį savo balsą. Respublikos.
2. Koliziejus. Italijoje.
3. Galija; Palestina; Egiptas.
4. Nes įteisino krikščionybę, pastatė naują sostinę, sėkmingai gynė imperiją nuo priešų. IV a.
5. Renkamas pareigūnas. Vadovauja kariuomenei; šaukia senato posėdžius.

7

1. Nes Konstantinas išpuošė šį miestą ir perkėlė čia imperijos sostinę. Pietryčių Europoje.
2. Gajus Julijus Cezaris; Scipionas; Pompėjus...
3. Latifundijos. Vergus.
4. Titas Livijus. I a. pr. Kr.–I a.
5. Lotynų. Dabar tai mokslininkų mokslo kalba; medikai.

C Senovės Roma

1

1. Konstantino Didžiojo. Konstantinopolyje.
2. Vadovavo kariuomenei, organizavo rinkimus, šaukė senato ir tautos susirinkimus, jiems vadovavo. Du.
3. Bet kas – buvo įvesta samdoma kariuomenė. II a. pr. Kr.
4. Magistratai. Žemesnieji ir aukštesnieji.
5. Markas Aurelijus. „Sau pačiam".

2

1. VIII a. pr. Kr.–V a.
2. Jie sudarė triumviratą – politinę sąjungą, nukreiptą prieš senatą. I a. pr. Kr.
3. Imperijos laikotarpiu. Apsisaugoti nuo į imperiją plūstančių barbarų.
4. Senatoriai – jie nebuvo renkami kaip kiti paminėti magistratai.
5. Netoli Romos. Kariniams paradams, pergalėms paminėti.

3

1. Pompėjus, Krasas, Cezaris. Krasas.
2. Išrenkama komicijose. Edilas; kvestorius; cenzorius; konsulas...
3. Senatas. Pažymėti pergalei kare.
4. I a. pr. Kr. Kova dėl valdžios, siekis įvesti diktatūrą.
5. Neronas. I amžiuje.

4

1. Palatino kalva. IX a. pr. Kr.
2. Respublikos. Monarchija.
3. Optimatai ir populiarai.
4. Panteonas. Imperijos.
5. Įvestas dominatas. Padalyta valdžia dviem augustams. Įtvirtintas valdžios paveldimumas. Atskyrė civilinę valdžią nuo karinės. Romos imperatorius.

5

1. Romos mieste. Ant jos stovėjo imperatoriaus rūmai. Turtingųjų gyvenamasis rajonas.
2. Optimatai. Populiarai.
3. Panteonas. Romoje.
4. Konstantinui. Konstantinopolis.
5. Dėl barbarų antpuolių, miesto ekonominės galios smukimo – gyventojai bėgo iš Romos arba žūdavo.

6

1. Patricijai. Grakchai; Julijai; Antonijai.
2. Patronas. Klientas.
3. Dėl valdžios. I a. pr. Kr.
4. Oktavianas; Konstantinas; Dioklecianas.
5. Federatai. Imdavo skverbtis gilyn į imperiją, plėšdami pakelės gyvenvietes.

7

1. I a. pr. Kr.–V a.
2. Cezaris. Priešingai nei kiti, jis niekad neturėjo imperatoriaus politinės valdžios, buvo tik diktatorius.
3. Jų komicijose priimti sprendimai turėjo įstatymų galią; jų išrinktas liaudies tribūnas turėjo veto teisę senato sprendimams.
4. Plinijus Vyresnysis. Gamtos mokslai.
5. Buvo prieitos geografinės ribos, už kurių nebebuvo valdų, kurių užkariavimas būtų teikęs Romai naudą. II amžiuje.

1

1. Plebėjai. Liaudies tribūnas.
2. Plutarchas. Cezaris, Aleksandras Makedonietis, Periklis...
3. Komicija. Senatas nerenkamas.
4. Ji išgelbėjusi ir išmaitinusi Romos įkūrėją ir jo dvynį brolį. Kalva Romos mieste.
5. Limai. Ne.

2

1. Patricijai, plebėjai, vergai.
2. Senovės istorijos. Imperatoriaus (princepso).
3. Rašytojai. Romos.
4. Atila. Už nusiaubtą Romą.
5. IV amžiuje. Konstantinopolis.

3

1. Įkurtas Romos miestas. Monarchijos.
2. Antikos. Koliziejus, akvedukai...
3. Punų. III a. pr. Kr.
4. Dideles pajamas iš valdomos teritorijos; didelę galią ir įtaką. Galijoje.
5. Odoakras. V amžiuje (476 m.).

4

1. Mat stebuklų sąrašas buvo sudarytas Graikijoje V–IV a. pr. Kr., kai Romos dar nepuošė didingi statiniai. Koliziejus...
2. Per punu karą. III a. pr. Kr.
3. Cezaris. Brutas.
4. Dioklecianas. III amžiuje.
5. 476 m. Senovės istorija.

5

1. Senatas. Cenzoriai.
2. Pompėja. Viduržemio jūros baseino.
3. Trijų vyrų kolegija politiniams ir religiniams reikalams tvarkyti. Jie Romoje buvo dažnai sudarinėjami. Cezaris.
4. I a. pr. Kr. Iki III amžiaus.
5. Buvo įsiveržę į Romą. Hanibalas – kartaginiečių vadas, kiti – barbarų vadai.

6

1. Paprastieji, nekilmingi piliečiai. Karinė tarnyba ir dalyvavimas komicijose (iki II a. pr. Kr. pab.). Teikdami „duonos ir žaidimų".
2. Pompėjus. I a. pr. Kr.
3. Lotynų kalbos, romėnų papročių, teisės, moralinių normų, religijos perėmimas.
4. Hanibalas. Kartagina.
5. Ekonominis nuosmukis; provincijų, vergų, kariuomenės maištai, moralinis nuosmukis; imperatoriaus valdžios susilpnėjimas; vergovinės sistemos krizė, parazituojanti visuomenė; barbarų puldinėjimai.

1

1. Romos imperijoje. Palestinoje (Artimuosiuose Rytuose).
2. Judaizmo išpažinėjai. Gimė Betliejuje, tvarte.
3. Jėzaus Kristaus mokiniai. Petras, Povilas, Steponas, Matas, Judas...
4. Už tai, kad atsisako garbinti imperatorių kaip dievą. Neronas.
5. Jonas. I amžiuje.

2

1. Romos imperijoje. I amžiuje.
2. Krikščionybė gimė iš judaizmo; išpažįsta tą patį Dievą, Senąjį Testamentą laiko Šventuoju Raštu...
3. Paulius. Korintiečiams, atėniečiams.
4. Antikoje – tai vyriausiasis žynys. Vėliau – tai popiežiaus titulas.
5. 392 m. Romos imperijoje.

3

1. Žydas. Romos imperijos.
2. Skaičiuoti metus nuo Kristaus gimimo. V amžiuje.
3. Per misijas; per apaštalų keliones ir laiškus; prekybos keliais; per vergus, kraustomus iš vienos vietos į kitą; per žydų diasporas.
4. Evangelijų autoriai. I amžiuje.
5. Krikščionys, kurie neišsigąsdavo kankinimų, mirties ir likdavo ištikimi Kristui.

4

1. Judaizmo. Žydų.
2. Prisidėjo prie Jėzaus nukryžiavimo. Poncijus Pilotas – Romos vietininkas Palestinoje.
3. Misijos. Nuo 392 m.
4. Krikščionybę priėmė daugelis romėnų; tai buvo daugiakultūrę imperiją vienijanti religija; krikščionybės universalumas ir tikėjimo tiesų patrauklumas.
5. Tiara. Apaštalo Petro.

5

1. Ne, nes jis gimė provincijoje.
2. Žadėjo vargstantiems Žemėje Dangaus karalystę. Žadėjo atlygį už kančias – išaukštinimą Danguje; nereikalavo brangių aukų.
3. Imperatorius Konstantinas Didysis. Taip.
4. Bažnyčios dogmų, organizacijos kūrėjams. Augustinas; Benediktas; Dionisijas Mažasis.
5. Romos. IV amžiuje.

6

1. Pagal Romos įstatymus. Nukryžiavimas.
2. Evangelija – tai pagal įvairius šaltinius praėjus gerokai laiko nuo jose aprašytų įvykių parašyti veikalai.
3. Bendruomeninis krikščionių gyvenimo būdas; krikščionybės persekiojimas; bendrojo reglamento nebuvimas.
4. Jėzus Kristus Petrui.
5. Neronas. I amžiuje.

7

1. Izraelyje. Romos.
2. Paulius – jis nebuvo vienas iš dvylikos apaštalų.
3. Romos bendruomenės vyskupui įtvirtinus savo viršenybę prieš kitų bendruomenių vyskupus. IV amžiuje.
4. Persekiojo krikščionis. Buvo Romos imperatoriai.
5. Tai dokumentas, uždraudęs krikščionių persekiojimus, įteisinęs šią religiją. 313 m.

1

1. I–IV a.
2. Jėzus Kristus. Apie 30 m.
3. Literatūrinė; filosofinė; istorinė...
4. Su Pauliumi. Platinti krikščionybę.
5. Apokalipsė. Jono Evangelijoje (Biblijoje; Naujajame Testamente).

2

1. Nuo I iki IV a.
2. Apie Jėzų Kristų. Romos vietininkas Palestinoje.
3. Savo įstatais; tikėjimo išpažinimu, apeigomis.
4. Skleisti jo mokymą. Taip.
5. Reglamentavo mišias; sukūrė choralą; reformavo kalendorių; įvedė bažnytinę dešimtinę...

3

1. Senovės istorijos. Bažnyčios tėvai.
2. Sakydamas pamokslus; darydamas stebuklus; savo pavyzdžiu.
3. Kankiniai. Krikščionybės atsisakymas.
4. Imperatorius Teodosijus IV amžiuje.
5. Apaštalas Petras. I amžiuje.

4

1. Nuo IV iki VI a.
2. Kad bendruomenę įkūręs Petras, kurį Jėzus paskyręs visos Bažnyčios galva; kad bendruomenė yra gausi, įtakinga.
3. Dioklecianas. Atsisakė jį garbinti kaip dievą.
4. Nes jis nepateisino jų lūkesčių: nesukėlė į kovą prieš romėnus; kitaip aiškino kai kurias Senojo Testamento tiesas; tvirtino, kad Dievo išrinktąja tauta gali būti bet kokios tautybės žmonės. Mesijas – Dievo siųstas gelbėtojas, išganytojas.
5. Teologija, filosofija. Vakarų Romos imperijoje.

5

1. Imperijos. I amžiuje.
2. Regulą. Monte Kasino.
3. Popiežius. IV amžiuje.
4. Įteisino krikščionybę. Konstantino Didžiojo.
5. Matas; Morkus; Lukas; Jonas.

6

1. Septintame. IV a. antrame dešimtmetyje.
2. Žuvies ženklu. Katakombos. Žuvis.
3. Jėzaus Kristaus pirmieji mokiniai. Judas.
4. Imperatorius Konstantinas Didysis. IV amžiuje.
5. Monte Kasino. Buvusioje Apolono šventykloje.

7

1. IV a. antrajame dešimtmetyje. Nuo I a. septintojo dešimtmečio iki 313 m. (apie pustrečio šimtmečio).
2. Kartais bendru būstu, bendru turtu; labdara ir įvairiapuse parama bendruomenės nariams; bendra vakariene.
3. VI amžiuje. Ten ėmė veikti pirmasis vienuolynas pagal Benedikto regulą.
4. Už ištikimybę tikėjimui, Kristui, neatsižadant Jo net kankinamam ir nužudomam. Petras.
5. Reglamentavo mišias; sukūrė choralą; reformavo kalendorių; įvedė bažnytinę dešimtinę.

C Ankstyvoji krikščionybė

1

1. Pasaulinė religija, kurios tikintieji išpažįsta Jėzaus Kristaus mokymą. Išpažįsta tą patį Dievą; Senasis Testamentas – abiejų religijų Šventasis Raštas; Jėzaus mokymas daug kur rėmėsi judaizmo tiesomis.
2. Geroji naujiena. Keturios.
3. Tarp Dievo ir žmonių. Popiežius.
4. Vykdė misijas. Mažosios Azijos.
5. Grigalius Didysis. VI amžiuje.

2

1. Jie susiję su Jėzaus gyvenimu ir veikla. Artimuosiuose Rytuose.
2. Evangelijos. Keturios.
3. Atsisakė garbinti romėnų dievus; atsisakė garbinti imperatorius. Kurstė fariziejai.
4. Milano; Nikėjos.
5. Katakombose rinkdavosi ankstyvieji krikščionys. Romos.

3

1. Yra tik vienas Dievas, visko kūrėjas; Jėzus – Dievo sūnus; atpirko žmonijos nuodėmes mirdamas ant kryžiaus.
2. Krikščionybės populiarumas; poreikis suvienyti imperijos visuomenę; krikščionių įtaka.
3. Poncijus Pilotas – Romos vietininkas Palestinoje. Prieštaravo jų mokymui, neigė jų vadovaujamąjį vaidmenį žydams.
4. Neigiamas. Siekė jas paversti krikščioniškomis. Olimpinės žaidynės.
5. Jonas Krikštytojas. Priešingai nei kiti, jis nebuvo Bažnyčios tėvas; gyveno daug anksčiau, nebuvo krikščionis.

4

1. Apie Jėzų Kristų. Biblijoje (Naujajame Testamente).
2. Pozityvus krikščionių pavyzdys; krikščionybės universalumas; išplitimas.
3. Imperatorius Teodosijus. IV a. dešimtajame dešimtmetyje.
4. Pamokymai ir patarimai jo įsteigtoms krikščionių bendruomenėms. Misionierius.
5. Skleisti Jėzaus Kristaus mokymą. Paulius, Petras...

5

1. Apaštalai. Dvylika.
2. Jėzus – Dievo sūnus; mesijas. Išrinktoji tauta – visi, priimantys Jėzaus mokymą.
3. Petras. Jėzus Kristus.
4. Popiežiaus galvos apdangalas. Popiežiui.
5. Per misijas; apgyvendinant barbarus imperijoje; per prekybą.

6

1. Krikščionybė daugelį pagoniškų švenčių pertvarkė pagal savo mokymą; liko tos pačios datos, kai kurie švenčių elementai, skyrėsi tik šventės paskirtis ir garbinimo objektas. Pvz., Kalėdos; Velykos.
2. Senasis ir Naujasis Testamentai. I amžiuje.
3. V amžiuje. Popiežiumi, Petro įpėdiniu.
4. Bendruomeniškumas; labdara; aukštos moralinės vertybės; saikingumas...
5. Tai vienuolių gyvenimo nuostatos. Reglamentuotas vienuolių judėjimas.

7

1. Mat ji išsirutuliojo iš šios religijos; pirmieji krikščionys buvo žydai ir save laikė judaizmo išpažinėjais.
2. Bekompromisinis, nuoširdus tikėjimas Jėzaus mokymu. Pasiaukojimu dėl artimo; kankinystės išgyvenimu; nuolankumu.
3. Šventasis Augustinas. Bažnyčios tėvo.
4. Kai Romos bendruomenės vyskupas įtvirtino savo viršenybę prieš kitų bendruomenių vyskupus. Aukščiausiasis Bažnyčios hierarchas; Vyriausiasis ganytojas; Bažnyčios ginčuose – galutinis autoritetas; tiesia tiltus tarp Dievo ir žmonių.
5. Istorikams – pateikta daug kitais šaltiniais patvirtinančių faktų ir daug nežinomų pagal kitus; teologams – apmąstymų šaltinis; religijotyrininkams – tai religijos istorija, pagrindinės tiesos; filosofams – tai diskusijų ir idėjų šaltinis.

1

1. Rytų Romos imperija. Konstantinopolis.
2. Mečetės. Augalinių motyvų ornamentai.
3. Iš Mekos į Mediną. Islamo.
4. Geografinė padėtis – Bosforo sąsiauris jungė Europą ir Aziją; politinis stabilumas, amatų išsiplėtojimas.
5. Kalifatas. Arabų.

2

1. Dėl savo geografinės padėties. Jame kryžiavosi keliai iš Europos į Aziją, iš Viduržemio jūros į Juodąją. Bizantijos sostinė.
2. Kirilas ir Metodijus. Kirilica.
3. Koranas. Islamo.
4. Mahometas. Alacho.
5. VI amžiuje. Dvylikos lentelių įstatymais.

3

1. Dėl savo geografinės padėties – jos sienas gynė kalnai, jūros; dėl ekonominės bei socialinės sanklodos – buvo išplėtoti amatai ir prekyba, pajėgus pirklių ir amatininkų bei valstiečių sluoksnis, garantavęs valstybei stabilias pajamas.
2. Abu vienuoliai vykdė misiją slavų kraštuose, sukūrė kirilicą. Laikėsi Rytų krikščionybės apeigų.
3. Mahometas. Jis – pasaulinės religijos pradininkas. Nauja religija darė įtaką naujos civilizacijos formavimuisi, politiniams procesams Artimųjų Rytų regione.
4. Abi religijos išpažįsta tą patį Dievą, Senąjį Testamentą laiko Šventuoju Raštu. Jeruzalė – abiejų šventasis miestas.
5. Konstantinopolyje. Bizantiniu.

4

1. IV amžiuje (395 m.). Krikščionybė.
2. Mahometas. Musulmonai.
3. Islamo. Švęsti ramadaną; atlikti chadžą.
4. Prekyba, ypač su Europos kraštais, apmirė. Stambulu.
5. XV amžiuje. Ispanijai.

5

1. Kilmingieji; dvasininkai; pirkliai ir amatininkai; valstiečiai. Vergų.
2. Atkurti Romos imperiją. Kuriam laikui – taip, išskyrus kai kurias teritorijas.
3. Islamo. Artimųjų Rytų.
4. Rytų apeigų tikintieji šventosiomis laikė ikonas, Viešpatį garbino atsistoję, ne klūpėdami, skyrėsi mišių reglamentas.
5. Islamas save kildina iš judaizmo – išpažįsta tą patį Dievą, esą, Mahometas – paskutinis Dievo siųstas pranašas išgelbėti žmonijos.

6

1. Graikų. Jų kultūrinis, ekonominis pranašumas prieš kitas imperijos tautas. Gausa; istorinė tradicija.
2. Artimuosiuose Rytuose. VII amžiuje.
3. Rytų krikščionių Bažnyčios galva – vyriausiasis vyskupas. Žemesnis už popiežių, privalėjo jam paklusti.
4. Justinianas I. Bizantijos imperatorius.
5. Turkų-osmanų. Prievarta.

B Bizantija. Musulmonų kraštai viduramžiais

1

1. Tvirta imperatoriaus valdžia; organizuota sienų apsauga; ekonominis klestėjimas, sąlygojamas amatų, prekybos, žemės ūkio plėtotės.
2. Artimuosiuose Rytuose. Arabų.
3. Skirtingai interpretuojama Biblija; dėl kultūrinių skirtybių susiformavusios skirtingos apeigos, popiežiaus siekis įtvirtinti neginčijamą viršenybę Bažnyčioje. Rytų schizma.
4. Musulmonų pasninko mėnuo. Afganistanas, Iranas.
5. Helenistinio, rytietiško (Indija, Persija), arabiško.

2

1. Artimuosiuose Rytuose. Islamo.
2. Persai; bulgarai; arabai; turkai-osmanai.
3. Plėsti islamą, net jėga jį primesti kitiems kraštams. Jo įpėdiniai užkariavo dalį Šiaurės Afrikos, Pirėnų pusiasalio dalį.
4. Šventojo ar šventųjų portretas, tapytas ant medinės lentos. Stačiatikių.
5. Visos – stačiatikių valstybės. Bizantija.

3

1. Į Artimuosius Rytus. Į Meką.
2. Musulmonų šventasis karas su kitatikiais. Hamas, čečėnų kovotojų grupuotės, mudžahedai Afganistane.
3. Bizantija, Bulgarija, Kijevo Rusia (iki XIII a.), Maskvos kunigaikštystė.
4. Tradicijos. Prekybos aktyvumas. Politinis stabilumas.
5. Šv. Vladimiro soboras Kijeve; Šv. Sofijos soboras Konstantinopolyje; Šv. Trejybės cerkvė Vilniuje, įvairios ikonos.

4

1. Pirėnuose. Rekonkista.
2. Iš Mekos į Mediną. Hidžra.
3. Teigiamas: kalifai įsakydavo versti antikos veikalus į arabų kalbą, juos kolekcionavo. Aristotelio, Platono veikalai.
4. Konstantinopolis. Stambulu.
5. Turkų-osmanų sultonas XV a. viduryje (1453 m.).

5

1. Bažnyčios skilimas. 1054 m. (XI a. viduryje.)
2. Kryžminio išplanavimo architektūra; kupolais puošti statiniai; mozaikų gausa; ikonų tapyba; arabeskų naudojimas.
3. Privaloma musulmonams bent kartą gyvenime kelionė į Meką. Islamo.
4. Islamas. 1453 m.
5. Per Didįjį tautų kraustymąsi ten šalia vietinių apsigyveno nemažai skirtingų slavų genčių, bulgarai. Šiame regione konkuravo Romos bei Konstantinopolio siųsti misionieriai, dėl to dalis gyventojų buvo pakrikštyti Rytų apeigomis, dalis – katalikų. Nuo XIV a. čia įsitvirtinę turkai šiame regione ėmė prievarta diegti islamą. Kai kurie vietiniai gyventojai jį priėmė.

6

1. Egiptas – grūdų auginimu; Mažoji Azija – kalnakasyba; Graikija – amatais.
2. Graikų. Graikų paplitimas, helenistinė kultūra, istorinės tradicijos, graikų įtaka, ekonominė, politinė galia.
3. Medina. Mahometas.
4. Jie laiko ją savo religijos Šventuoju Raštu. Nelaiko Korano savo religijos Šventuoju Raštu.
5. Išplito bizantinis meno stilius – imta statyti cerkves, tapyti ikonas, paplito kirilica, perimti krikščioniškieji papročiai.

7

1. Konstantinopolis. Bosforo sąsiauryje.
2. Išstumdamas helenizmą, paplito arabiškas meno stilius. Įsigalėjo musulmonų papročiai, etinė, politinė, moralinė islamo sistema.
3. Pirėnų gyventojų krikščionių kova su užkariautojais musulmonais. VII amžiuje.
4. Skiriasi krikšto apeigos – stačiatikiai krikštija kūdikį panardindami, katalikai – apšlakstydami, užpildami vandenį ant kaktos; mišių reglamentas – stačiatikiai per mišias stovi, katalikai sėdi, stovi, klaupiasi; stačiatikių žemesniesiems dvasininkams neprivalomas celibatas, katalikų – privalomas...
5. Popiežius nekrikštų barbarų apsuptyje buvo silpnas, jam reikėjo Bizantijos imperatoriaus paramos ir pagalbos; kurį laiką nebuvo galutinai susistemintas Bažnyčios reglamentas, nebuvo sukurta dogmų sistema; pavykdavo pasiekti bendrus susitarimus kovai su eretikais – vidaus priešais, kurių vienas popiežius nebūtų įveikęs.

1

1. Viduramžiais. Ankstyvaisiais viduramžiais.
2. Gyventa izoliuotai – dėl natūrinio ūkio nevyko prekyba; nebendrauta tarp regionų; žmonės buvo prietaringi, konservatyvūs.
3. Luomai. Kilmingųjų; dvasininkų.
4. Chlodvigas. V amžiuje.
5. Achenas. Karolis Didysis.

2

1. Į ankstyvuosius; brandžiuosius; vėlyvuosius.
2. Romanika. IX amžiuje.
3. Benediktas Nursietis. Vienuoliško.
4. Kilmingieji. Riteriai.
5. Feodas – paveldima žemės valda už karinę tarnybą; beneficija – žemė, duota už tarnybą be paveldėjimo teisės. Beneficija.

3

1. Nuo V a. iki 1500 m.
2. Skriptoriumas. Religinius raštus, kronikas, perrašinėdavo knygas (manuskriptus).
3. Karolis Didysis. Frankų imperijos.
4. Normandija. Vikingai.
5. Alodas – paveldima iš bendruomenės nuosavybės teise gauta žemė; beneficija – žemė, duota už tarnybą be paveldėjimo teisės. Alodas.

4

1. Nuo V a. iki 1000 m.
2. Vienuolių ordinas. Benediktinų.
3. Kliuni. Vilhelmas iš Akvitanijos.
4. Skandinavijos arba Jutlandijos pusiasalis. Vikingai.
5. Alodas – paveldima, iš bendruomenės nuosavybės teise gauta žemė; feodas – paveldima žemė, duota už tarnybą. Alodas.

5

1. Nuo V a. iki 1500 m.
2. Vienuolis. Apie VIII–XI a.
3. Vladimiras Sviatoslavičius. Kijevo Rusios.
4. Vengrai. IX amžiuje.
5. Skirtinis sklypas – sklypas, paskirtas baudžiauninkui pragyventi už lažą, duoklę ir kitas prievoles senjorui; Alodas – paveldima iš bendruomenės nuosavybės teise gauta žemė. Baudžiauninkas.

6

1. Senovės istorijos. Naujieji amžiai.
2. Variagų kelias. Vikingai.
3. Bažnyčios schizma (skilimas). Ėmė funkcionuoti dvi viena nuo kitos nepriklausomos krikščionių Bažnyčios.
4. Abu – vienuoliai, novatoriai; Benediktas sukūrė pirmąją regulą, Vilhelmas iš Akvitanijos pradėjo Kliuni sąjūdį. Dvasininkų.
5. Skirtinis sklypas – sklypas, paskirtas baudžiauninkui pragyventi už lažą, duoklę ir kitas prievoles senjorui; beneficija – už tarnybą (karinę ar kitokią, bet ne prievoles) suteikta žemės valda. Baudžiauninkas.

7

1. Pabaltijys. Buvo atokiai nuo civilizacijos centro.
2. IX a. pirmame dešimtmetyje. Romoje. (800 m.)
3. Baudžiauninkais (vilanais; servais). Hugas jiems – senjoras.
4. XI amžiuje. Normandijos hercogas Vilhelmas Užkariautojas.
5. Kova su Bažnyčios ydomis; misijomis; teologijos studijomis. Taip.

B Ankstyvieji viduramžiai

1

1. Vakarų Europoje. V amžiuje.
2. Simonija; nikolaitizmas (celibato nesilaikymas); asketiško gyvenimo normų nepaisymas.
3. Otonas Pirmasis. Šventoji Romos imperija.
4. Vikingų gyvenamosios teritorijos. Jutlandija, Skandinavijos pusiasalis.
5. Rolando giesmė. Frankų.

2

1. Čia gimė viduramžių civilizacija. Romos imperijai.
2. Nevyksta prekyba. Pagaminami produktai suvartojami ūkyje. Ūkio pagrindas – žemės ūkis.
3. Čia Vilhelmas iš Akvitanijos įkūrė vienuolyną, nuo kurio prasidėjo Kliuni sąjūdis. IX amžiuje.
4. Jų gimtinės reljefas, klimatas, gamtinės sąlygos, kurios smarkiai pablogėjo dėl VIII a. pabaigoje–X a. prasidėjusio atšalimo. Pasibaigus atšalimui ir vikingams įgavus daugiau žinių bei patirties, jie sugebėjo ir savo gimtinės gamtinėmis sąlygomis išsiauginti maisto. Be to, po trijų šimtmečių puldinėjimų išseko jų jėgos.
5. Konservatyvūs, prietaringi, religingi; uždari.

3

1. Europa; Šiaurės Amerika.
2. Pasauliečių įtaka Bažnyčiai; dvasininkijos ydos – paplitęs Bažnyčios dogmų nesilaikymas. IX amžiuje.
3. Iš Dievo. Chlodvigas.
4. Vilhelmas Užkariautojas. Normandijos hercogas tapo Anglijos karaliumi.
5. Senjoras ir vasalas.

4

1. Skandinavija; Jutlandija.
2. Religiniai tekstai: šventųjų gyvenimo aprašymai, pamokslai, Bažnyčios tėvų darbai, Šventasis Raštas; kronikos.
3. Popiežius. VIII amžiuje.
4. Dėl to, kad Kijevo Rusia krikštą perėmė iš Bizantijos. X amžiuje.
5. Senjoras ir vasalas.

5

1. Tai vikingų gimtinė. Islandija.
2. Karolingai (Karolis Martelis). Popiežiaus sritis (Popiežiaus valstybė).
3. Apie Karolį Didįjį. Karolingų renesanso laikais (ankstyvaisiais viduramžiais).
4. Kijevo Rusios. Kijeve.
5. Vasalas. Už feodą.

6

1. Šventosios Romos imperijos imperatorius Otonas Didysis. Popiežius.
2. Kilmingųjų. Riteriai.
3. Žemės ūkis. Natūralinis ūkis.
4. Romanikos paplitimas; Akademijos Achene įkūrimas; skriptoriumų kūrimas; bažnytinių (vienuolynų) mokyklų kūrimas.
5. Karolio Didžiojo anūkai (Liudviko Pamaldžiojo sūnūs: Karolis Plikagalvis; Liudvikas Vokietis; Lotaras) 843 m.

7

1. Pagal Salijų teisyną. VI amžiuje.
2. Riteriu ir vasalu. Jam bus suteiktas feodas kartu su vilanais – priklausomais valstiečiais.
3. Gynė popiežių ir Bažnyčią nuo eretikų, priešininkų, konkurentų; skleidė krikščionybę pagonių žemėse; dovanojo Bažnyčiai daug žemių, turtų; Karolis buvo galingesnis už popiežių – tiesiog jam įsakė.
4. Bažnytinė dešimtinė. Aukos; pajamos iš žemės valdų; dovanos, testamentu užrašyti turtai.
5. Dvasininkų. Regulos (vienuoliškos; krikščioniškos).

1

1. Istorinis laikotarpis: civilizacija. Ankstyvieji; brandieji; vėlyvieji.
2. Frankų karalystę paskelbė imperija. Užkariavo ir apkrikštijo nemažai Europos genčių. Skleidė krikščionybę, dosniai aukojo Bažnyčiai, kovojo su eretikais. Karolingų renesanso iniciatorius. Vykdė teisines, administracines reformas.
3. Vengrai. X amžiuje.
4. Feodalas. Imuniteto.
5. Išseko vikingų jėgos. Europiečiai išmoko nuo jų apsigint. Atšilo klimatas ir vikingų gimtinė išmaitino juos. Vikingai išplėtojo gyvulininkystę, kuri leido prasimaitinti Skandinavijoje.

2

1. Konservatyvi; prietaringa; agrarinė; luominė; religinga; nepakanti „kitokiems" – kito tikėjimo, ligotiems, turintiems fizinių apsigimimų.
2. Sukūrė Bažnyčios choralą, mišių reglamentą; suformulavo bažnytinės dešimtinės principą; reformavo kalendorių; stabdė antisemitizmo plitimą; įteisino Benedikto regulą.
3. Investitūros. Kilmingųjų.
4. Neturėjo už ką pirkti, mat pajėgė gaminti tik tiek, kad užteko tik savo poreikiams patenkinti ir rinkliavoms. Natūralinis ūkis.
5. Siuzerenas – tai žmogaus politines teises apibūdinantis terminas, visi kiti – žemės valdas apibūdinantys terminai.

3

1. Agrarinė. Natūralinis ūkis. Feodalinė.
2. Imperijų Europoje įkūrimo metai. Karolis Didysis. Otonas Pirmasis.
3. Grigalius Didysis. VI amžiuje.
4. Senjoras ir vasalas. Imuniteto.
5. Kijevo Rusia. X amžiuje.

4

1. Parodė laivyno galimybes ir naudą; atrado daug naujų prekybos kelių; tarp regionų platino žinias, prekes, patirtį.
2. Laisvasis žemdirbys nekilmingas; privalo atlikti pareigas valdovui – mokėti mokesčius, atlikti karo tarnybą. Feodalas kilmingas; nemoka mokesčių; karo tarnybą atlieka savo senjorui.
3. Verdeno. IX amžiuje (843 m.).
4. Senjoras ir vasalas.
5. Achenas. Frankų.

5

1. Veikė mokyklos, skriptoriumai; buvo įkurtos bibliotekos, buvo studijuojami įvairūs raštai, rašomi jų komentarai, kuriamos kronikos.
2. Salijų teisynas. VI amžiuje.
3. Vienuolis. Lotynų. Ant pergamento.
4. Baltus. Gniezno.
5. Kilmingųjų. Ginti ją (karinė tarnyba).

6

1. Normanai (vikingai). Skandinavija; Jutlandija.
2. Riteriu. Kilmingųjų.
3. Frankų valdovai. Abu krikščionybės gynėjai ir skleidėjai; užkariautojai. Vienas – karalius, kitas – imperatorius. Priklausė skirtingoms giminėms: Chlodvigas – Merovingas, Karolis – Karolingas.
4. Natūralinio ūkio (feodalizmo). Baudžiauninkai (servai, vilanai).
5. Pirėnų pusiasalyje prieš musulmonus.

1

1. Nuo 1000 iki 1300 m.
2. Alchemija ir astrologija. Šie viduramžių „mokslai" nebuvo dėstomi universitetuose kaip kiti išvardytieji.
3. Pilypas IV Gražusis. Prancūzijai.
4. Avinjone. Vakarų schizma.
5. Išmirė apie trečdalis europiečių, tarp kurių dauguma – baudžiauninkai. Tai vertė baudžiavą keisti samdomuoju darbu. Sukėlė nemažai „prasčiokų maištų" įvairiuose Europos regionuose. Paskatino didžiulę antisemitizmo bangą. Sukėlė psichologinį šoką europiečių sąmonėje – kūrėsi religiniai judėjimai, plito humanizmas, ėmė formuotis Renesansas.

2

1. 1000–1300 m.
2. Rektorius. Tai universiteto vadovas, o kitos sąvokos žymi amatininkų gyvenimo organizavimąsi.
3. Jonas Bežemis. Anglijai.
4. Nes tai vienintelė žemės valda Europos kontinentinėje dalyje, likusi Anglijai po Šimtamečio karo. Vakarų Europoje.
5. Išvaduoti Viešpaties karstą iš kitatikių; pelnyti nuodėmių atleidimą; praturtėti; įgyti valdų Artimuosiuose Rytuose.

3

1. Nuo 1300 iki 1500 m.
2. Vilnius. Priešingai nei kiti išvardyti miestai, jis nepriklausė Hanzai.
3. Trečiajam luomui. Biurgeriais; buržua.
4. Kad Maskva taps stačiatikių centru ir gynėja. Roma suvokiama kaip religinė sostinė, krikščionybės centras. Žlugus Konstantinopoliui, stačiatikiai neteko religinio centro. Maskva.
5. Tomas Akvinietis. Viduramžių mokymo būdas, kuris remiasi disputu.

4

1. 1300–1500 m.
2. Roma. Visuose išvardytuose miestuose brandžiaisiais viduramžiais buvo įkurti universitetai, Romoje – ne.
3. Prancūzijai. Centralizacija.
4. Maro. XIV a. viduryje.
5. Smailūs bokštai; rozetė; vitražas; žvaigždiniai skliautai; raudonos įvairių profilių plytos; daugiau dėmesio skirta išorės nei vidaus dekorui.

5

1. Ankstyvieji viduramžiai. Vėlyvieji viduramžiai.
2. Kryžiaus žygiai: paskelbti Klermone, riteriai vyko į Jeruzalę, Konstantinopolį. Popiežius Urbonas II.
3. Antipopiežiais. Popiežiumi.
4. Johano Gutenbergo knygų spausdinimas.
5. Vertikali projekcija, vitražai; rozetė; žvaigždiniai skliautai.

6

1. Brandieji viduramžiai. Renesansas.
2. Luominė monarchija. Didžiąja laisvių chartija.
3. Išpuoliai prieš žydus. Šventojoje Romos imperijoje.
4. Žana d'Ark. Už raganavimą.
5. Hanzos. Rygos.

7

1. Jie užbaigia viduramžių istorijos laikotarpį. Apie 1500 m.
2. Inkvizicija. Dominikonų.
3. Šventojoje Romos imperijoje. Venecija, Florencija, Genuja...
4. Markas Polas, XIII amžiuje. „Stebuklų knygoje".
5. Žydams apsigyventi. Lenkija; Šventoji Romos imperija.

1

1. Vakarų Europa; Pirėnai; Šiaurės Europa.
2. Alchemijos. Paprastiems metalams paversti auksu.
3. Kryžiaus žygiai. XII–XIII a.
4. Janas Husas. Husitų.
5. Trečdalį. Maras.

2

1. Iš Artimųjų Rytų. Tolimuosiuose Rytuose.
2. Lordų rūmai. Bendruomenių rūmai.
3. Prancūzijos karaliui. Mugės.
4. Kryžiaus žygių laikais. Templieriai skolino pinigus žygiams, atliko bankų funkcijas; joanitai teikė medicinos pagalbą; Vokiečių ordino riteriai buvo puikūs kariai.
5. Trečiojo luomo. Rotušėje.

3

1. Artimieji Rytai; Šiaurės Afrika; Pabaltijys; Bohemija.
2. Parlamentas. Svarstyti įstatymus, patarti karaliui, spręsti mokesčių klausimus.
3. Išbandymas ugnimi, karšta geležimi, vandeniu.
4. Prasčiokų maištais (jie vadovavo varguomenės sukilimams įvairiuose kraštuose). XIV amžiuje.
5. Šilkas; prieskoniai; Damasko plieno kardai; arabų žirgai; rytietiški kilimai; kiti Rytų amatininkų dirbiniai.

4

1. Artimieji Rytai; Šiaurės Afrika.
2. Luominė monarchija. Luomų atstovų susirinkimas.
3. Dantė. XIII–XIV a.
4. Kritikavo dvasininkus apėmusias ydas; popiežiaus instituciją; iškėlė Bibliją aukščiau visų bažnytinių institucijų ir dogmų.
5. Įgyti kvalifikaciją, kurią įrodytų gamindamas šedevrą. Iškelti puotą cechui. Įsigyti dirbtuvę.

5

1. Vidurio Azijoje. Mongolų chanatas.
2. Šimtametis karas. Anglija su Prancūzija.
3. Inocentas III. XIII amžiuje.
4. Suteikiama miestui savivalda; leidžiama rengti turgus; turėti savo matų ir svorių sistemą; kurti cechus ir gildijas.
5. Gotikoje, priešingai nei romanikoje, dideli vitražiniai langai; smailūs bokštai; žvaigždiniai, o ne arkiniai skliautai.

6

1. Baltijos; Šiaurės jūros šalių; Rytų Europos.
2. Astrologai. Horoskopų sudarinėjimas; dangaus kūnų stebėjimas ir aprašymas.
3. Žanai d'Ark. Už Orleano išgelbėjimą nuo anglų, už pergales Šimtamečiame kare.
4. Buvo panaikintas feodalų imunitetas: visoje šalyje veikė vienodi įstatymai, viena valiuta su karaliaus atvaizdu; centralizuotas įstatymų leidimas, teisinė sistema. Baigėsi tarpusavio karai.
5. Venecija inicijavo šį žygį, teikė kryžiuočiams laivus, tuo siekdama sužlugdyti Konstantinopolį – didžiausią savo konkurentą prekyboje. Kryžiuočiams nusiaubus Konstantinopolį, veneciječiai perėmė prekybos su Rytais kontrolę. 1202–1204 m.

7

1. Su Artimaisiais Rytais; Pietų Europa; Šampane.
2. Pranciškus Asyžietis – pranciškonų ordino įkūrėjas.
3. Husitai. Šventojoje Romos imperijoje.
4. Tai miesto savivaldybės pastatas. Jame vyko miesto tarybos posėdžiai, buvo saugomos miesto regalijos, matų pavyzdžiai...
5. Lotynų. Oksfordo, Sorbonos, Bolonijos, Salerno, Prahos...

1

1. Atšilo klimatas, dėl to sumažėjo ligų; liovėsi vikingų puldinėjimai, pagausėjo maisto. Suklestėjo prekyba, amatai – pakilo gyvenimo lygis. Dėl to padidėjo gimstamumas, mažėjo mirtingumas.
2. 1054 m. vykusi schizma vadinama Rytų, žyminti Bažnyčios skilimą į Rytų ir Vakarų. XIV a. pabaigoje–XV a. pradžioje vykusi schizma apėmė tik Vakarų Bažnyčią, dėl to vadinama Vakarų. Vadinama schizma, nes Katalikų Bažnyčia prarado vienybę, tuo pačiu metu turėdama du, vėliau net tris popiežius. Užbaigta Konstancos sinode, nušalinus tris ankstesnius popiežius ir vieningai išrinkus ketvirtą, jau tikrą.
3. Iš Indijos į Artimuosius Rytus.
4. Rusija. Carai.
5. Dėl žemės stygiaus ir brangumo mieste – tai sąlygojo gynybinės sienos, juosusios miestus. Gotikos.

2

1. Atšilo klimatas; buvo pradėtas taikyti trilaukis, išrastas plūgas; imta naudoti vėjo energija; padidėjo dirbamosios žemės plotai iškirtus miškus; plačiau imta naudoti organines trąšas.
2. Volgos žemupyje. Mongolų-totorių.
3. Teologas Robertas Sorbona. Sorbonos universitetas.
4. XV amžiuje. Luominė monarchija.
5. XIII a. pradžioje per IV Kryžiaus žygį. Vietoj buvusios Bizantijos imperijos.

3

1. Brandžiaisiais viduramžiais suvešėjęs religingumas, pamaldumas, netgi religinis fanatizmas. Be to, viduramžiais netekėjusios moterys dažniausiai pasirinkdavo vienuolišką gyvenimą, o santuokų mažėjo dėl vyrų stokos – jų mažėjo dėl Kryžiaus žygių, gausėjant vyriškų ordinų.
2. Trečiasis. Gyvendami mieste, šio luomo atstovai lengviau užsikrėsdavo maru. Be to, šį luomą sudarė ir gausus nepasiturinčių gyventojų sluoksnis, o tokį labiau pažeidžia epidemijos. Taip pat šiam sluoksniui priklausė pirkliai, kurie dažnai platindavo epidemiją.
3. Brandieji viduramžiai – tai su klimato atšilimu susijusi žemės ūkio, prekybos, amatų pažanga, gyvenimo lygio kilimas, gyventojų gausėjimas, riterių ir Puikiųjų damų epocha, dažnai apibūdinama kaip viduramžių Renesansas. Vėlyvieji viduramžiai – tai su klimato atšalimu susijęs žemės ūkio nuosmukis, badas, maras, amatų ir prekybos nuosmukis; tada trečdaliu sumažėjo gyventojų, ištiko kultūrinė stagnacija, dėl centralizacijos ir karybos naujovių smuko riterių reikšmė.
4. Popiežius. XII a. Vormso konkordatu.
5. „Prasčiokų maištai" – daugelį Europos regionų apėmę varguomenės ginkluoti judėjimai XIV a. antroje pusėje (apie 8–9 dešimtmetį).

4

1. Trilaukis, plūgas, vėjo malūnai, regioninė specializacija.
2. Per Kryžiaus žygius Artimuosiuose Rytuose buvo rasti iki tol Vakarų europiečiams nežinomi Aristotelio raštai. Jie buvo pargabenti į Europą ir išversti į lotynų kalbą. Greit paplito visuose universitetuose. Aristotelis – klasikinės epochos (IV a. pr. Kr.) Atėnų filosofas.
3. Popiežius. Dominykas įsteigė dominikonų ordiną; vadovavo inkvizicijai. Rašė teologinus veikalus.
4. Markas Polas. Iš Venecijos.
5. Knygų spausdinimo mašiną. XV amžiuje.

5

1. Pradėjus žemės ūkyje gaminti perteklių, ėmė plėtotis prekyba, amatai atsiskyrė nuo žemės ūkio. Miestai – prekybos ir amatų centrai, kur koncentravosi naujieji verslininkai. Be to, per Kryžiaus žygius ėmė nykti baudžiava – laisvieji valstiečiai kėlėsi į miestus.
2. Eretikų persekiojimu; Bažnyčios dogmų, reglamentų laikymosi priežiūra. Dominikonų.
3. Popiežius Grigalius VII. Bažnyčiai.
4. Buvo panaikintas feodalų imunitetas: visoje šalyje veikė vienodi įstatymai, viena valiuta su karaliaus atvaizdu; centralizuotas įstatymų leidimas, teisinė sistema. Baigėsi tarpusavio karai.
5. Abu – popiežiai, kliuniečiai, stiprino Bažnyčios galią ir autoritetą. Grigalius VII – investitūros karu, Urbonas II – Kryžiaus žygiais.

6

1. Klimato atšalimas; badas; maro pandemija; Šimtametis karas.
2. Centralizacija užtikrino vieningą šalyje įstatymų, pinigų, svorių, matų sistemą, kas lengvino prekybą; panaikino vidaus muitus, prekybos apribojimus; apgynė nuo miestų senjorų savivalės, stabdė feodalų išpuolius, plėšimus.
3. Venecija. Siekė sužlugdyti pagrindinį prekybos konkurentą Konstantinopolį.
4. Papildė iždą; silpnino feodalų karinį pajėgumą, tai mažino jų keliamą grėsmę karaliui. Feodalai.
5. Luominė monarchija, reichstagas svarstė ir priiminėjo įstatymus, sprendė dalį vidaus ir užsienio politikos klausimų; imperatorius įkūnijo aukščiausią valdžią.

7

1. Gotika; universitetai; Puikiosios damos kultas, riterystė, kurtuazinė literatūra; scholastika.
2. Iš domeno pajamų, surenkamų mokesčių, templierių ordino nusavinto turto, konfiskuotų feodalų valdų turto, paskolų.
3. Mat turkams užpuolus Konstantinopolį Maskva atrodė saugiausias stačiatikių miestas – toli nuo turkų. Lėmė Maskvos iškilimą tarp kitų stačiatikių kraštų.
4. Imperatorius maldavo popiežių atleisti dėl sukelto investitūros karo XI amžiuje.
5. Gynybos tikslais, saugumo sumetimais – vyko dažni plėšimai, feodalų tarpusavio karai. Trečiajam.

1

1. Išaugęs pamaldumas, religingumas, demografinis sprogimas Europoje, troškimas pasipelnyti.
2. Vaško, medaus, brangiakailių, kanapių, linų pluošto, grūdų.
3. Tėvai ar globėjai vaiką mokytis atiduodavo meistrui. Vaikas gyvendavo pas meistrą ir mokydavosi amato. Mokinys.
4. Riterių. Brandžiųjų viduramžių.
5. Popiežius Urbonas II. Šioje kalboje jis pakvietė visus į Kryžiaus žygius.

2

1. Siekis išvaduoti Viešpaties karstą; gauti nuodėmių atleidimą; pasipelnyti, įgyti valdų.
2. XV amžiuje. Jėga, diplomatiniais susitarimais.
3. Popiežius, imperatorius, vėliau ir kunigaikščiai. Garbė, siekis pritraukti į savo valdas mokytų žmonių, gyventojų poreikiai.
4. Žydai. Jiems buvo draudžiama verstis žemės ūkiu, daug kur – amatais ir prekyba (ar bent buvo draudžiama krikščioniui įsigyti žydų pagamintų produktų).
5. Hanzos ir Rusijos. Hanza kontroliavo prekybą Šiaurės, Rytų Europoje, Pabaltijyje. Rusai – dėl geografinės padėties.

3

1. Prekybai reikia politinio stabilumo; karalius drausmino plėšikaujančius feodalus; panaikinus imunitetą, išnykdavo vidaus muitai, įvairūs feodalų savarankiškai taikomi mokesčiai; įsigalėjo vieninga valiuta, matų sistema, įstatymai.
2. Reglamentuose buvo nurodomi cechų steigimo nuostatai; mokinių bei pameistrių leistinas skaičius dirbtuvei; gaminamos produkcijos kokybė ir kiekybė, kaina.
3. Riterio. Riterio garbės kodeksu, riterių ordinų nuostatais.
4. Gauti nuodėmių atleidimą, aplankyti ar išvaduoti Viešpaties karstą; pasipelnyti.
5. Šv. Onos, Šv. Mikalojaus bažnyčios Vilniuje; Trakų pilis, Gedimino bokštas Vilniuje.

4

1. Rusią, vietoj Maskvos kunigaikštystės.
2. Feodalinis susiskaldymas. Regioninė izoliacija. Įvairių regionų kultūriniai ypatumai, konservatyvumas.
3. Kryžiaus žygių. Aristotelio veikalai; herbai; kai kurie higienos įpročiai; arabų mokslininkų veikalai; Švč. Mergelės Marijos garbinimo tradicija.
4. Lotynų. Perrašinėjo skriptoriai.
5. Aktyvus dalyvavimas Kryžiaus žygiuose; spartus dvasininkų luomo augimas; įvairių ordinų, judėjimų kūrimas; piligrimystė; inkvizicijos įsteigimas; bažnyčių, katedrų bei vienuolynų statybos.

5

1. Paspartino centralizacijos procesą, išviliodami daug nepaklusnių riterių iš Vakarų Europos į kitus regionus. Ričardas Liūtaširdis, Frydrichas Barbarosa, Liudvikas IX.
2. Kilo Vakarų schizma – tuo pačiu metu buvo net trys popiežiai; gausėjo eretikų judėjimų.
3. Tai „dvarų kultūra" – riterių gyvenimo būdą iliustruojantys bei formuojantys romanai; turnyrai; damos garbinimas. Kilmingųjų.
4. Šventoji Romos imperija. Imperatorius – aukščiausia pasaulietinė valdžia, ką bent formaliai pripažino karaliai.
5. Avininkyste. Hanzos pirkliai.

6

1. „Numirė" žlugus Vakarų Romos imperijai – ją apgyvendinusios gentys naudojosi paprotine teise, vėliau sukūrė savitą rašytinę teisę. „Atgimė" per Kryžiaus žygius išvertus Justiniano kodeksą, sukurtą remiantis Dvylikos lentelių įstatymais. Pradėta dėstyti universitetuose ir naudoti sudarant naujus Europos teisės kodeksus.
2. Patrankų naudojimas sumažino pilių reikšmę; lankininkai galėjo pramušti šarvus; sunkiai ginkluoti riteriai, kuriuos išlaikyti buvo brangu, išstumti pigiai apginkluojamų ir pigiai samdomų lankininkų.
3. Prarado visas savo valdas kontinente, išskyrus Kalė uostą. 1453 m.
4. Marą. Samdomoji darbo jėga.
5. Pipirai, imbieras, cinamonas. Iš Artimųjų Rytų (į čia – iš Pietryčių Azijos).

7

1. Teigiamai. Miestas mokėjo mokesčius, supirkdavo žemės ūkio produkciją, pritraukdavo pirklių, kurie mokėjo muitus.
2. Popiežius. Tai karinis ordinas, ginklu pasiryžęs ginti ir platinti katalikybę.
3. Klimato atšalimas – smuko žemės ūkis, amatai, prekyba. Maro pandemija. Šimtametis karas.
4. Grigalius VII. Už nepaklusnumą investitūros ginče, peraugusiame į popiežiaus karą su imperatoriumi.
5. Plūgas leido kultivuoti didesnius žemės ūkio plotus, vertė kirsti miškus, krūmynus – formuoti taisyklingos formos laukus; padidėjus dirbamosios žemės plotams ir pagerėjus jos išpurenimo kokybei, atsirado daugiau žemės ūkio produkcijos, kas paskatino amatų atsiskyrimą nuo žemės ūkio ir prekybos suklestėjimą. XIII amžiuje.

A Baltų gentys ikivalstybiniu laikotarpiu

1

1. Romėnų istorikas Tacitas I amžiuje (98 m.).
2. Jose padaugėjo krikščionių misijų. Vakarinius.
3. IX–XIII a. Žemė – teritorinis vienetas gynybai.
4. Bajoras – taip imta vadinti baltų kilminguosius, vyresniuosius žmones vėlyvajame geležies amžiuje; vaidilutės – pagonių šventyklų patarnautojos, Šventosios ugnies prižiūrėtojos.
5. Stabmeldžiai (pagonys). Rasta apeiginių lazdų su gyvūnų atvaizdais, alkaviečių, aukotų produktų liekanų.

2

1. Kvedlinburgo miesto analuose 1009 m.
2. Žemių IX amžiuje.
3. XIII a. pirmoje pusėje. Vykdyti Kryžiaus žygius.
4. Kunigaikštis – baltų kilmingasis, žemės ar žemių sąjungos vadas. Krivulė – žynio apeiginė lazda.
5. Milda – meilės deivė; Perkūnas – vyriausiasis dievas, dangaus globėjas.

3

1. Rašytiniai šaltiniai: pvz., Rimberto pasakojimas apie Apuolės gynybą; daiktiniai – pvz., rastos vikingų ginklų liekanos.
2. Buvo įkurta Gniezno vyskupystė, turėjusi tikslą rengti misijas į baltų žemes. Krikštyti baltų.
3. Ten pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas. 1009 m.
4. Alka – aukojimo vieta; teritorinė bendruomenė – tai šeimų bendruomenė, kurios narius jungia bendra teritorija, bendri tikslai, veikla, kultūra.
5. Garbino daug dievų – pvz., Perkūną, Gabiją... – tikėjo daugeliu mistinių būtybių. Pagonybė (stabmeldystė).

4

1. XI tūkstantmetyje pr. Kr. Ledynai.
2. Jis vykdė misijas Rytuose ir keliavo per Lietuvą. 1009 m. buvo užmuštas Lietuvos pasienyje. Kvedlinburgo miesto analuose.
3. Tai medus, vaškas, gintaras, grūdai, kailiai, kanapės. Iš pradžių – Romos imperija, vėliau – Hanzos pirkliai.
4. Rašytiniai šaltiniai, aprašantys baltų susidūrimus su kaimynais, mini žemes, didelius kariuomenės būrius, žemių kunigaikščius. Archeologiniai radiniai įrodo buvus pilis, kelių bendruomenių centrus.
5. Neolitas, arba naujasis akmens amžius – priešistorės laikotarpis nuo IV iki II tūkstantmečio pr. Kr. Dausos baltų religijoje – pomirtinis pasaulis.

5

1. Gamtinė izoliacija; atokiai įsikūrę nuo krikščioniškos civilizacijos centro; prekybos neišsivystymas Lietuvoje; mėginimai apkrikštyti baltus jėga.
2. Tai Romos istorikas, pirmą kartą paminėjęs baltus. „Germanija".
3. Jai reikėjo apsaugos nuo puldinėjančių baltų. Įsigijo konkurentą.
4. Gintaro kelias – baltų žemes ir Romos imperiją jungęs prekybos kelias. Romuva – baltų pagonių šventykla.
5. Mozūrijos kunigaikštis Konradas, kad Ordinas padėtų gintis nuo baltų.

6

1. Medžiokle ir gamtos gėrybių rinkimu. Iš Vakarų Europos.
2. Prekybos. Dauguvos.
3. Popiežius. Prisijungti jas kaip Ordino nuosavybę.
4. Nuo XI iki II tūkstantmečio pr. Kr.
5. Lydiminė žemdirbystė – tai žemdirbystė, kai jai reikiamas žemės plotas atimamas iš miško: jis iškertamas, mediena sudeginama, šitaip pelenais patręšiant žemę. Krivis – baltų pagonių žynys.

7

1. Jis aprašė Apuolės gynybą nuo vikingų. Vėlyvojo geležies amžiaus laikotarpio.
2. Padidino jos izoliaciją, stabdė Vakarų kultūros skverbimąsi į jos žemes, įtraukė ją į dviejų šimtų metų kovas su kryžiuočiais. Tai stabdė ekonominę raidą, spartino vienijimosi ir valstybės kūrimosi procesus.
3. Hanzos. Prekybos.
4. Žemių sąjunga. Kvedlinburgo miesto analuose.
5. Gimininė bendruomenė – bendruomenė, kurios narius jungia giminystės ryšiai. Žemė – teritorinis vienetas gynybai.

1

1. III tūkstantmetyje pr. Kr. Ieškodami dirbamųjų žemių ir ganyklų.
2. Juose pirmą kartą paminėtas Lietuvos vardas. Apie misionieriaus Brunono Bonifaco žūtį.
3. Viduriniajame geležies amžiuje. Į kilminguosius, pasiturinčius ir paprastuosius laisvuosius bendruomenininkus.
4. Popiežius, paprašytas Hanzos pirklių, kad Ordinas skleistų krikščionybę tarp pagonių.
5. Nutraukė prekybinius ryšius su Romos imperija; vakarų baltų žemėse pagausėjo piliakalnių, ėmė formuotis karinis luomas. Ne.

2

1. Nuo XI tūkstantmečio pr. Kr. iki XIII a.
2. Gniezno vyskupystės įkūrimas. Nesisekė – baltai liko ištikimi pagonybei. Būdavo, kad misionierius žudydavo.
3. 2009 m. Pagal Kvedlinburgo miesto analus.
4. Ryga. 1201 m. (XIII a. pradžioje).
5. Vėlė – žmogaus dvasia po mirties, dausų gyventoja. Paleolitas – senasis akmens amžius.

3

1. Senieji europiečiai, arba europidai. XI tūkstantmetyje pr. Kr.
2. Katalikų Bažnyčios organizuota kova su kitatikiais. Nuo XIII a.
3. Piliakalnis – įtvirtinta sodyba ant natūralios ar supiltos kalvos. Mezolitas – vidurinysis geležies amžius.
4. Viduriniajame geležies amžiuje. Žemė.
5. Pagal medžiagas, naudojamas įrankiams gaminti ir jų apdorojimo tipus; pagal žmonių organizavimąsi, socialinę bendruomenių sudėtį; kultivuojamus verslus.

4

1. Nuo I iki IV a.
2. Finougrai; slavai; germanai.
3. Popiežius; Europos riteriai; Mozūrijos kunigaikštis. Religiniai bei ekonominiai.
4. Vėlyvajame geležies amžiuje. Vikingų, vėliau kryžiuočių puldinėjimai.
5. Kailių, medaus, vaško, linų, kanapių pluošto. Dauguvos žiotyse Rygos miestą.

5

1. Virvelinę keramiką; kultivuotą žemdirbystę ir gyvulininkystę.
2. Senajame geležies amžiuje. Į Romos imperiją.
3. Kuršius, žiemgalius, latgalius. Prarado laisvę, žemes.
4. Didysis tautų kraustymasis – neramūs laikai skatino gynybą; didėjo socialinė diferenciacija tarp baltų genčių; vyko natūralūs kultūrinės raidos procesai – kalbų, papročių skirtumai.
5. Dusburgietis. „Prūsų žemių kronika".

6

1. Žalvario amžius; ankstyvasis geležies amžius; senasis geležies amžius; vidurinysis geležies amžius, vėlyvasis geležies amžius.
2. Neolito revoliucija. Gyvulininkystės pradžia; keramikos, audimo pradžia.
3. Latgaliai, kuršiai, žiemgaliai.
4. Socialinės diferenciacijos didėjimas, „gerųjų" žmonių iškilimas, ekonominė, kultūrinė raida; kaimynų puldinėjimai, vikingų, kryžiuočių grėsmė.
5. Kernavė, Krėva, Medininkai. Amatais, prekyba, žemės ūkiu.

7

1. Buvo mažai gyventojų – retai apgyvendinta teritorija; indoeuropiečiai nekonkuravo savo verslais su vietiniais; vyko kultūriniai ir ekonominiai mainai.
2. Žemaičiai, kuršiai, sėliai, latgaliai, žiemgaliai, lietuviai, jotvingiai, prūsai.
3. II tūkstantmetyje pr. Kr. Žalvaris – vario ir cinko lydinys.
4. Savo kariniais gebėjimais. Popiežius.
5. Nes būtent tada užsimezgė prekyba su Roma. Pas mus randama romėnų papuošalų, ginklų, monetų.

1

1. Tą dieną 1253 m. įvyko Mindaugo karūnacija. Tais metais buvo įsteigta Lietuvos vyskupija. 752 metai.
2. Po Durbės mūšio. Herkus Mantas.
3. Gediminas. Krikštytis.
4. Vytautas – Kęstučio sūnus. Trakai.
5. Prisijungti kuo daugiau žemių. Aukso ordos (mongolų-totorių).

2

1. Voluinės metraščiuose, XIII a. antrame dešimtmetyje.
2. Istorikai teigia, kad Mindaugo karūnacija – labai svarbus žingsnis Lietuvos istorijoje: Mindaugas gavo tarptautinį pripažinimą, buvo pripažintas lygiaverčiu Europos valstybės vadovu. Amžininkai Vakarų Europoje tai irgi vertino teigiamai, Lietuvos kunigaikščiai – neigiamai, karūnaciją ir krikštą laikė išdavyste.
3. 1236 m. Buvo sužlugdytas vokiečių ordinų mėginimas vienu ypu užimti Lietuvą, išsaugotas politinis savarankiškumas. Laimėta laiko, per kurį buvo sustiprinta Lietuvos valstybė.
4. Tėvas – Algirdas, senelis – Gediminas.
5. Dominikonų ir pranciškonų. Tikėtasi, kad vienuolynai padrąsins Vakarų Europos pirklius ir amatininkus vykti į Lietuvą; siekė rodyti Vakarams, kad Lietuva kovoja ne su krikščionybe, o su plėšikišku Ordinu.

3

1. Diplomatiniais; prievarta; remdamasis tradicija ir autoritetu. XIII a. pirmoje pusėje.
2. Mindaugas buvo nužudytas kaip išdavikas, nes krikštijosi, todėl bijojo tokio paties likimo; Mindaugo krikštas esminės naudos neatnešė – Ordinas ir toliau puldinėjo; visuomenė nepalaikė krikšto idėjos, tapatino krikštą su laisvės praradimu.
3. XIV a. aštuntame dešimtmetyje. Jogaila įsipareigojo neremti Kęstučio, jam kovojant su Ordinu.
4. Gediminas Vilnių pavertė LDK sostine, laikomas miesto įkūrėju. Prikvietęs Vakarų pirklių ir amatininkų, jis pavertė miestą LDK prekybos ir amatų centru, čia suklestėjo gotika.
5. Žemaitijoje. Kovos su Ordinu – jis ėmė organizuoti dažnus grobiamuosius žygius į Lietuvą; maro epidemija.

4

1. Ties Šiauliais. XIII a. ketvirtame dešimtmetyje.
2. Lietuvos. Paveldėjo iš savo tėvo.
3. Pasyviai – neparėmė. Netvirta jo paties valdžia neleido palikti sosto ar teikti karinę pagalbą sukilėliams; vengė komplikuoti santykius su Ordinu.
4. 1323 m., nes miesto įkūrimo metai laikomi tie, kuriais miestas pirmą kartą paminėtas rašytiniuose šaltiniuose.
5. Popiežiui; vienuoliams; Vakarų miestų pirkliams ir amatininkams.

5

1. Tai valdžia, įgyjama paveldėjimo būdu. Metraščiai, kronikos mini, kad jau Mindaugo tėvas buvęs „didis valdovas"; Mindaugas, net labai jaunas būdamas, jau dalyvavo Voluinės pasitarime, kur įvardijamas kaip žemės valdovas.
2. Neturėjo pakankamai valdžios, kad užtektų vien jo įsakymo; visuomenė buvo prieš krikštą, nes jį tapatino su laisvės praradimu; nuolatinės kovos su Ordinu; visuomenė netikėjo, kad krikštas gali duoti naudos.
3. Voruta (?); Kernavė; Trakai, Vilnius.
4. Gediminas Vilnių pavertė LDK sostine, laikomas miesto įkūrėju. Prikvietęs Vakarų pirklių ir amatininkų, jis pavertė miestą LDK prekybos ir amatų centru, čia suklestėjo gotika.
5. Lietuviai su mongolais-totoriais. XIV a. viduryje.

6

1. Investitūra. Ne.
2. 1260 m. Latvijos.
3. Jaunutis, Algirdas, Kęstutis.
4. Rašė, kad nori krikštytis, kad Lietuva dar nekrikštyta vien dėl Ordino puldinėjimų ir plėšikavimų. Prašė sustabdyti Ordiną ir atsiųsti taikių misionierių. Į Avinjoną.
5. Rusų žemės tada buvo susiskaldžiusios į mažas, tarpusavy bekovojančias kunigaikštystes; juos puolė mongolai-totoriai, pagarsėję žiaurumu, dideliais mokesčiais užkariautiesiems. Tad rusų kunigaikštystės mieliau pasiduodavo LDK globai.

7

1. Kad Ordinas netektų argumentų Kryžiaus žygiams į Lietuvą organizuoti; kad vėliau galėtų karūnuotis. Teigiamai.
2. Vadovavo Didžiajam prūsų sukilimui XIII a. antroje pusėje.
3. Popiežius. XIII a. šeštame dešimtmetyje.
4. Savo vaikų santuokomis stiprino santykius su kaimynais; laiškais derėjosi su popiežiumi dėl Lietuvos krikšto, Ordino invazijos sustabdymo.
5. Algirdas buvo didysis kunigaikštis, labiau rūpinosi Rytų politika; Kęstutis buvo tik kunigaikštis, labiau rūpinosi vakarinių žemių apsauga, kovomis su Ordinu.

1

1. Buvo vienos iš žemių kunigaikštis. 1253 m. liepos 6 d.
2. Lietuvių kunigaikščių nepasitikėjimas Mindaugu – laikė išdaviku, nes jis priėmė krikštą, neparėmė sukilėlių; kova dėl valdžios. XIII a. septintame dešimtmetyje.
3. Žemaitija. Ordinas siekė užimti šį regioną, kad galėtų suvienyti savo teritoriją ir lengviau pulti visą Lietuvą.
4. Hanzos pirkliai ir amatininkai, kuriuos Gediminas savo laiškais prisikvietė į Lietuvą ir sudarė palankias sąlygas jų verslui.
5. Jos išlaikydavo didelį savarankiškumą – LDK kunigaikštis joms paskirdavo savo vietininką, kuris tik rinkdavo mokesčius. Algirdas.

2

1. Į Artimuosius Rytus; Šiaurės Afriką; Pabaltijį. Vokiečių.
2. Žmona Morta; sūnūs Ruklys, Rupeikis, Vaišvilkas.
3. Šaltiniuose minima Mindaugo sostinė Voruta nėra surasta archeologų. Gali būti, kad jis turėjo kelias sostines.
4. Nes Gediminui laiškais pavyko įtikinti popiežių, kad Lietuva nesikrikštija vien dėl Ordino puldinėjimų. Gediminas.
5. Kova dėl valdžios; Dovydiškių sutartis; Jogailos planai krikštytis.

3

1. Popiežius; Vakarų Europos riteriai savanoriai. Apkrikštyti Lietuvą ir tuo pelnyti dangišką malonę bei pasiplėšti, įgyti valdų.
2. Po Saulės mūšio popiežius Livonijos ordiną įjungė į Vokiečių ordiną – jie dabar virto vienu ordinu, tai sustiprino jų galią. Kovėsi žemaičiai, kuršiai...
3. Žemaičių. Nes Žemaitija labiausiai kentė nuo Ordino puldinėjimų ir nesulaukė Mindaugo paramos, laikė jį išdaviku, kad šis priėmęs krikštą.
4. Gediminas. 1323 m.
5. Lietuva jau buvo spėjusi susijungti į valstybę, tad galėjo vykdyti organizuotą pasipriešinimą; Mindaugo vykdoma politika – krikštas, karūnacija – laimėjo laiko Lietuvos valstybei sustiprinti; atkaklus gyventojų priešinimasis Ordinui.

4

1. Ryga ir Marienburgas.
2. Saulės, Durbės.
3. Tai buvo jubiliejiniai metai – 750 m. nuo Mindaugo karūnacijos. Jis buvo Lietuvos valstybės įkūrėjas, vienintelis jos karalius.
4. Natūralūs vidiniai procesai – jau nuo IX a. kūrėsi žemės, vėliau – žemių sąjungos, sritis siejo ekonominiai, kultūriniai, tradiciniai ryšiai; bendri politiniai interesai. Išorinės jėgos tik paspartino šį procesą.
5. Dominikonų vienuoliai. Per pasiuntinius per Rygą Hanzos laivais į Vakarų Europą.

5

1. Nuolatinės kovos su kaimynais pagonimis baltais. Popiežius.
2. Teigiamai. Irgi teigiamai.
3. Jo krikštas bei karūnacija; pasyvumas vykstant baltų sukilimui. Nužudė Mindaugą.
4. Gediminas. Jis sudarė palankias sąlygas verslui: nerinko mokesčių, suteikė žemių; čia bvuo mažesnė konkurencija.
5. Jungti Rytų žemes; įveikti mongolus-totorius; sustabdyti Ordino invaziją.

6

1. Vokiečių. Mozūrijos kunigaikštis suteikė jiems čia žemių, o popiežius – leidimą įsikurti ir pasiimti sau užgrobtas pagonių žemes. Taip pat siekė garbės ir Dievo palaimos apkrikštydami paskutinius Europos pagonis.
2. Dėl to, kad jis savo valdžią įtvirtino nevengdamas prievartos, žudydamas konkurentus. Tačiau jo vienvaldystė bei vykdoma politika išgelbėjo Lietuvą nuo pralaimėjimo Ordinui.
3. Po šio mūšio prasidėjo baltų genčių sukilimas. XIII a. šeštame dešimtmetyje.
4. Stabdė ekonominę ir kultūrinę raidą – dėl tarptautinės izoliacijos, nuolatinių plėšimų Lietuva negalėjo sparčiai plėtotis.
5. Dinastija – monarchinėje valstybėje viešpataujanti valdovų giminė. Gediminaičių.

7

1. Iš žemių sąjungų. XIII a. pirmoje pusėje.
2. Kryžiaus žygius laimino popiežius – didžiausias to meto politinis autoritetas Europoje, dėl to juos rėmė ne vienas Vakarų europietis. Į skelbiamus žygius suplūsdavo riteriai iš beveik visų to meto katalikiškų valstybių. Ordinas buvo remiamas Šventosios Romos imperijos imperatoriaus.
3. Jis apkaltintas išdavyste Ordinui, tikrojo tikėjimo išdavimu. Žemaičių kunigaikščiai.
4. Žemaičiai, aukštaičiai, lietuviai. Dalis sėlių, jotvingių.
5. Jis laiškais pakvietė Hanzos pirklius ir amatininkus, žadėdamas jiems palankias verslo sąlygas, religinę toleranciją. Į kvietimą buvo atsišaukta, Lietuvoje pagausėjo mūrinių pastatų, išaugo Vilniaus miestas, kaip amatų ir prekybos centras.

1

1. 1385 m. LDK su Lenkija.
2. Jo laikais LDK teritorija buvo didžiausia; jis sumažino kultūrinį ir ekonominį LDK atsilikimą; sėkminga užsienio politika pavertė LDK regiono lydere.
3. Horodlės unija. Įtvirtintas Vytauto politinis savarankiškumas.
4. Ponų taryba. Vytautas.
5. Pagal Melno taiką. XV amžiuje.

2

1. Jogaila veda Lenkijos karalaitę Jadvygą; Lietuva priima krikštą.
2. Kunigaikštis. Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu – Jogailos vietininku.
3. Žalgirio mūšis. 1410 m.
4. Kol Kazimieras buvo mažametis, praktiškai atliko regentų vaidmenį. Buvo patariamoji kunigaikščio institucija.
5. Rusijos pretenzijos į rusiškąsias LDK valdas. Rytinių žemių gynimas. Dalį jų prarado. XV–XVI a. sandūroje.

3

1. Jogaila suprato, kad Lietuvai būtina krikštytis – kraštą labai alino kovos su kryžiuočiais. Viliojo siūlymas tapti karaliumi, valdyti dvi dideles valstybes. Lenkai norėjo lietuviškų žemių, garbės apkrikštijant Lietuvą.
2. 1387 m. Jogailos privilegija Vilniaus miestui.
3. Rusiškų žemių jungimas Rytuose, kovos su mongolais-totoriais, siekis didinti Lietuvos nepriklausomumą nuo Lenkijos. Pavyzdžiui, Vorsklos mūšis su mongolais; Smolensko prijungimas.
4. Lažas, duoklė, talka. Savo ponui – baudžiauninko savininkui.
5. Žalgirio. Vokiečių ordino teritorijoje.

4

1. Krėvos. Tai dviejų valstybių sujungimas tik per valdovo asmenį, kitais aspektais abi susijungusios šalys išlaiko savarankiškumą.
2. Jogaila. 1385 m.
3. Iš paprasto žemės kunigaikščio jis virto Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu, Jogailos vietininku. XIV a. dešimtame dešimtmetyje.
4. Jogailos. Kazimierą, paskelbtą šventuoju, Lietuvos globėju.
5. Lenkėjimas. Melniko aktas.

5

1. Lietuvos – siekis apsikrikštyti, Jogailos – noras gauti Lenkijos karūną; Lenkijos – įgyti sąjungininką kovai su Vokiečių ordinu.
2. Su Lietuvos krikštu: 1251 m. – Mindaugo krikštas; 1386 m. – Jogailos ir kitų Lietuvos kilmingųjų krikštas; 1413 m. – Žemaitijos krikštas.
3. Pavyzdinė miesto savivaldos teisė (pagal Magdeburgo miestui suteiktos savivaldos pavyzdį teikiama savivaldos teisė). Vilnius.
4. Jogaila. Lenkijos.
5. Jau XV amžiuje nemažai didikų kalbėjo lenkiškai, buvo paplitusios lenkiškos mados; perimti lenkų giminių herbai.

6

1. Jogaila. 1386 m.
2. Investitūra. Jogailos privilegija Vilniaus vyskupui.
3. 1429 m. Vytautą karūnuoti Lietuvos karaliumi.
4. Žydai; karaimai; totoriai.
5. Tiek Lietuvos bajorai, tiek Lenkijos šlėktos. Siejo kultūriniai, socialiniai ryšiai – vyko polonizacija; bajorai siekė padidinti savo privilegijas šlėktų pavyzdžiu. Be to, vienijo bendra pareiga valstybei – karinė tarnyba. Bajorams kilo grėsmė iš Rusijos, šlėktoms – iš turkų.

7

1. Krėvos. 1387 m.
2. Išskirtinė teisė, skirta tam tikrai grupei. Jogailos; Kazimiero.
3. Mat Salyno sutartimi Vytautas atidavė Žemaitiją Ordinui. Jis žadėjo naudodamasis sukilimu išvaduoti juos iš Ordino priespaudos. Prieš Ordiną.
4. Baudžiavą. XV amžiuje.
5. Šv. Kazimieras. Popiežius.

1

1. Panaikinta tarptautinė izoliacija – atsivėrė prekybos, kultūrinių santykių keliai; Ordinas prarado moralinę teisę pulti Lietuvą.
2. Bajorai, didikai, dvasininkai, miestiečiai, baudžiauninkai. Bajorais.
3. Lenkai buvo gerokai labiau pažengę kultūrinėje srityje – turėjo raštiją, mokyklas. Labiau atitiko Vakarų Europos madas. Siekdami mažinti kultūrinį atsilikimą, lietuviai juos mėgdžiojo. Be to, karalius rezidavo Lenkijoje.
4. XV a. pradžioje (1401 m.). Vytautas teisiškai įformino savo politinį savarankiškumą iki gyvos galvos.
5. Teisinė ir socialinė valstiečių padėtis, kurioje jie yra priklausomi nuo savininko – pono, kurio žemėje gyvena už tam tikras prievoles. XIV amžiuje.

2

1. XIV a. devintame dešimtmetyje. Pagal Jogailos privilegiją.
2. Steigė mokyklas; sutvarkė Lietuvos kanceliariją; įvairiomis privilegijomis aktyvino prekybą ir amatų raidą, pvz., pakvietė į Vilnių žydus ir suteikė jiems ekonominio veikimo laisvių.
3. XIV a. (1392 m.). Vytautas skelbiamas Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu.
4. Bajoras yra žemesnis už didiką kilmingųjų hierarchijoje. Jo padėtį reglamentuoja įvairūs teisiniai aktai. Pvz., jis negali tapti Ponų tarybos nariu. Radvilos, Goštautai.
5. XV a. antroje pusėje. Mat persikėlus čia Bizantijos patriarchui, Rusija pasiskelbė visų rusiškų žemių caryste ir stačiatikių gynėja, išaugo jos politinė, karinė galia.

3

1. Privilegijos Vilniaus miestui, Vilniaus vyskupui, bajorams, balti vilnoniai marškiniai valstiečiams.
2. Karalius – valdovų hierarchijoje aukštesnis už kunigaikštį, jis turi valdžią iš Dievo. Lucko.
3. Baigėsi daugiau kaip 200 metų trukusios kovos su kryžiuočiais, paspartėjo ekonominė, kultūrinė raida; atgauta Žemaitija.
4. Vytauto Didžiojo laikais. Didžiojo kunigaikščio patariamoji institucija.
5. XVI a. pradžioje (1501 m.). Numatoma unija su Lenkija – bendras valdovas, bendri seimai.

4

1. Dėl vedybų buvo susitarta politine sutartimi, kurioje buvo numatyti punktai, kuriuos realizavus, santuoka įvyktų: kalbama apie valstybių valdymą, teritorijų, belaisvių perdavimą, Lietuvos krikštą.
2. Baltijos ir Juodoji.
3. Lietuviai, lenkai, rusai, žydai. Žydams.
4. 1387 m. Vilniuje. Su Lietuvos krikštu.
5. Siekiant pasiūlyti Vytautui Lietuvos karaliaus karūną ir aptarti Rytų politikos klausimus.

5

1. Nes siejo geri kaimyniniai santykiai; Lenkija siūlė katalikybę – būtiną konfesiją, kad liautųsi kovos su Ordinu; Lenkija siūlė savo valstybės karūną. Ordinas.
2. Privilegija žydams. XV a. pradžioje.
3. Pabaisko (Ukmergės). XV a. ketvirtame dešimtmetyje.
4. Karinę tarnybą. Jogailos privilegija.
5. Gotikos. Nes tai buvo XIV amžiuje madingas architektūros stilius, kitų praktiškai ir nemokėta.

6

1. Jogaila. 1387 m.
2. 1401 m. Vilniaus-Radomo sutartimi.
3. Jiems teikiamos privilegijos; jų ekonominis pajėgumas, karinis pajėgumas; vis dažnėjantis poreikis juos pašaukti karinėn tarnybon.
4. Sulaikė jam siųstą karūną savo valstybės teritorijoje. Jei Lietuva būtų tapusi karalyste, būtų tapusi lygiaverte Lenkijai ir galutinai nutrūktų dinastinė unija.
5. Šv. Onos. Gotikos.

7

1. Suteikdamas privilegiją bajorams, kurioje akcentavo, kad bajorai ne tik turi krikštytis, bet ir likti ištikimi tikėjimui – bajorai siekė išlaikyti krikščionybę ir tarp savo valstiečių; privilegija Vilniaus vyskupui sustiprino dvasininkų įtaką tiek politikoje, tiek ekonomikoje; griovė pagonių alkavietes, naikino jų šventoves.
2. Žemės ūkis. Grūdinių kultūrų auginimas (žemdirbystė).
3. 1410 m. Žemaičių sukilimas prieš Ordiną.
4. Vytautas nepaliko įpėdinių; prasidėjo kova dėl valdžios, kurioje manipuliuodami ponai siekė didesnių teisių. Jiems atiteko teisė rinkti Lietuvos didįjį kunigaikštį.
5. Jos pradėtos statyti XIV amžiuje, kai klestėjo gotika. Šv. Onos, Zapyškio.

1

1. Žemaitija. 1413 m.
2. Vytautas. XIV amžiuje.
3. Vilnius, Trakai, Krėva, Luckas...
4. Šv. Kazimieras. Yra paskelbtas Lietuvos globėju.
5. XV amžiuje. Jo įtaka didėjo.

2

1. 1413 m. Nes turėjo politinę savivaldą, o vėliau priklausė Ordinui, kuriam nepavyko jos apkrikštyti.
2. Nes tai buvo gausus, kariškai ir ekonomiškai pajėgus sluoksnis, tais laikais siekęs apsiriboti nuo lenkų įtakos Lietuvos politiniame gyvenime. Bajorai parėmė Vytauto savarankiškumo siekius, pareikalavo, kad Jogaila jį paskelbtų Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu.
3. Kontroliuoti didžiojo kunigaikščio pajamas. Karai su Rusija – išaugęs karinės tarnybos poreikis, lėšų stoka.
4. Įvairūs dokumentai numatė skirtingų religijų gyventojams vienodas teises kai kuriose srityse, net privilegijų kitos nei katalikų tikybos žmonėms; veikė cerkvės, bažnyčios, mečetės, sinagogos.
5. XV amžiuje. Bajorai.

3

1. Stačiatikių – teritoriškai ir gyventojų skaičiumi LDK didesnę dalį sudarė stačiatikių slavų žemės.
2. Gyventi – juos čia atkeldino Vytautas kaip puikius karius, amatininkus. Vytauto.
3. Bendri politiniai, kultūriniai interesai. Vienodas socialinis statusas.
4. Lotynų. Tai buvo kalba, naudojama visose katalikų bažnyčiose viduramžiais.
5. Bajorai, siekdami parodyti savo ištikimybę katalikybei ir priversti savo valstiečius laikytis krikščionių tikėjimo.

4

1. Konstancos sinode buvo priimtas nutarimas apkrikštyti Žemaitiją. 1413 m.
2. Kad parodytų ištikimybę naujam tikėjimui – taip reikalavo Jogailos privilegija. Bijojo patekti valdovo nemalonėn. Statė bažnyčias, prižiūrėjo, kaip religinių apeigų laikosi valstiečiai.
3. Mongolus-totorius. Nepavyko.
4. Turi paveldimą žemę; yra įsipareigoję atlikti karinę tarnybą valdovui; turi priklausomų žmonių.
5. Lietuva buvo agrarinis kraštas. Kelių šimtmečių izoliacija ir karai su Ordinu stabdė jos ekonominę raidą. Buvo atokiai nuo pagrindinių prekybos kelių.

5

1. Stabmeldys (pagonis). 1386 m.
2. Leista organizuoti turgadienius – tai skatino amatus ir prekybą; buvo leista steigti cechus ir gildijas, kas irgi skatino amatus ir prekybą.
3. Nepavyko užimti Marienburgo; Torūnės taika Žemaitiją Lietuva atgavo tik iki Jogailos ar Vytauto gyvos galvos; neatėmė iš Ordino kitų žemių.
4. Krokuvos. Lotynų.
5. Kazimiero. Taip.

6

1. Valdant Jogailai Lietuvos didžiojo kunigaikščio institucija buvo labai sustiprėjusi – jam neprieštaraudami pakluso ir didikai, ir bajorai. Be to, Jogaila suteikė privilegijų.
2. Pajamos iš savo žemių valdų; mokesčiai; pajamos iš užimtų kraštų.
3. Senąja slavų kalba. Lenkų.
4. Vilnius buvo sostinė, vyskupystės centras. Jogaila. Gotikos.
5. Vavelis – valdovų rūmai Krokuvoje. Vladislovo vardą jis gavo per krikštą.

7

1. Krėvos. Horodlės unija, Melniko aktas.
2. Nuo krikšto atbaidė kovos su Ordinu; tarptautinė izoliacija; krikštas buvo tapatinamas su laisvės, žemių praradimu.
3. Seniausi įrašai siekia XIV a. Istoriškai susiklostęs LDK raštinės archyvas.
4. 1430 m. Nesulaukęs karūnos Vytautas mirė.
5. Uždara socialinė grupė, turinti savo teises ir pareigas visuomenėje. Bajorų.

1

1. 1453 m.; 1492 m.; 1500 m.; 1517 m. 1492 m. žlugo paskutinė musulmonų valda Pirėnuose – Granada. Kolumbas atrado Ameriką.
2. Geocentrizmas – pažiūra, kad Žemė yra visatos centras, aplink kurį skrieja kiti dangaus kūnai; heliocentrizmas – teorija, pagal kurią Saulė yra galaktiktos centras, o Žemė ir kitos planetos skrieja aplink ją. Heliocentrizmas.
3. Humanistinė pasaulėžiūra tapo vyraujančia Renesanso laikų pasaulėžiūra, atsispindinčia kultūroje, mene, moksle. Humanizmas.
4. Apie Don Kichotą, ištikimai besilaikantį riterystės principų. Išjuokia riterystės idealus. XVII a. pradžioje.
5. Bona Sforca. Žemutinė pilis, arba Valdovų rūmai.

2

1. 1453 m. žlugo Bizantijos civilizacija; baigėsi Šimtametis karas, Maskva pasiskelbė Trečiąja Roma – iškilo naujas stačiatikių centras.
2. Mikalojus Kopernikas. Apie dangaus kūnų judėjimą.
3. Ekonominis miestų pajėgumas; gausus, pasiturintis, įtakingas trečiasis luomas, ieškojęs naujų formų savo gyvenimo išraiškai – šiam luomui netiko viduramžiški riterių idealai, kurtuazinė kultūra dėl vertybių skirtumo; antikos paveldas.
4. Savo kūriniuose aukštino žmogų, iškeldami tokias vertybes kaip veiklumas, heroiškumas, aktyvumas. Mikalojus Husovianas.
5. XV amžiuje. Pranciškus Skorina.

3

1. 1453 m. žlugo Bizantijos civilizacija; baigėsi Šimtametis karas; Maskva pasiskelbė Trečiąja Roma – iškilo naujas stačiatikių centras.
2. Žygimantas Augustas. Žemutinė pilis.
3. Humanistai aukštino žmogų, kaip tobuliausią Dievo kūrinį, kuriam Viešpats atidavė valdyti pasaulį, tad reikia jame stengtis nugyventi kuo linksmiau, smagiau. Viduramžių teologai reikalavo žmogiško nusižeminimo, savo prigimties menkinimo, ugdė sampratą apie gyvenimo Žemėje laikinumą ir pasmerktumą, skatino asketizmą, kančią.
4. Florencija. Šiaurės Italijoje.
5. Šilkas, prieskoniai (ypač imbieras, cinamonas), auksas, brangiakailiai, meno kūriniai.

4

1. Tarp viduramžių ir naujausiųjų laikų.
2. Tomas Moras. „Utopija".
3. Ideali meilė; Puikiosios damos kultas; žygdarbių paieškos; garbės troškimas.
4. Humanizmas – pasaulėžiūra, didžiausia vertybe iškelianti žmogų, šlovinanti jo fizines, proto, moralines galias, priskirianti jam ypatingas, išskirtines savybes tarp kitų Dievo kūrinių. Mykolas Lietuvis, Augustinas Rotundas.
5. 1529 m. Žygimantas Senasis (Lietuvos didysis kunigaikštis).

5

1. 1500–1918 m.
2. Erazmas Roterdamietis. „Pagiriamasis žodis kvailybei".
3. Trečiojo luomo formavimasis ir iškilimas; kapitalizmo formavimasis; miestų stiprėjimas. Jų įtakos augimas. XIV amžiuje.
4. Jie prieštaravo Bažnyčios ginamai geocentrizmo teorijai. Džordanas Bruno.
5. Renesansas – antikos atgimimo epocha, paremta humanistine pasaulėžiūra, pradėjusi formuotis XV amžiuje. 1) plito renesanso stiliaus architektūra; 2) suklestėjo portreto žanras...

6

1. Nuo 1500 iki 1789 m.
2. Rafaelis Santis. Siksto madona.
3. Atgimė antikos architektūros stiliai; imta mėgdžioti antikos skulptorius; mėgdžiotos ir antikos laikų pramogos – atgimė teatras, šokis, muzika; mėgdžiojama antikinė literatūra, ypač epinis žanras; imta laikytis antikos papročių.
4. Renesanso. Valdovų rezidencija.
5. Pasistatė Renesanso stiliaus rūmus; išlaikė menininkus; užsakė nutapyti daug paveikslų; rengė prašmatnias puotas.

7

1. XVI a. pirmoje pusėje. Bona Sforca.
2. „Dovydas". Šiaurės Italijoje.
3. Renesansas atsisakė tokių viduramžių vertybinių nuostatų, kaip saikingumas, asketizmas, pasninkas, savęs kankinimas, nuolankumas.
4. Vilniuje įkūrė pirmąją spaustuvę. Vilniuje.
5. Petrarka. XIV amžiuje.

1

1. Šiaurės Italijoje. Ekonominis regiono išsivystymas, antikos paveldas.
2. Diureris, Rembrantas.
3. Savo kūriniuose Renesanso menininkai vaizdavo žmogų, atskleisdami jo fizinį ir dvasinį grožį; viduramžišką asketizmą pakeitė prašmatnumas, audringo, linksmo gyvenimo stilius, propagavęs žmogaus laisvę, gyvenimo džiaugsmą, Dievo atlaidumą.
4. Renesanso. Radvilų.
5. XVI amžiuje. Jie buvo visiškai sugriauti, dabar atstatomi.

2

1. Šiaurės Italijoje. Ekonominis regiono pajėgumas, anksti susiformavo, iškilo ir tapo įtakingas trečiasis luomas – humanistinės pasaulėžiūros „vartotojas".
2. Migelis Servantesas; Erazmas Roterdamietis.
3. Diureris. Visi paminėtieji yra Pietų Renesanso atstovai, jis – Šiaurės.
4. Galileo Galilėjus. Atsižadėjo savo mokymo.
5. 1566 m. Žygimantas Augustas (Lietuvos didysis kunigaikštis).

3

1. Renesanso kultūrą į Lietuvą atgabeno valdovo nuotaka Bona Sforca, kilusi iš Milano – vieno iš Pietų Renesanso centrų. XVI amžiuje.
2. Diureris. Visi kiti paminėtieji – rašytojai, jis – dailininkas.
3. Jo skulptūrose, paveiksluose buvo aukštinamas žmogaus fizinis ir dvasinis grožis. Dailininkas, skulptorius, architektas.
4. 1588 m. Kilmingųjų.
5. Mikalojus Husovianas. Mykolas Lietuvis, Augustinas Rotundas.

4

1. Maro pandemija: ją išgyvenę žmonės ėmė laikyti save Dievo išrinktaisiais, numylėtaisiais, perėmė humanistinę pasaulėžiūrą; trečiojo luomo iškilimas, ekonominis pajėgumas – finansavo naujas, jų vertybes atitinkančias meno sritis; riterių luomo nuosmukis – su juo kartu atgyveno ir riterystės idealai, reikėjo naujų išraiškų tiek dvasiškai, tiek fiziškai; pilis ėmė keisti rūmai.
2. Čia gyveno ir kūrė keletas garsių humanistų, kuriuos rėmė, išlaikė didikai; jų knygos turėjo paklausą – jas įsigijo net valdovų rūmai; suklestėjo portreto žanras.
3. Pranciškus Skorina. XVI amžiuje.
4. Šv. Petro bazilika Romoje – Pietų Europoje; Aušros vartai Vilniuje – Pabaltijyje.
5. Mikalojus Kopernikas; Galileo Galilėjus.

5

1. Viduramžių meno stilius – gotika; Renesanso epochoje atgimė antikos stilius; viduramžiai – riterių viešpatavimo laikai; Renesansas – trečiojo luomo; viduramžiais – asketizmas; Renesanso epochoje – prabanga; viduramžiais – teologijos viešpatavimas; Renesanso epochoje – humanizmo.
2. N. Makiavelis. „Valdovas" („Kunigaikštis").
3. Taikomosios dailės muziejus Vilniuje – taisyklingos formos, vyrauja reljefinis dekoras, arkinė ornamentika.
4. Radvilos. Barborai Radvilaitei.
5. Lietuvos įstatymų sąvadas. Trys.

6

1. Baigėsi vėlyvųjų viduramžių krizė, smarkiai pakilo gyvenimo lygis, pagausėjo mokslo atradimų, susiformavo nauja kultūra, vertybinė sistema.
2. Mikelandželo „Dovydas"; N. Makiavelio politinis traktatas.
3. Fransua Rablė. „Gargantiua ir Pantagriuelis".
4. Erazmas Roterdamietis, Mykolas Lietuvis.
5. Juose buvo susisteminta Lietuvos teisė – teisinis visuomenės gyvenimo pagrindas. Tai įstatymų rinkinys.

7

1. Atsisakoma asketizmo: turnyrus keičia puotos su šokiais; vietoj pilių statomi rūmai, šarvus keičia spalvingi sudėtingo kirpimo rūbai; laisvėja intymaus gyvenimo papročiai.
2. Jo kūryboje atskleidžiamos prigimtinės žmogaus vertybės, iškeliamas protas, žmogaus galios. „Pagiriamasis žodis kvailybei".
3. Rembrantas. XVII amžiuje.
4. Dailininkas, išradėjas, inžinierius. „Džokonda"; „Madona su šermuonėliu".
5. Čia buvo didžiausia regiono biblioteka, dažniausios ir prašmatniausios puotos, nuolat vyko statybos Renesanso stiliumi.

1

1. Tais metais Kolumbas atrado Ameriką; musulmonai prarado paskutinę valdą Pirėnuose – Granadą. 1453 m.
2. Vaskas da Gama. Indija.
3. Prasidėjo prekyba vergais. Sustabdė natūralią Afrikos raidą tiek kultūriniu, tiek ekonominiu atžvilgiu; sunaikino dalį jos unikalios kultūros.
4. Kapitalizmas – socialinė-ekonominė formacija, paremta rinkos ekonomika, kapitalo kaupimu ir judėjimu, privačia nuosavybe ir samdomuoju darbu. Šiaurės Italijoje.
5. Flandrija ir Anglija. Vilnoninis audinys.

2

1. XV amžiuje turkai-osmanai užvaldė Konstantinopolį ir perkirto senąjį prekybos kelią su Rytais; buvo pasiektas reikiamas mokslo žinių ir technikos lygis.
2. Jos remiamas K. Kolumbas atrado kelią į „Indijas" – Ameriką.
3. Tarp Ispanijos ir Portugalijos. XV a. pabaigoje.
4. Dirbamųjų žemių vertimas ganyklomis. XVI amžiuje.
5. Manufaktūrų gamybos neriboja reglamentas, joje gaminama atsižvelgiant į rinkos poreikius; vyrauja darbo pasidalijimas, kas paspartina gamybą, ją atpigina; naudojama samdomojo darbo jėga, o tai leidžia sparčiai plėsti gamybą, diegti joje naujoves. Cechinė gamyba.

3

1. Humanistai skatino žmogaus veiklumą, pasitikėjimą savo galiomis, tiek protinėmis, tiek fizinėmis – tai įkvėpė Kolumbą patikėti, kad įmanoma kelionė per Atlantą.
2. Tai buvo pirmieji jūra atplaukę europiečiai. 1498 m. (XV a. pabaigoje).
3. K. Kolumbas. Po jo atradimo europiečiai ėmė kolonizuoti Ameriką, kartu naikindami daug indėnų genčių.
4. XVI a. viduryje. Žemė padalyta į valakus. Kiekvienam baudžiauninkui suteikta po tris valakus skirtingose vietose, šitaip siekiant įtvirtinti trilaukį. Už valakus numatytos konkrečios prievolės.
5. Šiaurės Italijoje. Įmonės (gamybos būdas), naudojančios samdomąjį, rankų darbą ir dirbančios gamybos operacijų išskaidymo principu.

4

1. Smukdė – Italija prarado prekybos su Rytais monopolį.
2. Kad Žemė yra apvali. Jis mėgino pasiekti Rytuose esančią Indiją plaukdamas į Vakarus.
3. Ispanija. Izabelė.
4. Dėl aukso pagausėjimo Europoje. Pirėnuose, Flandrijoje.
5. Lietuvos didysis kunigaikštis Žygimantas Augustas, padedamas motinos Bonos Sforcos. Žemės sklypas (21,38 ha).

5

1. Pietryčių Azija. Jame buvo gausu prieskonių, šilko – populiariausių prekių tuometinėje Europoje.
2. Dėl europiečių vykdomos kolonizacijos ir plėšimų. Ispanija.
3. Amerigas Vespučis. Amerika.
4. XIV amžiuje. Samdomąjį darbą.
5. Siekiant pagerinti grūdų derlių, įvesti trilaukį. Taip.

6

1. Jų geografinė padėtis; pasibaigęs centralizacijos procesas; didelės valdovų pajamos; jūrininkystės išsivystymas.
2. Bartolomėjui Diasui. XV a. antroje pusėje.
3. Joje buvo sukauptos didžiausios aukso atsargos; ji valdė jūrų kelius, didžiules žemes Amerikoje.
4. Vest Indija; Ost Indija. Pasaulinė prekyba – prekyba, kurios interesai apima skirtingus įvairiuose žemynuose esančius regionus.
5. XVI amžiuje. Prieš elgetaujančius nuo žemės nuvarytus valstiečius. Aptvėrimai, valstiečių nuvarymas nuo žemės.

7

1. Lengvos, greitaeigės, talpios plaukiojimo priemonės – karavelės; navigaciniai prietaisai; žemėlapiai; pinigai.
2. Olandijoje ir Anglijoje. Birža – vieta, kurioje užsiimama didmenine prekyba įvairiomis prekėmis ar akcijomis.
3. Suklestėjus jūrų prekybai, Ryga, kaip beveik neužšąlantis uostas, tapo svarbiausiu Baltijos jūros uostu. Lietuva per jį gabeno grūdus parduoti į Vakarų Europą.
4. Elžbieta I. Ispanijos karališkasis jūrų laivynas.
5. Ispanijos karalienė Izabelė XV a. pabaigoje. Vicekaralius – Ispanijos užjūrio valdų – kolonijų valdytojas.

B DGA. Ekonominė Europos raida

1

1. Jų patogi geografinė padėtis; pasibaigęs centralizacijos procesas; didelės valdovų pajamos; jūrininkystės išsivystymas. Kitos šalys dar nebuvo užbaigusios centralizacijos, tad valdovai ir be to turėjo rūpesčių arba neturėjo tiesioginio priėjimo prie Atlanto vandenyno.
2. Iš Amerikos. Ispanija.
3. Patikėjo jo teiginiais, kad Žemė yra apvali ir galima pasiekti Indiją plaukiant į Vakarus. Ispanijos karalienė; ji norėjo užvaldyti turtingąją Indiją.
4. Dėl vergų prekybos. Sąlygojo Afrikos atsilikimą, nuosmukį.
5. Manufaktūros. Nes buvo pigesnė.

2

1. Ispanija ir Portugalija. Lisabona; Sevilija.
2. Kapitalas – turtas, kuris naudojamas gamybai ar kitam verslui, siekiant gauti pelną. Trečiajam.
3. Šiaurės Italija. Turkai-osmanai užvaldė Bizantiją – sausumos kelią į Indiją.
4. Po Nenugalimosios armados sutriuškinimo. Ispaniją.
5. Ėmėsi grūdų eksporto į Vakarų Europą; padidino mokesčius; inicijavo Valakų reformą.

3

1. Olandijoje; Anglijoje.
2. Išvaistė Amerikos auksą; prarado jūrų kelių kontrolę; menkai buvo išplėtota gamyba.
3. Anglijoje. XVI amžiuje.
4. Ferdinandas Magelanas. Atrado Magelano sąsiaurį, daug salų, kitų geografinių objektų.
5. Žemės ūkis. Grūdinės kultūros.

4

1. Dėl DGA laikais į Europą suplūdusio aukso pakilo kainos, ypač maisto. Tuo pasinaudojo Lietuva, padidindama grūdų eksportą. XVI amžiuje.
2. Joje labiausiai buvo išplėtota gamyba, sparčiausiai vyko kapitalizmo raida. Tai užtikrino stabilias valstybės pajamas ir trečiojo luomo pajėgumo augimą. Parlamento įtaka šalies valdymui – jis ragino karalienę laikytis trečiajam luomui naudingos užsienio politikos.
3. Anglijoje prasidėjus aptvėrimams. XVI amžiuje.
4. Nesugebėjo įveikti Olandijos išsivadavimo kovotojų – buvo ekonomiškai nusilpusi, tad negalėjo sutelkti pakankamai karinės jėgos, be to, nepaisė Olandijos interesų, o tai išprovokavo masinį pasipriešinimą.
5. Lietuvos didžiojo kunigaikščio. Jie buvo galutinai įbaudžiavinti.

5

1. Valakų reformos sėkmė – padidėjusios kunigaikščio pajamos. Įvestas trilaukis.
2. Anglija. Siekdama paveržti iš jos jūros kelius.
3. Jie didino ganyklų plotus, atgaminamuosius ūkius vertė prekiniais – buvo gaunamas didesnis pelnas; gaminta daugiau produkcijos.
4. Už savo darbą gaunantis sutartą atlygį. Pameistrys mokosi amato, už pamokas dirba pas meistrą, siekia išmokti kažkokio amato. Samdomasis darbininkas specializuojasi atlikti tik vieną operaciją.
5. Dėl parlamento įtakos įstatymų leidyboje; dėl jau nuo XIII a. galiojančių privilegijų miestams ir trečiajam luomui; dėl žemvaldžių ekonominės veiklos pobūdžio; jau nuo XII a. feodalai vietoj karinės tarnybos mokėjo Skydo mokestį, kuris skatino juos rūpintis prekinio ūkio plėtra.

6

1. Buvo steigiamos biržos; cechinę gamybą keitė manufaktūros, veikiančios pagal rinkos dėsnius; organizavosi pasaulinė prekyba, didėjo regioninė specializacija. Flandrijoje (Olandijoje).
2. Mat jos pakrantės buvo ištyrinėtos vėliau – vėliau atrastos; atšiauresnis klimatas, necivilizuoti, priešiški indėnai. Anglija.
3. Sužlugdė, nukonkuravo, privertė pereiti prie manufaktūrų.
4. Daug kaimų sunyko, sodybiniai sklypai paversti ganyklomis, pakilo kaimo peizažas – jis buvo išraižytas įvairaus tipo tvoromis. Vietoj įvairių kultūrų imta auginti tik avis.
5. Iš grūdų prekybos gautus pinigus ji ne investavo, o išleisdavo pramogoms, menui. Savo pajamas siekė padidinti stiprindama įbaudžiavinimą, keldama parduodamos produkcijos kainą, o ne modernizuodama gamybą ar pardavimą. Naudojo baudžiauninkų, o ne samdomųjų darbininkų darbo jėgą.

7

1. DGA laikais pagausėjus aukso kiekiui Europoje, išaugo produkcijos kainos. Tai didino gelumbės paklausą. Taip pat gelumbė buvusi labai paklausi prekė Indijoj, kur ji buvo keičiama į prieskonius. Tai vertė didinti gelumbės, kartu ir vilnos gamybą.
2. Dėl į Europą suplūdusio aukso. Ispanijoje.
3. XV amžiuje – Ispanija ir Portugalija. Buvo susitarta Tordesiljo sutartimi pasidalyti įtakos zonomis. XVI amžiuje – Ispanija ir Anglija. Anglija jūrų mūšyje įveikė Ispaniją.
4. Fermerinis ūkis yra prekinis, organizuoja gamybą remdamasis rinkos dėsniu, naudoja samdomojo darbo jėgą. Feodalinis ūkis – atgaminamasis, organizuoja gamybą remdamasis tradicija, naudoja baudžiauninkų darbo jėgą.
5. XVI a. antroje pusėje. Anglija tapo galingiausia jūrų valstybe, užvaldė jūrų kelius.

1

1. Kapitalizmo raidai trukdė bažnytinė žemėvalda, dideli mokesčiai Bažnyčiai. Kapitalistai tapo aršiais protestantais; reikalavo supaprastinti apeigas, panaikinti bažnytinę žemėvaldą.
2. Martynas Liuteris. Protestantai.
3. Šveicarija, Škotija, Olandija (Jungtinės provincijos).
4. Katalikų Bažnyčios kova su reformacija. Tridento (Triento) sinode.
5. 1579 m. Jėzuitų.

2

1. DGA laikais buvo įrodyta, jog kai kurios Bažnyčios ginamos teorijos, pvz., geocentrizmas, yra klaidingos, tai skatino abejonę Bažnyčios hierarchų neklystamumu.
2. Įkūrė pirmąją aukštesniąją mokyklą Vilniuje, sakė populiarius pamokslus. XVI a. ketvirtame dešimtmetyje. Protestantų.
3. Jonas Kalvinas. Įkūrė vieną gausiausių protestantų srovių, teologas.
4. Livonija, Prūsija, Švedija.
5. Jėzuitų. 1540 m. (XVI a. viduryje) Ispanijoje.

3

1. Renesanso epochos gyvenimo būdas, kurį propagavo ir Bažnyčios tarnai, smukdė jos autoritetą; humanizmo idėjos prieštaravo Katalikų Bažnyčios hierarchų diegiamai nuolankumo ideologijai.
2. Abraomas Kulvietis. Buvo uždaryta valdovo įsakymu.
3. Henrikas VIII. Anglikonų.
4. Ispanija, Portugalija, Popiežiaus sritis, Lenkija, Vengrija, LDK.
5. Ignacas Lojola; ginti katalikybę nuo protestantų.

4

1. Mokslas pasiekė naujų atradimų, griovusių Bažnyčios autoritetą, nes atsirado prieštaraujančių Bažnyčios mokymui teiginių. Bažnyčia mėgino stabdyti mokslo raidą inkvizicija, tai stiprino pasipriešinimą.
2. Prancūzijos kalvinistai. Buvo išžudyti arba ištremti.
3. 95 tezės. Gyvenimo vadovu laikoma Biblija, neigiama popiežiaus institucija, taip pat Švč. Mergelės Marijos kultas.
4. Abraomas Kulvietis. Dėl kontrreformacijos.
5. Barokas – meno stilius, kuriam būdingos įmantrios formos, gausus dekoras. Katalikams.

5

1. Anglijos kalvinistai. Persekiojami.
2. Valstiečių karo Vokietijoje vadovai. 1525 m. (XVI a. pirmoje pusėje). Šventojoje Romos imperijoje.
3. Augsburgo taika (susitarimas). 1555 m. (XVI a. viduryje).
4. Reformacija – sąjūdis, siekęs reformuoti Katalikų Bažnyčią, kilęs 1517 m. Šventojoje Romos imperijoje.
5. Pažaislio vienuolynas, Šv. Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje. Katalikų.

6

1. XVI a. trečiajame dešimtmetyje. Tolerantiškas.
2. Prancūzijos karalius XVI a. pabaigoje. Religinė tolerancija protestantams.
3. Šventoji Romos imperija. Tarp katalikų ir protestantų.
4. Vykdyti kontrreformaciją įvairiomis priemonėmis. Šiaurės Italijoje.
5. Kad įkurtų universitetą ir išnaikintų protestantizmą. Vilniaus vyskupas Valerijonas Protasevičius.

7

1. Indulgencija. Mat kuo turtingesnis žmogus, tuo brangesnės indulgencijos, kaina irgi priklausė nuo išperkamos nuodėmės.
2. D. Viklifo ir J. Huso.
3. Prūsija; Šveicarija.
4. 1547 m. Martynas Mažvydas. „Katekizmas".
5. Uždarė Abraomo Kulviečio kolegiją; trėmė protestantus; finansavo Katalikų Bažnyčią.

B Reformacija ir kontrreformacija Europoje

1

1. Bažnyčios tarnai dažnai nepaisė celibato – net popiežius neslėpė turįs vaikų; klestėjo simonija; Bažnyčios tarnai valdė didžiulius turtus, kuriuos švaistė prabangai ir pasilinksminimams.
2. Henriko VIII noras skirtis su savo žmona. XVI a. viduryje.
3. Katalikų kova su reformacija. XVI a. antroje pusėje.
4. Radvilos. Biržai, Kėdainiai.
5. Išleido savo verstus „Katekizmą", „Postilę", į kurią įdėjo garsią savo prakalbą. XVI a. pabaigoje. Katalikams.

2

1. Knygų leidimas gimtąja kalba; per pamaldas gimtosios kalbos įvedimas; mokyklų steigimas; pamokslai.
2. Martynas Liuteris. Protestantai.
3. Livonija; Prūsija. Reformacijos.
4. Vilniaus vyskupas. Jėzuitus.
5. Draudžiamų knygų sąrašas, sudaromas katalikų hierarchų. Sustabdyti neįtinkančių katalikų hierarchams, pavojingų jų mokymui knygų platinimą.

3

1. Dėl valstiečių siekio panaikinti baudžiavą ir dėl jų noro įtvirtinti reformaciją. XVI a. pirmoje pusėje.
2. Henrikas VIII. Anglikonų.
3. Deginamos, paslepiamos. Jėzuitai.
4. Tai pirmoji spausdinta lietuviška knyga; joje yra pirmasis elementorius. Karaliaučiuje.
5. Reformacijos sėkmė. Taip, uždraudė protestantų veiklą Lietuvoje.

4

1. XVI a. antroje pusėje. Dėl Nyderlandų nesutarimų su Ispanija religiniais, ekonominiais klausimais.
2. Pagausėjo mokyklų; pradėtos leisti knygos gimtąja kalba; susikūrė naujos valstybės.
3. Tai protestantų centrai. Ryga, Londonas.
4. Šventojoje Romos imperijoje. Tomas Miunceris.
5. Nes jie buvo protestantai. Karaliaučiaus universitetas buvo protestantiškas, Vilniaus – katalikiškas.

5

1. Martynas Liuteris. Panaikinti vienuolynus; panaikinti indulgencijas.
2. Reformacijos pasekėjai. Špėjerio miesto seime jie iškilmingai paskelbė protestą prieš reformacijos stabdymą, taip jiems prilipo šis pavadinimas.
3. Nyderlandai perėmė kalvinizmą, Ispanija liko katalikiška; Nyderlanduose sparčiai plėtojosi kapitalizmas, kurio raidai trukdė nuolat Ispanijos didinami mokesčiai.
4. Lenkija išliko katalikiška, o jis buvo ir Lenkijos karalius – siekė pritarimo santuokai su Barbora Radvilaite; katalikais liko ir didesnė dalis Lietuvos kilmingųjų.
5. Puošnios, įmantrios formos, gausus dekoras; ornamentika.

6

1. Smukęs Bažnyčios tarnų autoritetas; kai kurios Katalikų Bažnyčios dogmos neatitiko laikmečio reikalavimų, sustiprėję šalių valdovai nebepakluso popiežiui, siekė nusikratyti jo kontrolės ir diktato.
2. Jonas Kalvinas. Buvo labai asketiškų, griežtų nuostatų.
3. Šventojoje Romos imperijoje. Kapitalizmo raida.
4. Inkvizicija; steigiamos mokyklos.
5. Tai Radvilų valdos, protestantizmo centrai Lietuvoje.

7

1. Trečiasis luomas. Jiems tai buvo naudinga ekonomiškai, labiau atitiko vertybių sistemą.
2. Katalikų. Lotynų. Teologijos, teisės, laisvųjų menų.
3. Protestantai. Katalikai.
4. Valdovas liko ištikimas katalikybei; negausus ir silpnas trečiasis luomas.
5. Abu buvo vyskupai (vienas – Vilniaus, kitas – Žemaičių). Abu rūpinosi švietimu, knygų leidyba, globojo katalikų veikėjus.

1

1. XVIII a. Naujiesiems amžiams.
2. Katalikų Bažnyčia prarado hegemoniją mokslų srityje, tai sudarė galimybes plėtoti gamtos mokslus, reformacijos metais buvo įkurta daug mokymo įstaigų, nekontroliuojamų Bažnyčios, tai leido plėtoti įvairius mokslus, kurių inkvizicija nepajėgė uždrausti; reformacija sukėlė diskusijas apie Dievo teikiamą žmogaus laisvę – jos išsiplėtojo į diskusijas apie žmonių politines, socialines struktūras.
3. Būtina šviesti paprastą liaudį, stengtis pagerinti jos gyvenimą; „atgal į gamtą" šūkis. Ž. Ž. Ruso.
4. Įvesti privalomą pradinį mokslą, vykdyti socialines, politines, ekonomines reformas; mecenuoti švietėjus, įgyvendinti jų idėjas.
5. Izaokas Niutonas. Sukūrė klasikinės mechanikos pagrindus, suformulavo visuotinės traukos dėsnį.

2

1. Švietimo. Mokslas, protas...
2. DGA laikais padaryti atradimai paskatino domėtis gamtos mokslais, ieškoti naujų žemių, geografinių objektų; valdovai ėmėsi finansuoti keliones, išradėjus.
3. Ž. Ž. Ruso. Atseit tada nebuvo privačios nuosavybės, žmonės buvo lygūs.
4. Vykdė ekonomines reformas, steigė mokyklas, finansavo švietėjus, pats daug laiko skyrė savišvietai.
5. D. Didro. „Enciklopedija".

3

1. Švietimas – XVIII a. epocha, kurioje suklestėjo visuomeniniai kultūriniai judėjimai, stojantys už mokslų plėtojimą, ieškoję naujų politinės santvarkos formų, siekę pagerinti žmonių gyvenimą įvairiais aspektais.
2. Renesanso epochoje buvo padaryta nemažai išradimų, paskatinusių tolesnę mokslų, ypač gamtos, plėtojimą; Renesanso laikais išplitusios humanizmo idėjos skatino pasitelkus mokslus siekti visuotinės laimės Žemėje.
3. Džonui Lokui. Viduramžiais valdžia buvo kildinama iš Dievo ir jai valdinių pritarimo nereikėjo.
4. Vykdė ekonomines reformas, steigė mokyklas, finansavo švietėjus, pats daug laiko skyrė savišvietai.
5. Tai visuotinai paplitusi, platiesiems visuomenės sluoksniams priimtina pozicija kažkokiu klausimu. Periodinės spaudos, ypač dienraščių, atsiradimas.

4

1. Švietėjų idėjos buvo nukreiptos į plačiuosius visuomenės sluoksnius, pvz., privalomas pradinis mokslas. Visuomenei buvo priimtinos švietėjų idėjos, pvz., švietėjų inspiruoti politiniai pokyčiai, tokie kaip Didžioji prancūzų revoliucija.
2. Humanistinės idėjos sudaro daugelio švietėjų darbų pagrindą; humanizmas skatino pasitikėjimą žmogaus galiomis, jo asmeninę laisvę pasirinkti suvokimą – tai darė poveikį įvairių politinių doktrinų formavimuisi.
3. Š. L. Monteskjė. Trijų valdžių principas.
4. Bendravo su švietėjais, rėmė juos finansiškai, vykdė administracines ir socialines reformas.
5. Teigė, kad luomus būtina panaikinti. Pvz., Ž. Ž. Ruso sakė: „Visi žmonės gimsta lygūs".

5

1. Švietėjai skyrė daug dėmesio menams, ypač muzikai, tapybai, buvo imamasi buities pertvarkymų, pvz., propaguojama higiena, kovojama su girtavimu.
2. Su kontrreformacija ir jėzuitų vykdoma inkvizicija. Universitetuose pradėta mokyti gamtos mokslų, atlikti eksperimentus.
3. Viduramžiais valdžia kildinama iš Dievo. D. Lokas.
4. Nes jis nebuvo absoliutas – tada Didžioji Britanija buvo konstitucinė monarchija.
5. Neigiamai. Luominė.

6

1. Paplitusi salonų mada – vakarėliai, kurių tema buvo pakviesto švietėjo išsakomos mintys; aukštuomenė tiesiog konkuravo globodama ir finansiškai remdama švietėjus.
2. Valdovai, kilmingieji. Mada, siekis išpopuliarėti, noras reformuoti savo ūkius, siekiant materialinės naudos, pavaldinių dėkingumo ir paklusnumo.
3. Volteras. Apšviestojo absoliuto idėja.
4. Oro balionas. Fizikos, chemijos.
5. Į pietus ir į žemynų gilumą.

B Švietimo epochos bruožai. Žymiausi švietėjai

1

1. Švietimo idėjų inspiruoti politiniai pokyčiai: Didžioji prancūzų revoliucija; JAV nepriklausomybės karas; periodinės spaudos paklausa; daug kur išsilaikė įvestas privalomas pradinis mokslas.
2. Kapitalistai finansavo švietėjus, ypač išradėjus, kurių išradimai buvo taikomi manufaktūroje; kapitalistai rėmė geografinius ieškojimus. Dėl kapitalizmo kylant ekonomikai, susidarė daugiau lėšų, leidusių rastis vis daugiau švietėjų.
3. Volteras. Apšviestasis absoliutizmas.
4. Didelę – salonuose susirinkę švietėjai pristatydavo savo idėjas visuomenei, susirasdavo mecenatų, mokinių, siekusių idėjas realizuoti. Salonai – aristokračių organizuojami savo svetainėse nedideli diskusijų vakarėliai, kurių tema – kurio nors švietėjo idėjos ar pranešimai.
5. D. Vatas. Jo vardu vadinamas elektros varžos matavimo vienetas.

2

1. Ordinas stojo prieš gamtos mokslų plėtojimą, ne vieną atradimą ar idėją siekė uždrausti, skelbdamas, kad tai prieštarauja katalikybei; vykdė inkviziciją. Jėzuitų įkurtus universitetus.
2. Padaryti žmonių gyvenimą pasaulyje kuo laimingesnį, lengvesnį, sotesnį. Filosofai; išradėjai; gamtos mokslų mokslininkai...
3. Ž. Ž. Ruso. Kad tai būdas išgelbėti žmones nuo skurdo, tamsumo. Sureikšmino pedagogiką.
4. Daugiausia teigiamai. Laikotarpio mada; siekis reformomis pagerinti savo ekonominę padėtį; pelnyti pavaldinių palankumą ir paklusnumą.
5. Garas, vanduo. Fizikos, chemijos.

3

1. Valstiečiai. Pradėta juos šviesti – įvestas privalomas pradinis mokslas, vykdomos ekonominės reformos. Šiek tiek pagerėjo jų padėtis.
2. Proto, kaip didžiausios vertybės ir galios, iškėlimas – viduramžiais aukščiausia vertybė buvo nuolankumas, savo menkumo suvokimas. Gamtos mokslų aukštinimas, sureikšminimas – viduramžiais jie buvo draudžiami, laikomi nusidėjėliškais.
3. Volteras. Šviestis.
4. Masonai. Jie savo veiklą grindė kosmopolitizmu, skatino religinę toleranciją, puoselėjo dorybingumą.
5. Žmogaus proto ir dvasios sriprybės galios, leidžiančios jam išgyventi ekstremaliomis sąlygomis; gamtos mokslų reikšmės, naudingumo atskleidimas.

4

1. Valstiečių įvairiapusiam švietimui, jų gyvenimo būdo gerinimui švietėjai skyrė daug dėmesio. Pvz., įtikinėjo valdovus įvesti privalomą pradinį mokymą, teigdami, kad išsilavinę valstiečiai turtingiau, tvarkingiau gyvens.
2. Herodotas tik įvedė sąvoką *istorija*; jo veikalas nėra istorijos mokslo veikalas. Tik XVIII amžiuje istorija tampa savarankiška mokslo šaka, grindžiančia savo tyrimus ne asmenine stebėtojo patirtimi ir tiesiog atpasakojimu, kaip tai darė Herodotas, o moksliniais pažinimo metodais, specifiškai taikomais istorijai pažinti.
3. D. Lokas. Iš tautos.
4. To meto mada, įsitikinimas, kad geri darbai neturi sulaukti atlygio, dėkingumo – jų autorius turi likti nežinomas. Tarpusavio pagalba, labdara, dorovės sklaida.
5. Žmogaus proto galių išaukštinimas; gamtos mokslų iškėlimas; gamtos paslapčių atskleidimas; dorybingumas; darbštumas; veiklumas.

5

1. Buvo įkurta daug mokyklų; daug kur įvestas privalomas pradinis mokslas; išleista daug veikalų; kūrėsi švietėjų draugijos; dėl Švietimo idėjų poveikio įvyko keli reikšmingi politiniai įvykiai; susiformavo daugelis dabartinių mokslų.
2. Absoliutizmas XVIII amžiuje patyrė krizę, pradėta ieškoti, kuo jį galima pakeisti. Vieni siūlė jį naikinti, kiti – absoliutams šviestis.
3. Pagerinti paprastų žmonių gyvenimo sąlygas, pakelti jų ekonominę gerovę. Taip.
4. Petras Pirmasis. Teigiamai – jam skirtas epitetas *Didysis*.
5. Geriau ištirti žemynų gilumą, rasti naujų rūšių augalų, gyvūnų, gamtinių išteklių; buvo ieškoma Pietinio žemyno.

6

1. Teigiamas; daug kur buvo įvestas privalomas pradinis mokymas, kuris daug kur išsilaikė – žmonės siekė mokslų.
2. Mat absoliutizmas palaikė luominę sistemą, valdžios iš Dievo principą, o tai prieštaravo švietėjų idėjoms. Be to, absoliutizmo šalyse galiojo baudžiava, jas dažnai ištikdavo finansinė krizė, feodalizmas kliudė kapitalizmo raidai; įstatymai neatitiko visuomenės interesų. Monarchams siūlė šviestis.
3. Jie susiskaldė į atskiras mokslų šakas, pvz., istoriją, geografiją, fiziką, chemiją.
4. D. Vatas. Anglijoje. XVIII amžiuje.
5. Abu valdžią kildina iš tautos, bet Lokas teigia, kad valdžia turi turėti valdinių pritarimą ir valdiniai sprendžia apie jos teisėtumą, o Monteskjė teigia, kad valdžia teisėta tada, kai paklūsta ir veikia pagal įstatymus.

1

1. Iš tautos. Viduramžiais tauta buvo kildinama iš Dievo.
2. Po Ispanijos karinio jūrų laivyno (Nenugalimosios armados) žūties ir po geografinių Šiaurės Amerikos pakrančių tyrimo. XVII amžiuje.
3. 1787 m. Valdžia kildinama iš tautos; numatomas trijų valdžių principas.
4. Bastilija – politinis absoliutizmo laikų kalėjimas, feodalizmo ir absoliutizmo simbolis. Nuo jos sugriovimo prasidėjo Didžioji prancūzų revoliucija.
5. Jakobinus. Dėl jakobinų politinės programos – jie stojo už socialinę lygybę, respubliką.

2

1. Absoliutinė monarchija. Mat ji rėmėsi kilmingųjų luomu – palaikė luominę visuomenės sandarą, nepripažino valdžios iš tautos principo; palaikė feodalizmą; neekonomiškai tvarkė valstybės finansus.
2. Naujųjų amžių. Priešinosi, kariavo su atvykėliais.
3. 1776 m. Deklaruojamas valdžios iš tautos kildinimo principas; deklaruojama, kad valdžiai būtinas valdinių sutikimas.
4. Bastilija – politinis absoliutizmo laikų Prancūzijos kalėjimas, įkurtas viduramžiškoje pilyje. Ji buvo laikoma feodalizmo ir absoliutizmo simboliu. Jos sugriovimas simbolizavo šių dviejų sunaikinimą.
5. Žirondistus. Savo politine programa jie rėmė buržuaziją, gynė verslo laisvę, privačią nuosavybę.

3

1. Konstitucinę monarchiją. Teigiamai.
2. Anglija, Prancūzija, Nyderlandai.
3. Džefersonas – JAV nepriklausomybės deklaracijos sudarytojas. Švietėjas.
4. Didžiąją prancūzų revoliuciją. Prasidėjo 1789 m.
5. Jakobinai. Per Didžiąją prancūzų revoliuciją.

4

1. Absoliutizmas XVIII a. antroje pusėje Prancūzijoje patyrė didelę krizę – finansinę, socialinę, politinę. Tai skatino švietėjus diskutuoti, kokia kita santvarkos forma būtų galima jį pakeisti: pvz., Ruso siūlė kurti respubliką.
2. Amerikos gyventojus – naujos, savitos kultūros žmones, turinčius savo politinių, ekonominių, kultūrinių interesų, menkai reiškiamų Anglijos vykdomoje politikoje kolonijų atžvilgiu.
3. Didžiosios Britanijos kolonijų Šiaurės Amerikoje gyventojai Bostono įlankoje išpylė į jūrą anglų laivų atvežtas arbatžoles, šitaip išreikšdami protestą prieš anglų vykdomą muitų politiką. Esmė – kolonijų gyventojai ima protestuoti prieš anglų kolonijinę politiką.
4. JAV konstitucijoje. Valstybės vadovas; formuoja vykdomąją valdžią.
5. Žirondistai. Per Didžiąją prancūzų revoliuciją.

5

1. Anglijos revoliucija; Anglijos *„Habeas Corpus Act"*; Anglijos Teisių bilis, įtvirtinęs konstitucinę monarchiją.
2. Kultūra, tradicijos; ekonominiai ryšiai, politinės visuomenės pažiūros.
3. D. Vašingtonas. Vadovavo JAV kariuomenei Nepriklausomybės karo metais.
4. Ji apėmė praktiškai visą Prancūzijos teritoriją, joje dalyvavo didžiuma šalies gyventojų, kurie savo veiksmais siekė kardinalių permainų.
5. Monarchas; įstatymų leidžiamoji institucija; aukščiausiasis teismas.

6

1. Parlamentas; karalius ir ministrų kabinetas.
2. Jo sudarytoje JAV nepriklausomybės deklaracijoje atsispindi D. Loko idėjos – valdžia iš tautos, jai būtinas pavaldinių sutikimas; Ruso idėjos – žmonės gimsta lygūs ir laisvi.
3. Žmogaus ir piliečio teisių deklaracija pakeitė viduramžių nuostatą, jog valdžia kyla iš Dievo – skelbė, kad valdžia kyla iš tautos; įvedė nekaltumo prezumpciją: žmogus nekaltas, kol to neįrodo teismas – viduramžiais buvo atvirkščiai (kad ir ordalija).
4. M. Robespjeras. Per Didžiąją prancūzų revoliuciją – XVIII a. dešimtame dešimtmetyje.
5. Austrija; Didžioji Britanija; Prūsija; Rusija; Švedija; Ispanija.

B Švietėjų idėjų inspiruoti politiniai pokyčiai. JAV nepriklausomybė. Didžioji prancūzų revoliucija

1

1. Absoliutizmo krizė, luominės sistemos krizė.
2. Per ilgą laiką susiformavo savitos kolonijų tradicijos, amerikietiškas identitetas; Didžioji Britanija ekonomiškai išnaudojo kolonijas didindama mokesčius, muitus; švietėjų idėjos.
3. 1775 m. Prancūzija.
4. Žmogaus ir piliečio teisių deklaracijoje. Steigiamasis susirinkimas Prancūzijoje 1789 m.
5. Robespjeras. Teroru.

2

1. Absoliutizmo krizė, luominės sistemos krizė.
2. Kolonijos turėjo plačią savivaldą – Didžioji Britanija tik atsiųsdavo savo gubernatorių. Skatino formuotis savitai politinei tradicijai, o tai prisidėjo prie nepriklausomybės siekio.
3. Jis buvo pagrindinis sudarytojas. Švietėjas.
4. Pritarė, palaikė. 1789 m. liepos keturioliktąją.
5. Austriją. Ją valdė Prancūzijos karalienės brolis, joje tvirtai laikėsi absoliutizmas.

3

1. Juos išgarsino populiarėjanti periodinė spauda, salonai, įvairios diskusijos kavinėse, jų leidžiamos knygos.
2. Tik tada ėmė suvokti savo nacionalinį identitetą; įgijo ekonominį, politinį, karinį pajėgumą – pribrendo nepriklausomybei.
3. JAV Konstitucijoje. Valstybės vadovas, sudaro vyriausybę, skiria Aukščiausiojo teismo teisėjus.
4. Ji simbolizavo absoliutizmą, luominę sistemą, feodalizmą. 1789 m. liepos keturioliktąją.
5. Valstybės, tautos išdavystė; sukeltas karas su kaimynais; mėginimas pabėgti. Liudvikui XVI.

4

1. Plakatais, karikatūromis, kalbomis, diskusijomis.
2. Jie ėmė jausti savo kultūrinį, nacionalinį identitetą – per beveik 150 metų susiformavo savitas jų mąstymas, tradicijos, vertybės. Daugelis jų buvo jau kelintos kartos amerikiečiai, ne ką žinantys apie Angliją.
3. Prezidentas renkamas, vadinasi, atstovauja daugumai; prezidentas renkamas kadencijai, vadinasi, jei jo politika bus nevykusi, galima bus jį perrinkti.
4. Vandėjos krašto gyventojų maištas dėl karaliaus grąžinimo į sostą.
5. Siekimu atkurti tvarką, stabilizuoti padėtį Europoje. Numalšinti prancūzų revoliuciją.

5

1. Jie kovėsi savo gimtojoje žemėje, juos skatino patriotizmas, įsitikinimai; gavo paramą iš Prancūzijos.
2. Paskatino revoliuciją; parodė sėkmingą naujos politinės santvarkos funkcionavimą; JAV sparčiai plėtojosi ekonomiškai, o tai irgi žavėjo prancūzus.
3. Periodinė spauda; naujosios valdžios siunčiami įsakymai dėl pertvarkymų; iš sostinės pabėgusiųjų slėptis į provincijas įspūdžiai.
4. Žmogaus ir piliečio teisių deklaracijoje 1789 m.
5. Jabokinai reikalavo nukirsdinti karalių, tuo tarpu Monteskjė teigė, kad monarchas gali likti kaip vykdomoji valdžia; jakobinai teisingumui įgyvendinti taikė terorą, Monteskjė siūlė laikytis įstatymų. XVIII a. dešimtame dešimtmetyje.

6

1. Buvo susiformavęs nacionalinis indentitetas; buvo ekonomiškai savarankiškos, todėl ir laimėjo Nepriklausomybės karą.
2. Visos valdžios institucijos tiesiogiai ar netiesiogiai renkamos. Prezidentas turi plačius įgaliojimus – formuoja vykdomąją valdžią, jai vadovauja.
3. Žmogaus ir piliečio teisių deklaracija, 1789 m.
4. Vyko ribotoje teritorijoje; dalyvavo tik dalis regiono gyventojų. Rojalistai.
5. Karas su antiprancūziška koalicija; rojalistų maištai ir sąmokslai; visa tai kelia pavojų revoliucijos iškovojimams. Tik teroras galįs išgelbėti revoliuciją.
   Termidoro perversmininkai.

1

1. Tradiciniai LDK ir Lenkijos ryšiai, LDK bajorų polonizacija, Livonijos karas.
2. Lenkėjimas. Lenkų kalbos, papročių perėmimas.
3. Vykstant ATR karams su Švedija ir Rusija. Jos nepalaikė Lietuvos visuomenė, ji neatnešė tikėtosios taikos su švedais.
4. Jie rinko karalių, leido įstatymus; *liberum veto.*
5. Abu pastatyti baroko stiliumi XVII amžiuje.

2

1. DGA amžiuje suklestėjo jūrų prekyba, išaugo uostų muitai. Rusija, Švedija, ATR.
2. Aukštesnė lenkų kultūra – turėjo savo raštiją, Lenkijoje anksčiau atsirado universitetas, ten buvo karaliaus dvaras.
3. Pagal įstatymus stačiatikių kilmingieji negalėjo užimti postų ATR, kitais atvejais nebuvo diskriminuojami. Rytinėse.
4. Ribojo jo galias. Henrikas Valua, Steponas Batoras...
5. To amžiaus katalikų propaguojamas stilius – ATR buvo katalikiškas kraštas. Vilnių sudegino jį užėmę rusai.

3

1. Krėvos dinastinė unija; iš Lenkijos perimtas Lietuvos krikštas; Horodlės unija.
2. Pavojus buvo labai rimtas – tai skatino LDK bajorus ieškoti unijos su Lenkija; taip pat šaltiniai fiksuoja, jog kelis kartus padažnėjo bajorų šaukimas į karą; LDK vis tiek prarado dalį rytinių žemių.
3. Unitai – stačiatikiai, pripažįstantys popiežiaus viršenybę. Rytinėse.
4. XVII amžiuje. Seimūno teisė uždrausti įstatymo svarstymą ir priėmimą seime.
5. Mat Vilnius XVII amžiuje patyrė didžiulį gaisrą, sunaikinusį daug pastatų. Atstatymui pasirinktas anuomet madingas barokas.

4

1. Lietuvių bajorų polonizacija, Melniko aktas, Liublino unija.
2. Būtų išaugusi teritorija, padidėjusios pajamos; būtų užvaldytas Rygos uostas – pagerėjusios grūdų eksporto sąlygos ir čia būtų gaunama daug pajamų iš prekybos. Kadangi Livonija buvo silpna, ATR jos neužėmus, čia galėjo įsitvirtinti rusai ar švedai – taip būtų padaryta ekonominė ir politinė žala.
3. LDK artėjimas su katalikiška Lenkija; trečiojo luomo įtakos menkumas; valdovo ištikimybė katalikybei.
4. Privilegija pagrįsta bajorų teisė sudaryti ginkluotąsias sąjungas prieš valdžią. Siekiant įveikti konkurentus seime, atšaukti grupuotei nenaudingus įstatymus, ginant garbę.
5. Karai su Rusija ir Švedija; maras; badas; teritorijų praradimas.

5

1. Bajorai (šlėktos); didikai; valstiečiai; dvasininkai; miestiečiai. Valstiečiai.
2. Jis neturėjo įpėdinių – siekė išlaikyti LDK ir Lenkiją kartu nors įstatymiškai; karo su Rusija pavojus; bajorų reikalavimai. Žygimantas Augustas.
3. Leisti įstatymus; rinkti karalių...
4. ATR karalius, Lietuvos didysis kunigaikštis. Jis patvirtino universiteto steigimą.
5. Su švedais. Altmarko paliaubomis (vėliau – Olyvos taika).

6

1. Bajorai (šlėktos), didikai, dvasininkai, valstiečiai, miestiečiai. Bajorai (šlėktos).
2. Kartu su lietuvių pagalba užkariauti Livoniją; išsaugoti uniją; gauti žemių iš LDK.
3. Aukščiausia ATR valdžia – teikti titulus, valstybines pareigas, pasirašyti įstatymus. *Pacta conventa*; Liublino unija.
4. Kad jis katalikas, iš motinos pusės turi Gediminaičių kraujo; pažadėjo daug laisvių bajorams (šlėktoms). XVI amžiuje. Seimas.
5. Rusų kariuomenė. Per karą su Rusija. Lobius išsivežė į Maskvą.

1

1. Buvo sujungtos dvi valstybės į vieną politinį darinį. Mat Unija pasirašyta Liublino mieste.
2. Kad jis būtų katalikas; turėtų giminystės sąsajų su Jogailaičiais (ar bent vestų Žygimanto Augusto seserį); suteiktų bajorams ir šlėktoms privilegijų. Henrikas Valua.
3. Jis buvo Švedijos karaliaus sūnus. Kilo karai su Švedija, per juos buvo prarasta šiaurinių žemių.
4. Per karus su Rusija buvo prarasta dalis stačiatikiams apgyvendintų žemių.
5. Trečiasis Lietuvos Statutas. Jie buvo baudžiauninkai.

2

1. Liublino mieste Lenkijoje 1569 m. Kilmingųjų.
2. Monarchija. Nors didžiausią įtaką šalies valdymui turėjo seimas, bet simboliškai aukščiausioji valdžia priklausė karaliui.
3. 1572 m. Renkant valdovus, turinčius Jogailaičių kraujo ar bent tuos, kurie sutiko vesti Žygimanto Augusto seserį.
4. Ukrainiečiai – daugiausia stačiatikiai, ATR buvo ribojamos jų politinės laisvės; Rusija skelbėsi stačiatikių gynėja; be to, Ukariną ir Rusiją siejo istorinė tradicija. Taip.
5. Iš didikų. XVII amžiuje.

3

1. Horodlės unija (XV a.) sugiminiavo LDK ir Lenkijos didikus, Melniko aktas (XVI a.) numatė bendrus bajorų ir šlėktų seimus – abu šie dokumentai formavo LDK ir Lenkijos bendrą politinę tradiciją, skatino polonizaciją.
2. Karalius, seimas, senatas.
3. Zigmanto Vazos. Ne.
4. Karalius. Karai su Rusija ir Švedija.
5. Renesanso. Rusų kariuomenė 1655 m.

4

1. Krėvos sutartis (XIV a.) numatė dinastinę uniją – padėjo pagrindus bendro LDK ir Lenkijos valdovo tradicijai; Lenkija apkrikštijo Lietuvą, pirmieji dvasininkai buvo lenkai, tai lėmė polonizaciją, kultūrinį artėjimą. Liublino unija pasirašyta XVI a., Lietuvos krikštas įvyko 1387 m.
2. Kariuomenė, vykdomoji valdžia, teismai, iždas.
3. Skatino seimo teisių augimą, karaliaus valdžios silpnėjimą – buvo įteisintos konfederacijos, *liberum veto*. Tai privedė šalį prie anarchijos (XVII amžiuje dalis seimų iširdavo nepriėmę jokių būtinų nutarimų).
4. Norėjo grąžinti į Rusijos sostą esą išgyvenusį per organizuotą sąmokslą caraitį Dimitrijų. ATR pralaimėjo karą, patirdama didžiulius nuostolius.
5. Radvilos, Sapiegos...

5

1. LDK ir Lenkija jau nuo XIV a. gyveno dinastinėje unijoje; darė įtaką bajorų bei šlėktų politinis, kultūrinis suartėjimas, bendra religinė tradicija.
2. Senatas. Karalius paskirdavo jos narius.
3. Pralaimėjimu. Anarchija seime, menkas ekonominis ir karinis pajėgumas; tarpusavio karai.
4. Dvaro padalinys su atskira ūkine struktūra. Kilmingųjų.
5. Trys. Didėjančios kilmingųjų privilegijos; teisinė raida, gyvenimo būdo, ekonominiai pokyčiai.

6

1. Taip, tai tiesa. LDK viena nebūtų pajėgusi užvaldyti Livonijos, o tai buvo būtina tiek ekonomiškai, tiek strategiškai; LDK buvo nepajėgi viena atlaikyti karų su Rusija, kaip ir Lenkija – su turkais.
2. Gavo Rygos uostą – tai buvo ekonominė, politinė, strateginė nauda. Iki XVII a. vidurio.
3. XVII a. šeštame dešimtmetyje. ATR. Leisti jiems sudaryti uniją su Rusija.
4. Per karus už karinę tarnybą ATR bajorai ir šlėktos išsireikalavo daugiau teisių ir privilegijų (pvz., *liberum veto*). Tačiau nukentėjo ekonomiškai, prarado daug baudžiauninkų (perpus sumažėjo gyventojų).
5. Dėl karų su Rusija, Švedija; dėl Rygos praradimo; maro. Kilminguosius – pagrindinius prekeivius grūdais.

1

1. Švietimo amžiumi. Taip.
2. Rusijos. Siekdama atgauti Livoniją, asmeniniais Augusto II Sakso interesais.
3. Padidinta kariuomenė; įvestas valstybinis pajamų mokestis.
4. Prūsijai. Ten buvo sukurtas pirmasis grožinės lietuvių literatūros kūrinys – Donelaičio „Metai".
5. Pertvarkyti švietimą. 1773 m.

2

1. Nuo 1569 iki 1795 m.
2. 1772 m. Padalijimas – laipsniškas ATR teritorijos grobimas, kurį vykdė Austrija, Prūsija, Rusija.
3. Rusija buvo pasiskelbusi bajorų laisvių saugotoja ir gynėja, jos atstovai dalyvavo kai kuriuose seimuose; Rusija organizavo konfederacijas, rėmė įvairias ATR politines grupuotes, padėjo Stanislovui Augustui Poniatovskiui tapti karaliumi. Nuo XVIII a. antro dešimtmečio.
4. 1791 m. JAV.
5. Kad perimtų vadovavimą švietimo sistemai iš jėzuitų ir reformuotų Lietuvos švietimo sistemą. Vietoj jėzuitų ordino.

3

1. Tarp Rusijos ir Švedijos. Kaip Rusijos sąjungininkė diplomatiniu būdu – pagal sutartį.
2. Tarpusavio karai, konfederacijos; bajorų anarchija; maras.
3. Nebylusis seimas. Rusijos.
4. 1794 m. sukilimo ATR vyriausiasis vadas.
5. Kristijonas Donelaitis. „Metai".

4

1. XVIII a. viduryje. Įsteigta Edukacinė komicija, atsirado klasicizmo stiliaus architektūros paminklų.
2. Jose vyko konfederacijos. ATR.
3. Švietimo epochos idėjos – to laikotarpio mada; didikų siekis įamžinti savo vardą, garbės troškimas.
4. JAV konstitucija, Žmogaus ir piliečio teisių deklaracija, Didžiosios Britanijos Teisių bilis.
5. Tadas Kosciuška. Patriotas, švietėjas.

5

1. Teiginiui galima pritarti, nes ATR, priešingai nei kitos Europos valstybės, nesugebėjo padidinti kariuomenės; joje ilgai nebuvo sudarytos sąlygos miestų, kapitalizmo plėtrai; tebebuvo baudžiava.
2. Įvedė privalomą pradinį mokslą, Vyriausioje mokykloje įkūrė gamtos mokslų fakultetus.
3. Vyriausiosios Lietuvos mokyklos dėstytojai. Počobutas – rektorius, Edukacinės komisijos pirmininkas.
4. Įvesta rekrūtų prievolė; priimta Gegužės 3-iosios konstitucija.
5. Ten sukurtas pirmasis grožinės literatūros kūrinys lietuvių kalba, buvo spausdinamos lietuviškos knygos, Karaliaučiaus universitete buvo atliekami lietuvių kalbos, istorijos tyrimai.

6

1. Bajorų teisės ir laisvės, atvedusios į anarchiją; renkamas karalius, dažni ir ilgi tarpuvaldžiai; įstatymų sistemos trūkumai.
2. Kuriami palivarkai; plečiamas manufaktūrų tinklas; kai kur lažas keičiamas činču; įvesti privalomi visuotiniai mokesčiai.
3. Jie praktiškai buvo prilyginti bajorams – įgavo teisę deleguoti savo atstovus į seimą. Pagerinti miestiečių būklę, kartu aktyvinant prekybos, pramonės raidą ir didinant surenkamus mokesčius.
4. S. A. Poniatovskis. Teigiamas – pritarė reformoms.
5. Laurynas Stuoka-Gucevičius. Klasicizmui.

1

1. Proto, kaip pagrindinės vertybės, išaukštinimas; gamtos mokslų suklestėjimas; naujų politinės santvarkos formų paieškos; salonų mada; teatrų, karnavalų išpopuliarėjimas. Taip.
2. XVI amžiuje. Tyzenhauzas.
3. Ji dalyvavo ATR padalijimuose, buvo jų iniciatorė. Rusijos imperatorė.
4. 1794 m. sukilimo ATR vadas. Jokūbas Jasinskis.
5. Būtų įtvirtinta paveldima monarchija – išvengta tarpuvaldžių, kovų dėl valdžios, naujų privilegijų; būtų įvesti nuolatiniai mokesčiai – papildytas ir stabilizuotas valstybės iždas, iš kurio būtų galima organizuoti gynybą nuo kaimynų.

2

1. Taip. Buvo įkurta Edukacinė komisija, įvykdytos Ketverių metų seimo reformos, priimta konstitucija, klestėjo mecenavimas.
2. Manufaktūrų kūrimas, palivarkų steigimas; specialistų rengimas Lietuvoje ir užsienyje, baudžiavos sąlygų keitimas.
3. Prūsijos. Mat joje gyveno labai daug lietuvių, šis kraštas istoriškai priklausė baltams, jame buvo puoselėjamos lietuviškos tradicijos, kultūra.
4. ATR pirmasis padalijimas; maras.
5. S. A. Poniatovskis. Priimta Gegužės 3-iosios konstitucija.

3

1. Jis pritarė Ketverių metų seimo siūlomoms reformoms, pasirašė Konstituciją; užsiėmė mecenavimu, pats buvo išsilavinęs.
2. 1772 m., 1793 m., 1795 m.
3. Dėl maro epidemijos. Vokiečiai.
4. Edukacinės komisijos. Kontroliuoti švietimo sistemą.
5. XVIII amžiuje. Edukacinė komisija.

4

1. Prūsija ir Rusija.
2. Jis pagerino valstiečių būklę, įdiegė naujus mokslo ir technikos išradimus į gamybą, siekė didesnio pelno. Ekonomijos valdytojas, didikas.
3. Savo kūriniuose propagavo higieną, kovojo su girtuokliavimu, siekė pagerinti paprastų valstiečių buitį, ekonominę padėtį...
4. Švietėjas, prancūzų filosofas, pedagogas. Bajorų anarchiją, teises be pareigų (*liberum veto*), įstatymų nesilaikymą.
5. Adomas Čartoriskis. S. A. Poniatovskį. Ne.

5

1. Įsitraukimą į Šiaurės karą; padalijimų patvirtinimą; leidimą Rusijai kištis į ATR vidaus reikalus.
2. Vokietinimas. Mažosios Lietuvos.
3. Konstitucijos priėmimas; miestiečių teisių sulyginimas su bajorų; Edukacinės komisijos įkūrimas.
4. Klasicizmas. Vilniaus katedra, Verkių rūmai. Vilniaus rotušė – ten įsikūrė savivaldybės institucijos.
5. Panaikinus ATR – jis pirmiau prarado valstybę, vadinasi, juridiškai. 1797 m.

6

1. Įsivyravo klasicizmo stilius. L. Stuoka-Gucevičius.
2. Politinė anarchija; kaimynų kišimasis į valstybės vidaus reikalus; silpna ekonominė padėtis.
3. Abu sieja įvairios jų valdose ar prižiūrimose žemėse įvykdytos reformos, siekiant modernizuoti gamybą; valstiečių padėties gerinimas. Masalskis – vyskupas; Tyzenhauzas – ekonomas.
4. Seimas. Pagerinti miestų ekonominę padėtį, padidinti jų gyventojų skaičių.
5. Konstitucinę monarchiją. Karalius. Per paveldėjimą – tradiciniu būdu.

1

1. 1799 m. (XVIII a. pabaigoje). Napoleonas.
2. Konkordatas. Dėl Katalikų Bažnyčios legalizavimo Prancūzijoje.
3. Austerlico. Napoleonas.
4. Kontinentinės blokados. Nuo XIX a. pirmo dešimtmečio (1806 m.).
5. Iš buvusių Reino sąjungos žemių ir dalies buvusios Šventosios Romos imperijos žemių.

2

1. 1804 m. Napoleonas.
2. Amnestija. Politiniams emigrantams.
3. Prancūzijos imperatorius Napoleonas ir Rusijos imperatorius Aleksandras I 1807 m. Patvirtintas Varšuvos kunigaikštystės įkūrimas (Rusija prisijungė prie kontinentinės blokados).
4. Trafalgaro. H. Nelsonas.
5. Rusijai. Autonomijos teisėmis.

3

1. 1799 m. Konsulatas.
2. Civilinis kodeksas. 1804 m.
3. Napoleonas 1806 m. Napoleono prieš Didžiąją Britaniją vykdoma politika, kuria siekta atriboti kontinentą nuo bet kokios prekybos ir santykių su Didžiąja Britanija.
4. Šventąją Romos imperiją. Įkūrė Reino sąjungą.
5. Austrijos kancleris. Reakcionierius.

4

1. Kontinentinės blokados. 1806 m.
2. Napoleono kariuomenės su Austrijos bei Rusijos jungtine kariuomene. 1804 m. (XIX a. pirmame dešimtmetyje.)
3. Napoleonas, 1807 m. Iš Prūsijai priklausančių ATR žemių.
4. Tai salos, į kurias jis buvo ištremtas. Šv. Elenos.
5. Daugiapolė galių pusiausvyra yra tokia tarptautinė politinė situacija, kurioje yra keli galių centrai – įtakingos lygiavertės valstybės, darančios poveikį tarptautiniams santykiams, priimamiems tarptautiniams susitarimams. Po Vienos kongreso jūrose įsiviešpatavo Didžioji Britanija, žemyne stipriausios buvo Rusija ir Austrija, o pasaulio įvykius reguliavo 5 didelės valstybės.

5

1. Civilinį kodeksą. 1804 m.
2. Didžioji Britanija, Austrija, Rusija. Didžioji Britanija.
3. Siekė, kad lietuviškos žemės būtų atskirtos nuo Rusijos ir prijungtos prie Varšuvos kunigaikštystės, vėliau – atkurti ATR. Jo poelgis su iš Prūsijos atimtomis žemėmis – Varšuvos kunigaikštystės atkūrimas.
4. Napoleono kariuomenė su antiprancūziškos koalicijos kariuomene. Tautų mūšis. 1813 m.
5. Išsaugoti Vienos kongreso nustatytas Europos sienas ir kitus nutarimus; slopinti bet kurioje šalyje kylantį revoliucinį judėjimą. Reakcija.

6

1. 1804 m. Jis pats.
2. Reino sąjungą. 1807 m.
3. Žmogaus ir piliečio teisių deklaraciją. Politiniams emigrantams.
4. Itališkoms valstybėlėms buvo uždrausta susivienyti. Austrija.
5. Politinė ideologija, kurios šalininkai siekia susigrąžinti seną tvarką ir apsaugoti ją nuo bet kokių pakeitimų. Šventoji sąjunga.

7

1. Sužlugdyti Didžiosios Britanijos ekonomiką. 1806 m.
2. Austerlico; Vienos.
3. Partizaninis karas (gerilja). Ispanija; Rusija.
4. 1815 m. Vokietijos sąjunga.
5. Nes stojo už senosios tvarkos Europoje grąžinimą, pvz., Prancūzijoje atkurtas absoliutizmas. Šventoji sąjunga.

1

1. Prancūzijos imperatoriumi 1804 m.
2. Atkurti LDK autonomijos teisėmis Rusijos imperijos sudėtyje. Ne.
3. Varšuvos kunigaikštystei. Civilinis kodeksas.
4. Borodino. 1812 m.
5. 1815 m. Buvo šio kongreso pirmininkas, pasiūlė ne vieną nutarimų projektą.

2

1. Į valdžią atėjo naudodamas prievartą – Direktorija buvo nušalinta padedant kariuomenei. Nuverčiant Direktoriją nedalyvavo masės, visuomenė, dėl to tai nevadinama revoliucija. Įvedė savo asmeninę valdžią – pakeitė valstybės valdymą.
2. Civilinis kodeksas garantavo piliečių lygybę prieš įstatymus; asmens laisvę; panaikino feodalinius santykius (baudžiavą), apgynė privačią nuosavybę – įtvirtino Didžiosios prancūzų revoliucijos iškovojimus. Tai pirmasis istorijoje Civilinis kodeksas. 1804 m.
3. Nepasiruošta karui Rusijoje žiemos sąlygomis – trūko maisto, rūbų; rusų valstiečių partizaninis karas; sutrikdytas kariuomenės aprūpinimas; Rusijos generolo Kutuzovo strategija.
4. Vietoje Reino sąjungos ir buvusios Šventosios Romos imperijos. 1815 m.
5. Rusija. Aleksandras I.

3

1. Teigiamai – šios Deklaracijos punktus jis panaudojo sudarinėdamas Civilinį kodeksą.
2. 1805 m. Napoleonas sutriuškino Austrijos ir Rusijos kariuomenę.
3. Didžioji Britanija buvo jūrų valstybė, priešingai nei Prancūzija, turėjo galingą jūrų laivyną. Kontinentine blokada.
4. Po Leipcigo mūšio. Antiprancūziškos koalicijos valstybės.
5. Vienos kongresas atkūrė ikirevoliucinės Prancūzijos sienas. Absoliutizmas.

4

1. Napoleonas karūnavosi Prancūzijos imperatoriumi. Atsisakė remti Napoleoną.
2. Pagal Civilinį kodeksą. 1804 m.
3. Už Varšuvos kunigaikštystės įkūrimą. Poniatovskis – paskutinis ATR karalius.
4. 1812 m. Prancūzijos ir Rusijos.
5. 1815 m. 100-to dienų laikotarpis.

5

1. Konsulo; imperatoriaus.
2. Didžioji Britanija. Kontinentinę blokadą.
3. Nemuno saloje ties Tilže. Tilžės taika.
4. Napoleono laikiną sugrįžimą į valdžią 1815 m. Vaterlo.
5. Jos pasižadėjimas vykdyti reakciją prieš bet kokį revoliucinį judėjimą naudojant prievartą. Šventosios sąjungos.

6

1. Vietinių gyventojų nekoordinuota ginkluota kova su okupantais. XIX a. pirmame dešimtmetyje prieš prancūzus.
2. Rusija. Karinų veiksmų.
3. Nes tik Užnemunė buvo įjungta į Napoleono įkurtą Varšuvos kunigaikštystę, kur šis kodeksas buvo įvestas. Kitos lietuviškos žemės liko Rusijos sudėtyje. XIX a. pirmame dešimtmetyje.
4. 1813 m. Vietoj Napoleono.
5. Čia paskutines savo gyvenimo dienas praleido Napoleonas. Atlanto vandenyne.

7

1. Kontinentinė blokada. 1806 m.
2. XIX a. pirmame dešimtmetyje. Prie Varšuvos kunigaikštystės.
3. 1812 m. Rusija nesilaikė kontinentinės blokados.
4. 1813 m. Burbonams – Liudvikui XVIII.
5. Vokietijos sąjungą. Austrijai.

1

1. Savo broliui. Kilo į partizaninį karą.
2. Borodino. Caras Aleksandras I.
3. Pagal Civilinį kodeksą. Varšuvos kunigaikštystės.
4. Ištremtas į Šv. Elenos salą. Antiprancūziškai koalicijai.
5. Nuo 1814 iki 1815 m.

2

1. XIX a. pirmame dešimtmetyje prieš Napoleoną.
2. Tai kariuomenių, kariavusių prieš Napoleoną įvairiuose mūšiuose, vadai. Trafalgaras.
3. Leipcigo. Antiprancūziška koalicija.
4. Didžioji Britanija, Rusija, Austrija, Prūsija. 1815 m.
5. Šventoji sąjunga. 1815 m.

3

1. Sužavėjo įtvirtindamas Didžiosios prancūzų revoliucijos iškovojimus, savo Civiliniu kodeksu, įvykdytomis reformomis. Atstūmė karūnuodamasis imperatoriumi.
2. Reino sąjunga; Varšuvos kunigaikštystė. XIX a. pirmame dešimtmetyje.
3. Napoleonas ją privertė po karo. Austrija buvo agrarinė valstybė, eksportavo grūdus į Didžiąją Britaniją, o iš ten atsiveždavo pramonės gaminių. Blokada žlugdė jos ekonomiką.
4. Nenorėjo jos atiduoti Napoleonui – siekė sužlugdyti jo kariuomenės aprūpinimą. 1812 m.
5. 1815 m. Napoleono kariuomenės sutriuškinimu.

4

1. Didžioji Britanija. Tiekdama ginklus, finansiškai remdama partizaninį judėjimą.
2. Ties Kaunu. Norėdamas priversti Rusiją vėl laikytis kontinentinės blokados.
3. 1815 m. Austrijos kancleris K. fon Meternichas.
4. Reakcija – siekis grąžinti seną tvarką. Atkūrė absoliutizmą Prancūzijoje.
5. Šv. Elenos saloje. 1815 m.

5

1. 1799–1815 m.
2. Tai salos, kuriose gyveno Napoleonas įvairiais savo gyvenimo periodais. Korsikos ir Elbos salos yra Viduržemio jūros baseine.
3. Už Varšuvos kunigaikštystės įkūrimą. Nuo 1807 m.
4. 1812 m. po žygio į Rusiją daug Napoleono kareivių žuvo Vilniuje nesėkmingai traukdamiesi iš Rusijos.
5. Tvarkos Europoje atkūrimas po Napoleono karų; Europos valstybių sienų nustatymas; Prancūzijos įpareigojimas atlyginti karo nuostolius.

6

1. Civilinis kodeksas garantavo žmonių lygybę prieš įstatymus, garantavo privačios nuosavybės neliečiamumą.
2. Žygiuodamas į Rusiją. Lietuviai stojo Napoleono pusėn, rėmė jo kariuomenę – tikėjosi ATR atkūrimo.
3. Tai vietovė, kurioje vyko paskutinis mūšis su Napoleonu 1815 m.
4. 1815 m. į Šv. Elenos salą.
5. Bauda už sukeltus karo veiksmus, ją moka pralaimėjusi šalis. Prancūzijai.

7

1. Civilinio kodekso įvedimas; savivaldybių galių apribojimas; politinių kalinių amnestija.
2. Per žygį į Rusiją. 1812 m.
3. 1815 m. Stojo jo pusėn.
4. Vaterlo mūšyje 1815 m.
5. Suomiją, Varšuvos kunigaikštystę, Besarabiją. Užnemunė.

1

1. Naujaisiais amžiais. Didžiojoje Britanijoje.
2. Demografinis sprogimas. Mirtingumo mažėjimas dėl medicinos, higienos pažangos, maisto gausėjimo.
3. Selekcija, melioracija, cheminių trąšų naudojimas.
4. Čarlzas Darvinas. Evoliucija – gyvybės formų kaita ir raida, pagrįsta natūralios atrankos principu.
5. Darbininkai išsikovojo trumpesnę darbo dieną, poilsio dienas, atostogas, didesnius atlyginimus – jie tapo masinės kultūros vartotojais; mokslo bei technikos išradimai.

2

1. Nuo XVIII a. pabaigos iki XIX a. pabaigos.
2. Spartus gyventojų skaičiaus prieaugis. Didžiojoje Britanijoje.
3. Agrarinė revoliucija. Melioracija; technikos panaudojimas žemei dirbti; garo variklio pritaikymas.
4. Rentgeno. Fizikos.
5. Masinės kultūros formavimasis, viduriniosios klasės susidarymas. Regbis, futbolas, tenisas.

3

1. Pokyčiai apėmė visą visuomenę, keitė visas gyvenimo sritis. Pokyčiai buvo esminiai.
2. Garo variklis, D. Vatas, XVIII a. antroji pusė.
3. Garo variklio naudojimas; cheminių trąšų naudojimas.
4. Tai garsūs lakūnai. Raitai gyveno XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje.
5. Čia įvyko pirmosios naujųjų laikų tarptautinės olimpinės žaidynės. Ne – tada tokios nebuvo.

4

1. Urbanizacija; agrarinė revoliucija; industrializacija. Didžiojoje Britanijoje.
2. Švietimo epochoje plėtojant gamtos mokslus, buvo padaryta daug išradimų, kurie leido pradėti industrializaciją – kad ir pritaikyti garo variklį. Be to, Švietimo epochoje daug kur įvestas pradinis mokslas ir kito tipo mokymo įstaigų kūrimas išugdė visą mokslininkų ir išradėjų kartą, paskatinusią pramonės revoliucijos pokyčius.
3. Dėl agrarinės revoliucijos žemės ūkyje vis mažiau reikėjo darbo rankų. Be to, įsigyti žemės daugeliui buvo neįmanoma – ją paveldėdavo tik vienas iš vaikų. Miestuose plėtojantis pramonei, darbo gaudavo visi šeimos nariai, tai suteikdavo minimalų pragyvenimą. Lietuvoje – ne, nes pramonė čia ėmė plėtotis labai vėlai. Lietuviai emigruodavo į kitus kraštus.
4. Enšteinas. $E = mc^2$.
5. Impresionizmas; neoromantizmas; realizmas...

5

1. Tai ekonominių, socialinių, kultūrinių pokyčių epocha, įkvėpta prasidėjusios industrializacijos. Perversmas žymėtų tik pokyčius vienoje srityje, dažniausiai lokalius, o revoliucija žymi pokyčius visose gyvenimo srityse ir tie pasikeitimai yra plačiai paplitę.
2. Higienos, medicinos, farmacijos pažanga; viduramžių tradicijos – kurti šeimą tik turint nuosavybę – nykimas, šeimas ima kurti turintys darbą, kaip pagrindinį pragyvenimo šaltinį; vaikai buvo pigi darbo jėga, dažnai išlaikantys savo tėvus. XIX a. viduryje.
3. Manufaktūroje buvo naudojamas rankų darbas, fabrike – mašinų. Mašinų darbas buvo pigesnis, jos gamino daugiau ir pigesnės produkcijos, kas leido konkuruoti – tai pagrindinė priežastis.
4. Garo variklis buvo pritaikytas laivyboje – Fultono garlaivis; sausumos transporte – Stefensono garvežys.
5. Su urbanizacija, demografiniu sprogimu – miestuose išaugo nusikalstamumas; tradicinės miestų tvarkos palaikymo priemonės nebesusidorojo su naujaisiais miestų gyventojais, ypač vargšais, kurie sudarė didesnę miestiečių dalį. Šerlokas Holmsas.

6

1. Stambiųjų mašinų diegimas į gamybą. Pramonės revoliuciją.
2. Į miestus gausiai migravo kaimo gyventojai – ieškojo darbo; radosi naujos šeimų kūrimo tradicijos; demografinis sprogimas.
3. Čia prasidėjo agrarinė revoliucija, įsitvirtino kapitalistiniai santykiai. Kaimo gyventojų ėmė mažėti, jie migravo į miestus arba kolonijas. Daug kaimų sunyko, atidarius ten kasyklas, jie virto miestais.
4. Jie visi pritaikė garo variklį kokiems nors tikslams. Ne. Anglijoje buvo labiausiai išsiplėtojęs kapitalizmas, buvo didžiausia konkurencija tarp manufaktūrų. Dėl to būtent Anglijoje išradimai buvo finansuojami ir pritaikomi siekiant iš to uždirbti.
5. Fotoaparatas, kinas.

1

1. Gamtos mokslų raida ir suklestėjimas; švietimo įstaigų gausėjimas; privalomo pradinio mokslo įvedimas; proto kulto kūrimas. Anglijoje.
2. Vietoj kaimų, ganyklų buvo atidarytos kasyklos, ėmė augti miestai; nutiesti geležinkeliai; vykdoma melioracija.
3. Vargingiausiuose – tarp darbininkų. Cholera, tuberkuliozė, dizenterija, šiltinė.
4. Smitas – visi likę išvardytieji buvo išradėjai, Smitas – filosofas.
5. Impresionizmas. XIX a. pabaigoje.

2

1. Anglis, geležį, kitus metalus.
2. Darbininkų klasės formavimasis ir augimas; viduriniosios klasės augimas; aristokratijos pozicijų visuomenėje praradimas; inteligentų gausėjimas; moterų, kaip socialinės grupės, formavimasis.
3. Naujų epidemijų mastas, gausa, keliamas pavojus visiems socialiniams sluoksniams. Mokslininkai išaiškino jų kilmės priežastis, plitimo kelius – patikėta higienos būtinybe.
4. Naudingųjų iškasenų rajonai būdavo toli nuo pramonės centrų – reikėjo pervežti žaliavas; prekių pagausėjimas – reikėjo gabenti daug daugiau prekių. Gyventojų migraciją, turizmą, poilsines keliones, laisvadienius kaime.
5. Skatino masinės kultūros formavimąsi, sporto populiarėjimą. Pvz., darbininkai laisvalaikiu ima žaisti futbolą, regbį, švenčių dienomis eiti į kiną.

3

1. Ten labiausiai buvo išsivystęs kapitalizmas; buvo didžiausia konkurencija tarp manufaktūrų; tai buvo jūrų valstybė, galėjusi savo produkciją pardavinėti įvairiuose regionuose, o tai skatino didinti gamybą.
2. Industrializacija daugelį paliko be darbo; tuo naudodamiesi darbdaviai didino darbininkų išnaudojimą; valdžios institucijose nebuvo darbininkų atstovų, tad įstatymai nenumatė darbininkų gyvenimo gerinimo, jų interesų gynimo.
3. Buvo pradėtos naudoti cheminės trąšos. Skatino agrarinę revoliuciją.
4. Infekcinių – choleros, pasiutligės, tuberkuliozės. Mat kildavo masinės epidemijos.
5. Anglija buvo pirmaujanti išradimų, atradimų srityje, Didžiosios Britanijos valdžia dosniai rėmė įvairių mokslų sritis. Geografinių tyrinėjimų srityje ji buvo absoliuti lyderė.

4

1. 1 – Didžioji Britanija; 2 – Prancūzija; 3 – Vokietija; 4 – JAV; 5 – Japonija; 6 – Rusija.
2. Didžiajai Britanijai. Pasaulio dirbtuvės.
3. Sąlygojo selekcijos suklestėjimą. Agrarinė revoliucija.
4. Jie išradėjai, konstravę skraidymo aparatus. Mongolfjė oro balionas.
5. Pasiturinčiam – aristokratijai ir buržua.

5

1. Mat Rusijoje buvo absoliutizmas, iki pat 1861 m. galiojo baudžiava, menkai buvo išplėtotas kapitalizmas, nebuvo privalomo švietimo.
2. Šiauriečiams, plėtojantiems pramonę, reikėjo darbo jėgos – jie reikalavo panaikinti vergiją pietinėse valstijose. Paspartino – išlaisvinti vergai įsidarbino kasyklose, tiesė geležinkelius. Pietus vertė pradėti taikyti mašinų darbą.
3. Spartus miestų ploto, gyventojų mieste, miestų skaičiaus augimas. Demografinį sprogimą, darbininkų judėjimą; masinės kultūros formavimąsi.
4. Prancūzų kalba buvo parašyta didžiuma švietėjų veikalų (mat švietėjai daugiausia buvo prancūzai), tad ją vartojantys žmonės buvo laikomi apsišvietusiais. Anglų kalba daugiausia buvo aprašomi techniniai išradimai, jų pritaikymas (išradėjai daugiausia buvo anglai).
5. Darbininkai iškovojo didesnius atlyginimus, trumpesnę darbo dieną, laisvadienį, tad atsirado laisvalaikio, kurį užpildė sportu, pramogomis. Atsirado pinigų už tai mokėti.

6

1. Ji gamino daugiausia pasaulio pramonės produkcijos; joje buvo padaryti ir pritaikyti svarbūs to meto technikos išradimai; jos produkcija praktiškai neturėjo rimtų konkurentų visame pasaulyje.
2. Buvo rasta aukso Kalifornijoje. Į šią valstiją ėmė plūsti ne tik amerikiečiai, bet ir emigrantai iš viso pasaulio. Paspartino pramonės revoliucijos pradžią – imti tiesti geležinkeliai, auksas investuojamas į gamybą.
3. Kai daugiau kaip 50 procentų gyventojų įsikūrę miestuose ir gyvena iš pramonės gamybos. Ne.
4. Medicinos, higienos pažanga, įtaka visuomenei. Transporto raida. Buržua, aristokratija. Druskininkai, Birštonas.
5. Futbolas, regbis, krepšinis. Darbininkija.

A Politinės srovės ir socialiniai XIX a. judėjimai

1

1. Partija. XIX a. pirmoje pusėje.
2. Socializmo. Nacionalizuoti – perduoti valstybei.
3. Konservatyvizmą. XIX a. pradžioje.
4. Prancūzai išsikovojo konstituciją; Europos žandaras – Rusija.
5. Rusijoje. Caras paskelbė Spalio manifestą – pažadą sušaukti Dūmą.

2

1. Juodaodžiai. XIX a. septintame dešimtmetyje.
2. Politinė srovė, stojanti už visų asmenų prigimtinę lygybę, privačią nuosavybę ir verslo laisvę. XVIII a. pabaigoje.
3. Politinė srovė, siekianti išsaugoti senąją tvarką, besipriešinanti bet kokioms naujovėms. Šventoji sąjunga.
4. 1830 m. buvo kovojama su reakcija, reikalaujama konstitucijos, pilietinių teisių; 1848 m. kovota dėl nacionalinių interesų, darbininkai siekė pagerinti savo būklę.
5. Anarchistai – anarchizmas neigia bet kokią valdžią, kaip ribojančią žmogaus laisvę.

3

1. Liberalizmas, konservatyvizmas.
2. Revizionizmas. E. Bernšteinas.
3. Liberalizmo. Didžiojoje Britanijoje.
4. Luditai, profsąjungos, čartistai, partijos.
5. Reakcijos. Reakcija siekia išsaugoti senąją tvarką.

4

1. Liberalizmas, konservatyvizmas, socializmas.
2. Socializmo teorijos pradininkai. Kairieji.
3. Pietinių JAV valstijų įjungimas atgal į Sąjungą, kartu suteikiant juodaodžiams įstatymų numatytas teises. Po JAV pilietinio karo.
4. Daugiausia ekonominiai ir socialiniai – pagerinti darbo sąlygas, pakelti atlyginimus, riboti vaikų darbą, reguliuoti darbo laiką. Didžiojoje Britanijoje.
5. Revizionistų (socialdemokratų). Jie stoja už progresyvinius mokesčius, kurie padės pasiekti visuomenės socialinių grupių „apylygybę".

5

1. Liberalizmą. Dėl jo propaguojamos verslo laisvės ir pagarbos privačiai nuosavybei.
2. Iki pilietinio karo dalis juodaodžių buvo vergai, neturėjo asmeninės laisvės, po pilietinio karo vergovė buvo uždrausta. 1861–1865 m.
3. Konservatyvizmo. Didžiojoje Britanijoje.
4. Iškovoti teisę dalyvauti valdyme per rinkimus, vėliau – ir patys gauti teisę būti išrinktais. Išliko ir ekonominiai reikalavimai. Vokietijoje.
5. Konservatoriai – pripažįsta prigimtinę žmonių nelygybę, žmogaus prigimties savybes.

6

1. Socializmą – ši srovė stoja už privačios nuosavybės nacionalizavimą, kad jos teikiamomis gėrybėmis galėtų naudotis visi.
2. Politinė srovė, skelbianti prigimtinę žmonių nelygybę, tradicijų išsaugojimo būtinybę, privačios nuosavybės išsaugojimą. E. Berkas.
3. Po 1905 m. revoliucijos. Caras pažadėjo sušaukti Dūmą.
4. Streikai; demonstracijos; derybos su darbdaviais; protesto akcijos.
5. Anarchistai. Jie nepritaria net valstybės egzistavimui.

7

1. Konservatyvizmą. Jis skelbė prigimtinę nelygybę, siekė išsaugoti tradicinę aristokratų įtaką visuomenėje.
2. Politinė srovė, skelbianti socialinės lygybės sukūrimą, panaikinus privačią nuosavybę. Į valdžią siūlo ateiti per revoliuciją. XIX a. viduryje.
3. Konservatyvizmas. XIX a. pradžioje.
4. XIX a. pirmoje pusėje. Didžiojoje Britanijoje.
5. Liberalizmo. Jie stoja prieš valstybės teikiamą socialinę paramą, o propaguoja verslumą, kad žmogus pats užsidirbtų.

1

1. Liberalizmas – mažiausiai riboja žmogaus teises ir laisves.
2. Iš liberalizmo. V. Godvinas.
3. Konservatyvizmo. Aristokratija.
4. XIX a. antroje pusėje. Dėl teisės dalyvauti rinkimuose.
5. Revizionizmo. Jie stoja už socialinę paramą vargingiau gyvenantiems piliečiams.

2

1. Didžiojoje Britanijoje – čia prasidėjo pramonės revoliucija, dėl to anksčiausiai išryškėjo darbininkų gyvenimo problemos.
2. Politinė srovė, stojanti už bet kokios valdžios panaikinimą. Godvinas ir Bakuninas.
3. 1848 m. darbininkai kovojo dėl savo teisių. 1830 m. prancūzai gavo konstituciją, bet ji garantavo tik pilietines teises pagal turto cenzą.
4. Anglosaksiškose šalyse (Naujojoje Zelandijoje, Australijoje). XIX a. pabaigoje.
5. Konservatyvizmo. Jo atstovai stoja už stambųjį tradicinį kapitalą.

3

1. Liberalizmas, konservatyvizmas, socializmas.
2. Socialistai. Didžiojoje Britanijoje.
3. Pagal Spalio manifestą. Dūma – Rusijos caro patariamoji institucija. Absoliuti monarchija.
4. Liberalizmo autorius, ekonomistas. Dešiniajai.
5. Liberalizmo. Jo šalininkai stoja už bet kokio verslo laisvę.

4

1. Darbininkai, buržua, moterys. JAV indėnai.
2. 1861 m. pagal Vasario manifestą.
3. Siekti rinkimų teisės visiems vyrams, panaikinus turto cenzą. Darbininkams iškovojus rinkimų teises, pagausėjo jų sąlygas gerinančių įstatymų. Pvz., įvesta 8 valandų darbo diena.
4. Abolicionizmas. 1861 m.
5. Revizionizmo. Jie stoja už socialiai pažeidžiamų, vargingųjų gyventojų socialinę paramą.

5

1. 1830 ir 1848 m.
2. Profsąjungos kovoja dėl ekonominės darbininkų būklės, darbo sąlygų gerinimo, kovai naudoja streikus, demonstracijas. Politinės partijos rinkiminėmis agitacijomis, kartais ir politinėmis revoliucijomis siekia dalyvauti valstybės valdyme.
3. Pramonės revoliucijos raida. Pagerinti darbininkijos padėtį, Lietuvai iškovoti politinio savarankiškumo.
4. Mat jos įgavo ekonominį svorį visuomenėje, tapo savarankiškomis, pragyvendavo iš savo darbo (dėl pramonės revoliucijos). Tačiau buvo išnaudojamos labiau nei kiti darbininkai.
5. Konservatyvizmo. Mat Bažnyčia puoselėja tradicijas, laiko patikrintas vertybes.

6

1. Revizionizmas, socializmas.
2. Socializmo. Darbininkija.
3. Šiauriečiai reikalavo panaikinti vergiją, pietiečiai – vergiją išsaugoti. Laimėjo šiauriečiai.
4. Dalyvavo didesnė visuomenės dalis, revoliucija buvo apėmusi ne vieną Rusijos regioną, revoliucionieriai siekė radikalių permainų Rusijos politiniame gyvenime.
5. Konstitucinės monarchijos. Lietuva buvo Rusijos imperijos sudėtyje, kur valdymo forma buvo absoliuti monarchija.

7

1. Liberalai valstybę.
2. Rusijoje. 1905 m. revoliucija.
3. Į Darbininkų internacionalą. K. Markslas ir F. Engelsas.
4. Prancūzijoje revoliucija buvo apėmusi visą šalį, įtraukusi įvairiausius visuomenės sluoksnius, siekė iš esmės pakeisti politinę santvarką, tuo tarpu lietuvių ir lenkų sukilimas buvo lokalus, jis siekė tik pakeitimų lietuvių ir lenkų atžvilgiu.
5. Kairieji siekia socialinių garantijų, propaguoja socialinę lygybę, siūlo didinti mokesčius verslui, dešinieji stoja prieš socialinių garantijų ir išmokų didinimą, verslo laisvės nevaržant jos dideliais mokesčiais.